

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Journal of Humanities and Social Sciences
Songkhla Rajabhat University

ISSN 3027-6691 (Online)

บทความวิจัย

- กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้กมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
จุฑาภา ทนุสินทร์, จิราวรรณ เป็นสุข, ชันดน ไชย, สรณนที อุสินยาง และเพ็ญ สานะฮะ 1
- ภาพยนตร์เรื่องสปีทโร่ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน
กรรณีย์ กานต์วรรณ, พิรุณศรี ศันสอน และอนันตศักดิ์ พลแก้ว 27
- อัตลักษณ์ทางทุนวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
วราภา ศรีชัย และสุภาวดี โพธิ์มงคล 59
- ภูมิทัศน์ภายในป้ายโฆษณาพื้กมือ : กรณีศึกษาเส้นทางกระบี่ - สงขลา
อริสา กุ่มเทียม, ยุทธชัย อุภากรดี และธำรงค์ จันทร์วงศ์ 83
- การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึก
ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี
วายุธร ศรีน และณณมาลัย รักศรีอักษร 109
- การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวัดโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์
จังหวัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพิทักษ์
นพพกา เรืองรักษ์ และสุภากรชัย เวียงบุญ 131
- การพัฒนาพลานุกรมการเขียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูดโดยใช้กระบวนการบทสนทนาตามแนวการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุญขาวุฒิ
พนพินดา เนินศิลป์ และณณมาลัย รักศรีอักษร 159
- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี
ธนวัฒน์ เพชรพันธ์ และจิรกรจิตต์ อุทิศ 181
- การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความขัดแย้งหรือโอกาสอยู่ร่วมกัน
ณสน พรหมรินทร์, ชัยยุทธ กาวานุกรณ์, ธนวัฒน์ จันทรน้อย และโอภาส สุระรักษ์ 213

บทความวิชาการ

- กลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล
สัณฐี บุญพวง 249
- การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต
ธิดารัตน์ สันภูติ 275
- ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์
โยธา เกษรัตน์ 295

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Journal of Humanities and Social Sciences
Songkhla Rajabhat University

ISSN 3027-6691 (Online)

บทความวิจัย

- กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้อมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
อุษาวา หนูจันทร์แก้ว, จิราวรรณ เป็นสุข, ชนติณ ไช้สุข, สรัญญ์ อุสินยาง และไพรัช สานวาศ 1
- ภาพยนตร์เรื่องสปีทโร่ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน
กริชชัย กานต์วรรณ, พิษณุศรี ศันอ่อน และอนันต์ศักดิ์ พลแก้วทอง 27
- อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ธรรมา ศรีชัย และสุภาวดี โพธิ์มงคล 59
- ภูมิทัศน์ภายในบ้านในชนบทศรีภูมิ : กรณีศึกษาเส้นทางกระบี่ - สงขลา
อสิลา กุญแจม, ยุทธชัย อุการดี และธรรมา ชินรุ่งวงศ์ 83
- การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพ PWIM ร่วมกับแบบฝึก
ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี
วายุวัชร ศรีนา แลงนอมลย์ รักศรีอำภร 109
- การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวัดโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์
จังหวัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพิบูลย์
นพพกา เรืองธำมา และสุภาวดี โพธิ์มงคล 131
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูดโดยใช้กระบวนการบทสนทนาตามแนวการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุญขาวัย
พิมพ์ดา เม็นศิลป์ แลงนอมลย์ รักศรีอำภร 159
- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทางส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี
ธนวัฒน์ เพชรพันธ์ และจิตรกรจิตต์ ฐนศิริ 181
- การท่องเที่ยวเชิงเพศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความขัดแย้งหรือโอกาสอยู่ร่วมกัน
ณสน พรมสิริรุ่ง, เขียวกร กวรวรรณ, ธนวัฒน์ จิตรธำมา และอโณ สุรธานี 213

บทความวิชาการ

- กลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพการศึกษาไทยสู่สากล
สินธุวิ บุญพูน 249
- การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต
ธิดารัตน์ สันภูติ 275
- ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์
โยธา เกษรัตน์ 295

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Journal of Humanities and Social Sciences
Songkhla Rajabhat University

ISSN 3027-6691 (Online)

บทความวิจัย

- กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนพื้ก้อมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
จุฑาภา หนูจันทร์แก้ว, จิราวรรณ เป็นสุข, ชนกัน ไชย, สรณภูมิ อุสินยาง และไพรัช สานวาศ 1
- ภาพยนตร์เรื่องสปีทโร่ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน
กริชชัย กานต์วรรณ, พิณรินทร์ คินอ่อน และอนันตศักดิ์ พลแก้วทอง 27
- อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลลูกเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ธวัชรา ศรีชัย และสุภาวดี โพธิ์มงคล 59
- ภูมิทัศน์ภายในบ้านในชนบทพื้ก้อมือ : กรณีศึกษาเส้นทางกระบี่ - สงขลา
อสิลา กุญแจม, ยุทธชัย อุภากรดี และธำรา ชินรุ่งวงศ์ 83
- การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพ PWIM ร่วมกับแบบฝึก
ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี 109
- การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสู่การรู้คิดโดยใช้ภาพประกอบ 12 ภาพพัฒนาทักษะการอ่านสู่การรู้คิด
จังหวัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพิบูลย์ 131
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูดโดยใช้กระบวนการบทสนทนาตามแนวการสอนภาษา
เพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุญขาว 159
- การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยทางส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี
ธนวัฒน์ เพชรพันธ์ และจิตรกรจิตต์ ฐนศิริ 181
- การท่องเที่ยวเชิงเพศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความขัดแย้งหรือโอกาสอยู่ร่วมกัน
ณสน พรมสิริรัตน์, เขียวกร กวรวรรณ, ธนวัฒน์ จินทรอำนวย และปอ สุรธานี 213

บทความวิชาการ

- กลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพการศึกษาไทยสู่สากล
สินธุว บุญพูน 249
- การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต
ธิดารัตน์ สันภูติ 275
- ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์
โยภา เกษรัตน์ 295

ดำเนินการโดย : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

160 หมู่ที่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง

อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 9000

โทรศัพท์ : 0 7426 0262

ปี พ.ศ. 2568

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Journal of Humanities and Social Sciences, SKRU

วัตถุประสงค์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นวารสารเพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยอีกทั้งเป็นสื่อกลาง แห่งการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายใน มหาวิทยาลัย ระหว่างมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไป

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้จัดทำวารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาขึ้นเพื่อเป็นช่องทางในการ ประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการ อีกทั้งเป็นสื่อกลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายใน และระหว่างมหาวิทยาลัย แก่คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา องค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต่อไป วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเปิดรับบทความที่ครอบคลุม เนื้อหาทางด้านสาขาวิชา ดังนี้

- มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- ศิลปกรรมศาสตร์
- วิทยาการจัดการ
- ครุศาสตร์

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน จากหลากหลายสถาบัน และอยู่ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (Double-blind review)

ประเภทของบทความ

บทความวิจัย (Research article) และบทความวิชาการ (Academic article)

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย

วาระการจัดพิมพ์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ตีพิมพ์ เป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การติดต่อ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

160 หมู่ที่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง

อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000

โทรศัพท์ : 0 7426 0262

อีเมล : re.husoskru@gmail.com

เว็บไซต์ : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/husoskru>

ประกาศลิขสิทธิ์

1. ลิขสิทธิ์ของบทความของผู้เขียนและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. ข้อมูลและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยหรือรับผิดชอบต่อข้อมูลและความคิดเห็นเหล่านั้น
3. ผู้เขียนจะยินยอมให้บทความของตน ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฯ ฉบับออนไลน์ ได้รับการนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการภายใต้ขอบเขตของกฤตลิขสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารและพัฒนา-
หน่วยงาน

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิต

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและงบประมาณ

รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษาและคุณลักษณะ-
บัณฑิต

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชพงษ์ ชัชวาลย์

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.มูจลินทร์

ผลกล้า

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.วิศรุตดา

ทองแกมแก้ว

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษอรี

ยี่หมาะ

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิชาเอกการจัดการปกครองท้องถิ่น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail: bukhoree2002@yahoo.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระพรรณ

จุลสุวรรณ์

อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail: surapan.ju@skru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวุธ โภศล
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
และอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
E-mail: chaiwut.ko@skru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรย์สมร ผลบุญ
อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
E-mail: jansamorn.ph@skru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ ทองสามสี
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
E-mail: isara8391@gmail.com

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
E-mail: charas1953@outlook.com

รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยารณ

ผู้อำนวยการหลักสูตรการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

E-mail: jarus_a@hu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์

คณบดีวิทยาลัยนานาชาติติษยะคริน

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

E-mail: praman@tsu.go.th

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขบท

คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

E-mail: sasiwemon.s@psu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญญาพิทักษ์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

E-mail: wassana@hu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศรพล เนื้อไม้หอม

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail: akkarapon2512@gmail.com

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง
อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
E-mail: ekkarin.s@psu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ช้างบุญชู
ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
E-mail: seubpong.c@chula.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุโสภ บุญสุข
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
E-mail: yusuf@pn.psu.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร ทองชะโชค
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
E-mail: teeraporn@tsu.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารดารัตน์ สุขสง่า
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail: marndarath.su@ssru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

E-mail: kamalas@vru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัจน์ สองเมือง

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

E-mail: jaruwat.s@ftu.ac.th

ฝ่ายจัดการ ประสานงานและเลขานุการกองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชพงษ์

ชัชวาลย์

อาจารย์ ดร.โชติกา

รติชลียกุล

นางฐาณูร

ชูจร

นางสาวอังสนา

แซ่ฮ่อ

นางสาววนิดา

ทะประสิทธิ์จิต

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สร้อยสุตา

ไชยเหล็ก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยกุล

จันทบูรณ์

อาจารย์ ดร.สลิลา

เพ็ชรทอง

อาจารย์สุกานดา

จันทวี

อาจารย์จิตฐิตา

สินรักษา

อาจารย์ตะวัน

รัตนประเสริฐ

อาจารย์อริศรา

สุขขวัญ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

อาจารย์ณัฏฐ์จุฑา

อาจารย์วรวรรณ

ไชยสวัสดิ์

สุขใส

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

อาจารย์ไสริดา

นายนิฟาเดล

นางสาวอังสนา

ชาวพูนนา

นิเลาะ

แช่ฮอ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดำเนินการเป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (ฉบับเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2568) บทความประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในรูปแบบบทความวิจัยและบทความวิชาการ ทั้งหมด 12 เรื่อง อันประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 9 เรื่อง และบทความวิชาการ 3 เรื่อง ตามลำดับ ได้แก่ (1) เรื่อง กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส (2) เรื่อง ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน (3) เรื่อง อัตลักษณ์ทางทุนวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (4) เรื่อง ภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม : กรณีศึกษาเส้นทางกระบี่ - สงขลา (5) เรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี (6) เรื่อง การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวัดโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง (7) เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปี (8) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน ด้วยอัตลักษณ์ของ

ชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี (9) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงเพศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความขัดแย้งหรือโอกาสอยู่ร่วมกัน (10) เรื่อง กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล (11) การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต และ (12) เรื่อง ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตระหนักถึงหน้าที่อันสำคัญในการคัดสรรบทความที่มีคุณภาพ และมีประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยกลั่นกรองบทความและผู้อ่านกองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

อาจารย์ ดร.มูจลินทร์ ผลกล้า
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์
ชุมชนผ้าทอมือ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

ONLINE MARKETING STRATEGIES ON THE SUCCESS OF
HAND-WOVEN FABBRIC PRODUCTS IN SUKIRIN DISTRICT,
NARATHIWAT PROVINCE

รุ่งธิดา หนูจันทร์แก้ว, จิราวรรณ เป็นสุข, อัมตัน โต๊ะยุ,
สร้อยณี อุเสียนยาง และโซเฟีย สามะอาลี.....1

ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน

THE UNDERTAKER: REFLECTION OF ESAN SOCIETY

กริชชัย กานต์วรเดช, พชรินทร์ หินอ่อน และอนันต์ศักดิ์ พลแก้วเกษ.....27

อัตลักษณ์ทางทุนวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

IDENTITY OF CULTURAL CAPITAL OF BAN LAEM PHO,
KHU TAO SUB-DISTRICT, HAT YAI, SONGKHLA

วิไลรา ศรีชัย และสุภาวดี โพธิเวชกุล.....59

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

ภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม : กรณีศึกษาเส้นทาง
กระบี่ - สงขลา

LINGUISTIC LANDSCAPE OF KRATOM ADVERTISING:
A CASE STUDY ALONG THE KRABI-SONGKHLA ROUTE

อลิสรา คุ่มเคี่ยม, ยุทธิชัย อุปการดี และจารึก จันทรวงศ์.....83

การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน
การคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการ
เขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้าน
ดอนเต๋อ ตำบลบ้านโคก อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี

DEVELOPING CREATIVE WRITING SKILLS BY USING THE PWIM
IMAGE-BASED CREATIVE THINKING TEACHING MODEL
COMBINED WITH CREATIVE WRITING SKILLS EXERCISES OF
STUDENTS IN GRADE 5 AT BAN DON DUA SCHOOL, BAN
KHOK SUB-DISTRICT, SANGKHOM DISTRICT, UDON THANI
PROVINCE

วายุวัชร ศรีมา และกมลมาลย์ รักศรีอักษร.....109

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้
คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง

THE DEVELOPMENT OF A SET OF EXERCISES UTILIZING
THE SOUTHERN THAI DIALECT TO ENHANCE MATHAYOM 1
STUDENTS' COMPREHENSION AND READING OF RHYTHM
SYMBOLS AT SATRI PHATTHALUNG SCHOOL

มนพกา เรืองรักษ์ และสุทธิรักษ์ เอียดปทุม.....131

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด
โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษา เพื่อการ
สื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มหวापปี
DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT OF THAI LANGUAGE
SUBJECTS IN SPEAKING SKILLS USING ROLE-PLAYING
PROCESS BASED ON COMMUNICATION LANGUAGE
TEACHING (CLT) OF MATHAYOM 1 STUDENTS AT
KUMPHAWAPI SCHOOL

พิมพ์มาดา มะโนศิลป์ และกมลมาลย์ รักศรีอักษร.....159

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย (ต่อ)

หน้า

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน
ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี

DEVELOPING TOURISM ACTIVITIES THROUGH THE PROMOTION
OF AUTHENTIC LOCAL CUISINE AND COMMUNITY IDENTITY
IN BAN PUEK SUBDISTRICT, CHONBURI PROVINCE

ธนวัฒน์ เพชรพันธ์ และจันทร์จิตต์ ฐณะศิริ.....181

การท่องเที่ยวเชิงเพศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ความขัดแย้งหรือ
โอกาสอยู่ร่วมกัน

SEX TOURISM AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CONFLICT
OR COEXISTENCE

คมสัน พรหมรินทร์, ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์, รัตนวัฒน์ จันทร์อำนวยสุข
และโอปอ สุรารักษ์.....213

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

หน้า

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย
สู่สากล

JAPANESE LANGUAGE LEARNING STRATEGIES TO UPGRADE
THE QUALITY OF THAI EDUCATION TO THE INTERNATIONAL
LEVEL

ลัญจระวี ปฏิพิมพาคม.....249

การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนด
ทิศทางขององค์กรในอนาคต

STRATEGIC MANAGEMENT: CREATING STRATEGIC ALLIANCES
TO DETERMINE THE ORGANIZATION'S FUTURE DIRECTION

ธิดารัตน์ สืบญาติ.....275

ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ
ในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

THE DEFICIENCIES OF USING MULTIPLE LINEAR REGRESSION
(MLR) IN PUBLIC ADMINISTRATION RESEARCH ARTICLES

ไชยา เกษารัตน์.....295

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์
ชุมชนผ้าทอมือ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส
ONLINE MARKETING STRATEGIES
ON THE SUCCESS OF HAND-WOVEN FABBRIC
PRODUCTS IN SUKIRIN DISTRICT,
NARATHIWAT PROVINCE

รุ่งธิวา หนูจันทร์แก้ว¹, จิรวรรณ เป็นสุข², ฮัมดัน โต๊ะยู³,
สรัญณี อุเสินยาง^{4*} และโซเฟีย สามะอาลี⁵
Rungthiwa Nuchankaew¹, Jirawan Pensuk², Hamdan Toyu³,
Sarannee U-senyang^{4*} and Sofia Sama-alee⁵

Received date: June 24, 2024

Revised date: December 26, 2024

Accepted date: December 26, 2024

¹⁻³ นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

⁴ อาจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

⁵ อาจารย์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

* Corresponding author, E-mail: sarannee.u@pnu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ระดับความสำเร็จ และกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 159 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ค่าแอลฟาครอนบาคเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลด้วยการถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า ระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน ระดับความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ด้านการจัดการการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการในการทำงานในองค์กร ด้านการเรียนรู้และการเติบโต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากทุกด้านเช่นเดียวกัน และกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ประกอบการผ้าทอสุคีรินควรรักษาคุณภาพ เอกลักษณ์ และชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาที่หลากหลายและคุ้มค่า เพิ่มช่องทางขายออนไลน์และให้ลูกค้าเลือกวิธีจัดส่งได้ ทำการตลาดออนไลน์ในหลากหลายรูปแบบ พัฒนาทักษะพนักงานขาย เน้นบริการประทับใจ รักษาความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวของลูกค้าในการซื้อขายออนไลน์

คำสำคัญ : การตลาดออนไลน์, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

Abstract

This research aims to study level of online marketing strategies, success levels, and their impact on hand-woven fabric community products in Sukirin District, Narathiwat Province, using a quantitative methodology. The sample included 159 members of the hand-woven fabric group, with data collected via a questionnaire (Cronbach's alpha = 0.80). Data analysis used mean, standard deviation, and simple regression. Results showed that the online marketing strategies in terms of product, price, channel of distribution, promotion, personnel, and privacy were rated very high. The success level in financial management, customer, organizational processes, Learning and growth were also scored highly, with online marketing strategies having a significant impact on success at the 0.05 level. Entrepreneurs should maintain the quality, uniqueness, and reputation of their products, along with setting diverse and valuable pricing, broaden online channels, offer shipping options, use varied online marketing, improve sales staff skills, focus on impressive service, and ensure the safety of online transaction.

Keywords: Online marketing, community products, hand-woven fabric products

1. บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการที่เกิดจากการรวมตัวดำเนินการของคนในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากร แรงงาน ภูมิปัญญา และทุนในท้องถิ่นมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนและสร้างรายได้ให้กับสมาชิก (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) การพึ่งตนเองเป็นหลักคิดสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ โดยการสร้างความเข้มแข็งจะประกอบไปด้วยการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ความร่วมมือของคนในชุมชนจะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็งของชุมชน (ธนิกานต์ ศรีจันทร์ และสัญญา เคนาภูมิ, 2565)

การตลาดเป็นกระบวนการสำคัญที่ธุรกิจใช้เพื่อสร้างความต้องการและการตอบสนองของตลาด ซึ่งรวมถึงการวางแผน การนำเสนอสินค้า การโฆษณา และการสร้างช่องทางการติดต่อกับลูกค้า งานวิจัยของชินวัตร เชื้อสระคู (2565) ยืนยันว่าการส่งเสริมการตลาดเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนประสบความสำเร็จ โดยการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสามารถทำนายความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนได้ดีที่สุด งานวิจัยของปงปอนด์ รักอำนาจกิจ, อัครนัย ขวัญอยู่, ธีระวัฒน์ เจริญราษฎร์, พิริยะ ผลพิรุฬห์ และกิตติศักดิ์ ศรีแจ่มดี (2565) พบว่า การขยายช่องทางการตลาดเป็นกระบวนการสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพ (กำไร) ให้กับตัววิสาหกิจชุมชน

การตลาดออนไลน์หรือการตลาดทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวข้องกับการสื่อสารไปยังลูกค้าเป้าหมายด้วยต้นทุนต่ำ ยืดหยุ่น และรวดเร็ว สามารถนำพาธุรกิจไปสู่ผลกำไรได้อย่างงดงาม (Bostanshirin, 2014) การตลาดออนไลน์เป็นกลยุทธ์สำคัญในยุคปัจจุบันเนื่องจากมีความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพในการเผยแพร่สินค้าให้ถึงลูกค้าได้ง่ายและรวดเร็ว ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย การทำ SEO และการลงโฆษณาออนไลน์ นอกจากนี้ยังช่วยให้ธุรกิจสามารถติดตามและวิเคราะห์ผลการตลาดได้โดยง่าย งานวิจัยของวิศนันท์ อุปรมัย และอภิรติ สราญรมย์ (2563) พบว่า SMEs มีการแข่งขันสูงและประสบปัญหาด้านการตลาดผู้ประกอบการต้องการนำการตลาดออนไลน์มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ส่วนผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยการตลาดออนไลน์ในระดับมากที่สุด

ผลิตภัณฑ์ชุมชนคือสินค้าหรือบริการที่ผลิตโดยชุมชนท้องถิ่นโดยตรง มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ เกิดจากความร่วมมือของชุมชนทำให้มีคุณภาพดี มีความพิเศษ และเชื่อมโยงกับชุมชนผู้ผลิต การซื้อสินค้าชุมชนจึงเป็นการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น จากการวิเคราะห์ SWOT ของจังหวัดนราธิวาสในส่วนวิสาหกิจชุมชนพบว่า จุดแข็ง (Strength) คือสินค้าชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่นและมีอัตลักษณ์ท้องถิ่น จุดอ่อน (Weaknesses) คือวิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการขาดองค์ความรู้ด้านการตลาดและการบริหารจัดการที่ดี ส่วนโอกาส (Opportunities) คือความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ครอบคลุมของสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถนำมาพัฒนาโอกาสทางการตลาดได้ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2566)

ผ้าทอมืออำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส เป็นที่รู้จักของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว เป็นของฝากที่นิยมเนื่องจากเนื้อผ้านุ่ม สวยงาม และคุ้มค่าต่อการใช้งาน จึงควรนำจุดแข็งและโอกาสมาพัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ พร้อมทั้งแก้ไขจุดอ่อน จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน ผลการวิจัยจะสามารถเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดออนไลน์ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีรินเป็นที่รู้จักของตลาดออนไลน์ในยุคดิจิทัล และเป็นการเปิดตลาดให้มียอดขายที่เติบโตมากขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ระดับความสำเร็จ และกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ภายใต้กระแสการพัฒนาที่เน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ชุมชนในปัจจุบันมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างความเข้มแข็ง โดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกิจการของชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ (ทาริกา สระทองคำ, อนงค์ ไต้วัลย์ และอมร ถุงสุวรรณ, 2565) จากการทบทวนวรรณกรรม พบปัจจัยความสำเร็จของการจัดการธุรกิจชุมชนประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์ การมีส่วนร่วม

การเรียนรู้และปรับตัว การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการสร้างตราสินค้า (U-senyang, Aeksapang, Ongklang and Visutranukool, 2022) วันชัย ชันประสิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ พบว่าประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือการเงินและการบัญชี ผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการแรงงาน การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การผลิต ผู้นำ การบริหารจัดการ การตลาด และความเข้มแข็งของชุมชน พัทธมน บุญยราศรี และฉัตรฤดี จงสุริยภาส (2561) พบว่าองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จมี 5 องค์ประกอบ คือ การบัญชีและการเงิน การผลิตและการตลาด ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และความเป็นผู้ประกอบการ ความสำเร็จของผลิตภัณฑ์สามารถวัดได้ผ่าน Balance Scorecard (BSC) ซึ่งประกอบด้วย 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective)

การตลาดออนไลน์เป็นเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่สำคัญในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สามารถสื่อสารไปยังผู้บริโภคได้รวดเร็ว มีต้นทุนต่ำ และมีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย (แก่นเพชร ศรานนท์วัฒน์, 2567) โดยเฉพาะการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) ที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากลูกค้าเปลี่ยนจากสื่อรูปแบบเก่าสู่สื่อรูปแบบใหม่ โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากการสำรวจการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ, 2565)

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) เป็นแนวคิดสำคัญในการวางแผนการตลาด ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลัก 4 ประการ หรือที่เรียกว่า “4Ps” ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) ราคา (Price) คือ มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าต้องจ่าย 3) สถานที่ (Place) คือ ช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ แนวคิดนี้ถูกพัฒนาโดย McCarthy ในปี 1960 (McCarthy, 1960) และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการการตลาด ต่อมา Kotler ได้นำแนวคิดนี้มาขยายและประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย (Kotler and Keller, 2016) ในปัจจุบันได้มีการเพิ่มปัจจัยอื่น ๆ เข้าไปในส่วนประสมทางการตลาด เช่น 7Ps ที่เพิ่มบุคลากร (People) กระบวนการ (Process) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) สำหรับธุรกิจบริการ (Booms and Bitner, 1981)

สำหรับส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ได้มีการปรับปรุงจากแนวคิดดั้งเดิมเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการตลาดดิจิทัล ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคลากร (People) และการรักษาความเป็นส่วนตัว (Personalization) โดย Constantinides (2002) การปรับปรุงนี้เกิดจากธุรกิจออนไลน์ไม่มีหน้าร้านทางกายภาพ การปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล และมีความจำเป็นในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Rayport and Jaworski, 2001; Chaffey and Ellis-Chadwick,

2019; Laudon and Traver, 2021) งานวิจัยต่าง ๆ ได้นำตัวแปรส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ทั้ง 6 ด้านมาศึกษา แสดงให้เห็นความเหมาะสมในการนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย (มรกต กำแพงเพชร, ชีร์รัฐ รัษฎาวิธานกรณ, บุชบา เถารักตระกูล และอัญชลี สมบูรณ์, 2565; อรนรี ปิ่นวันนา และสุวรรณา เตชะธีระปรีดา, 2565; ชงโค ตรีลาดพันธุ์ และวิษณุ สุमितสุวรรณค์, 2563; Tran, 2021; Yoganathan, Osburg and Akhtar, 2022)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์

1. ด้านผลิตภัณฑ์
2. ด้านราคา
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด
5. ด้านบุคลากร
6. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว

**ความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชน
ผ้าทอมือ อำเภอสุคิริน
จังหวัดนราธิวาส**

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย กลุ่มผ้าทอตำบลโต๊ะโม๊ะ จำนวน 190 คน และกลุ่มผ้าทอตำบลภูเขาทอง จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 270 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส การกำหนดขนาดตัวอย่างซึ่งทราบจำนวนประชากร โดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานิประศาสน์, 2562) โดยมีการกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 5% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 159 คน การเลือกตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) กับกลุ่มผ้าทอแต่ละกลุ่ม จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มชั้น = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด x จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น / จำนวนประชากรทั้งหมด รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและตัวอย่างของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน
ผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
ผ้าทอมือสุคีริน	(คน)	(คน)
กลุ่มผ้าทอตำบลโต๊ะโม๊ะ	190	112
กลุ่มผ้าทอตำบลภูเขาทอง	80	47
รวม	270	159

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ ตอนที่ 1 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว และตอนที่ 2 ความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ในการประเมินแบบสอบถาม และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.50 ขึ้นไปเท่านั้น และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดสอบกับสมาชิกที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.80 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์หาคำตอบของระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ และระดับความสำเร็จของกลุ่ม

ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยมีเกณฑ์การแปลผลของคะแนนเฉลี่ยรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลผลระดับค่าเฉลี่ยของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ และระดับความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.21 – 5.00	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์หรือความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อยู่ในระดับสูงมาก
3.41 – 4.20	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์หรือความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อยู่ในระดับสูง
2.61 – 3.40	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์หรือความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์หรือความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อยู่ในระดับต่ำ
1.00 – 1.80	กลยุทธ์การตลาดออนไลน์หรือความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ อยู่ในระดับต่ำมาก

วิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ระหว่างองค์ประกอบของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ (X) กับองค์ประกอบของความสำเร็จ (Y) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

5. สรุปผลการวิจัย

ระดับกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือ
สุพรรณ จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกลยุทธ์การตลาด
ออนไลน์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุพรรณ จังหวัด
นครราชสีมา

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.70	0.26	สูงมาก
ด้านราคา	4.63	0.31	สูงมาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.34	0.37	สูงมาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.41	0.33	สูงมาก
ด้านบุคลากร	4.61	0.31	สูงมาก
ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว	4.63	0.34	สูงมาก
รวม	4.55	0.32	สูงมาก

จากตารางที่ 3 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.55, S.D.=0.32) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน
อยู่ในระดับสูงมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ =4.70,
S.D.=0.26) รองลงมาด้านราคา ($\bar{X}$ =4.63, S.D.=0.31) ด้านการรักษาความ
เป็นส่วนตัว ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.34) ด้านบุคลากร ($\bar{X}$ =4.61, S.D.=0.31)
ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.32) และด้านช่องทางการจัด

จำหน่าย ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.37) ตามลำดับ สรุปได้ว่าทุกด้านของกลยุทธ์ การตลาดออนไลน์อยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ซึ่งตัวแปรย่อยด้านผลิตภัณฑ์ในเรื่องของการที่ผ้าทอมือสุคีริน มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีระดับค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดในกลยุทธ์ การตลาดออนไลน์ด้านผลิตภัณฑ์ ในขณะที่ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังคงอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ค่อนข้างต่ำในทุกด้าน (0.26-0.37) แสดงถึงความสอดคล้องของข้อมูลและ ความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ให้ความสำคัญกับการทำกลยุทธ์การตลาด ในทุกด้านอย่างมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำเร็จของกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

ความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมือสุคีริน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการการเงิน	4.57	0.31	สูงมาก
ด้านลูกค้า	4.59	0.32	สูงมาก
ด้านกระบวนการในการทำงานในองค์กร	4.58	0.34	สูงมาก
ด้านการเรียนรู้และการเติบโต	4.58	0.33	สูงมาก
รวม	4.58	0.33	สูงมาก

จากตารางที่ 4 ความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสุคริน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ =4.58, S.D.=0.33) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับสูงมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านลูกค้า ($\bar{X}$ =4.59, S.D.=0.32) รองลงมาด้านการเรียนรู้และการเติบโต ($\bar{X}$ =4.58, S.D.=0.33) ด้านกระบวนการในการทำงานในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.58, S.D.=0.34) และด้านการจัดการการเงิน ($\bar{X}$ =4.57, S.D.=0.31) ตามลำดับ สรุปได้ว่า ทุกด้านของความสำเร็จของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสุครินอยู่ในระดับสูงมาก ด้านลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสำเร็จในการสร้างความพึงพอใจและรักษาฐานลูกค้า ซึ่งตัวแปรย่อยด้านลูกค้า นั้น ลูกค้าเกิดความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสุคริน โดยการกลับมาซื้อซ้ำ มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในความสำเร็จด้านลูกค้า ด้านกระบวนการในการทำงานในองค์กร และด้านการเรียนรู้และการเติบโต มีค่าเฉลี่ยรองลงมา แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานการพัฒนาองค์กร แม้ว่าด้านการจัดการการเงินจะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ก็ยังอยู่ในระดับสูงมาก และมีค่าใกล้เคียงกับด้านอื่น ๆ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ค่อนข้างต่ำในทุกด้าน (0.31-0.34) แสดงถึงความสอดคล้องของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคริน จังหวัดนราธิวาส มีความสำเร็จในการดำเนินงานทุกด้านอยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการลูกค้า

กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคริน จังหวัดนราธิวาส

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายของกลยุทธ์การตลาดออนไลน์
ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน
จังหวัดนราธิวาส

ตัวพยากรณ์	B	S.E.	Beta	t	Sig
กลยุทธ์การตลาดออนไลน์	.507	.134	.290	3.791	.000*
ค่าคงที่	.272	.609		3.730	.000*

$R = .290$, $R^2 = 0.84$, Adjusted R Square = 0.78, $F = 14.370$,
Sig. = .000

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ส่งผลต่อความสำเร็จของ
ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรความสำเร็จของผลิตภัณฑ์
ชุมชนได้ร้อยละ 84 เขียนเป็นรูปสมการคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y = .272 + .507 (\text{กลยุทธ์การตลาดออนไลน์})$$

และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Y = .290 (\text{กลยุทธ์การตลาดออนไลน์})$$

โดยกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ (ค่าสัมประสิทธิ์ = .290) สามารถ
ทำนายความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอมือสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
ได้ร้อยละ 84 ($R^2 = 0.84$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดออนไลน์ของกลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าทอสุครินอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์ที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ ความร่วมสมัยผสานความทันสมัย คุณภาพ และความสะดวกสบายในการใช้งาน ซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์แตกต่างและเป็นที่ต้องการของลูกค้าสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญนิชา วิโรจน์รุจน์ (2563) และนิตยา คำสีสุข, สุธีรา ชัยรักษา เงินถาวร, เตโช แชน้ำแก้ว และเมธิรา ไกรนที (2563) ที่ชี้ว่าการพัฒนาตลาดเฉพาะและคุณภาพของผ้าทอเป็นปัจจัยสำคัญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤดี อุทัยหอม, นาทยา โชติกุล, กรกมล ชื่นสุวรรณ, กุลธิดา แซ่โซว และนพดล ชูเศษ (2565) ที่พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อความทันสมัยและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์

ด้านราคา พบว่ากลยุทธ์การตั้งราคามีความหลากหลายและชัดเจน โดยเฉพาะการขายผ่านออนไลน์ที่คุ้มค่ากว่า ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานของอภิเดช อภิพัฒน์ภาตุล และปาลิดา ศรีศรกำแพง (2565) ที่ย้ำว่าการตั้งราคามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออย่างมีนัยสำคัญ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่ามีการใช้แพลตฟอร์มหลากหลาย เช่น Facebook และ Line เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมบริการจัดส่งที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาด สอดคล้องกับแก่นเพชร ศรานนทวัฒน์ (2567); นพดล ชูเศษ และเอ็สวัณน์ คำมณี (2561)

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่ามีการใช้สื่อออนไลน์หลายรูปแบบ เช่น ภาพ เสียง ข้อความ และไลฟ์สด เพื่อเข้าถึงลูกค้าและสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอลิศรา ธรรมบุตร, พิชราวรรณ อาจหาญ และทัศนียา นิลฤทธิ์ (2564); กรณ์วี ฐิตอมรวิทย์ (2566)

ด้านบุคลากร พบว่าพนักงานขายมีทักษะการสื่อสาร ความรู้สินค้า และการบริการที่ใส่ใจ ส่งผลให้ลูกค้ามีความพึงพอใจและซื้อซ้ำ สอดคล้องกับ พิมพอมร นิยมคำ (2564) ที่ยืนยันว่าการบริการที่มีคุณภาพเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ

ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว พบว่าลูกค้าเชื่อมั่นต่อการเก็บ ข้อมูลส่วนบุคคล ความปลอดภัยในการชำระเงิน และระบบรักษาความลับ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและความภักดี สอดคล้องกับ สิริชัย ดีเลิศ (2561); สิทธิพร พรอุทุมทรัพย์ (2566)

โดยสามารถเชื่อมโยงกลยุทธ์การตลาดกับ Balanced Scorecard (BSC) ได้ดังนี้ 1) มุมมองด้านลูกค้า ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ราคาคุ้มค่า และการสื่อสารออนไลน์ที่หลากหลายช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้า 2) มุมมองด้านกระบวนการภายใน การใช้ช่องทางออนไลน์ การจัดส่ง และการบริการลูกค้าที่รวดเร็ว สะท้อนประสิทธิภาพของกระบวนการภายใน ชุมชน 3) มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโตการพัฒนาทักษะของบุคลากร ด้านการขายและการสื่อสารออนไลน์ช่วยเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน และ 4) มุมมองด้านการเงิน การรักษาลูกค้าและการขยายตลาดผ่านช่องทางดิจิทัลช่วยเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางธุรกิจ

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการควรรักษาในเรื่องของคุณภาพ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะ และความมีชื่อเสียงของผ้าทอสุนทรียภาพให้คงไว้ และพัฒนาผ้าทอให้มีความสมดุลระหว่างความร่วมมือของอดีต กับความทันสมัย ในยุคปัจจุบัน เพื่อรักษาลูกค้าเก่าและขยายฐานลูกค้าใหม่ได้ต่อไป และควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของวัตถุดิบในการผลิตผ้าทอมือเป็นพิเศษ

ด้านราคา ผู้ประกอบการควรรักษาไว้ซึ่งการตั้งราคาที่มีความหลากหลาย และมีราคาที่ถูกกว่าในการซื้อจากช่องทางอื่น ๆ และความคุ้มค่าของราคาเมื่อเทียบกับคุณภาพของผ้าทอ ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการต้องไม่ลืมที่จะใส่ใจในเรื่องของการแสดงราคาบนช่องทางออนไลน์ให้ผู้บริโภคได้เห็นอย่างชัดเจน

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการควรคงไว้ในกรณีที่ลูกค้าสามารถเลือกวิธีจัดส่งสินค้าได้ตามความต้องการ และสามารถติดต่อทำธุรกรรมออนไลน์ได้ตลอด 24 ชม. และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรเพิ่มเติมช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ได้รับความนิยมจากลูกค้า จะทำให้สามารถขยายช่องทางการจัดจำหน่ายได้เพิ่มขึ้น

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการควรคงไว้ในทุกกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการอยู่และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการมีช่องทางการให้ข้อมูลต่าง ๆ กับลูกค้าผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook และ Line มีรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของผ้าทอบนป้ายโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์อย่างชัดเจน และมีการโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มลูกค้า เช่น การใช้เสียงใน

การโฆษณา ภาพ และข้อความทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลิตภัณฑ์โดยพนักงานขายโดยตรงผ่านสื่อออนไลน์ เพิ่มเติมการส่งเสริมการตลาดผ่านแอปต่าง ๆ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ได้รับความนิยมจากลูกค้า จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าในยุคปัจจุบันได้เพิ่มขึ้น

ด้านบุคลากร ผู้ประกอบการควรคงไว้ในกลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการอยู่และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งการที่พนักงานขายมีทักษะในการสื่อสารกับลูกค้าที่ชัดเจน พนักงานขายมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอ เช่น ลวดลาย สี หรือประวัติความเป็นมาเป็นอย่างดี ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า และควรเพิ่มเติมและให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการให้บริการอย่างสนใจและเอาใจใส่กับลูกค้า เพื่อสร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นและเกิดการบอกต่อหรือรีวิวในเชิงบวก

ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ผู้ประกอบการควรคงไว้ในกลยุทธ์ที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกไว้วางใจในการซื้อผ้าทอผ่านทางออนไลน์ มีความปลอดภัยในการชำระเงิน และให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของนโยบายการรักษาความเป็นส่วนตัว และสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นแก่ลูกค้า เพื่อการรักษาฐานลูกค้าเก่าให้คงอยู่ และขยายฐานลูกค้าใหม่ได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการทำธุรกรรมใด ๆ ในโลกออนไลน์เรื่องของการรักษาความเป็นส่วนตัวหรือข้อมูลส่วนตัว เป็นสิ่งที่ลูกค้าให้ความสำคัญสูงสุด

8. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน*.

ม.ป.ท.: กรมส่งเสริมการเกษตร.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2567, จาก https://www2.narathiwat.go.th/nara2016/files/com_news_develop_plan/2023-12_01e0d89ee7e06ea.pdf

กรณ์รวิ ฐิตอมรวิทย์. (2566). การส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอมือพื้นเมืองล้านนา. *วารสารวิทยาการทางสังคมศาสตร์*. 1(5), 1-15.

แก่นเพชร ศรานนท์วัฒน์. (2567). *innovation management*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2567, จาก https://elcim.ssrui.ac.th/kanpetch_sa/pluginfile.php/33/mod_resource/content/

ชงโค ดรลาดพันธุ์ และวิชญ์ สุมิตสวรรณ. (2563). การตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคผ่านสื่อเครือข่ายออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(6), 118-131.

ชินวัตร เชื้อสระคู. (2565). ปัจจัยของการดำเนินงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของอำเภอรำไพบุรี จังหวัดมุกดาหาร. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 17(2), 63-76.

- ดวงฤดี อุทัยหอม, นาดยา โชติกุล, กรกมล ชื่นสุวรรณ, กลุธิรา แซ่โซว และนพดล ชูเศษ. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอล่องมุด จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 7(2), 310-324.
- ทาริกา สระทองคำ, อนงค์ ไต้วัลย์ และอมร ฤงสุวรรณ. (2565). รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตอบสนองความต้องการลูกค้าในยุคอนาคต. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 8(1), 239-250.
- ธนิกานต์ ศรีจันทร์ และสัญญา เคนาภูมิ. (2565). การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. 12(2), 1-16.
- ฉันทนิชา วิโรจน์รุจน์. (2563). การจัดการเชิงกลยุทธ์ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอบนพื้นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*. 12(3), 134-146.
- ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ. (2565). การตลาดสื่อสังคมออนไลน์. *Journal of Administrative and Management Innovation*. 11(1), 64-76.
- นพดล ชูเศษ และเอชัศววัฒน์ คำมณี. (2561). การพัฒนากลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดของผ้าทอลานข่อย ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 11(2), 123-133
- นิตยา คำสีสุข, สุธิรา ชัยรักษา เงินถาวร, เตโซ แซ่น้ำแก้ว และเมธิรา ไกรนที. (2563). ผ้าทอวังเต่า : แนวทางการส่งเสริมผ้าทอพื้นบ้านของศูนย์

- ส่งเสริมอาชีพทอผ้า ตำบลเขาโร อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ ปีที่ ๓. 1(3), 1-13.
- ป๋องปอนด์ รักอานวยกิจ, อัครนัย ขวัญอยู่, อธิวัฒน์ เจริญราษฎร์,
พิริยะ ผลพิรุฬห์ และกิตติศักดิ์ ศรีแจ่มดี. (2565). การวิเคราะห์
Smiling Curve ในวิสาหกิจชุมชน: หลักฐานเชิงประจักษ์จาก
ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดหนองคาย.
พัฒนาการเศรษฐกิจปริทรรศน์. 16(2), 41-74.
- พัทธมน บุญยาศรัย และนิตรฤติ จงสุริยภาส. (2561). ปัจจัยความสำเร็จ
ของผลิตภัณฑ์หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของไทย. *วารสาร
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 13(2), 37-60.
- พิมพ์อมร นิยมคำ. (2564). การพัฒนาสินค้าที่ระลึกผ้าทอมืออ้อมคราม
เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครสกลนคร.
วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. 8(2), 76-89.
- มรกต กำแพงเพชร, อธิรัฐ รัฐวิธากรณ์, บุษบา เถารักตระกูล และ
อัญชลี สมบูรณ์. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ
สินค้าผ่านแพลตฟอร์มจีนของผู้ประกอบการใหม่ กรณีศึกษา
TAOBAO. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*. 14(1), 460-476.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอรรดา ชำนิประศาสน์. (2562). *ระเบียบวิธีวิจัย*.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคังการพิมพ์.
- วิศนันท์ อุปรมัย และอภิรดี สราญรมย์. (2563). การตลาดออนไลน์เพื่อ
การพัฒนาส่วนประสมการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาด

- กลางและขนาดย่อม จังหวัดนนทบุรี. *วารสารสุขุขทัยธรรมาธิราช*. 33(2), 35-51.
- วันชัย ชันประสิทธิ์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. *วารสารสารสนเทศ*. 16(2), 147-158.
- สิทธิพร พรอุดมทรัพย์. (2566). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สู่วิถีชีวิตใหม่ของผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดแพร่. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*. 9(1), 352-368
- สิริชัย ดีเลิศ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มผู้บริโภคตลาดเฉพาะกลุ่ม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(1), 2404-2424.
- อภิเดช อภิพัฒนภาดล และปาลิดา ศรีศรภำพล. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อผ้าทอมือของผู้ประกอบการตลาดผ่านาษา อำเภอมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 4(5), 107-120.
- อรนรี ปิ่นวันนา และสุวรรณา เตชะธีระปริดา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์และการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตอำเภอมืองจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*. 19(2), 89-108.

- อลิศรา ธรรมบุตร, พัชรววรรณ อาจหาญ และทัศนียา นิลฤทธิ์. (2564). กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดผ้าไหมทอพื้นถิ่นจังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*. 2(2), 1-13.
- Booms, B. H. and Bitner, M. J. (1981). Marketing strategies and organization structures for service firms. *Marketing of services*. 25(3), 47-52.
- Bostanshirin, S. (2014). Online Marketing: Challenges and Opportunities. *Proceedings of SOCIOINT14- International Conference on Social Sciences and Humanities* (pp. 783 – 792).
- Chaffey, D. and Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital Marketing: Strategy, Implementation and Practice*. (7th ed.). London: Pearson.
- Constantinides, E. (2002). The 4S Web-Marketing Mix model. *Electronic Commerce Research and Applications*. 1(1), 57-76.
- Kotler, P. and Keller, K. L. (2016). *Marketing Management*. (15th ed.). Edinburgh: Pearson.
- Laudon, K. C. and Traver, C. G. (2021). *E-Commerce 2020-2021: Business, Technology and Society*. (16th Global ed.). Hoboken: Pearson.
- McCarthy, E. J. (1960). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Homewood, IL: Richard D. Irwin.

- Rayport, J. F. and Jaworski, B. J. (2001). *e-Commerce*. Boston: McGraw-Hill/Irwin MarketspaceU.
- Tran, L. T. T. (2021). Managing the effectiveness of e-commerce platforms in a pandemic. *Journal of Retailing and Consumer Services*. 58, 102287. Retrieved September 20, 2024, from <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102287>
- U-senyang, S., Aeksapang, J., Ongklang, A. and Visutranukool, M. (2022). Success Factors of Community Business Management in Thailand. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews (IJSASR)*. 2(3), 77-88. Retrieved September 20, 2024, from <https://doi.org/10.14456/jsasr.2022.21>

ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน
THE UNDERTAKER: REFLECTION OF ESAN SOCIETY

กริชชัย กานต์วรเดช¹, พชรินทร์ หินอ่อน²

และอนันตศักดิ์ พลแก้วเกษ^{3*}

Kritchai Kanworadet¹, Patcharin Hinon²

and Anantasak Phonkaewkate^{3*}

Received date: April 2, 2024

Revised date: January 20, 2025

Accepted date: January 20, 2025

¹⁻² นักศึกษาศาสาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

* Corresponding author, E-mail: anantasak00@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมอีสานที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ เขียนบทและกำกับการแสดงโดย ธิติ ศรีนวล วิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดของสุพิศ เอื้องชะ (2560: 14) จากการศึกษาพบว่าลักษณะของภาพสะท้อน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 2) ภาพสะท้อนด้านการศึกษา 3) ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมประเพณี 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

ผลการศึกษาพบว่าภาพสะท้อนสังคมอีสานแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยอาชีพที่มั่นคงและไม่มั่นคง สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพที่มั่นคงย่อมมีชีวิตที่ดีกว่า 2) ภาพสะท้อนด้านการศึกษา การได้รับศึกษามีโอกาสพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้นได้ 3) ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่หลากหลายของภาคอีสาน ได้แก่ การต้อนรับ การกิน วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมด้านภาษา และวัฒนธรรมที่อยู่อาศัย 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อที่หลากหลายและแตกต่างกัน ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับสัปเหร่อ ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับผี ความเชื่อเกี่ยวกับการถอดจิต ความเชื่อทางศาสนา คติธรรม ซึ่งสามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมได้ และ 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่าค่านิยมของคนอีสานมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ได้แก่ การฉ้อโกง การจัดงานศพสิ้นเชิง การจัดงานศพสัตว์เลี้ยง การที่ผู้ชายทำเล็บ การตั้งวงกินเหล้า

เมรุหลากสี นอกจากประเด็นดังกล่าว ภาพยนตร์สัปเหร่อสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลาย ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศ

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนสังคมอีสาน, ภาพยนตร์, สัปเหร่อ

Abstract

This research aimed to study the reflection of Esan society appeared in The Undertaker movie written and directed by Thiti Srinuan. This was a qualitative research presented in descriptive analysis by applying framework from Supit Aungsae

The result found that Esan society was reflected in 5 dimensions were 1) economy, it consisted of secure and insecure job. This showed that a secure job provided a better life, 2) education, it showed that education helped to develop for the better career, 3) culture and tradition reflected the variety of culture of Esan people for living together happily, 4) beliefs reflected the various and different, beliefs to stay together happily and 5) values reflected that Esan people changed following public opinion.

Keywords: Esan social reflections, movie, the undertaker

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมเดินทางเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ยุคที่มีช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทำให้คนทำงานด้านสื่อต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในอดีตการสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านสื่อจะเน้น การสร้างสรรค์เพื่อสื่อใดสื่อหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ในปัจจุบันเราสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อนำเสนอผ่านสื่อหลาย ๆ ช่องทางในเวลาเดียวกัน

ปัญหาสำหรับคนทำสื่อในปัจจุบันจึงไม่ใช่ปัญหาเรื่องช่องทางการนำเสนอซึ่งถูกจำกัดเหมือนในอดีตต่อไป แต่ปัญหาสำคัญคือการให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่จะนำเสนอ ซึ่งในแต่ละวันเราจะพบว่ามีภาพยนตร์เสนอผ่านโรงภาพยนตร์ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์มากขึ้น จำนวนละครที่ผลิตขึ้นเพื่อเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลมีจำนวนมากขึ้น อันเนื่องมาจากจำนวนสถานีที่เพิ่มมากขึ้น การสร้างสรรค์เนื้อหาผ่านสื่อจึงมีการแข่งขันกันสูง ผู้ผลิตต้องพยายามคิดสร้างสรรค์เนื้อหามาถ่ายทอดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมให้ทันเวลา ด้วยเหตุนี้ผู้สร้างสรรค์เนื้อหาจึงต้องค้นคว้าหาเรื่องเล่าประเภทต่าง ๆ มาถ่ายทอดเป็นผลงานสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอในรูปแบบของภาพยนตร์หรือละคร เรื่องเล่าที่มีการนำมาสร้างสรรค์เป็นละครโทรทัศน์หรือภาพยนตร์โดยมากมักจะเป็นเรื่องเล่าที่เป็นผลงานผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ อาทิ นวนิยายเรื่องสั้น ละครวิทยุ หนังสือ หรือพงศาวดารในการนำเอาเรื่องเล่าต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์มาถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อที่นำ เสนอทั้งภาพและเสียงอย่างละครโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ (มนฤดี ธาดาอำนวยชัย, ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ และธนาพล ธนสถิตย์,

2562) ดังนั้นผู้ผลิตที่ต้องการเผยแพร่เนื้อหาหรือถ่ายทอดผลงานไปยังกลุ่มเป้าหมาย ต้องสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชม และช่องทางในเผยแพร่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเนื่องจากจำนวนสถานีที่เพิ่มมากขึ้น

ภูมิทัศน์ของโลกภาพยนตร์ไม่เคยหยุดนิ่งอยู่กับที่ภาพยนตร์วิวัฒนาการไกลไปจากสิ่งที่เคยเป็นคนทำหนังต่างกระตือรือร้นที่จะหาเรื่องราวใหม่ ๆ เสียงใหม่ ๆ หรือภาษาใหม่ ๆ ในการเล่าเรื่อง ในขณะที่วัฒนธรรมการดูหนังก็พลัดเปลี่ยนไปตามยุคสมัยคนดูต่างกระหายเรื่องราวที่แปลกใหม่อย่างต่อเนื่องเช่นกัน จากสตรีมมิ่งเซอร์วิส ความจริงเสมือนไปยันปัญญาประดิษฐ์ เป็นที่น่าจับตามากขึ้นกันว่าจะกลายเป็นนิยามในอนาคตของคำว่าภาพยนตร์ คือ นวัตกรรมมารับชม พัฒนาของการเล่าเรื่อง หรือเทคโนโลยีการสร้าง (ฉลองรัฐ เหมอมาลัยชลมารค, 2560)

การนำเสนอเรื่องราวผ่านภาพยนตร์สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวลำดับเหตุการณ์ได้ง่ายในเวลาที่กระชับ ซึ่งภาพยนตร์ส่วนมากได้สร้างมาจากเค้าโครงของเรื่องราวจริง เรื่องเล่า ประสบการณ์จริง ที่ได้เกิดขึ้นถ่ายทอดเป็นเรื่องราวเพื่อสื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงเรื่องราวรวมถึงเหตุการณ์นั้น ๆ ได้อย่างเพลิดเพลินพร้อมสอดแทรกข้อคิดคติเตือนใจ นอกจากนี้ยังเสนอแนวคิดของผู้สร้างที่ได้สอดแทรกทัศนะผ่านการกำกับภาพยนตร์ นำไปสู่ภาพสะท้อนสังคมที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์สอดคล้องกับ พิธพร วินิจฉัย (2560) กล่าวว่า บทบาทของภาพยนตร์ในความเข้าใจของคนส่วนใหญ่ จึงถูกจำกัดอยู่เพียงว่าเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงเท่านั้น ทั้งที่ในความเป็นจริงภาพยนตร์สามารถทำหน้าที่อื่น ๆ ได้เช่นกัน คือการให้ข้อมูล ข่าวสาร การโน้มน้าว

ชักจูงจิตใจ การสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ การตอกย้ำ สนับสนุนหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติความคิด ความเชื่อเดิม และพฤติกรรมเดิม จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย หน้าที่เหล่านี้มักจะถูกลืมหรือมองข้ามไป เพราะภาพยนตร์มีรูปแบบความบันเทิงที่คนทั่วโลกอาศัยเป็นหนทางในการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสื่อภาษาที่ผู้ชมทุกชนชาติทุกภาษาสามารถเข้าใจได้คล้ายคลึงกันเป็นสื่อสารมวลชนที่สามารถหล่อหลอมและกล่อมเกลาทัศนคติของผู้ชม ไปจนถึงเป็นอีกแขนงหนึ่งของศิลปะที่ส่งเสริมให้ผู้ชมเกิดสติปัญญา

ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมมากในปี 2566 สร้างรายได้ทุกโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศกว่า 720,000,000 บาท ตลอดระยะเวลาฉายในโรงภาพยนตร์ 46 วัน ตั้งแต่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ถึง 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 (เดลินิวส์ ออนไลน์, 2566) ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อกำกับโดย ชิตี ศรีนวล เป็นการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตในชนบทของไทย ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เพิ่มองค์ประกอบใหม่เข้ามาคือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสารคู่ขนานไปกับการเล่าเรื่องดำเนินชีวิตของชาวบ้านภายใต้ความเชื่อที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านโดยภาพยนตร์ได้นำเสนอพิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตเหล่านี้ในรูปแบบของความบันเทิง ด้วยวิธีการสอดแทรกวัฒนธรรมอีสานที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง ซึ่งทำให้ภาพยนตร์ได้รับความนิยมเนื่องจากเนื้อหาที่ถ่ายทอดนั้นเล่าถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอีสานที่มีความสมจริง เล่าถึงความเป็นอีสานได้อย่างตรงไปตรงมาเมื่อผู้ชมได้รับชมจึงเกิดความประทับใจและเข้ากับเรื่องราวของคนต่างจังหวัดที่มาทำงานต่างแดน (ธีรภัทร เจริญสุข, 2561)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนสังคมในภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อทั้งนี้นอกจากจะเป็นการศึกษาประเด็นภาพสะท้อนสังคมที่เกิดจากตัวบทใหม่ที่ได้รับคามนิยมในปัจจุบัน และเพื่อต่อยอดแนวคิดใหม่ในแวดวงวิชาการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมอีสานที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

สุพิศ เอื่องแชะ (2560: 14) ได้กล่าวถึงวรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ ผูกพันอยู่กับสังคมมาโดยตลอด ซึ่งทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนภาพสังคมของแต่ละยุคแต่ละสมัยในเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น โดยจะมีผู้แต่งบันทึกไว้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นถึงสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิต คุณภาพของสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังต่อไปนี้ 1) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 2) ภาพสะท้อนด้านการศึกษา 3) ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ และ 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร

ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ กำกับการแสดงโดย ชิตี ศรีนวล ออกอากาศผ่านทางโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศไทย ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 และออกอากาศย้อนหลังผ่านช่องทางไอที และได้นำมาศึกษา 63 ฉาก

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ภาพสะท้อนสังคมอีสาน มี 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้
1) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 2) ภาพสะท้อนด้านการศึกษา 3) ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมประเพณี 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ และ 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ(Quantitative Research) รูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) วิเคราะห์ด้วบทของภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาและฉากของภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมอีสาน และแนวคิดภาพสะท้อนสังคมของสุพิศ เอื้องแซะ (2560)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ กำกับการแสดงโดย ชิตี ศรีนวล ออกอากาศผ่านทางโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศไทย ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 และออกอากาศย้อนหลัง

ผ่านช่องทางไอที โดยคัดเลือกข้อมูลเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมอีสานที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสับหรือ วิธีรวบรวมข้อมูล คือ จำแนกเนื้อหาที่มีภาพสะท้อนสังคมอีสานแต่ละด้าน และฉากที่ปรากฏภาพสะท้อนความเป็นอีสานทั้ง 63 ฉาก

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสุพิศ เอื้องแสง (2560: 14) จากการศึกษาพบว่าลักษณะของภาพสะท้อน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 2) ภาพสะท้อนด้านการศึกษา 3) ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมประเพณี 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยม ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำพูดตัวละคร หรือภาษาที่ตัวละครใช้ ฉากที่ปรากฏ และการแสดงออกของตัวละครที่สื่อถึงความเป็นอีสานทุกด้าน

5. ผลงานศึกษา

5.1 ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเป็นเรื่องของการจัดปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอดและปัจจัย เสริมอื่น ๆ ที่จะทำให้ชีวิตอยู่ดีมีคุณภาพสมกับความเป็นมนุษย์ (นิศารัตน์ ศิลปเดช , 2539) ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจเป็นภาพสะท้อนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนแต่ละสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ต้องอาศัยปัจจัยในด้านต่าง ๆ เป็นตัวช่วยเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้ในสังคมปัจจุบัน ดังปรากฏในภาพยนตร์ เรื่อง สับหรือ กล่าวคือ การประกอบอาชีพ เป็นการทำกิจกรรมการทำงาน การประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษแก่สังคมและมีรายได้ตอบแทน

โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือวิธีการ แตกต่างกันไปโดยกลุ่มอาชีพตามลักษณะการประกอบอาชีพที่ปรากฏในภาพยนตร์ เรื่อง สัปเหร่อ: ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจที่ได้ปรากฏการประกอบอาชีพในภาพยนตร์มีหลายอาชีพ ดังนี้

ก. อาชีพที่ไม่มั่นคง เช่น อาชีพสัปเหร่อ อาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกร ในภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ เป็นอาชีพหลักที่ปรากฏในเรื่อง ดังนี้

ภาพที่ 1 สัปเหร่อศักดิ์นาร่างบรรจุลงโลงศพ

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่สัปเหร่อศักดิ์บรรจุร่างของนายสิงห์ลงไปอยู่ในโลงพร้อมว่าคาถากำกับ ดังนี้

สัปเหร่อศักดิ์ : พุทังปญจคามิ รัมมังปญจคามิ สังฆังปญจคามิ อจิริง...

อาชีพสัปเหร่อเป็นอาชีพที่ขาดแคลนคนมาก และปรากฏเป็นอาชีพหลักในภาพยนตร์ แต่ไม่เป็นที่นิยมของชาวบ้าน เนื่องจากอาชีพสัปเหร่อเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอนและเกิดจากความกลัวที่จะต้องทำศพ แม้ชาวบ้านจะมีงานทำหรือไม่ก็ตาม จะไม่เลือกทำอาชีพนี้ สังเกตได้จากการแสดงออกของตัวละครจากสีหน้า ท่าทาง หรือการกระทำของกลุ่ม

วัยรุ่นที่สื่อให้เห็นถึงอาชีพสับหรือดูไม่มีเกียรติและไม่เป็นที่น่าเคารพ ในส่วนของอาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงและรายได้ไม่แน่นอน สังเกตจากขนาดของร้านของชำของเฮียปที่มีขนาดเล็ก เพราะไม่เป็นที่นิยมของชาวบ้านหรือเศรษฐกิจในหมู่บ้านไม่ดี ทำให้ชาวบ้านไม่มีเงินใช้สอย สะท้อนให้เห็นว่าอาชีพที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง รายได้ไม่แน่นอนต่อการดำเนินชีวิตอาจส่งผลให้คุณภาพชีวิตไม่ดีเท่าที่ควร

ข. อาชีพที่มั่นคง เช่น อาชีพผู้ใหญ่วัยบ้าน สาธารณสุขตำบล

ภาพที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านคำตันประกาศรับสมัครสับหรือ

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ผู้ใหญ่บ้านคำตันประกาศรับสมัครสับหรือที่จะมาทำหน้าที่แทนสับหรือศักดิ์ สะท้อนให้เห็นว่าอาชีพข้าราชการ เป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ที่แน่นอนในทุกเดือน สามารถบริหารจัดการได้ง่าย และได้รับการยอมรับในสังคมเป็นที่นับหน้าถือตา และทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอาชีพอื่น

5.2 ภาพสะท้อนด้านการศึกษา

มนุษย์แต่ละคนมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของตน ไม่ว่าจะเกิดมาจากสกุลใดหรือจากสถานที่ใด จากสิ่งแวดล้อมต่ำหรือสูง การศึกษาควรจะทำอย่าง

ทั่วถึง ควรจะให้นักเรียนแต่ละคนสามารถรับกับการฝึกอบรมจนสุด
ความสามารถ ไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ในฐานะอย่างไร

ภาพที่ 3 พระปองกำลังศึกษาภาษาญี่ปุ่น

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า คนที่ได้รับการศึกษาย่อมมี
อาชีพที่มั่นคง และมองเห็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีกว่าคนที่ไม่ได้รับ
การศึกษา อีกทั้งสามารถค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพของตน เช่น
การที่เจ็ดได้ไปเรียนในระดับที่สูงจะทำให้เจ็ดมองเห็นแนวทางในการ
ดำรงชีวิต การประกอบอาชีพของตน อีกทั้งยังนำความรู้มาพัฒนาอาชีพ
สับหระโดยการสร้างเครื่องแบบในการทำหน้าที่ หรือการหาความรู้เพิ่มเติม
ในการเป็นสับหระ ในส่วนพระปองที่กำลังสนทนากับเชียงดั่งด้วยข้างต้น
พระปองได้อธิบายเครื่องใช้เทคโนโลยีชนิดหนึ่งให้กับเชียงฟังสะท้อนให้เห็น
ถึงการที่พระปองได้รับการศึกษาย่อมมีความรู้ในเรื่องของเทคโนโลยี ที่มา
และวิธีการใช้ อีกทั้งการที่พระปองได้เรียนภาษาญี่ปุ่นจะทำให้พระปองมี
แนวทางในการพัฒนาอาชีพของตน เช่น การไปเปิดร้านขายของในประเทศ
ญี่ปุ่น หรือการติดต่อค้าขาย และการทำธุรกิจร่วมกับคนญี่ปุ่นในประเทศไทย
เป็นต้น ซึ่งทำให้ปองมีแนวทางในการพัฒนาบ้านเกิดอีกด้วย

5.3 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตที่กลุ่มคนหรือสังคมกำหนดขึ้นและยึดถือร่วมกัน อันประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอย ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนวิธีการความคิดและความเชื่อ (พิทยา สายหู, 2514) ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง “ปรากฏในภาพยนตร์” ดังนี้

5.3.1 วัฒนธรรมการต้อนรับ

ภาพที่ 4 เชียงชนแม่ของไปข้าวรับประทานอาหาร

ที่มา : ธิติ ศรีนิวล (2567)

จากตัวบทข้างต้นเป็นเหตุการณ์ในงานบวชของป่องที่มีการจัดเลี้ยงชาวบ้าน แม่ไปข้าวผ่านมาเจอเชียง ขณะที่เชียงกำลังนั่งกินข้าวจึงได้พูดคุยกัน ดังนี้

แม่ไปข้าว : เชียง

เชียง : เอ้า แม่หวัดดีครับ

แม่ไปข้าว : หวัดดีลูก

เชียง : มาแม่ มานั่งน้ากัน

สะท้อนให้เห็นว่าการต้อนรับโดยการชวนรับประทานอาหารเป็นการแสดงน้ำใจอีกอย่างของคนอีสาน สะท้อนให้เห็นว่าผู้คนในชนบทอีสานมีความเป็นกันเอง ไม่ว่าใครจะไปไหนมาไหน ถ้าใครผ่านมายังบ้านของตัวคนอีสานจะนิยมชวนรับประทานอาหาร ถ้ามาบ้านก็จะมิน้ำไว้ต้อนรับ และถามถึงความเป็นอยู่ โรคภัยไข้เจ็บ แสดงให้เห็นว่าคนอีสานไม่ “ตระหนี่” ถี่เหนียว เป็นคนใจกว้าง เป็นคนอัธยาศัยดีและมีน้ำใจ

5.3.2 วัฒนธรรมการกิน

ภาพที่ 5 สับเพร่อดักดี เจ็ด และหมอแจ้คกำลังรับประทานอาหาร

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น ซึ่งภาพตัวอย่างตัวละครกินข้าวเหนียวกับต้มไก่ และแจ่วปลาร้า สะท้อนให้เห็นว่าคนในชนบทอีสานเป็นคนที่เรียบง่าย กินง่าย อยู่ง่าย ไม่พิถีพิถันในอาหารการกิน มีอะไรที่หาได้ตาม “ท้องไรท้องนา” จะนำสิ่งมีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบเป็นอาหารได้ และมักจะทานร่วมกับข้าวเหนียวเป็นหลัก

5.3.3 วัฒนธรรมการแต่งกาย

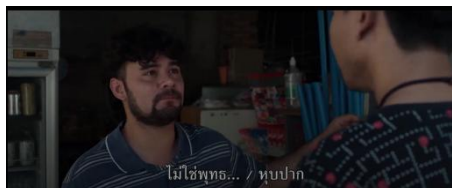

ภาพที่ 6 โยนไข่เพื่อหาสถานที่เผาศพของใบข้าว

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น เป็นการแต่งกายในงานที่ไม่เป็นทางการ และเป็นวัฒนธรรมแบบชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เรียบง่าย แตกต่างกันตามอาชีพและช่วงวัย วัยรุ่นหรือวัยกลางคนมีการแต่งกายที่ทันสมัยมากขึ้น โดยการสวมใส่เสื้อยืด กางเกงยีนส์ กระโปรง หรือเสื้อผ้าที่มีสีสัน นอกจากนี้ยังมีการใส่เสื้อผ้าแฟชั่น นุ่งน้อยห่มน้อย เสื้อเอวลอยกางเกงขาสั้น ส่วนผู้สูงอายุบ้างก็ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นอีสานโดยการนุ่งผ้าถุง และเสื้อคอกระเช้า

5.3.4 วัฒนธรรมภาษา

ภาพที่ 7 เจ็ดชวนเฮิร์บให้มาเป็นสัปเหร่อ

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่เจ็ดถามเฮิร์ปให้มาเป็น
สับหรือแทนพ่อ หรือสับหรือศักดิ์ ซึ่งเฮิร์ปได้ปฏิเสธเจ็ด ดังนี้

เจ็ด : อ้ายสนใจเป็นสับหรือบ่ครับ ผมว่าอ้าย
คือได้ครับ ทั้งหมวด หน้าตา

เฮิร์ป : กูบ่แม่นพุท เฮาคงสิเฮ็ดให้โตบ่ได้ดอก

เจ็ด : บ่แม่นพุท...

เฮิร์ป : Shut up!, Shut your mouth!

ซึ่งในเรื่องปรากฏการใช้ภาษา 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาอีสาน
ภาษาไทยกลาง และภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเป็นการใช้เฉพาะกลุ่มหรือ
เฉพาะผู้ที่มีความเข้าใจในภาษาเท่านั้นอย่างเช่น ตัวละครเฮิร์ปที่เป็นฝรั่งและ
ได้แต่งงานกับสาวที่เป็นคนอีสานส่วนภาษากลางซึ่งตัวละครที่ซื้อบ่ได้ไป
เรียนอยู่ที่กรุงเทพฯ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลในการใช้ภาษาซึ่งได้นำภาษามาใช้
ในชนบทอีสาน อย่างไรก็ตามชาวบ้านในชนบทยังคงนิยมใช้ภาษาถิ่นในการ
พูดคุยสื่อสารกัน สะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมการใช้ภาษาสามารถซึมซับจาก
การที่คนอีสานเข้าไปอยู่ในบริบทการใช้ภาษาสังคมนั้น ๆ เช่น เฮียบ่ไป
เรียนที่กรุงเทพฯ ทำให้ได้ใช้ภาษากลาง ส่วนเฮิร์ปที่เป็นฝรั่งมีภรรยาเป็นคน
อีสานและได้ดำรงชีวิตอยู่ที่ภาคอีสาน จึงทำให้ซึมซับการใช้ภาษาอีสานไป
โดยปริยาย

5.3.5 วัฒนธรรมที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 8 บ้านหมอแจ๊ค

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากภาพข้างต้นทั้งหมดเป็นวัฒนธรรมการสร้างบ้าน ซึ่งสังคมอีสานนิยมสร้างบ้านครั้งปูนครั้งไม้ โดยเป็นการยกพื้นสูง ชั้นบนเป็นไม้ชั้นล่างเป็นปูน และนิยมสร้างห้องน้ำห่างจากตัวบ้าน สาเหตุที่คนอีสานยกพื้นสูงเพราะเป็นพื้นที่ใช้สอย เช่น กันเป็นคอกวัวควาย ที่เก็บอุปกรณ์ในการทำเกษตร เช่น คราดไถ เกวียน หรืออุปกรณ์ทอผ้า ฯลฯ รวมทั้งเป็นที่พักผ่อนทำกิจกรรมในฤดูร้อนของคนในครอบครัวหรือสังสรรค์กับเพื่อนบ้าน ซึ่งได้กลิ่นไอจะทำให้มีลมพัดผ่าน ทำให้อากาศเย็นสบาย

5.4 ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ

ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณที่มีความเจริญทางด้านวิชาการน้อย ความเชื่อจึงเกิดจากการเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นการบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูติผีปิศาจ ดังนั้นเมื่อเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏ ดังนี้

5.4.1 ความเชื่อเกี่ยวกับสัปเหร่อ

ก. จรรยาบรรณของสัปเหร่อ

ภาพที่ 9 สัปเหร่อศักดิ์พูดถึงจรรยาบรรณของสัปเหร่อให้เจดฟัง
ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

สัปเหร่อศักดิ์ : เขาเตะศพอยู่ตึง ๆ มึงบ่คิดสิไปส่อยเขา
แห่นเบาะ

เจด : มันดีสำได้แล้วพ่อที่ข่อยบ่เข้าไปเตะนำเขา
คนชั่ว ๆ จังมันถึกแบบนั้นมันถึกต้องแล้ว

สัปเหร่อศักดิ์ : เรียนกฎหมายมา 7-8 ปี คัดได้สำนี้เบาะ
ถ้าจรรยาบรรณของทนายคือความถูกต้อง
จรรยาบรรณของสัปเหร่อกะคือบ่
เลือกปฏิบัติศพ

จากตัวบทข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าแต่ละอาชีพมีความ
เชื่อที่ไม่เหมือนกัน ทุกอาชีพนั้นมีจรรยาบรรณของแต่ละอาชีพ และในอาชีพ
สัปเหร่อมีความเชื่อในการให้เกียรติศพ แม้ก่อนตายจะเป็นคนดีหรือไม่

สัปเหร่อก็มีหน้าที่ทำพิธีเผาศพให้โดยไม่เลือกปฏิบัติกับศพเพียงเพราะไม่ใช่คนดี หรือไม่มีเงินทอง

ข. พิธีกรรมของสัปเหร่อ

ภาพที่ 10 เจตกำลังเผาหีบศพ เพื่อล้างหน้าศพ

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น พิธีกรรมของสัปเหร่อแต่ละพิธีนั้นมักมีการใช้คาถากำกับในการทำพิธีแต่ละครั้ง สะท้อนให้เห็นว่าในการทำพิธีกรรมเกี่ยวกับศพหรือวิญญาณ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าวิญญาณ หรือผีมีอิทธิฤทธิ์ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเชื่อในศาสนาพุทธ และเชื่อว่าพระพุทธรูป หรือบทสวดต่าง ๆ มีอำนาจภาพในการขจัดสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ รวมถึงภูตผีปีศาจ

5.4.2 ความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ

ภาพที่ 11 เชียงกำลังทำพิธีถอดจิต

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น ปรากฏความเชื่อความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ 7 ประเด็น ดังนี้ 1) ความเชื่อเรื่องผี 2) ความเชื่อเรื่องวิธีเห็นผี 3) ความเชื่อเรื่องถอดจิต 4) ความเชื่อเรื่องการเสี่ยงทาย 5) ความเชื่อเรื่องการโปรยทาน 6) ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ 7) ความเชื่อเกี่ยวกับการตัดสายแนน ภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่หลากหลายซึ่งความเชื่อนั้นเกิดจากประสบการณ์ที่ได้พบเห็น ได้ทดลองปฏิบัติหรือมาจากการเล่าต่อกันมาโดยความเชื่อเหล่านี้มักเป็นสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติไม่สามารถอธิบายด้วยวิทยาศาสตร์ได้อย่างชัดเจนหรือยากเกินกว่าที่จะพิสูจน์

5.4.3 ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

ก. การอุปสมบท

ภาพที่ 12 งานอุปสมบทป่อง

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น ชาวบ้านเชื่อว่าถ้าลูกหลานบวชเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูตเวที ส่งผลให้พ่อแม่ได้จับชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ อีกทั้งเชื่อว่าผู้ล่วงลับได้รับผลบุญมากยิ่งขึ้นจากการบวชและอุทิศผลบุญให้

ข. คติธรรม

ภาพที่ 13 เชียงและเจิดคุยกันเรื่องการทำศพ

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น ปรากฏคติธรรม 9 ประเด็น ดังนี้

1) การเคาะโลงศพ 2) บางความเชื่อเข้าใจยาก เป็นความเชื่อส่วนบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างเข้าใจในความเชื่อของตนเอง 3) ตายเหมือนกันต่างกันแค่พิธีกรรม 4) การพลัดพราก 5) ความตายกับความรัก 6) ข้าวจี๋ใหม่ 7) การแสดงความรักครั้งสุดท้าย 8) การปลดปล่อย 9) อยู่กับคนที่เรารัก อยู่กับปัจจุบัน ไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ สะท้อนให้เห็นว่าภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อได้มีการสอดแทรกคติธรรมดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสอนให้เรารู้จักการดำรงชีวิตให้อยู่ในหลักของเหตุและผล ความเป็นจริง อยู่กับปัจจุบัน ทำสิ่งที่อยากทำ รู้จักปล่อยวาง ใช้ชีวิตให้มีความสุข มอบความรักความอบอุ่นให้กับคนที่เรารักและรักเรา อย่างไรก็ตามคติธรรมไม่เพียงแต่เป็นข้อคิดคติเตือนใจ แต่ยังเป็นการให้กำลังใจ ปลอบประโลมความรู้สึก พ้นฟูจิตใจภายในได้อีกด้วย

5.4.4 ความเชื่อทางศาสนาคริสต์

ภาพที่ 14 การทำพิธีฝังศพของศาสนาคริสต์

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชาวคริสต์มีความเชื่อในเรื่องการตายแล้วฟื้น จึงเปรียบ “ความตาย” เสมือนเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยเก่าไปสู่ที่ใหม่ ชาวคริสต์เชื่อว่าก่อนที่จะมีผู้เสียชีวิต ทางครอบครัวเครือญาติ หรือลูกหลานจะเชิญบาทหลวงทำพิธีศีลเจิม ด้วยการให้พรและกำลังใจของเจ้าภาพแก่ผู้ที่กำลังจะจากไปให้อยู่ในศีลของพระองค์ โดยมีการเจิมน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่เปรียบได้เป็นการให้อภัยแก่ความผิดหรือบาปที่ได้เคยทำไว้ แต่ไม่มีโอกาสได้สารภาพบาป

5.4.5 ความเชื่อทางศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 15 เชิญและเจดิกำลังอาบน้ำศพให้กับคนที่นับถือศาสนาอิสลาม

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชาวมุสลิมเชื่อว่า ภายของคนเรานั้นแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ภายหยาบหรือร่างกาย กับภายละเอียดหรือจิตวิญญาณ ครอบครัวยุติพิน้องต้องเป็นคนดูแลภายหยาบของผู้ล่วงลับให้เรียบร้อย อาบน้ำทำความสะอาดและห่อด้วยผ้าขาว โดยเป็นหน้าที่เฉพาะเพศเดียวกันกับผู้ล่วงลับเท่านั้น และชาวมุสลิมจะต้องฝังศพภายใน 24 ชั่วโมง หรือฝังให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

5.5 ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

ค่านิยม เป็นสิ่งที่กลุ่มคนหนึ่ง ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ นำกระทำ นำยกย่อง หรือเห็นว่าถูกต้อง ดังปรากฏ ดังนี้

5.5.1 ค่านิยมเดิม

ภาพที่ 16 กินเลี้ยงในงานบวช

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น สะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนอีสานเมื่อมีงานรื่นเริงสังสรรค์ นิยมจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ให้สมฐานะ อีกทั้งยังเป็นการรวมญาติพี่น้อง ชาวบ้านในหมู่บ้านก็จะร่วมกันช่วยงานโดยไม่รับค่าตอบแทน การจัดงานบุญเจ้าภาพจะห่วงเรื่องอาหารการกิน ดูแลต้อนรับแขกที่มาร่วมงานให้อิ่มท้อง

5.5.2 ค่านิยมที่เปลี่ยนไป

ภาพที่ 17 งานศพสี่ชมพู

ที่มา : ธิติ ศรีนวล (2567)

จากตัวบทข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าค่านิยมมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของคน เพราะค่านิยมเป็นเครื่องตัดสินใจ หรือกำหนดให้ผู้คนแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ผ่านช่วงเวลาต่าง ๆ ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อค่านิยมบางอย่างได้ อาจจะมีค่านิยมใหม่ ๆ เข้ามาส่วนค่านิยมเก่าที่มีมาแต่เดิมนั้นอาจเลือนหายไป ซึ่งค่านิยมเปลี่ยนไปหลายอย่างทั้งในด้านวัตถุนิยม สังคมนิยม ประเพณีนิยม เป็นการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย หรือการรับเอาอิทธิพลวัฒนธรรมอื่นมาใช้ ซึ่งค่านิยม ความเชื่อและวิถีคิดของผู้คนในปัจจุบัน แตกต่างกับอดีตมาก อาทิ การขับรถยนต์ไร้คนขับของกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางคืน หรือการเอามอเตอร์ไซด์มาเบิ้ลเครื่องหน้าเมรุ ซึ่งเป็นค่านิยมที่เด็กวัยรุ่นสมัยใหม่ (เด็กแว้น) ส่งต่อกันมาและได้ถ่ายทอดโซเชี่ยลมีเดีย จึงทำให้กลุ่มคนที่มีนิมมรถเหมือนกันทำตาม

ผู้ชายทำเล็บแต่เดิมจะมีเพียงผู้หญิงที่ทำเล็บ รักสวยรักงาม ผู้ชายเริ่มมีการดูแลตัวเองมากขึ้น หรือผู้ชายพาแฟนไปทำเล็บและทำให้นานผู้ชายจึงลองทำเล็บไปพร้อมกับแฟนสาว จึงทำให้เกิดการเปิดกว้างมากขึ้นในความเท่าเทียมของชายและหญิง

กลุ่มวัยกลางคน แต่เดิมการตั้งวงสังสรรค์หรือกินเหล้าจะต้องมีการทำงานก่อน มักจะดื่มหลังจากที่ทำงานเสร็จแล้ว แต่ในปัจจุบันการตั้งวงสังสรรค์มักจะตั้งวงจากกลุ่มที่ไม่มีงานทำ หรือว่างงาน

ค่านิยมด้านการจัดงานศพให้สัตว์เลี้ยง ผู้คนเชื่อว่าเป็นการมอบความรัก ความเมตตาที่คนมีต่อสัตว์อยากให้สัตว์ที่เราเลี้ยงไปอยู่ในภพภูมิที่ดี

ส่วนการจัดงานศพคนเกิดจากการที่พูดคุยสังเสียดกันก่อนสิ้นใจ หรือการจัดเพื่อให้เข้ากับบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งการจัดงานศพจะแตกต่างกันไปตามความชอบของผู้ล่วงลับ บ้างก็มีการใช้เพลงหมอลำแทนเพลงธรณีกรรแสงเพื่อให้ผู้คนที่มาร่วมงานไม่โศกเศร้า เสียใจ สะท้อนให้เห็นถึงการไว้อาลัยอีกรูปแบบหนึ่ง ให้มีความสุขและสนุกร่วมกันเป็นครั้งสุดท้าย

เมรุหลาทำขึ้นเพื่อไม่ให้คนกลัว และมีความเชื่อว่าหากเป็นเมรุเดิมจะทำให้บรรยากาศขณะที่จัดพิธีเต็มไปด้วยความโศกเศร้า หม่นหมอง อีกนัยหนึ่งคือการสะท้อน ความหลากหลายทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ กล่าวคือ ไม่ว่าเพศใดที่เกิดขึ้นในสังคมเส้นทางสุดท้ายคือความตายอย่างเท่าเทียม โดยที่ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้

6. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สัปเหร่อ: ภาพสะท้อนสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์สัปเหร่อ กำกับโดย ธิติ ศรีนวล โดยกำหนดประเด็น การวิเคราะห์ภาพสะท้อนไว้ 5 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านความเชื่อ และด้านค่านิยม โดยใช้วิธีการศึกษาจากภาพยนตร์ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ภาพยนตร์สัปเหร่อ กำกับโดย ธิติ ศรีนวล ในการวิเคราะห์ได้วิเคราะห์ตามแนวคิดภาพสะท้อนสังคม จากนั้นจึงนำสาระที่ได้บันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้น แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์สรุปผลได้ ดังนี้

6.1 ภาพสะท้อนสังคม

ด้านเศรษฐกิจสะท้อนให้เห็นในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นหลัก ๆ คือ อาชีพที่มั่นคงและอาชีพที่ไม่มั่นคง ซึ่งอาชีพสัปเหร่อไม่เป็นที่นิยมของคนในหมู่บ้าน และมีรายได้น้อยรายได้แล้วแต่เจ้าภาพจะให้ เป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ อาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป มีรายได้ไม่แน่นอน ไม่พอต่อการดำเนินชีวิต ส่วนอาชีพที่มั่นคงคือ อาชีพผู้ใหญ่บ้าน สาธารณสุขตำบล ซึ่งมีรายได้แน่นอน มีคนยอมรับในสังคม เพราะมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต

6.2 ภาพสะท้อนด้านการศึกษา

สะท้อนให้เห็นว่า คนที่ได้รับการศึกษาย่อมมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีกว่าคนที่ไม่ได้รับการศึกษา อีกทั้งยังรู้จักค้นคว้าหาความรู้ให้ตนเองและสามารถนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาความรู้ และอาชีพของตน

6.3 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม

สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอีสาน ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอีสาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหารการกิน การต้อนรับ และวัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมทางภาษา อีกทั้งการสร้างที่อยู่อาศัย แม้จะมีการรับวัฒนธรรมอื่นมาใช้ หรือการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ชาวบ้านยังคงความเป็นอีสานดั้งเดิม

6.4 ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ

สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวอีสานที่มีความเชื่อหลากหลายแตกต่างกัน โดยมีความเชื่อในเรื่องของการถอดจิต วิธีการเห็นผี ความเชื่อเรื่องผีตายทอ้งกลม ความเชื่อเรื่องการเสี่ยงทาย ความเชื่อเรื่องการไปรยทาน ความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปศาสนา ความเชื่อเรื่องพิธีกรรม ทั้งนี้ความเชื่อเหล่านี้เป็นทั้งกุศโลบาย คติธรรมสอนใจเพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

6.5 ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

สะท้อนให้เห็นค่านิยมที่เป็นอยู่และค่านิยมที่เปลี่ยนไป ค่านิยมเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและยุคสมัย ซึ่งค่านิยมเปลี่ยนไปหลายอย่างทั้งในด้านวัตถุนิยม สังคมนิยม ประเพณีนิยม ความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย หรือการรับเอาอิทธิพลวัฒนธรรมอื่นมาใช้ ซึ่งค่านิยม ความเชื่อและวิถีคิดของผู้คนในปัจจุบันแตกต่างกับอดีตมาก เช่น การแต่งกาย กลุ่มวัยรุ่นนักรับอิทธิพลการแต่งกายจากยุโรป เอเชีย และได้ปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามกลุ่มที่ตนชื่นชอบ ซึ่งกลุ่มวัยกลางคนหรือผู้สูงอายุยังคงใช้ผ้าถุง ผ้าขาวม้า ในการแต่งกายแบบเดิม

7. อภิปรายผลการศึกษา

ภาพสะท้อนสังคม คือกระจกส่องสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนี้

ความหลากหลายทางศาสนา สะท้อนให้เห็นการนับถือศาสนาที่ต่างกันไปของชาวบ้าน โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้างในการนับถือศาสนา ไม่ได้ยึดถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ซึ่งในการนับถือศาสนาอาจได้รับอิทธิพลจากศาสนาจากบิดามารดา การเปลี่ยนศาสนาจากการสมรส การศึกษาค้นคว้าจนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนานั้น ๆ จึงทำให้เกิดการเลือกนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง

การนำทางเครื่องมาเดินที่เมรุเผาศพ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปของผู้คน ก่อนถึงเวลาเผาศพจะมีการนำการแสดงที่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วชื่นชอบมาแสดง โดยเชื่อว่าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะได้ดูการแสดงที่ชื่นชอบเป็นครั้งสุดท้าย สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ แอนสกุล (2556) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกสังคมและเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นที่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของคนในสังคมได้

ความแตกต่างทางความเชื่อระหว่างวัย ความเชื่อที่แตกต่างกันของวัยรุ่น และผู้สูงอายุ โดยวัยรุ่นจะมีความเชื่อโดยยึดหลักของเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เพราะวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับการศึกษามากกว่าในอดีต แต่ความเชื่อของผู้สูงอายุจะมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เพราะอาจไม่ได้รับการศึกษาที่มากพอ หรือมีการส่งต่อความเชื่อจากบรรพบุรุษ สะท้อนให้

เห็นถึงการศึกษามีผลต่อความเชื่อของผู้คน สอดคล้องกับ ภาสพงษ์ ผิวพอใช้ (2547) ที่ให้ความหมายของความเชื่อไว้ว่า สภาพที่บุคคลให้ความมั่นใจเห็น คล้อยตาม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วนำไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นให้เกิดความมั่นใจ เห็นคล้อยตามปฏิบัติตามด้วยโดยไม่คำนึงว่าความเชื่อนั้น จะมีเหตุผล ที่พิสูจน์ได้หรือไม่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

ภาพสะท้อนสังคม คือกระจกส่องสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม นอกจากเราจะมองเห็นความจริงที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านการสัมผัสด้วยตนเองนั้น อีกวิธีการหนึ่งคือการส่องสะท้อนผ่านวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมนั้น ๆ ซึ่งเป็นการสะท้อนสิ่งเกิดขึ้นในสังคมทั้งสภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องสัปเหร่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิศ เลียงแข (2560) กล่าวว่า ภาพสะท้อน คือสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งสภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้สื่อออกมาให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงสภาพของบรรยากาศหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนได้พบเห็นหรือประสบการณ์ของผู้เขียนเอง ซึ่งภาพสะท้อนสังคม เป็นกระจกส่องสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนี้

ความหลากหลายทางศาสนา สะท้อนให้เห็นการนับถือศาสนาที่แตกต่างกันไปของชาวบ้าน โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้างในการนับถือศาสนา ไม่ได้ยึดถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ซึ่งในการนับถือศาสนาอาจได้รับ

อิทธิจากศาสนาของพ่อแม่ การเปลี่ยนศาสนาจากการแต่งงาน การศึกษา
ค้นคว้าจนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ทำให้เลือกนับถือศาสนานั้น

การนำทางเครื่องมาเดินที่เมรุเผาศพ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทาง
วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปของผู้คน ก่อนถึงเวลาเผาศพจะมีการนำการแสดงที่ผู้
ที่ล่วงลับไปแล้วชื่นชอบมาแสดง โดยเชื่อว่าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วจะได้ดูการแสดงที่
ชื่นชอบเป็นครั้งสุดท้าย สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ แอนสกุล (2556: 154)
กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกสังคมและเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น
และเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง ซึ่งเป็น
สิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของคนใน
สังคมได้

ความแตกต่างทางความเชื่อระหว่างวัย ความเชื่อที่แตกต่างกันของ
วัยรุ่น และผู้สูงอายุ โดยวัยรุ่นจะมีความเชื่อโดยยึดหลักของเหตุผลทาง
วิทยาศาสตร์ เพราะวัยรุ่นในปัจจุบันได้รับการศึกษามากกว่าในอดีต แต่ความ
เชื่อของผู้สูงอายุจะมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เพราะอาจจะไม่ได้
รับการศึกษา หรือมีการส่งต่อความเชื่อจากบรรพบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึง
การศึกษามีผลต่อความเชื่อของผู้คน สอดคล้องกับ ภาสพงษ์ ผิวพอใช้
(2547) ที่ให้ความหมายของความเชื่อไว้ว่า สภาพที่บุคคลให้ความมั่นใจเห็น
คล้อยตาม และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วนำไปถ่ายทอดให้
บุคคล อื่นให้เกิดความมั่นใจ เห็นคล้อยตามปฏิบัติตามด้วยโดยไม่คำนึงว่า
ความเชื่อนั้น 1 จะมีเหตุผล ที่พิสูจน์ได้หรือไม่ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐาน
ของความเป็นจริง

8. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยภาพสะท้อนทางสังคมในภาพยนตร์สัปเหร่อสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ได้ เช่น วรรณกรรมเพลง วรรณกรรมท้องถิ่น วรรณกรรมวาย วรรณกรรมแฟนตาซี เป็นต้น

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

8.2.1 ควรศึกษาภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ

8.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมวรรณกรรมไทย และวรรณกรรมท้องถิ่น

9. เอกสารอ้างอิง

- ฉลองรัฐ เณรมาลย์ชลมารค. (2560). วิเคราะห์ศิลปะการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ Post Horror. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*. 24(1), 7-16.
- เดลินิวส์ ออนไลน์. (2566). ‘ต้องเต’ สรุปรายได้หนังดีอีสาน ‘สัปเหร่อ’ 46 วันกวาดรายได้เท่าไร. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2567, จาก <https://www.dailynews.co.th/news/2922639/>
- ธีรภัทร เจริญสุข. (2561). คอรั้มน์ เดือนหงายที่ชายโขง : ไทบ้านเดอะซีรีส์สอง ย้ำความสำเร็จของบันเทิงท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2567, จาก https://www.matichon.co.th/prachachuen/daily-column/news_858617

นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2542). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น*.

กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

พิชพร วินิจฉัย. (2560). *การวิเคราะห์กระบวนการวิจารณ์ภาพยนตร์ของ
ประวิทย์ แต่งอักษร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].
หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสาร
ศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มนฤดี ธาดาอานวยชัย, ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ และธนาพล ธนสถิต. (2562).
กระบวนการสร้างสรรค์โดยเรื่องเล่าข้ามสื่อจากบทพระราชนิพนธ์
สู่ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “สายไปเสียแล้ว”. *วารสารนิเทศสยาม
ปริทัศน์*. 18(24), 73-91.

พัทยา สายหู. (2514). การใช้แบบความคิดเรื่อง “วัฒนธรรม” ในการ
พัฒนาประเทศ. ใน *ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ:
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2556). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพิศ เอื้องแซะ. (2560). *ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น
ในนิตยสาร คู่สร้างคู่สม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

อัตลักษณ์ทางทุนวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
IDENTITY OF CULTURAL CAPITAL OF BAN LAEM PHO,
KHU TAO SUB-DISTRICT, HAT YAI, SONGKHLA

รวีสรา ศรีชัย^{1*} และสุภาวดี โพธิเวชกุล²
Rawisara Srichai¹ and Supavadee Potiwetchakul²

Received date: May 6, 2024

Revised date: January 31, 2025

Accepted date: January 31, 2025

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

* Corresponding author, E-mail: rawisara9719@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางทุนวัฒนธรรม บ้านแหลมโพธิ์หมู่ที่ 3 ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก จัดประชุมกลุ่มย่อย และวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แหลมโพธิ์เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ทางความเชื่อและเป็นพื้นที่ทางธรรมชาติที่เป็นแหลมยื่นลงทะเลสาบสงขลา บ้านแหลมโพธิ์มีอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมจำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) **ทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและความเชื่อ** มีประเพณีชักพระทางน้ำความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยอันเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบนบุษบกที่ตกแต่งสวยงาม บนเรือพระตีกลองทัดเป็นจังหวะขณะเดินทางมายังแหลมโพธิ์ มีการแข่งขันพายเรือซึ่งจัดขึ้นหลังจากชักพระทางน้ำ จัดแข่งขันกันทีละคูมี 2 ฝีพาย มีตำนาน **ทวดงู**เป็นความเชื่อเรื่องทวดศักดิ์สิทธิ์ที่แหลมโพธิ์และมี**พิธีบูชาทวดงู**ไหว้ด้วยดอกไม้ธูปเทียนใส่พานและกำบังด้วยประทัดและไผ่สดที่ศาลาทวดงูด้านอาหาร**ต้มสามเหลี่ยม**เป็นอาหารถวายพระและแขวนเรือพระตามความเชื่อของชาวพุทธในวันออกพรรษา 2) **ทุนทางวัฒนธรรมด้านฝีมือช่างดั้งเดิมและอาชีพ** มีงาน**ต่อเรือ**เป็นงานช่างต่อเรือยาวเพื่อใช้สัญจรและประกอบอาชีพประมงชายฝั่งที่สืบทอดและเรียนรู้งานช่างผ่านการคลุกคลีจากรุ่นพ่อรุ่นแม่ทำต่อ ๆ กันมาจนกลายเป็นวิชาต่อเรือยาว มีงาน**มัดกั๊ก**กั๊กเป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ต้องอาศัยฝีมือการมัดหุ่นพลาสติกและหุ่นตะกั่ว มี**อาชีพประมงขนาดเล็ก**เป็นอาชีพหลักอาศัยทะเลสาบสงขลาอาศัยสัตว์น้ำเพื่อการยังชีพ 3) **ทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง** มี**เพลงเรือแหลมโพธิ์**เป็นเพลงร้องที่มีศูนย์กลางอยู่ที่แหลมโพธิ์ ซึ่งแต่เดิมเป็นเพลงร้องที่

ฝัพายชับร้งเล่นกันเพื่อให้จังหวะการพายเรือเกิดความพร้อมเพรียงและเพื่อความสนุกสนานในประเพณีชักพระทางน้ำ ดังนั้น อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมมีความสำคัญเป็นเครื่องมือยึดโยงการดำรงให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

คำสำคัญ : บ้านแหลมโพธิ์, มรดกภูมิปัญญา, ประเพณีชักพระทางน้ำ, ทุนทางวัฒนธรรม

Abstract

This research article aimed to examine the cultural capital identity of Ban Laem Pho, Village No. 3, Khu Tao Sub-district, Hat Yai District, Songkhla Province. The study, conducted through document analysis, observation, in-depth interviews, focus groups, and data analysis, revealed that Laem Pho was both a sacred site rooted in local beliefs and a natural cape extending into Songkhla Lake. The cultural capital identity of Ban Laem Pho is categorized into three key dimensions: 1) ***Cultural capital in traditions and beliefs***: The community observed the water-based Chak Phra festival, a Buddhist tradition where a Buddha statue was placed in a beautifully decorated pavilion on a boat, accompanied by rhythmic drumming as it was transported to Laem Pho. Following the procession, boat races were held, with two rowers per team competing. The legend of the "Sacred

Serpent Ancestor" (Tuad Ngu) was also significant, with a ritual held at the Tuad Ngu Pavilion involving offerings of flowers, incense, candles, firecrackers, and fresh eggs. A traditional dish called **Tom Sam Liam** was prepared as an offering to monks and was also hung on the boats during the end of Buddhist Lent.

2) ***Cultural capital in traditional craftsmanship and livelihoods*:**

The community has practiced long-tail boatbuilding, a craft passed down through generations, used primarily for transportation and coastal fishing. The skill of making nets (**mat kat**) has been also significant, requiring precise tying of plastic and lead buoys. Small-scale fishing in Songkhla Lake has been a primary livelihood, providing essential resources for the community's sustenance.

3) ***Cultural capital in performing arts*:** The **Laem Pho boat songs** have been traditional songs originally sung by rowers to coordinate their rowing rhythm and to enhance the joy of the Chak Phra festival. In conclusion, the cultural capital identity of Ban Laem Pho plays a crucial role in fostering social cohesion and promoting peaceful coexistence within the community.

Keywords: Ban Laem Pho, intangible cultural heritage, water-based Chak Phra festival, cultural capital

1. บทนำ

แหลมโพธิ์ เป็นสถานที่สำคัญหนึ่งของตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีแหลมยื่นไปในทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ มีทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม ริมทะเลมีร้านอาหารทะเลตั้งอยู่หลายร้าน (อริสรา ระพิทย์พันธ์, 2557) แหลมโพธิ์เป็นสถานที่ทางธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตชาวบ้านแหลมโพธิ์ ประชากรเป็นคนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่โบราณ มีสำนักสงฆ์แหลมโพธิ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวพุทธ บ้านแหลมโพธิ์ยังมีคลองแหลมโพธิ์ที่เป็นเส้นทางการคมนาคมทางน้ำ ใช้เดินเรือเพื่อลัดเลาะเข้าสู่หมู่บ้าน ผู้คนอาศัยใกล้ทะเลสาบสงขลาและคลองแหลมโพธิ์ได้ประกอบอาชีพหลักที่สำคัญ คือ อาชีพประมงชายฝั่ง ดังที่ สุวัฒน์ นวลนุ่น (สัมภาษณ์, 2565) ชุมชนบ้านแหลมโพธิ์นี้เป็นพื้นที่หนึ่งที่เป็นแหล่งรวมของทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่หลากหลาย ภายใต้ความเชื่อที่แตกต่างกันของคนไทยพุทธและไทยมุสลิม ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน โดยได้มีการพึ่งพาอาศัยกันและได้ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกันด้วยการประกอบอาชีพประมงชายฝั่งในทะเลสาบสงขลาเพื่อการยังชีพ อีกทั้งยังมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน เช่น การแข่งขันพายเรือที่จัดขึ้นเป็นประจำปี โดยบ้านแหลมโพธิ์มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของบ้านแหลมโพธิ์ในประเด็นนี้ ศิลปะการแสดงงานช่างงานฝีมือ วรรณกรรมพื้นบ้าน แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาลต่าง ๆ ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ภาษาและอาชีพ อีกทั้ง ชุมชนแหลมโพธิ์มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ชาวบ้านแหลมโพธิ์นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนที่มีศักยภาพเป็น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติทะเลสาบสงขลา มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (สุริรา ปานแก้ว และวันวิสาข์ พลอย อินสว่าง, 2561)

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชุมชนบ้านแหลมโพธิ์เป็นชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมหลายด้าน และมีศักยภาพในการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม เหล่านั้นให้กลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้ แต่ยังขาดการรวบรวมข้อมูล ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของบ้านแหลมโพธิ์และวิเคราะห์อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดอัตลักษณ์ และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

3.1 อัตลักษณ์

อัตลักษณ์เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นมนุษย์ แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความเหมือนและความแตกต่างที่เกิดจากปฏิบัติ หรือการกระทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มคนหรือกลุ่มบุคคล (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546) นอกจากนี้ อัตลักษณ์ถูกอธิบายในแง่ของกระบวนการหรือโครงสร้าง

บางประการที่อยู่นอกเหนือตัวมนุษย์ อัตลักษณ์จึงเป็นวัฒนธรรม หรือเงื่อนไขที่มนุษย์สร้างขึ้นในการดำเนินชีวิตร่วมกันผ่านกฎเกณฑ์ สัญลักษณ์ อัตลักษณ์อธิบายเป็นกระบวนการ มีลักษณะเป็นโครงสร้าง (Structure) เช่น วัฒนธรรม ประเพณี กฎ กติกา เงื่อนไขทางสังคมที่กำหนดเรารู้บุคลิกภาพ หรืออัตลักษณ์บุคคล (บุรกรณ บิริบูรณ์, ณกมล ปุญชเขตต์ทิกุล และ ณัฐทิตา โรจนประศาสน์, 2560)

3.2 ทูทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)

ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม ผลงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้งภาพวาด ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณกรรม เหล่านี้มักจะวัดคุณค่าเป็นตัวเงินได้ ส่วนทุนวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2547)

ทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ทุนที่สะสมอยู่ในตัวแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของและที่อยู่ในรูปแบบสถาบัน ซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตแสดงออกผ่านรสนิยม (Taste) ซึ่งรสนิยมจะมีความแตกต่างและเป็นเครื่องมือใช้บำรุงรักษาชนชั้นในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป (Boudieu, อ้างถึงในอุทิศ ทาหอม, พิชิต วันดี และสำราญ ธุระตา, 2558)

นอกจากนี้ ทุนทางวัฒนธรรมยังเกี่ยวข้องกับทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งเปรียบเสมือนพลังขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมอีกด้วย ทุนทางสังคมเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างกันของเครือข่ายต่าง ๆ โดยให้เห็นถึงคุณค่าที่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมหรือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งทุนทางสังคมจะประกอบไปด้วย

ความสัมพันธ์ทางสังคม ความไว้วางใจ ความเอื้ออาทรต่อกัน การรวมกลุ่ม เป็นต้น ทูทางสังคมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงฐานความคิด บรรทัดฐานทางสังคมและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน หากชุมชนใดสามารถสร้างหรือพัฒนาต่อยอดให้เกิดทุนทางสังคมอย่างเข้มแข็งแล้ว ย่อมก่อให้เกิดพลังนำไปสู่การจัดรูปแบบองค์กรทางสังคมให้ดำเนินไปด้วยดีและแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (นฤมล ขุนวิช่วย และมานะ ขุนวิช่วย, 2562) เห็นได้ว่าทุนทางสังคมเป็นจุดเชื่อมโยงที่เป็นบรรทัดฐานของชุมชนก่อให้เกิดการจัดการทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมตามกรอบแนวคิดทางทุนทางสังคม

โดยทุนทางวัฒนธรรมปรากฏได้ในทุกช่วงเวลา ในฐานะทุนคงคลังซึ่งมีคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สังคม ปลูกฝัง และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยมีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนี้ หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคลหรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยทุนทางวัฒนธรรมลักษณะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (มาตรา 4) โดยกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา (2) ศิลปะการแสดง (3) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณีและเทศกาล (4) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม (6) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว (7) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559, 2559)

ดังนั้น อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม จึงหมายถึง ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ มีคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สืบส่ง ปลุกฝัง และสืบทอด ในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่งผ่านกระบวนการทุนทางสังคมจนกลายเป็นอัตลักษณ์ที่สามารถเป็นสิ่งที่บ่งบอกบุคคลหรือกลุ่มคน เป็นอัตลักษณ์จนกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้บุคคลสามารถนำไปเพิ่มพูนมูลค่าของตนได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 เก็บข้อมูลภาคเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี ทฤษฎีอัตลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรม ในลักษณะเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจัย และสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารของหน่วยงานราชการ แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 เก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2563 ประเพณีชักพระทางน้ำที่สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยลงเก็บข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบการแสดงเพลงเรือแหลมโพธิ์ แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงเพื่อเขียนบทนำ และกำหนดลงพื้นที่โดยประสานผู้นำชุมชนเพื่อสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม

4.3 จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับผู้นำชุมชน
ปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนชาวบ้าน เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม
ของบ้านแหลมโพธิ์

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ ข้อมูลอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม
มาจัดเป็นองค์ความรู้

5. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่า บ้านแหลมโพธิ์
มีความโดดเด่นด้านทุนวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่ยังคงอยู่คู่วิถี
ชีวิตของชาวบ้านอย่างแนบแน่นสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยพบว่า
มีอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม 3 ด้าน ดังนี้

1) ทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและความเชื่อ

ทุนทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อหมาย
รวมถึงทุนทางวัฒนธรรมด้านกีฬาพื้นบ้านและด้านอาหารที่เกี่ยวข้องและ
เชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและความเชื่ออีกด้วย

**ประเพณีชักพระทางน้ำแหลมโพธิ์ อัตลักษณ์ทุน
ทางวัฒนธรรมด้านประเพณี** พระมหัทธนะ สุจินโณ (สัมภาษณ์, 2565)
กล่าวว่า ประเพณีชักพระนี้สืบทอดมาตั้งแต่โบราณกาล ชาวบ้านจะนำเรือ
พระหรือเรือพนมพระที่ทำขึ้นมาประดิษฐ์ไว้ในเรือแล้วลากเรือพระไปยัง
จุดหมายคือแหลมโพธิ์ แต่เดิมนั้นเรือพระบางลำใช้เรือยาวผูกขนานต่อกัน
ถึง 3 ลำ ยิ่งเรือพระลำใหญ่เพียงใดยิ่งต้องอาศัยแรงชักลากจากฝีพายมากขึ้น
เท่ากับแรงศรัทธาและความเชื่อที่ว่า “เมื่อพระหลบหลัง ฝนจะตกหนัก” เรือ

พระมีความสวยงามวิจิตรตระการตามากมีสีสันตัดกัน ชาวบ้านเตรียมอาหาร มาถวายพระและทำบุญเรือพระ ซึ่งหาดแหลมโพธิ์ยังสอดคล้องกับตำนาน ความศักดิ์สิทธิ์ของทวดงู ประเพณีลากพระแหลมโพธิ์มีเรือพระจากวัดต่าง ๆ หลายวัดแถบกลุ่มทะเลสาบสงขลา จะลากเรือพระมายังแหลมโพธิ์เพื่อจอดเรือ รวมกันที่ท่าหน้าแหลมโพธิ์ เรือพระแต่ละจะประกอบด้วย กลองทัดใช้ตีให้เสียง ขณะลากเรือพระ มีพนมพระ มีฉัตร มีริ้วธง และธรรมจักรเป็นสัญลักษณ์ของ พุทธศาสนาที่สำคัญของเรือพระ

ภาพที่ 1 เรือพระ ในประเพณีลากพระทางน้ำบ้านแหลมโพธิ์

ที่มา : รวิสร่า ศรีชัย (2563)

การแข่งขันพายเรือ พุนทางวัฒนธรรมด้านกีฬา
พื้นบ้าน แข่งเรือยาวในสมัยต้น ๆ มักเกี่ยวกับการเสี่ยงทายในประเพณีหลวง ต่อมาใช้ฝึกฝีพายในทางการทหาร ในสมัยต่อ ๆ มาชาวบ้านจึงจัดการแข่งเรือ กันบ้างและถือว่าเป็นกีฬาที่สนุกสนานอย่างหนึ่ง (สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์, 2553) การแข่งพายเรือแหลมโพธิ์นี้จัดขึ้นหลังการชักพระทางน้ำ ในอดีตเรือ

พายแข่งกันเพียงลำละ 2 คน คนแข่งจะเป็นชายหญิงก็ได้ แข่งชันกันเป็นคู่ ๆ กันไปมุ่งเน้นความสนุกสนาน (มาลี เถาวิล, สัมภาษณ์, 2565) ปัจจุบันชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ได้มีการรื้อฟื้นการแข่งขันเรือยาวขึ้นในประเพณีชักพระทางน้ำให้มีฝีพายมากขึ้น การแข่งพายเรือนี้เป็นความร่วมมือกันลงแข่งขันของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมแสดงออกซึ่งความสามัคคีของคนในชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ (สุวัฒน์ นวลนุ่น, สัมภาษณ์, 2565)

ภาพที่ 2 การแข่งพายเรือ

ที่มา : บุญโปรด จิตนวล (2563)

ตำนานทวดงู ทุนทางวัฒนธรรมด้านความรู้และ
การปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ทวด สิ่งศักดิ์สิทธิ์อันทรงอำนาจ
ในแบบฉบับไทยท้องถิ่นภาคใต้ เป็นความเชื่อทางจิตวิญญาณที่มีอิทธิพลต่อ
วัฒนธรรมท้องถิ่น ทวดเป็นดวงวิญญาณที่มีเดชานุภาพสูงต้องมีการปฏิบัติ
บูชาเอาใจจึงจะให้คุณและให้โทษหากมีการล่วงละเมิด (ศศลักษณ์ ทองขาว,
กิตติพร ไชโยโรจน์, คุณาพร ไชโยโรจน์ และอำนาจ ทองขาว, 2563) มีตำนาน

ทวดงุแหลมโพธิ์ ว่าแต่เดิมแหลมโพธิ์เป็นป่าที่รกมากเป็นที่อาศัยของสัตว์ร้าย ชาวบ้านหวาดกลัว เป็นคำบอกเล่าของคนหาปลาว่าได้ขึ้นมาหลบพักอาศัยที่ศาลาแล้วทวดงุปรากฏตัวขึ้นให้เห็นและยังมีทางขึ้นลงของทวดงุที่ว่ายน้ำในทะเลสาบสงขลาข้ามเกลียวคลื่นไปยังวัดธรรมโฆษณ์ อ.สิงหนคร จ.สงขลา ชาวบ้านมีความกลัวเดิมอยู่แล้วจึงต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจจึงได้กราบไหว้ทวดงุเพื่อเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ จากความเชื่อเรื่องทวดงุบริเวณแหลมโพธิ์นี้ ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันมาจัดประเพณีลากพระทางน้ำขึ้นพื้นที่ศักดิ์ที่ทวดงุคุ้มครองอยู่ที่แหลมโพธิ์ (พระมหัทธนะ สุจิณโณ, สัมภาษณ์, 2565)

พิธีบูชาทวดงุทุนทางวัฒนธรรมด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ความเชื่อนี้มีมากกว่า 300 ปี มีทั้งญาติโยมผู้มีจิตศรัทธาทั้งใกล้และไกล ทั้งในจังหวัดสงขลา จังหวัดใกล้เคียง และชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซีย ผู้ศรัทธาต้องรู้พิธี โดยผู้ศรัทธาที่เข้ามากราบไหว้ขอพร หรือบนบานศาลกล่าวให้ได้สิ่งต่าง ๆ ผู้ขอต้องเป็นผู้ขอมิบุญบารมีกระทำดี แล้วขอพึ่งบารมีทวดงุร่วมกัน อีกทั้งเทพทั้งหลายและสิ่งศักดิ์สิทธิ์รวมด้วย ทวดงุท่านจึงดลบันดาลให้ได้สมดังประสงค์ ผู้บูชาทวดงุเตรียมเครื่องบูชาสำหรับทวดงุ มีประทัดและไขการบูชาทวดงุประกอบด้วยดอกไม้ จุดรูป 9 ดอก เทียน 2 เล่ม เริ่มบูชาทวดตั้งโนม 3 จบ แล้วกล่าวคำบูชาทวด จากนั้นกล่าวคำขอพร “พ่อทวดแหลมโพธิ์ ขอพรขอบารมีเพื่อเสริม เพื่อขอความสำเร็จและขอให้ได้...(สิ่งที่ประสงค์)... ขอถวายประทัดและไขขอพ่อทวดจงดลบันดาลให้ประสบความสำเร็จ” (พระมหัทธนะ สุจิณโณ, สัมภาษณ์, 2565)

ภาพที่ 3 ศาลาหวดงู ณ สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์

ที่มา : รวิสร่า ศรีชัย (2565)

ต้มสามเหลี่ยม พุนทางวัฒนธรรมด้านอาหาร

ต้มสามเหลี่ยม ชาวปักษ์ใต้ใช้ “ต้ม” เพื่อเป็นอาหารถวายพระในวันออกพรรษา ต้มเป็นอาหารภาคบังคับที่จะต้องมีทำกันแทบทุกบ้าน ใช้ต้มเป็นอาหารถวายพระประจำเทศกาลออกพรรษาและประเพณีชักพระด้วย (ประพนธ์ เรื่องณรงค์, 2552) สอดคล้องกับพุทธประวัติในวันออกพรรษา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จกลับโลกมนุษย์นั้นพุทธศาสนิกชนที่ทราบข่าวจึงได้เตรียมภัตตาหารไปถวาย แต่ชาวบ้านมีจำนวนมากไม่สามารถเข้าไปถวายภัตตาหารได้ถึงจึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปใส่บาตรของพระพุทธองค์ เหตุนี้จึงเกิดการห่อต้มขึ้น (สมปอง มุกดาร์ตน, 2554) ต้มสามเหลี่ยมทำมาจากข้าวเหนียวขาวหรือข้าวเหนียวดำที่ผัดข้าวเหนียวกับน้ำกะทิผสมน้ำตาลและเกลือเมื่อข้าวเหนียวใกล้สุกได้ที่นำมาห่อด้วยใบกระพ้อเป็นรูปสามเหลี่ยม

จากนั้นจึงนำไปต้มหรือนึ่งจนข้าวเหนียวสุกเต็มที่ (พร แก้วประกอบ, สัมภาษณ์, 2565)

2) ทูนทางวัฒนธรรมด้านฝีมือช่างดั้งเดิมและอาชีพงานต่อเรือ ทูนทางวัฒนธรรมด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม การต่อเรือเป็นงานช่างฝีมือดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ การต่อเรื่อนั้นสอดคล้องกับอาชีพประมงชายฝั่ง ดังนั้น เรือจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่แทบทุกบ้านที่ตั้งถิ่นฐานใกล้ทะเลและริมคลองแหลมโพธิ์ต้องมีไว้ประจำบ้าน เรือยวนี้มีความสำคัญเพื่อการหาปลาเลี้ยงชีพและการสัญจรทางน้ำ งานช่างดั้งเดิมการต่อเรือนี้เป็นมรดกภูมิปัญญาของชุมชนที่มีสืบทอดต่อ ๆ กันมาจากการบรรพบุรุษ การถ่ายทอดความรู้เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ไม่มีการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นแบบเรียนรู้ผ่านวิถีชีวิตที่ได้คลุกคลีรุ่นพ่อรุ่นแม่ทำต่อ ๆ กันมา (ผาด บินเดน, สัมภาษณ์, 2565)

งานมัดกัต อัตลักษณ์ทูนทางวัฒนธรรมด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม การมัดกัต หมายถึง คำว่า “มัด” เป็นการผูกรวมเข้าด้วยกัน หรือผูกมัดให้แน่น ส่วนคำว่า “กัต” เป็นภาษาถิ่นใต้ที่แปลว่า “อวน” เครื่องมือจับปลา อวนผืนยาวหลายขนาด ใช้ล่อจับปลา ดังนั้น คำว่า “มัดกัต” เป็นภาษาถิ่นใต้ แปลว่า การผูกอวนเข้าด้วยกันกับทุ่นเพื่อเป็นเครื่องมือจับปลาในการทำประมงพื้นบ้านของชาวบ้านแหลมโพธิ์ มัดกัตทำโดยนำอวนที่มีขนาดตาเล็กมามัดกับทุ่นที่ทำมาจากแผ่นพลาสติกเพื่อให้อวนลอยตัวได้ในน้ำและอีกด้านหนึ่งมัดอวนกับทุ่นที่ทำจากตะกั่วให้น้ำหนักเพื่อถ่วงน้ำหนักอวนให้จมลงในน้ำ การมัดกัตนี้เป็นงานช่างฝีมือที่สำคัญสำหรับอาชีพประมง

บ้านแหลมโพธิ์นี้ไม่มีคนแล้วที่ยังคงมัดกัตได้อีก ผู้หญิงส่วนใหญ่จะยังรับจ้างมัดกัตเป็นรายได้เสริมอีกด้วย (ฉวี นวลพันธ์, สัมภาษณ์, 2565)

กัตที่ได้มัดเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 4 กัตที่ทำจากการมัดกัต

ที่มา : รวิสรา ศรีชัย (2565)

อาชีพประมงชายฝั่ง ทูทางวัฒนธรรมด้านอาชีพ

ประมงชายฝั่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านแห่งบ้านแหลมโพธิ์ และยังมีคลองแหลมโพธิ์เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่ใช้เดินเรือลัดเลาะเข้าสู่หมู่บ้าน ชาวบ้านที่อาศัยใกล้ทะเลสาบสงขลาและคลองแหลมโพธิ์ได้ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งเป็นอาชีพหลัก ใช้วิธีหาปลาหลากหลายวิธี ได้แก่ ดักกัตไข่นัง วางอวด ราวเปิด และหม่า ซึ่งอาชีพประมงชายฝั่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านแหลมโพธิ์ถึงร้อยละ 80 ของประชากร (สุวัฒน์ นวลนุ่น, สัมภาษณ์, 2565)

3) ทูทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงเพลงเรือ

แหลมโพธิ์ อัตลักษณ์ทูทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง เพลงเรือแหลมโพธิ์ เป็นเพลงร้องพื้นบ้านภาคใต้ ที่มีศูนย์กลางการเล่นอยู่ที่บ้านแหลมโพธิ์ เดิมเป็นเพลงร้องที่ฝีพายขับร้องเล่นกันในประเพณีลากพระทางน้ำ เพื่อให้ฝีพายมีจังหวะการพายเรือที่พร้อมเพรียงกันและเพื่อความสนุกสนาน (หิรัญ เกถวิล, สัมภาษณ์, 2563) เพลงเรือแหลมโพธิ์นี้มีทั้งการร้องทางน้ำและทางบก นางมาลี เกถวิล (มาลี เกถวิล, สัมภาษณ์, 2565) ได้เล่าถึงเพลงเรือไว้ว่า “เพลงเรือแหลมโพธิ์มีความสำคัญมากในประเพณีลากพระทางน้ำในอดีต ชาวแหลมโพธิ์เตรียมเพลงที่จะร้องและฝึกซ้อมกันไว้ก่อนวันออกพรรษา” เพลงร้องมีเนื้อหาทางคำหยาบที่ผู้ชายหนุ่มที่มาร้องเกี่ยวพาราสีทั้งร้องขัดกันขณะลากเรือพระทางน้ำและเพื่อร้องขัดกันขณะร้องบนบก เนื้อหาเพลงสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนแหลมโพธิ์มีคำร้องเป็นภาษาถิ่นได้

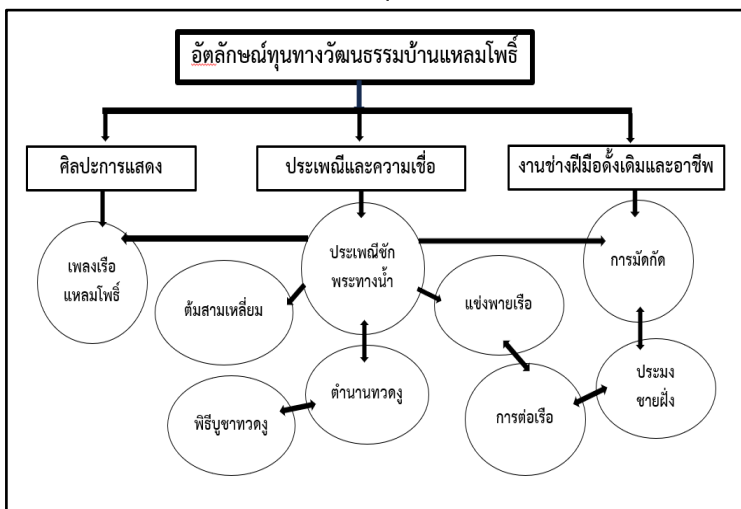
ภาพที่ 5 การเล่นเพลงเรือแหลมโพธิ์บนบก คณะครูหิรัญ เกถวิล แสดงเมื่อ พ.ศ. 2563 ในประเพณีลากพระทางน้ำแหลมโพธิ์
ที่มา : รวิสรา ศรีชัย (2563)

สรุป

อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์มีการยึดโยงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทุนทางสังคมหลากหลายมิติ อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีชักพระทางน้ำที่บ้านแหลมโพธิ์เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงสู่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอีกหลายด้าน เชื่อมโยงกับการแข่งพายเรือ การเล่นเพลงเรือแหลมโพธิ์ ขนมห่มสามเหลี่ยมที่ถวายพระในประเพณีชักพระทางน้ำ ตำนานทวดงูและพิธีบูชาทวดงู แต่เดิมการเดินทางมายังแหลมโพธิ์ยังอาศัยเรือเพื่อมาบูชาทวดงู ตามตำนานทวดงูกว่าถึงพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของบริเวณหาดแหลมโพธิ์ที่มีทวดงูคอยปกป้องรักษาคุ้มครองชาวแหลมโพธิ์ อีกทั้ง ชาวแหลมโพธิ์เองและชาวบ้านใกล้เคียงได้เข้ามาราบไว้บนบานศาลกล่าวเพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิตและบนบานขอพึ่งบารมีทวดงู อีกทั้ง เรือยังเป็นพาหนะสำคัญเพื่อสัญจรทางน้ำจึงมีงานช่างฝีมือการต่อเรือยาวเกิดขึ้นภายในชุมชนที่มีคนละแวกใกล้เคียงมาว่าจ้างให้ต่อเรือ เรือยาวนี้ยังได้เชื่อมโยงวิถีชีวิตด้านการประมงชายฝั่งซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านแหลมโพธิ์อีกด้วย

จะเห็นได้ว่า บริบททางสังคมเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกภูมิปัญญาของชาวแหลมโพธิ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมีความยึดโยงกันจนไม่สามารถแยกออกจากกัน อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์ มี 3 ด้าน คือ ทุนทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง ทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีและความเชื่อ ทุนทางวัฒนธรรมด้านงานช่างดั้งเดิมและอาชีพ ดังแผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงของทุนทางวัฒนธรรม

ภาพแสดงการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์

ภาพที่ 6 แสดงความเชื่อมโยงของอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์
ที่มา : รวิสรา ศรีชัย (2566)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ชุมชนบ้านแหลมโพธิ์มีศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมหลากหลายด้านที่มีความเชื่อมโยงกับทุนทางวัฒนธรรมด้านประเพณีอันได้แก่ประเพณีชักพระทงน้ำที่เชื่อมโยงทุนวัฒนธรรมแทบทุกด้านจนกลมกลืนไปด้วยกันในกิจกรรมที่ชุมชนได้แสดงออกมาผ่านประเพณีชักพระอันเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธีรา ปานแก้ว และ

วันวิสาข์ พลอย อินสว่าง ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนแหลมโพธิ์มีศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีชักพระทางน้ำ มีศักยภาพอยู่ในระดับดี (สุริรา ปานแก้ว และวันวิสาข์ พลอย อินสว่าง, 2561)

อัตลักษณ์ด้านศิลปะการแสดงเพลงเรือแหลมโพธิ์มีการร้องเล่นกันในประเพณีชักพระที่เป็นอัตลักษณ์สำคัญที่เพลงเรือแหลมโพธิ์มีบทบาทเป็นสื่อพื้นบ้านเพื่อประชาสัมพันธ์เหตุการณ์บ้านเมือง เพลงยังสื่อสารมุมมองแง่คิดให้กับเยาวชนด้านคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับงานของธวัชรรัตน์ พรหมวิเศษ ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ของคนใต้ที่ว่า อัตลักษณ์ของคนใต้ที่ถูกประกอบสร้างผ่านเพลงเรือภาคใต้ มีลักษณะหลากหลายตามบริบทของสังคมร่วมสมัย ความเป็นท้องถิ่น นิยมในเรื่องภาษา อารมณ์ขัน และวิถีชีวิตท้องถิ่น ในสังคมเกษตรกรรมยังคงถูกเลือกมานำเสนอในสังคมยุคใหม่ (ธวัชรรัตน์ พรหมวิเศษ, 2559)

อัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรมบ้านแหลมโพธิ์เป็นมรดกภูมิปัญญาทั้งทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ล้วนแล้วแต่มีบทบาทสำคัญเป็นเครื่องมือยึดโยงเพื่อการธำรงอยู่ของผู้คนในชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ให้อาศัยอยู่ร่วมกันภายใต้ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต เราจึงเห็นได้ว่าบ้านแหลมโพธิ์เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขภายใต้ทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยึดโยงความสัมพันธ์ของผู้คนบ้านแหลมโพธิ์ให้มีความรักและสามัคคีกัน มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน สอดคล้องกับความหมายของ “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” ดังที่ เมธี พิริยการนนท์ และนพดล ตั้งสกุลได้ให้ความหมายว่า พื้นที่ทางวัฒนธรรมเป็นพื้นที่ที่เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การให้ความหมายในรูปแบบของวิถีชีวิต ประเพณีต่าง ๆ ความเชื่อ การต่อรองและอำนาจทางสังคม ทั้งที่เป็นพื้นที่ที่แสดงถึงความสำคัญในอดีตหรือแสดงถึงความทันสมัย มีการเชื่อมโยงให้เห็นมิติความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้งบริบทของประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมไปถึงด้านอื่น ๆ ด้วย (เมธี พิริยการนนท์ และนพดล ตั้งสกุล, 2564) อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของบริเวณหาดแหลมโพธิ์ที่มีทวดงูคอยปกปักรักษาคุ้มครองชาวแหลมโพธิ์เป็นพื้นที่ทางความเชื่อเรื่องทวด อีกทั้งชาวแหลมโพธิ์เองและชาวบ้านใกล้เคียงได้เข้ามากราบไว้บนบานศาลกล่าวเพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิตและบนบานขอพึ่งบารมีทวดงูอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวเดช ภาจิตรภิมย์ และชาญชัย จิวจินดา ที่ว่า วัดเจดีย์ไฉ่ไขรูปแบบพื้นที่ของความเชื่อ ศรัทธา และที่พึ่งทางใจของผู้คนต่างประสบกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ที่เข้ามากระทบ จิตใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดำรงชีวิตในประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้เกิดปัญหาขึ้นที่มีผลกระทบต่อจิตใจ จึงมีความจำเป็นจะต้องมองหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจหรือที่พึ่งทางใจ วัดเจดีย์ไฉ่ไขก็ถือเป็นสถานที่ที่ผู้คนยึดถือเป็นสถานที่ ยึดเหนี่ยวจิตใจในเรื่องต่าง ๆ (ธวเดช ภาจิตรภิมย์ และชาญชัย จิวจินดา, 2565)

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ให้องค์กรหรือนักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยจากทุนวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อการส่งเสริมอนุรักษ์และขับเคลื่อนฐานทุนวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมความเข้มแข็งและการพัฒนาของชุมชนบ้านแหลมโพธิ์ อีกทั้งจากผลการวิจัย

7.2 ผู้นำชุมชนได้นำองค์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดประเพณีลากพระทางน้ำ

7.3 งานวิจัยครั้งนี้ได้ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการแข่งขันทางวัฒนธรรมจากอัตลักษณ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการแข่งขันแข่งต้มในประเพณีลากพระทางน้ำอีกด้วย

8. รายการอ้างอิง

ฉวี นวลพันธ์. (2565, 1 มิถุนายน). *มัดกัด* [สัมภาษณ์]. ช่างมัดกัด.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพัชรินทร์ สิริสุนทร (บ.ก.). (2547). *ทุนสังคม และทุนวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจ และการจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ธวเดช ภาจิตรภิรมย์ และชาญชัย จิวจินดา. (2565). วัดเจดีย์ (ไถ่ไข่) : คติชน การพัฒนาและการประกอบสร้างในฐานะพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 5(5), 93-108.

ธวัชรัตน์ พรหมวิเศษ. (2559). ภาษาและฉันทลักษณ์ ในเพลงเรือภาคใต้ : ท้องถิ่น กับการดำรงอัตลักษณ์ และตัวตนในสังคมร่วมสมัย. *วารสารรัฐสมัยแล*. 37(2), 15-30.

นฤมล ขุนวิช่วย และมานะ ขุนวิช่วย. (2562). ทุนทางสังคมในการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าพรุควนเคร็ง. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*. 11(2), 62-71.

บุรกรณ์ บริบูรณ์, ณกมล ปุณฺษเตตฺตํกุล และณัฐิตา โรจนประศาสน์. (2560). *อัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว : ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้*

- กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแหล่งมรดกโลกเมืองอยุธยา
ประเทศไทย. [รายงานผลวิจัย]. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
ฟาด บินเดน. (2565, 1 มิถุนายน). *ต่อเรือ* [สัมภาษณ์]. ช่างต่อเรือ.
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559.
(2559). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 33 ตอนที่ 19 ก. หน้า 1-2.
พร แก้วประกอบ. (2565, 1 มิถุนายน). *ดัม* [สัมภาษณ์]. ชาวบ้านแหลมโพธิ์.
พระมัทธนะ สุจินโณ. (2565, 5 มิถุนายน). *ทวดงู* [สัมภาษณ์]. หัวหน้า
สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์.
มาลี เถาวิล. (2565, 12 มีนาคม). *เพลงเรือแหลมโพธิ์* [สัมภาษณ์].
แม่เพลงเรือแหลมโพธิ์.
เมธี พิริยการนธ์ และนพดล ตั้งสกุล. (2564). ปริทัศน์บทความ :
เรื่องพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ทางวัฒนธรรมและพื้นที่สาธารณะทาง
วัฒนธรรม. *หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและ
สถาปัตยกรรมไทย*. 18(1), 134-158.
ศศลักษณ์ ทองขาว, กิตติพร ไชโยจัน, คุณาพร ไชโยจัน และอำนาจ ทองขาว.
(2563). ความเชื่อทางจิตวิญญาณทวดที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรม
ท้องถิ่นในจังหวัดตรัง. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8(6),
2325-2336.
ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2552). แหลงใต้ (21). *วารสารรุสมิแล*. 30(1), 58-62.
สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์. (2553). แข่งเรือ. *วารสารรุสมิแล*. 31(3), 67-72.
สมปอง มุกดาร์ตัน. (2554). สีสันของความศรัทธา : เรือพระโคกโพธิ์ใน
ปัจจุบัน. *วารสารรุสมิแล*. 32(3), 57-64.

สุวัฒน์ นวลนุ่น. (2565, 5 มิถุนายน). *แข่งเรือพาย* [สัมภาษณ์]. ผู้ใหญ่บ้าน บ้านแหลมโพธิ์.

สุธีรา ปานแก้ว และวันวิสาข์ พลอย อินสว่าง. (2561). *แนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนแหลมโพธิ์ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. [รายงานผลการวิจัย]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

หิรัญ เถาถวิล. (2563, 3 ตุลาคม). *เพลงเรือแหลมโพธิ์* [สัมภาษณ์]. ครูภูมิปัญญาเพลงเรือแหลมโพธิ์.

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อริสรา ระพิทย์พันธ์. (2557). *ผลกระทบการรับรู้ลักษณะภูมิทัศน์บริการของร้านอาหารทะเลในพื้นที่แหลมโพธิ์ที่มีต่อการภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อุทิศ ทาหอม, พิชิต วันดี และสำราญ ธุระดา. (2558). *ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 11(2), 44-59.

ภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม :

กรณีศึกษาเส้นทางกระบี่ - สงขลา

LINGUISTIC LANDSCAPE OF KRATOM ADVERTISING:
A CASE STUDY ALONG THE KRABI-SONGKHLA ROUTE

อลิสสา คุ่มเคี่ยม¹, ยุทธิชัย อุปการดี² และจารึก จันทร์วงศ์^{3*}

Alisa Khumkham¹, Yutthichai Uppakandee²

and Jaruek Janwong^{3*}

Received date: April 25, 2024

Revised date: January 31, 2025

Accepted date: January 31, 2025

¹ อาจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Corresponding author, E-mail: jaruekjanwong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบภาษาที่ใช้ เนื้อหาสาระของข้อความ และโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม เก็บข้อมูลจากป้ายโฆษณาพืชกระท่อมบริเวณสองริมฝั่งถนนในเส้นทางหลัก กระบี่-สงขลาได้ข้อมูล 131 ป้าย และใช้แนวคิดภูมิทัศน์ภาษาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบภาษาที่ปรากฏ ในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม พบ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบป้าย 1 ภาษา, รูปแบบป้าย 2 ภาษา และรูปแบบป้าย 3 ภาษา 2) ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม พบ 5 ภาษา ได้แก่ คำภาษาไทยมาตรฐาน, ภาษาไทยถิ่นใต้, ภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์, ภาษามลายู, และภาษาจีน 3) เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม พบ 4 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อร้าน/คน/สถานที่ของป้ายขายพืชกระท่อม, ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพืชในกระท่อม, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม และส่วนลด/โปรโมชั่น และ 4) โครงสร้างของภาษาในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม พบ 8 ลักษณะ ได้แก่ ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพียงอย่างเดียว, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อมเพียงอย่างเดียว, ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์, ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ส่วนลด/โปรโมชั่น, ข้อความเชิญชวน ที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม และชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม

คำสำคัญ : ภูมิทัศน์ภาษา, ภาษาในป้ายโฆษณา, พืชกระท่อม

Abstract

This research aimed to study the linguistic patterns, content, and structural features of language used in Kratom advertising signs. The data comprised 131 Kratom advertising signs collected along both sides of the main Krabi-Songkhla road, and analyzed within the framework of linguistic landscape theory. The findings revealed that: 1) The linguistic patterns on Kratom advertising signs fall into three categories: monolingual, bilingual, and trilingual. 2) Five languages were used on these signs: Standard Thai, the Southern Thai dialect, English (or transliterated English), Malay, and Chinese. 3) The content of the messages on Kratom advertising signs can be categorized into four types: store/person/location names, promotional phrases highlighting unique qualities to encourage the purchase of Kratom leaves, descriptions of various parts of the Kratom plant, and discounts or promotional offers. 4) The structural features of the language on these signs can be classified into eight types: promotional phrases alone, descriptions of Kratom plant parts alone, store/person/location names combined with promotional phrases, store/person/location names combined with descriptions of Kratom plant parts, descriptions of Kratom plant parts combined with promotional phrases, descriptions of Kratom plant parts

combined with discounts or promotions, promotional phrases combined with descriptions of Kratom plant parts, and store/person/location names combined with promotional phrases and descriptions of Kratom plant parts.

Keywords: Linguistic Landscape, Advertising Language, Kratom

1. บทนำ

พืชกระท่อม มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil ในปี 2522 ได้มีการออกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยพืชกระท่อมถูกจัดให้อยู่ในบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 (ประเภทเดียวกับกัญชา) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกพืชกระท่อม โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ต่อมาในปี 2564 ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ เพื่อทำการผลักดันและถอดถอนพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดประเภท 5 และพืชกระท่อมได้รับการปลดออกจากสถานะยาเสพติดมาเป็นพืชที่ประชาชนปลูกเพื่อการบริโภคและขายได้ทั่วไป เพื่อใช้ในทางเศรษฐกิจและใช้ตามวิถีชุมชน และในวันที่ 23 พฤษภาคม 2565 ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ (วนิดา อินทรอำนาจ, 2566)

หลังจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวผ่านแล้วทำให้ประชาชนจำนวนมากเริ่มหันมาประกอบอาชีพจำหน่ายต้นกระท่อม ใบกระท่อม และ

น้ำกระท่อม ทั้งปลีก-และส่ง และจากการสำรวจเส้นทางกระบี่-สงขลา และ สงขลา-กระบี่ พบว่า บริเวณสองด้านริมถนนมีร้านจำหน่ายพืชกระท่อมจำนวนมาก ซึ่งทุกร้านจะมีป้ายร้านทั้งหมด มีทั้งป้ายที่เขียนด้วยลายมือ ป้ายไวโนล มีการใช้ทั้งภาษาไทยมาตรฐาน (หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หมายถึง คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตและเขมร ซึ่งเป็นคำยืมที่มีการแปลงสัทชาติเป็นภาษาไทยเรียบร้อยแล้ว) ภาษาไทยถิ่นใต้ รวมถึงภาษาต่างประเทศด้วย เช่น “ยันหว่าง ใบกระท่อมต้มพิน” “กระท่อม KRATOM 300 ม.” “เน้นยัน ไม่เน้นเยียว” จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษา ภูมิทัศน์ภาษาในป้ายพืชกระท่อม

Landry and Bourhis (1997) กล่าวว่า “ภูมิทัศน์ภาษา” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “linguistic landscape” หมายถึง การศึกษาภาษาที่เขียนในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งรวมถึงการมองเห็นและการปรากฏของภาษาบนป้ายสาธารณะและป้ายพาณิชย์ในขอบเขตใดขอบเขตหนึ่งหรือบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ทั้งนี้ Barni and Bagna (2015: 14) อธิบายว่า การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาไม่ได้หมายถึงการนับจำนวนภาษาบนป้ายเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บริบทให้กว้างขึ้นครอบคลุมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายผู้ซึ่งกำหนดและใช้ภูมิทัศน์ภาษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำป้ายขึ้น ซึ่ง Blackwood (2015) ได้อธิบายในประเด็นข้างต้นไว้อย่างชัดเจนว่า ปัจจุบันนี้มีแนวโน้มการศึกษาในเชิงปริมาณง่ายขึ้น เนื่องจากเป็นเพียงการนับป้ายเท่านั้น ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นที่สนใจมากกว่า คือ ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคมโดยใช้ภูมิทัศน์ภาษาเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย ดังนั้นจึงน่าสนใจว่า ภูมิทัศน์ภาษา ในป้ายโฆษณาพืชกระท่อมมี

รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายพีชกระห่อมอย่างไรบ้าง มีภาษาใดบ้างที่ปรากฏใช้ในป้ายพีชกระห่อม แล้วเนื้อหาสาระของข้อความในป้ายพีชกระห่อมมีลักษณะอย่างไร รวมถึงโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายพีชกระห่อมมีลักษณะโครงสร้างอย่างไร และการศึกษาในครั้งนี้ยังสามารถสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมกำหนัดและการบริโภคน้ำกระห่อมในพื้นที่ภาคใต้ได้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระห่อม
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระห่อม
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระห่อม
- 2.4 เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระห่อม

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

“ภูมิทัศน์ภาษา” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “linguistic landscape” หมายถึง การศึกษาภาษาที่เขียนในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งรวมถึงการมองเห็นและการปรากฏของภาษาบนป้ายสาธารณะและป้ายพาณิชย์ในขอบเขตใดขอบเขตหนึ่งหรือบริเวณใดบริเวณหนึ่ง (Landry and Bourhis, 1997:23) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษาที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2562) ได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

ระยะแรก ๆ การศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษา ไม่มีการใช้คำว่า “ภูมิทัศน์ภาษา หรือ linguistic landscape” แต่เป็นการเริ่มศึกษาเกี่ยวกับการเลือกภาษา (language choice) บนป้ายสาธารณะ หลายปีหลังจากการตีพิมพ์บทความของ Landry and Bourhis (1997) ซึ่งใช้คำว่า ภูมิทัศน์ภาษา หรือ linguistic landscape ก็เริ่มมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษาจำนวนมากในการประชุมและการตีพิมพ์ขององค์กรต่าง ๆ แนวคิดในการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในช่วงแรก ๆ ส่วนมากเป็นการทำโดยการบันทึกสิ่งที่พบเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ คุณค่า และความสัมพันธ์ในขอบเขตใดขอบเขตหนึ่งโดยการนับจำนวนป้ายที่พบและแบ่งประเภทตามภาษาที่พบบนป้ายนั้น ๆ (Laur, 2007) ทั้งนี้ Barni and Bagna (2015) ได้จำแนกการศึกษาวิจัยภูมิทัศน์ภาษาเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) วัตถุที่ศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) ความสัมพันธ์กับศาสตร์แขนงอื่น ๆ และ 3) การเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับเป้าหมายในการวิจัยมากที่สุด นอกจากนี้ มุมมองด้านศาสตร์และทฤษฎี ภูมิทัศน์ภาษาขยายออกเป็นหลายแขนงโดยใช้หลากหลายทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เช่น Spolsky (2008) เสนอทฤษฎีการใช้ภาษา 3 ประการบนป้ายต่าง ๆ ได้แก่ 1) เขียนด้วยภาษาที่ผู้จัดทำป้ายรู้ 2) เขียนด้วยภาษาที่อ่านได้ โดยผู้อ่านที่ผู้จัดทำคาดหวังให้อ่าน 3) เขียนด้วยภาษาของผู้จัดทำหรือภาษาที่ต้องการให้บังชี้ตนเอง ทั้งนี้ การศึกษาภูมิทัศน์ภาษายังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บริบทให้กว้างขึ้น ครอบคลุมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับป้ายที่กำหนดและใช้ภูมิทัศน์ภาษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำป้ายขึ้น (Barni and Bagna, 2015) ปัจจุบันนี้มีแนวโน้มการศึกษาในเชิงปริมาณง่ายขึ้น แต่ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นที่สนใจมากกว่า เนื่องจากเป็น

การศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนในสังคมโดยใช้ภูมิทัศน์ภาษาเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย (Blackwood, 2015)

การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในประเทศ Huebner (2006) ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาของชุมชนหลายแห่งในกรุงเทพฯ และเสนอประเด็นที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ เช่น ภาษากับการแปรของชนิดคำประพันธ์ (language and genre variation) การสลับภาษาและการผสมภาษา (code switching and linguistic hybridity) ภาษากับการแบ่งชั้นทางสังคมและบทบาททางสังคม (language and social stratification and social roles) ภาษากับนโยบาย (language and policy) จากการสำรวจงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษาพบงานวิจัยจำนวนหนึ่ง เช่น สิริินทร์ พิกุลทอง (2554) ศึกษาภาษาบนป้ายพาณิชยของสถานประกอบการย่านถนนพระอาทิตย์ เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของภาษาต่าง ๆ ที่ใช้บนป้ายพาณิชย ผลการวิจัยพบว่า ภาษาอังกฤษมีสถานภาพสูงที่สุดบนถนนพระอาทิตย์ เนื่องจากภาษาอังกฤษทำหน้าที่เป็นภาษากลางในการสื่อสารกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยเองด้วยและภาษาอังกฤษยังทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นเมือง ความทันสมัย เป็นสากล และแสดงถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่

กิตตินาถ เรขาลิลิต (2563) ศึกษาการเลือกภาษาของป้ายสาธารณะในมหาวิทยาลัยของไทยกรณีศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของการเลือกภาษาบนป้ายสาธารณะในมหาวิทยาลัยไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของป้ายสาธารณะในมหาวิทยาลัยไทยมีรูปแบบเดียวกับป้ายสาธารณะในงานวิจัยอื่น ๆ

และพบรูปแบบของการเลือกภาษาที่แตกต่างกันออกไป 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 ใช้รูปแบบการเขียนแบบหนึ่งภาษาแต่ใช้เฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น รูปแบบที่ 2 ใช้รูปแบบการเขียนแบบพ้องความหมายแต่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก รูปแบบที่ 3 ใช้รูปแบบการเขียนแบบปนภาษาในระดับนามวลีโดยใช้ไทยปนกับภาษาอังกฤษ รูปแบบที่ 4 ใช้รูปแบบการเขียนแบบพหุภาษาแบบอังกฤษ-ไทย

กรกฤช มิมงคล (2564) ศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ของชอย นานาเหนือและชอยเอกมัย เพื่อศึกษาความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมที่สะท้อนจากการศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ป้ายมี 4 รูปแบบ ได้แก่ ป้ายแบบ 1 ภาษา ป้ายแบบ 2 ภาษา ป้ายแบบ 3 ภาษา และป้ายแบบ 5 ภาษา ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมพบประเด็นเด่นที่สะท้อนจากการศึกษาภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ เช่น ประเด็นการเลียนแบบรูปแบบอักษรของภาษาหนึ่งให้คล้ายกับอีกภาษาหนึ่ง

มุฮัมหมัดสุกรี ฮายีซานี และสมิธ วงศ์วิวัฒน์ (2565) ศึกษาพหุภาษา ในเมืองชายแดนใต้ กรณีศึกษา : ภูมิทัศน์ทางภาษากับป้ายธุรกิจการค้าในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เพื่อวิเคราะห์รูปแบบภาษาบนป้ายและเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการเขียนพหุภาษาบนป้าย ผลการวิจัยพบว่าป้ายสองภาษาพบมากที่สุดบนป้ายร้านค้าธุรกิจการค้าปลีกและการค้าส่งเพื่ออุปโภคและบริโภค ส่วนป้ายหลายภาษาพบรองลงมาจากป้ายร้านค้าธุรกิจด้านเดียวกัน ส่วนรูปแบบการเขียนข้อความพหุภาษาบนป้ายประกอบด้วย การแปลหรือทับศัพท์ การถอดความแบบผสมผสานและการถอดความคนละความหมาย ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลาย

ทางชาติพันธุ์ของผู้ประกอบการและผู้รับบริการในพื้นที่ และการยอมรับนโยบายภาษาจากผู้เกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาของนักวิชาการข้างต้นมาปรับประยุกต์ใช้เพื่อศึกษารูปแบบภาษา ภาษา เนื้อหาสาระและโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลป้ายโฆษณาพืชรกระท่อมตามเส้นทางถนนกระบี่-สงขลา และสงขลา-กระบี่ เนื่องจากเป็นเส้นทางหลัก และมีร้านจำหน่ายพืชรกระท่อมจำนวนมาก

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1-30 กันยายน 2566 ซึ่งเก็บข้อมูลป้ายด้วยการบันทึกภาพและจดบันทึกข้อความที่ปรากฏในป้ายพืชรกระท่อมได้ทั้งหมด 131 ป้าย

4.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มลงในตารางวิเคราะห์แล้ววิเคราะห์ข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด พร้อมทั้งนับความถี่และร้อยละของป้ายที่ปรากฏในแต่ละประเด็น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการอภิปรายผลวิจัย

4.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อมภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม และโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม

4.5 ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.6 ข้อตกลงเบื้องต้น ได้แก่ 1) ภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หมายถึง คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตและเขมร ซึ่งเป็นคำยืมที่มีการแปลงสัทชาติเป็นภาษาไทยเรียบร้อยแล้ว 2) ข้อความในป้ายจะเขียนตามข้อความเดิมที่ปรากฏในป้ายโฆษณา

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม จำแนกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม และโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม ดังนี้

5.1 รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม

รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายพืชรกระท่อม หมายถึง จำนวนภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อมแต่ละป้ายว่ามีจำนวนกี่ภาษา ผู้วิจัยพบรูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายพืชรกระท่อม 3 รูปแบบ ได้แก่ ป้าย 1 ภาษา ป้าย 2 ภาษา และป้าย 3 ภาษา ดังนี้

5.1.1 รูปแบบป้าย 1 ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชรกระท่อม

รูปแบบป้าย 1 ภาษาที่ปรากฏในป้ายพืชรกระท่อม หมายถึง ป้ายที่ใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งเพียงภาษาเดียว ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐานเพียงภาษาเดียว และภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว พบจำนวน 84 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 64.12 เช่น อร่อยไม่ซ้ำ จำสูตรไม่ได้, ชุ่มคอ สายเขียว, ท่อมเต้, Kra-Tom

5.1.2 รูปแบบป้าย 2 ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม

รูปแบบป้าย 2 ภาษาที่ปรากฏในป้ายพืชกระท่อม หมายถึง ป้ายที่ใช้สองภาษาในป้ายเดียวกัน ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐานร่วมกับภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาอังกฤษ ภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาจีน ภาษาไทยมาตรฐานกับภาษามลายู พบจำนวน 43 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 32.83 เช่น จอดปั๊ ยันปั๊, จำหน่ายใบกระท่อมแดง Organic, บังมุดใบ

5.1.3 รูปแบบป้าย 3 ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม

รูปแบบป้าย 3 ภาษาที่ปรากฏในป้ายพืชกระท่อม หมายถึง ป้ายที่ใช้สามภาษาในป้ายเดียวกัน ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐานร่วมกับภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาอังกฤษ/ภาษาจีน พบจำนวน 4 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 3.05 เช่น มาก่อนท่อมกัน รสชาติเข้มข้น การันตี ความยัน, เจ๊นก ขายท่อมสด ปลีก-ส่ง ราคาคุ้มกันได้นะคะ

5.2 ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม

ภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม หมายถึง ภาษาที่ใช้ในป้ายพืชกระท่อมว่ามีการใช้ภาษาใดบ้าง ผู้วิจัยพบว่า มีการใช้ภาษา 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยมาตรฐาน (หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หมายถึง คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตและเขมร ซึ่งเป็นคำยืมที่มีการแปลงสัทชาติเป็นภาษาไทยเรียบร้อยแล้ว) ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์ ภาษามลายู และภาษาจีน ดังนี้

5.2.1 ภาษาไทยมาตรฐาน

ป้ายโฆษณาพืชกระท่อมมีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 127 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 96.95 เช่น ที่นี้มีใบกระท่อมจำหน่าย,

ใบกระท่อมศรีไทย, ใบกระท่อม น้ำกระท่อม, จำหน่ายใบกระท่อม น้ำกระท่อม น้ำกระท่อม ปลีก-ส่ง

5.2.2 ภาษาไทยถิ่นใต้

ป้ายโฆษณาพืชกระท่อมมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ จำนวน 39 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 29.97 เช่น

- น้ำยันพอลูกอ่อน น้ำกระท่อมคุณภาพเยี่ยม

คำว่า ยัน อธิบายได้ ดังนี้

1) เป็นภาษาไทยมาตรฐาน ชนิดของคำเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เมา (ใช้แก้หมาก) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

2) เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ ชนิดของคำมี 2 ชนิด 1) เป็นคำกริยา มี 2 ความหมาย คือ มีเมานี้เนื่องจากการกินหมาก และดันไว้ ทานไว้ ดันไว้ ค้ำไว้ ดันตัวขึ้น และ 2) เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ที่ทำให้เมา ในคำว่า หมากยัน (อนันต์ อารีย์พงศ์, 2551)

- มากิน-ท่อม เข้มข้น ชมมัน

คำว่า ท่อม อธิบายได้ว่า ชนิดของคำมี 2 ชนิด 1) เป็นคำนาม หมายถึง กระท่อม, ชื่อไม้ต้นขนาดกลางชนิดหนึ่ง ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน ยอดใบอ่อน และก้านใบสีแดงเรื่อ ๆ ช่อดอกกลมสีเหลืองออกเดี่ยว ๆ ตามง่ามใบ ใบมีรสขมกินแล้วเมาเป็นยาเสพติด และ 2) เป็นคำกริยา มี 2 ความหมาย คือ คำกล่าวให้กำลังใจเด็กที่เพิ่งหัดเดิน และท้อ ไม่มีกำลังใจจะสู้ (อนันต์ อารีย์พงศ์, 2551)

- ไบกระท่อม น้ำกระท่อม สดนิ

คำว่า นิ เป็นคำที่คนได้มักใช้ลงท้ายประโยค แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นคนได้

- ไบ/น้ำกระท่อมรับประกันคุณภาพหรรยจริง

คำว่า หรรย เป็นคำวิเศษณ์ มี 2 ความหมาย คือ อร่อยดี มีรสดีและถึงอกถึงใจ (อนันต์ อารีย์พงศ์, 2551)

- ยันหว่าง ไบกระท่อมต้มฟืน

คำว่า หว่าง มาจากภาษาไทยมาตรฐานว่า สว่าง (สะ - หว่าง) เมื่อใช้เป็นคำภาษาไทยถิ่นใต้ มีการตัดคำว่า สะ ในพยางค์แรกออก

- N'ธามเต้ น้ำกระท่อม 35 3 ขวด 100 ไบโล 130 ครึ่งโล 70

คำว่า เต้ อธิบายได้ว่า ชนิดของคำเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง นี ที่นี้ (อนันต์ อารีย์พงศ์, 2551)

5.2.3 ภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์

ป้ายโฆษณาพีชกระท่อมมีการใช้ภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์ จำนวน 13 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 9.92 เช่น บ้านสมุนไพโรby ชาญ, POP EYE ไบกระท่อม, กระท่อมออแกนิก, ถึงแล้วน้ำกระท่อม ชิมฟรีได้

5.2.4 ภาษามลายู

ป้ายโฆษณาพีชกระท่อมมีการใช้ภาษามลายูจำนวน 1 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 0.76 คือ บังมู ดูไบ

5.2.5 ภาษาจีน

ป้ายโฆษณาพีชกระท่อมมีการใช้ภาษาจีน จำนวน 3 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 2.29 ได้แก่ ร้านเจี๊วมีกระท่อมสดขาย, มหาเฮงท่อม, เจ๊นกขายท่อมสด ปลีก-ส่ง ราคาคุยกันได้นะคะ

5.3 เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม

เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม หมายถึง การพิจารณาข้อความที่ปรากฏในป้ายพีชกระท่อมว่าหมายถึงสิ่งใดบ้าง ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาสาระของควมามี 4 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อร้าน/คน/สถานที่ของป้ายขายพีชกระท่อม, ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพีชในกระท่อม, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม, ส่วนลด/โปรโมชั่น ดังนี้

5.3.1 ชื่อร้าน/ คน/ สถานที่ของป้ายโฆษณาพีชกระท่อม

เนื้อหาสาระของข้อความในป้ายโฆษณาพีชกระท่อมที่เกี่ยวกับชื่อร้าน/คน/สถานที่ของป้ายโฆษณาพีชกระท่อม มีจำนวน 18 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 13.74 เช่น กัมปนาถ ขายท่อม เหล้า เบียร์ น้ำแข็งและเครื่องดื่ม ข้อความนี้แสดงให้เห็นชื่อคน, ใบกระท่อมศรีไทย ข้อความนี้แสดงให้เห็นชื่อร้าน, ต้นรักใบกระท่อม (ทางแยกต้นรัก) ข้อความนี้แสดงให้เห็นชื่อสถานที่

5.3.2 ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/ เอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพีชในกระท่อม

เนื้อหาสาระของข้อความในป้ายโฆษณาพีชในกระท่อมที่เป็นข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพีชในกระท่อม มีจำนวน 121 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 92.37 เช่น

- จำหน่ายใบกระท่อมแดง Organic

ข้อความข้างต้น แสดงจุดเด่น/เอกลักษณ์ด้วยถ้อยคำว่า Organic เพื่อแสดงให้เห็นว่าใบกระท่อมของร้านนี้ปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมี หากซื้อไปรับประทานก็จะทำให้ปลอดภัยจากสารเคมีได้

- หอมฟิน ใบกระท่อม

ข้อความข้างต้น แสดงจุดเด่น/เอกลักษณ์ด้วยถ้อยคำว่า หอมฟิน เพื่อแสดงให้เห็นว่าน้ำกระท่อมร้านนี้ดื่มด้วยการใช้ฟิน ซึ่งการใช้ฟินในการทำอาหารหรือเครื่องดื่มมักจะได้กลิ่นของฟินมาด้วยนับว่าเป็นการเพิ่มเสน่ห์ให้แก่อาหารหรือเครื่องดื่มนั้น ๆ ได้ จึงเป็นจุดเด่นที่เชิญชวนให้ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้อ

- ใบกระท่อม น้ำกระท่อม สด นี

ข้อความข้างต้น แสดงจุดเด่น/เอกลักษณ์ด้วยถ้อยคำว่า สด เพื่อแสดงให้เห็นว่าใบกระท่อมร้านนี้เพิ่งเก็บจากต้นและยังมีความสดใหม่นำรับประทาน เช่นเดียวกันกับน้ำกระท่อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า น้ำกระท่อมของร้านเพิ่งต้มเสร็จใหม่ ๆ น่าดื่ม จึงเป็นจุดเด่นที่เชิญชวนให้ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้อ

5.3.3 ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม

เนื้อหาสาระของข้อความในป้ายโฆษณาพืชใบกระท่อม แสดงให้เห็นถึงลักษณะ/ ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม มีจำนวน 81 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 61.83 เช่น จำหน่ายน้ำสมุนไพร ใบกระท่อมสด ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงส่วนของพืชกระท่อม คือ ใบกระท่อม, น้ำกระท่อมเข้มข้นถึงใจ ข้อความนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะของพืชกระท่อมที่แปรรูปแล้ว คือ น้ำ,

น้ำท่วม ไบโธมข้อความนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะและส่วนของพีชกระท่อม คือ น้ำและไบ

5.3.4 ส่วนลด/โปรโมชัน

เนื้อหาสาระของข้อความในป้ายโฆษณาพีชกระท่อมแสดงให้เห็น ถึงส่วนลด/ โปรโมชัน มีจำนวน 3 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 2.29 เช่น N' ธารมได้ น้ำกระท่อม 35 3 ขวด 100 ไบโล 130 ครึ่งโล 70 ข้อความนี้ แสดงให้เห็นส่วนลดหรือโปรโมชันว่า น้ำกระท่อมขวดละ 35 บาท หากซื้อ 3 ขวดจะได้ส่วนลดเพียง 100 บาท จาก 105 บาท เท่ากับได้ส่วนลด 5 บาท

- ไบกระท่อม 10 แกรม 1 ข้อความนี้แสดงให้เห็นส่วนลดหรือโปรโมชันว่า หากซื้อไบกระท่อม 10 กำจะได้ของแถมเป็นไบกระท่อมอีก 1 กำ

5.4 โครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม

โครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายพีชกระท่อม หมายถึง การพิจารณาข้อความในป้ายโฆษณาพีชกระท่อมว่าประกอบด้วยข้อความที่หมายถึงสิ่งใดบ้าง ผู้วิจัยพบลักษณะโครงสร้างทางภาษา 8 ลักษณะ ดังนี้

5.4.1 ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพียงอย่างเดียว มีจำนวน 44 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 33.59 เช่น อร่อยไม่ซ้ำจำสูตรไม่ได้, จอดปั๊บบ ย่นปั๊บบ

5.4.2 ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ลักษณะ/ส่วนต่าง ของพีชกระท่อมเพียงอย่างเดียว มีจำนวน 5 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 3.82 เช่น ไบกระท่อม, ไบกระท่อม น้ำกระท่อม

5.4.3 ชื่อร้าน/ คน/ สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ มีจำนวน 4 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 3.05 เช่น ร้านเจ็บบิวมีกระท่อมสดขาย จะเห็นว่า **ร้านเจ็บบิว** เป็นชื่อร้านและชื่อคน + มีกระท่อมสดขาย เป็นจุดเด่นของร้านคือใบกระท่อมมีความสดใหม่

5.4.4 ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม มีจำนวน 5 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 3.81 เช่น พื้ต้นใบกระท่อม จะเห็นว่า **พื้ต้น** เป็นชื่อคน + **ใบ** เป็นส่วนของกระท่อม

5.4.5 ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม+ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ มีจำนวน 63 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 48.09 เช่น น้ำหอมต้มพิน รสชาติดี จะเห็นว่า **น้ำหอม** เป็นลักษณะของพืชกระท่อม + **ต้มพิน รสชาติดี** เป็นข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์

5.4.6 ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ส่วนลด/โปรโมชั่น

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ส่วนลด/โปรโมชั่น มีจำนวน 1 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 0.76 ได้แก่ ใบกระท่อม 10 แกม 1 จะเห็นว่า **ใบกระท่อม** เป็นลักษณะของพืชกระท่อม + **10 แกม 1** เป็นส่วนลด/ โปรโมชั่น

5.4.7 ข้อความเชิงชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ข้อความเชิงชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อมมีจำนวน 1 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 0.76 ได้แก่ จำหน่ายใบกระท่อม น้ำกระท่อม จะเห็นว่า จำหน่าย เป็นข้อความที่เป็นจุดเด่นเพื่อแจ้งให้ทราบว่า เป็นจุดจำหน่ายใบกระท่อม + ใบกระท่อม น้ำกระท่อม เป็นลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม

5.4.8 ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิงชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม

โครงสร้างของภาษาที่ใช้ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิงชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อมมีจำนวน 8 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 6.11 เช่น หนูดียิบ จำหน่ายใบกระท่อม ปลีก-ส่ง จะเห็นได้ว่า หนูดี เป็นชื่อร้านและชื่อคน + ยิบจำหน่ายปลีก-ส่ง เป็นข้อความเชิงชวนที่เป็นจุดเด่น + ใบกระท่อม เป็นส่วนของพีชกระท่อม

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม สามารถอภิปรายและสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาได้ ดังนี้

รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม มี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบป้าย 1 ภาษา รูปแบบป้าย 2 ภาษา และรูปแบบป้าย 3 ภาษา ส่วนภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม พบ 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย

มาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์ ภาษามลายู และภาษาจีน ซึ่งภาษาไทยมาตรฐานพบมากที่สุด เนื่องจากร้านจำหน่ายพืชกระท่อมส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนที่มีรถวิ่งสัญจรไปมาจากหลากหลายพื้นที่ ผู้ขายจึงใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าร้านเหล่านี้ไม่ได้เจาะจงกลุ่มลูกค้าเฉพาะคนภาคใต้เพียงเท่านั้น แต่ยังเจาะจงลูกค้ากลุ่มอื่นที่มีความสนใจในพืชกระท่อมอีกด้วย ส่วนภาษาถิ่นใต้ปรากฏรองลงมาเป็นลำดับที่สอง เนื่องจากพื้นที่ข้อมูลที่ใช้วิจัยเป็นข้อมูลจากร้านค้าภาคใต้ทำให้พบการใช้ภาษาถิ่นใต้ปะปนร่วมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของความเป็นคนถิ่นใต้ผ่านการใช้ภาษาได้อย่างชัดเจน เพราะการใช้ภาษาถิ่นถือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน อีกทั้งทำให้ลูกค้าที่เป็นคนถิ่นใต้ด้วยกันมีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันผ่านการใช้ภาษาถิ่นได้อีกด้วย ซึ่งอาจจะช่วยเพิ่มยอดขายให้แก่ร้านค้าได้ ต่อมาภาษาอังกฤษหรือคำทับศัพท์ปรากฏรองลงมาเป็นลำดับที่สามแสดงให้เห็นว่าผู้จำหน่ายมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ อาทิ การใช้คำว่า by แทนคำว่า โดย การใช้คำว่า organic แทนคำว่า อินทรีย์ หรือได้รับอิทธิพลของภาษาอังกฤษจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ อาทิ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม เช่น ใช้คำทับศัพท์ว่า โค้ก เป๊ปซี่ และมีการใช้คำภาษาไทยทับศัพท์ในรูปภาษาอังกฤษ อาทิ KRATOM KRATHOM แสดงให้เห็นว่ากลุ่มลูกค้า มีชาวต่างชาติด้วย เพราะพื้นที่ที่เก็บข้อมูลบางส่วนเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ เช่น เส้นทางจังหวัดกระบี่ ส่วนภาษาจีนและภาษามลายู ที่ปรากฏนั้นส่วนใหญ่เป็นคำเรียกญาติ เช่น เจ้ เจ๊ บัง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า คำว่า บัง เป็นกลุ่มคำเรียกญาติที่ใช้กันในหมู่ชาวมุสลิม การใช้คำว่า บัง เป็นชื่อร้านอาจจะแสดงให้เห็นถึงกลุ่มลูกค้าชาวมุสลิม

ในพื้นที่นั้นก็ได้ และเป็นเสมือนเครื่องหมายรับประกันทางจิตใจของลูกค้ายกกลุ่มนี้ด้วยว่าวิธีการผลิตไม่ผิดต่อหลักการของลูกค้ายกกลุ่มนั้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยในประเด็นภาษานี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมหมัดสุกรี ฮาฮีซานี และสมิธ วงศ์วิวัฒน์ (2565) ที่พบว่าป้ายร้านโดยส่วนใหญ่ปรากฏภาษาไทยเป็นหลัก ด้วยเหตุผลคือ ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติและเป็นภาษากลางในการสื่อสารของคนในชาติซึ่งแสดงให้เห็นถึงเป็นบริบทสังคมไทยได้เป็นอย่างดี และมีการใช้ภาษาอังกฤษ แม้จะมีจำนวนน้อยแต่ก็แสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสินค้าพีชกระท่อม รวมถึงกลุ่มลูกค้าต่างชาติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Huebner (2006, อ้างถึงใน พรพิมล ศิรินา, 2563) ที่กล่าวว่า เป็นที่รู้กันดีถึงอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อภาษาอังกฤษ จึงพบว่าภาษาอังกฤษมีผลต่อการสื่อสารโดยเฉพาะประเทศ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ และภาษาอังกฤษมีความภาษาสากลหรือภาษาโลกทำให้มีอิทธิพลต่อกลุ่มคนทั่วโลก

เนื้อหาสาระของข้อความที่ปรากฏในป้ายโฆษณา พีชกระท่อม มี 4 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อร้าน/คน/สถานที่ของป้ายขายพีชกระท่อม, ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพีชกระท่อม, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อมและส่วนลด/โปรโมชั่น ซึ่งเนื้อหาสาระที่พบมากที่สุด คือ ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ เนื่องจากป้ายเหล่านี้มีจุดประสงค์เพื่อโฆษณาเชิญชวนให้ลูกค้าซื้อใบกระท่อมหรือน้ำกระท่อม ทำให้ป้ายลักษณะนี้ปรากฏมากที่สุด โดยแต่ละร้านก็พยายามสร้างจุดเด่น/เอกลักษณ์ของตนเอง เนื่องจากร้านจำหน่ายน้ำกระท่อมและใบกระท่อม มีเป็นจำนวนมาก เช่น

การบ่งชี้คุณสมบัติของใบกระท่อมหรือน้ำกระท่อม ว่ามีความสดใหม่ การบ่งชี้วิธีการปลูกว่าปราศจากสารเคมีการรับประกันความเข้มข้นของน้ำกระท่อม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยในการเชิญชวนลูกค้าให้ตัดสินใจซื้อน้ำกระท่อมและใบกระท่อมจากร้านนั้น ๆ ได้ ส่วนเนื้อหาสาระที่ปรากฏรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม เมื่อเนื้อหาสาระนี้ปรากฏอยู่ในป้ายร้านก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างทางเลือกให้แก่ลูกค้าได้ว่าร้านในจำหน่ายพืชกระท่อมตรงตามความต้องการของลูกค้า เช่น ลูกค้าต้องการทั้งน้ำและใบกระท่อมก็เลือกมองร้านที่มีป้ายระบุถึงลักษณะของสินค้าและส่วนต่าง ๆ ของกระท่อม เช่น ใบกระท่อม น้ำกระท่อมสดนี้แสดงให้เห็นว่าร้านนี้จำหน่ายทั้งใบและน้ำกระท่อม ส่วนเนื้อหาที่ปรากฏรองลงมาเป็นอันดับที่สาม คือ ชื่อร้าน/คน/สถานที่ของป้ายโฆษณาพืชกระท่อม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การตั้งชื่อร้านชื่อคน หรือสถานที่ เพื่่อมุ่งหวังให้ลูกค้าจำได้แล้วกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง และง่ายต่อการโฆษณาให้แก่ลูกค้าคนอื่น ๆ ด้วย ต่อมาโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในป้ายโฆษณาพืชกระท่อม มี 8 ลักษณะ ได้แก่ ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม, ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์, ชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์, ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม + ส่วนลด/โปรโมชั่น, ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม และชื่อร้าน/คน/สถานที่ + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ + ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพืชกระท่อม จะเห็นได้ว่า

ลักษณะโครงสร้างของภาษาในป้ายโฆษณาพีชกระท่อม มี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ โครงสร้างภาษาส่วนเดียว โครงสร้างภาษาสองส่วน และโครงสร้างของภาษาสามส่วน ซึ่งโครงสร้างภาษาที่ปรากฏจำนวนมากที่สุด คือ ลักษณะ/ส่วนต่าง ๆ ของพีชกระท่อม + ข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่น/เอกลักษณ์ เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงป้ายที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างชัดเจนว่าต้องการเลือกซื้อพีชกระท่อมในลักษณะใดและตามด้วยข้อความเชิญชวนที่เป็นจุดเด่นหรือเอกลักษณ์เพื่อให้ซื้อพีชกระท่อม ฉะนั้นแสดงให้เห็นว่าการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในป้ายโฆษณาพีชกระท่อมไม่ได้หมายถึงการนับจำนวนภาษาบนป้ายเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำป้ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Barni and Bagna (2015) กล่าวไว้ข้างต้น

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หากนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ก็จะสามารถทำให้ผู้จำหน่ายเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น เช่น ผู้จำหน่ายมีกลุ่มเป้าหมายคือลูกค้าต่างชาติก็สามารถสร้างจุดเด่นบนป้ายด้วยการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ ได้ หรือผู้จำหน่ายบางคนต้องการให้กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นภาคใต้ ก็สามารถสร้างจุดเด่นบนป้ายด้วยการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ให้โดดเด่นมากยิ่งขึ้นได้ ทั้งนี้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต่อไปได้

8. เอกสารอ้างอิง

- กรกฤษ มีมงคล. (2564). ภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ของชอยนานาเหนือ และชอยเอกมัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 12(1), 66-88.
- กิตตินาถ เรขาลิลา. (2563). ศึกษาการเลือกภาษาของป้ายสาธารณะ ในมหาวิทยาลัยของไทยกรณีศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*. 27(2), 310-341.
- พรพิมล ศิวินา. (2563). *ภูมิทัศน์หลายภาษาบริเวณชายแดนประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญหมัดสุกรี ฮายีขานี และสมิธ วงศ์วิวัฒน์. (2565). พหุภาษาในเมือง ชายแดนใต้ กรณีศึกษา : ภูมิทัศน์ทางภาษากับป้ายธุรกิจการค้าใน เขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา. *วารสารปาริชาติ*. 35(2), 184-201.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน โอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- วนิดา อินทรอำนวย. (2566). *ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพีชกระท่อม*. สืบค้น เมื่อ 13 มีนาคม 2567, จาก <https://prt.parliament.go.th/items/0d35ca22-4433-4337-8c4c-b7997bbc2f5f>

- สิรินทร พิกุลทอง. (2554). ภาษาบนป้ายพาณิชย์ของสถานประกอบการ ย่านถนนพระอาทิตย์. *ดำรงวิชาการ*. 10(2), 63-85.
- อนันต์ อารีย์พงศ์ (บ.ก.). (2551). *พจนานุกรมถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มูลนิธิร่วมพัฒนาภาคใต้ และสถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, กิตตินาถ เรขาาลิลิต, กุสุมา ทองเนียม, จรัลวิไล จรูญโรจน์, ม.ล., ฉัตรชนก จันทรแย้ม, ชุตติล เอมดิษฐ์ และคณะ. (2562). *สถานการณ์ภาษาในประเทศไทย : บทบาทของภาษาประจำชาติกับภาษานานาชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barni, M. and Bagna, C. (2015). The critical turn in LL: New methodologies and new items in LL. *Linguistic Landscape*. 1(1-2), 6-18.
- Blackwood, R. (2015). LL explorations and methodological challenges: Analysing France's regional *language*. *Linguistic Landscape*. 1(1-2), 38-53.
- Huebner, T. (2006). Bangkok's linguistic landscapes: Environmental print, codemixing and language change. *International Journal of Multilingualism*. 3(1), 31-51.

- Landry, R., and Bourhis R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*. 16(1), 23-49.
- Laur, E. (2007). Review of Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism. *Linguist List*. 18-1077.
- Spolsky, B. (2008). Prolegomena to a sociolinguistic theory of public signage. In Shohamy E., and Gorter, D. (Eds.) *Linguistic Landscape: Expanding the scenery*, p. 25-39. New York: Routledge.

การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน
การคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะ
การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านดอนเตือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

DEVELOPING CREATIVE WRITING SKILLS BY USING
THE PWIM IMAGE-BASED CREATIVE THINKING
TEACHING MODEL COMBINED WITH CREATIVE
WRITING SKILLS EXERCISES OF STUDENTS IN GRADE 5
AT BAN DON DUA SCHOOL, BAN KHOK SUB-DISTRICT,
SANGKHOM DISTRICT, UDON THANI PROVINCE

วายุวัชร ศรีมา^{1*} และกมลมาลย์ รักศรีอักษร²

Wayuwat Srima^{1*} and Kamolman Raksriaksorn²

Received date: February 29, 2024

Revised date: January 31, 2025

Accepted date: January 31, 2025

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

* Corresponding author, E-mail: srs mou28@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 65/65 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน โรงเรียนบ้านดอนเต๋อ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดยได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเป็นแบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน 67.50/69.57 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ พบว่าหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะ, การเขียนสร้างสรรค์, รูปแบบการสอนแบบ PWIM

Abstract

The purposes of this study aimed to 1) develop a lesson plan of Thai language courses on creative writing of students in Grade 5 using the PWIM image-based creative thinking teaching model combined with creative writing skills training., 2) to compare the creative writing achievement before and after learning of 5th grade students from using the lesson plan of Thai language course on creative writing and a creative thinking teaching model using PWIM images combined with creative writing skills exercises. To be effective according to the criteria of 65/65., the sample group in the research was 8 students in fifth grade at Ban Don Dua School, Ban Khok Sub-district, Sang Khom District, Udon Thani Province which were derived from specific selection. The implement used for the data collection consisted of 1) 5 lesson plans for teaching creative thinking using PWIM images together with creative writing skills exercises., 2) the subjective test for Pre-test and Post-test 1st edition. The data was analyzed by percentage, means, standard deviation and t-test.

The results of the research were found that 1) fifth grade students had creative writing skills from using the lesson plans of Thai language course on creative writing and a creative thinking teaching model using PWIM images combined with creative

writing skills exercises. The post – test scores was higher than first checking at 67.50/69.57 2) The results of comparing achievement found that post – test scores was higher than their Pre-test scores at the .001 level of statistical significance.

Keywords: skill development, creative writing, teaching by PWM model

1. บทนำ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ชัดเจน สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานการคิด การแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟังการดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม การที่ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถ ครูต้องมีวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้น การฝึกฝนทักษะจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การจัดการเรียนรู้รูปแบบ Picture Word Inductive Model มีลักษณะเป็นการสอนอ่านที่ใช้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคยเป็นสื่อในการเรียนรู้ รูปภาพที่ใช้มักเป็นรูปภาพเกี่ยวกับวัตถุหรือเป็นรูปภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน เป็นต้น ซึ่ง จอห์น ซี. คาลฮูน (John C. Calhoun) มีความเชื่อในคำกล่าวที่ว่า “A Picture is Worth a Thousand

Words” ซึ่งหมายถึง “ภาพ 1 ภาพมีค่าเท่ากับคำพันคำ” หรือการอ่านนั้นสามารถเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น Calhoun (1999) กล่าวได้ว่าวิธีการสอนนี้เป็นหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภาพเป็นสื่อเชื่อมโยงคำศัพท์เป็นการกระตุ้นเชื่อมโยงประสบการณ์ที่มีอยู่โดยใช้ภาพทำให้เกิดภาษา เป็นวิธีการที่เน้นการอ่านออกเสียงและเขียนสะกดคำ ซึ่งมีรายละเอียดเป็นเรื่องราวที่นักเรียนคุ้นเคย นักเรียนดูภาพ สร้างคำอ่านจากคำศัพท์ นำไปสู่โครงสร้างหลักทางภาษาอื่น ๆ วิธีการสอนนี้ช่วยพัฒนามโนคติ พัฒนาทักษะทางภาษาผ่านการอ่านและกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา สอดคล้องกับ พิริยา หาญบำรุงธรรม และเจทิพย์ ณ สงขลา (2565) กล่าวไว้ว่า การใช้ภาพเพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนจึงมีความสำคัญและเป็นจุดเด่นของวิธีการสอนรูปแบบนี้ที่ช่วยเพิ่มความคงทน ในการจดจำ นักเรียนจึงจะได้เรียนรู้คำศัพท์จากภาพที่เห็น โดยได้ใช้ทักษะการอ่านและการเขียนพร้อมทั้งสะกดคำที่จะช่วยให้การพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านภาษา การอ่านและการเขียนได้ไวและถาวร อีกทั้ง กนกพร จันทะกล (2564) ยังกล่าวว่า การใช้ภาพเพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจดจำความหมาย รูปคำในการเขียนและอ่านและเขียนสะกดคำได้มากขึ้น

การจัดการเรียนรู้รูปแบบ Picture Word Inductive Model มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ การอ่านคำศัพท์ การเขียนคำศัพท์ นำไปสู่การเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยนำคำที่ได้จากรูปภาพมาเรียบเรียงเป็นประโยค และใช้คำเชื่อมเชื่อมต่oprโยคเป็นเรื่องราวตามขั้นตอนของ PWIM โดย สง่า วงศ์ไชย (2562) ได้ให้นิยาม PWIM ไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้แก้ไขปัญหาการอ่านการเขียน และ

การเรียนการสอนภาษาของผู้เรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน โดยใช้รูปภาพเป็นสื่อกลางกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้ทักษะการอ่านและการเขียนซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารที่ผู้เรียนใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อนไปสู่การสร้างข้อความประโยค และย่อหน้า

อัญญา ชิวพันธ์ (2553) กล่าวว่าปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่พบส่วนมากได้แก่เขียนได้ไม่ดี มีความเบื่อหน่ายในการเขียน ขาดการจัดลำดับความที่ดี ใช้ภาษาห้วน ขาดสุนทรียภาพทางภาษาใช้ภาษาไม่ถูกต้องกับกาลเทศะและบุคคล ผู้เรียนจึงไม่สามารถเขียนงานเขียนต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการเขียน ขาดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาไทย ขาดความรู้ด้านการใช้ภาษาไทย หรือวรรณศิลป์ทางภาษาไทย สอดคล้องกับ สุพัตรา ศรีธรรมมา (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิดมีจุดประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด ตลอดจนเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 22 คน โรงเรียนวัดเทพประสิทธิ์คณาวาส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอน PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด 2) แบบประเมินความสามารถการอ่านสะกดคำ 3) แบบประเมินความสามารถการเขียนสะกดคำ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบPWIM ร่วมกับแผนผังความคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบทีที่แบบไม่เป็นอิสระ (T-Test Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งคู่ ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่าอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่า ผลการวิจัยข้างต้นบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ อีกทั้งพบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบ Picture Word Inductive Model จึงเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเอารูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM มาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเรื่องจากภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพ และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกทักษะการเขียนเรื่องจากภาพให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องการ

พัฒนาความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพโดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเคือ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนการเขียนเรื่องจากภาพ อันส่งผลต่อการรับและส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน ตลอดจนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 65/65

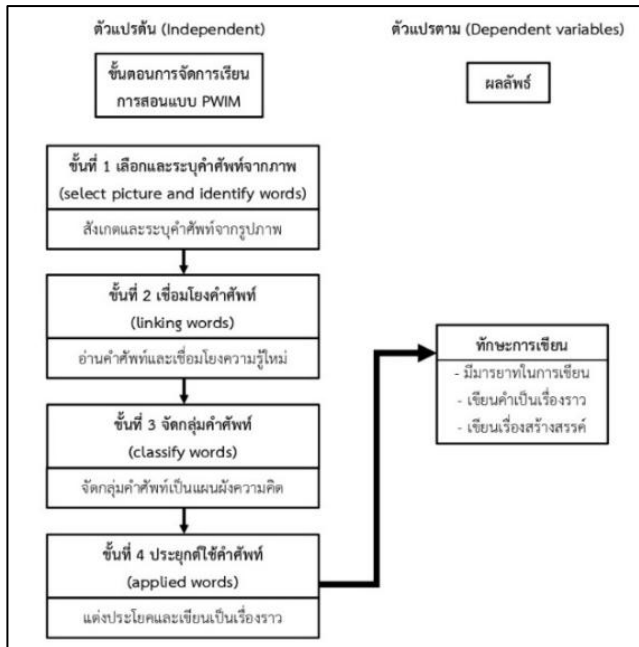
3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 65/65

3.2 ผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 65/65

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษากระบวนการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ผู้วิจัยจึงได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM และตัวแปรตาม คือ การพัฒนาการเขียนเรื่องจากภาพจากการใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : วายูวัชร ศรีมา (2566)

จากรูปที่ 1 จะเห็นว่าตัวแปรต้น คือ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบ PWIM ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เลือกและระบุคำศัพท์จากภาพ (select picture and identify words) ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงคำศัพท์ (linking words) ขั้นที่ 3 จัดกลุ่มคำศัพท์ (classify words) และขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้คำศัพท์ (applied words) จากนั้นจึงจะทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน คือ 1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จำนวน 5 ชุดโดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองและใช้เวลารวม 5 ชั่วโมง และ 3) ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับคือ 1) คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และนำผลการทดสอบก่อนเรียนโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 65 โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test) และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (Dependent Sample t-test) และ คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และนำผลการทดสอบหลังเรียน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 65 โดยใช้การทดสอบที่แบบกลุ่มเดียว (One Sample t-test) และเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทดสอบที่แบบ ไม่อิสระ (Dependent Sample t-test)

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านดอนเตือ อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ การสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM จำนวน 5 แผน ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เขียนอย่างไรให้สร้างสรรค์
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ฝึกคิดจินตนาการ
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ฝึกให้คล่องลงเขียนเรื่องสร้างสรรค์

- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง เขียนเรื่องอย่างสร้างสรรค์

- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เขียนดี มีทักษะ

5.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รูปที่กำหนดให้) ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ภาพ

5.2.3 แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 5 ชุด

6. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพ แบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเต๋อ ตำบลบ้านโคก อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้รูปแบบการสอนแบบ PWIM

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะในแต่ละ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					รวมคะแนน กระบวนการ ระหว่างเรียน	คะแนน หลังเรียน
	(23)	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	(50)	(23)
		(10)	(10)	(10)	(10)	(10)		
1	11	6	6	7	6	7	32	14
2	8	6	7	5	8	6	32	12
3	10	7	6	8	6	7	34	17
4	14	6	8	6	7	8	35	18
5	10	5	6	7	5	6	29	15
6	20	8	7	9	8	9	41	21
7	15	9	8	7	6	6	36	16
8	10	5	6	6	7	7	31	15
รวม	98	52	54	55	53	56	270	128
$\bar{X}$	12.25	6.50	6.75	6.88	6.63	7.00	33.75	16.00

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะในแต่ละ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					รวมคะแนน กระบวนการ ระหว่างเรียน	คะแนน หลังเรียน
	(23)	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	(50)	(23)
		(10)	(10)	(10)	(10)	(10)		
S.D.	3.88	1.41	0.89	1.25	1.06	0.76	3.69	2.73
%	53.26	65.00	67.50	68.75	66.25	70.00	67.50	69.57
	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁) = 67.50							
	ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₂) = 69.57							

จากตารางที่ 1 พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 12.55 คิดเป็นร้อยละ 53.26 โดยมีส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.88 ส่วนคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 33.75 คิดเป็นร้อยละ 67.50 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.69 และได้ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เท่ากับ 16.00 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.73 คิดเป็นร้อยละ 69.57 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพ 65/65 ปรากฏว่ามีผลรวมคะแนนก่อนเรียน ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 53.26 มีผลรวมคะแนนระหว่างเรียนสูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 67.50 คะแนน และมีผลรวมคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ คือ ร้อยละ 69.57

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน
ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้รูปแบบการสอน
แบบ PWIM โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่อิสระ

การ ทดสอบ	ร้อยละ	n	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	MD	S.D. _D	t	Sig. (1- tailed)
ก่อน	53.26	8	23	12.25	3.88				
หลัง	69.57	8	23	16.00	2.73	3.75	2.05	5.17*	0.0006

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบ
ฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้าน
ดอนเต๋อ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.25 คะแนน และ 16.00 คะแนน ตามลำดับ
และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้พบว่า
คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

7. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์
โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับ
แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านดอนเต๋อ ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 69.57 แสดงว่านักเรียนที่เรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ตามกระบวนการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงมีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ปัจจัยที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 เกิดจากแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีกระบวนการเรียนรู้แบบ PWIM และแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการสังเกตที่เชื่อมโยงสู่คำศัพท์ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นจากง่ายไปยาก โดย สง่า วงศ์ไชย (2562) ได้อธิบายว่า เริ่มจากขั้นที่ 1 เลือกและระบุคำศัพท์จากภาพ (select picture and identify words) ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงคำศัพท์ (linking words) ขั้นที่ 3 จัดกลุ่มคำศัพท์ (classify words) และขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้คำศัพท์ (applied words) ทำให้เชื่อมโยงสู่การเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์ได้ดีและเหมาะสมกับการพัฒนาการเขียนของผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเต็

ตำบลบ้านโคก อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อรูปภาพและการสังเกตรูปภาพได้ดี จึงทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จะทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้นเพราะได้ฝึกคิด ฝึกฝน และปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการสอน แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนเองด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายมีผู้สอนคอยแนะนำ หรือจัดแนวทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยข้อมูล และสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง

นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังเป็นส่วนประกอบของการจัดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามที่กรมวิชาการ (2545) กำหนดไว้ คือ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สาระการเรียนรู้ 5) กิจกรรม/กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6) สื่อการสอน/แหล่งการเรียนรู้ และ 7) การวัดและการประเมินผล

อย่างไรก็ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามหลักการและขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ

และวิธีการที่เหมาะสม กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา การสร้างแบบฝึกทักษะ และศึกษารูปแบบการสอน PWIM อย่างละเอียด อีกทั้งยังได้รับการประเมินค่าความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเนื้อหาสาระรายวิชาภาษาไทย ตลอดจนคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริง

1.2) แบบฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบฝึกทักษะที่มีองค์ประกอบหลากหลาย ได้แก่ 1) คำศัพท์จากภาพ 2) ตัวละคร 3) สถานที่ 4) แนวคิดสำคัญ/การกระทำ 5) ข้อคิด/คุณธรรม และ 6) เรียบเรียงเป็นเรื่องราว ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำแบบฝึกหัดได้เป็นขั้นตอนหรือผู้เรียนสามารถลำดับความคิดได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดและมีการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนเตือ อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8 คน โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เมื่อนำผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนกับหลังเรียนมาเปรียบเทียบกันพบว่าได้คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 53.26/69.57 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกันด้วยการวิเคราะห์ค่าที (t-test) แบบไม่อิสระ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณริณฐพัชร คงแสงจันทร์ (2566) ที่ได้

ศึกษา การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านและเขียนสะกดคำของผู้เรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ Picture Word
Inductive Model (PWIM) กับวิธีการสอนปกติ ผลการศึกษาพบว่า
ความสามารถอ่านและการเขียนสะกดคำของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ที่เรียนแบบ PWIM สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 และผลการเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวพบว่าหลังเรียน
สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบ
การสอนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพแบบ PWIM ร่วมกับแบบฝึกทักษะ
การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนต้อ
ตำบลบ้านโคก อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่
เรียนเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับ
แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง
กว่าก่อนเรียน และมีประสิทธิภาพหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 65/65 ตามที่ผู้วิจัย
ได้ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับ
แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้
ผู้เรียนเกิดการสังเกตเชื่อมโยงสู่คำศัพท์และนำไปสู่การเขียนเรื่องราวได้อย่าง
สร้างสรรค์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอน PWIM ร่วมกับ
แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้
จากภาพนำไปสู่การเขียน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนในการนำความรู้ที่ได้ไป
พัฒนางานเขียนของตนในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น หรือผู้สอนสามารถนำรูปแบบ
การสอน PWIM นี้ไปปรับใช้กับระดับชั้นอื่น หรือวัดทักษะการอ่านที่เกี่ยวข้อง

กับการเขียน ทั้งประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อแก้ปัญหา การเขียนที่พบ เช่น ผู้เรียนเขียนได้ไม่ดี มีความเบื่อหน่ายในการเขียน ขาดการจัดลำดับความที่ดี ขาดสุนทรียภาพทางภาษา ผู้เรียนไม่สามารถเขียน งานเขียนต่าง ๆ ได้ดี เป็นต้น

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนการสอนหรือการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ ข้อเสนอแนะทั่วไป และ ข้อเสนอแนะในการศึกษารoundต่อไป ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) ผู้เรียนควรทบทวนหลักการเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์ทุก ครั้งก่อนทำแบบฝึกทักษะ
- 2) ควรมีการบูรณาการรูปภาพให้สอดคล้องหรือใกล้เคียง กับบริบทชุมชน
- 3) ควรสร้างแบบประเมินการเขียนให้ครอบคลุมเนื้อหา มากที่สุดเพื่อให้การวัดประเมินผลมีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษารoundต่อไป

- 1) แบบฝึกทักษะควรจัดทำให้สอดคล้องกับความสามารถ ของผู้เรียนกล่าวคือไม่ง่ายหรือยากเกินไปกว่าระดับความสามารถผู้เรียนใน บริบทโรงเรียน พื้นที่ หรือ ชุมชน
- 2) ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้น่าสนใจอยู่ เสมอ เนื่องจากผู้เรียนเบื่อหน่ายกับการจัดการเรียนรู้เดิม ๆ เช่น แบบฝึกหัด

รูปแบบเดิม บทอ่านคล้าย ๆ กันจึงต้องกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ

3) ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หลากหลายสำหรับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

9. เอกสารอ้างอิง

กนกพร จันทะกล. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการอ่านและการเขียนจากภาพ*. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

พริยา หาญบำรุงธรรม และใจทิพย์ ณ สงขลา. (2565). *การพัฒนาหนังสือการคูณเออาร์ด้วยเทคนิค PWIM เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านสำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนต้น*. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 14(5), 22-35. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2566, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/etcedumsujournal/article/view/253285>

- สง่า วงศ์ไชย. (2562). Picture Word Inductive Model: รูปแบบการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กไทย. *วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 12(2), 1113-1128. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2566, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/128691>
- สุพัตรา ศรีธรรมมา. (2562). การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PWIM ร่วมกับแผนผังความคิด. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัญญา ชิวพันธ์. (2553). *ภาษาพาสอน : เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Calhoun, E. F. (1999). *Teaching Beginning Reading and Writing with the Picture Words Inductive model*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ
โดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์
จังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง

THE DEVELOPMENT OF A SET OF EXERCISES UTILIZING
THE SOUTHERN THAI DIALECT TO ENHANCE
MATHAYOM 1 STUDENTS' COMPREHENSION
AND READING OF RHYTHM SYMBOLS AT
SATRI PHATTHALUNG SCHOOL

มนพกา เรืองรักษ์^{1*} และสุทธิรักษ์ เอียดปุม²
Monpaka Ruangrak^{1*} and Suttirak Iadpum²

Received date: March 14, 2025

Revised date: April 25, 2025

Accepted date: April 25, 2025

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: 66g7601005@parichat.skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่องการอ่านสัญลักษณ์จังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง ได้มาโดยวิธีการแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน ใช้แบบแผนการทดลองที่เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองเพียงกลุ่มเดียวให้ทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ 2) แบบทดสอบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 3) แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่าการสร้างชุดแบบฝึกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม นักเรียนที่เรียนโดยชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับร้อยละ 90.50/92.25 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80/80 นักเรียนที่เรียนโดยชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : ชุดแบบฝึก, ทักษะการอ่านจังหวะทำนอง, คำในภาษาถิ่นใต้

Abstract

This research seeks to use the Southern Thai dialect to create a set of exercises to improve skills in reading rhythm symbols. Specifically, it aims to evaluate the effectiveness of the set of exercises and assess students' progress in school before and after learning to improve rhythm and melody reading skills. The purposive sampling method was utilized to select a sample group of 20 Mathayom 1 students from Satri Phatthalung School in the second semester of the 2024 academic year. Then, a one-group pretest-post-test design was employed to determine the effectiveness of the exercise. The research instruments consisted of exercises to enhance rhythm symbol reading skills using Southern Thai dialect words, a pretest and post-test, and a mid-course test. The statistical methods employed were percentages, means, standard deviations, and t-test analysis. The findings indicated that the set of exercises developed to enhance rhythm symbol reading skills using the Southern Thai dialect was effective. In addition, the efficiency ratio (E1/E2) of 90.50/92.25 was higher than the criterion of 80/80. Moreover, there was a significant improvement at the .05 level in the post-test scores of students who used the developed exercises compared to their pretest scores.

Keywords: skill development exercises, rhythmic reading skills, Southern Thai dialect

1. บทนำ

การอ่านสัญลักษณ์จังหวะเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนดนตรี ผู้ที่มีความเข้าใจสัญลักษณ์จังหวะจะส่งผลให้มีทักษะการปฏิบัติดนตรีที่ดี การฝึกอ่านสัญลักษณ์จังหวะเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนตั้งแต่วัยเด็กไปพร้อม ๆ กับการฟัง การอ่านโน้ต การร้องโน้ต การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหว และการสร้างสรรค์ การฝึกฝนนั้นจะต้องเริ่มจากจังหวะที่ง่ายไม่ซับซ้อน เมื่อนักเรียนทำได้แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มความยากและความท้าทายขึ้นไปเป็นลำดับ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555, น. 228) ช่วงแรกของการเริ่มเรียนดนตรีจะต้องฝึกฝนทักษะที่สำคัญของดนตรี และฝึกการปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีควบคู่กันไป

สัญลักษณ์จังหวะ หมายถึง ความสั้นยาว หรือความเจ็บบของเสียงที่เกิดขึ้น (สมนึก อุ่นแก้ว, 2555, น. 1) ซึ่งถูกบันทึกผ่านเป็นสัญลักษณ์ตัวโน้ตต่าง ๆ เป็นไปตามหลักทฤษฎีดนตรีตะวันตก โดยนักดนตรีจะต้องอ่านและถ่ายทอดสัญลักษณ์โน้ตออกมาเป็นเสียง การปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีนั้นผู้เล่นจะต้องมีความเข้าใจในการอ่านสัญลักษณ์จังหวะซึ่งจะส่งผลให้ปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีอย่างถูกต้อง เนื่องจากในขณะที่เล่นดนตรีนั้นผู้เล่นจะต้องอ่านสัญลักษณ์จังหวะ (Rhythm) พร้อมกับทำนอง (Melody) รวมไปถึงผู้เล่นจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีดนตรีตะวันตกที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือผู้เล่นต้องมีความเข้าใจทั้งทฤษฎีดนตรีตะวันตก วรรณคดีดนตรีตะวันตก และการปฏิบัติทักษะในแต่ละเครื่องดนตรี

วิธีการสอนดนตรีตามแนวทางของโคดายมุ่งเน้นการร้องและการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ หนึ่งในวิธีการสำคัญตามหลักการสอนดนตรีตามแนวทางของโคดาย คือ การอ่านสัญลักษณ์จังหวะ โดยใช้คำและเสียงง่าย ๆ

เพื่อใช้ในการเรียนรู้จังหวะที่เป็นพื้นฐาน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537, น. 20) การอ่านสัญลักษณ์จังหวะจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เล่นมีความพร้อมในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรี เนื่องจากการอ่านสัญลักษณ์จังหวะส่งผลต่อการฝึกฝน และพัฒนาทักษะทางด้านดนตรี ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ (นันทิดา จันทรางศุ, สุรสิทธิ์ ชานกสกุล และ สกาวรุ่ง สายบุญมี, 2563 อ้างถึง ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ และนันทิดา จันทรางศุ, 2560)

การจัดการเรียนการสอนดนตรีในปัจจุบันนักวิชาการดนตรีศึกษาเชื่อว่ากระบวนการสอนดนตรีสามารถพัฒนานักเรียนไปสู่การเป็นพลเมืองโลกได้ ส่งผลให้ในอนาคตรสนดนตรีทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่ควบคู่ไปกับความเข้าใจทางสังคม และการสร้างทักษะพื้นฐานทางดนตรีจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งการเรียนการสอนจะเน้นให้ความสำคัญกับทักษะทางดนตรี เช่น การร้องเพลง เล่นเครื่องดนตรี การเคลื่อนไหว การอ่านโน้ต รวมไปถึงความสามารถในการนำเอาองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรีไปจนถึงความรู้ด้านวรรณกรรมทางดนตรี

ภาษาไทยถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญของความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทย เป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การทำงาน และเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการศึกษาและการเรียนรู้ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนภาษาไทยที่เป็นแบบแผนใช้ในการติดต่อสื่อสารทางราชการเป็นหลัก นอกจากนั้นยังมีภาษาย่อยของภาษาไทยที่ใช้กันในแต่ละ

ท้องถิ่นนั้น คือ ภาษาถิ่นที่ใช้ในภาคใต้ของประเทศไทย มีรูปลักษณะเฉพาะตัว มีถ้อยคำและสำเนียงที่แตกต่างไปจากภาษาไทยที่เป็นภาษาหลัก

ภาษาถิ่นได้เป็นภาษาที่นักเรียนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความคุ้นเคย และใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน การนำคำภาษาถิ่นได้มาประยุกต์ใช้ในการสอนเรื่องของจังหวัดจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีแก่นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความรู้เรื่องคำในภาษาถิ่นได้ เรียนรู้วัฒนธรรมด้านภาษาให้กับนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่ได้สื่อสารโดยใช้ภาษาถิ่น ซึ่งวิธีการสอนดนตรีตามแนวทางของโคดายมีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เริ่มจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยากและซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับพัฒนาการของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบ โคดายสร้างแบบฝึกทักษะจากการนำทำนองบทเพลงพื้นบ้านมาปรับใช้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกคุ้นชินกับบทเพลง และเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมในพื้นที่กับการเรียนดนตรีเข้าด้วยกัน ทำให้การเรียนดนตรีเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและไม่ยากจนเกินไป สอดคล้องกับแนวคิดของ (จันทนา คชประเสริฐ, 2568, น. 53) กิจกรรมการเรียนดนตรีตามแนวคิดของโคดายช่วยสร้างประสบการณ์ทางดนตรีที่มีความสนุกสนานอย่างต่อเนื่อง นักเรียน โดยเน้นการเชื่อมโยงดนตรีกับวัฒนธรรม นอกจากนี้แนวทางของโคดายยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่หลากหลายไม่ได้จำกัดเพียงแค่การฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีเท่านั้น ซึ่งเป็นการเรียนดนตรีที่เป็นทักษะพื้นฐานอย่างครอบคลุม

โรงเรียนสตรีพัทลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จัดการศึกษาระดับ

มัธยมศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรโรงเรียนสตรีพัทลุงการเรียนการสอนเนื้อหาสาระดนตรีจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้สอนต้องออกแบบการสอนให้เหมาะกับนักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา การเรียนการสอนสาระดนตรีอยู่ในสองกลุ่มรายวิชา กลุ่มแรกเป็นรายวิชาศิลปะพื้นฐาน ส่วนกลุ่มที่สองจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมวิชาเลือก มีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งได้เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ

จากประสบการณ์ในการสอนดนตรีของผู้วิจัย พบว่านักเรียนจำนวนมากที่ไม่ได้เรียนวิชาดนตรีในระดับประถมศึกษา เนื่องจากขาดแคลนผู้สอนวิชาดนตรี ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางดนตรีค่อนข้างน้อย เมื่อนักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ครูต้องสร้างทักษะพื้นฐานทางดนตรีให้กับนักเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาขับขานประสานเสียง เป็นวิชาที่จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านดนตรี นักเรียนมีความต้องการพัฒนาทักษะทางดนตรี และการอ่านโน้ตเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญ

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะของนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชาขับขานประสานเสียง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดแบบฝึก นำไปจัดการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าว เพื่อพัฒนาทักษะในการอ่านสัญลักษณ์จังหวะของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ และเป็นการสร้างทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีของนักเรียน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้

2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้

2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง เรื่อง การอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

3.1 ความหมายของการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ

การอ่านโน้ตสากลเป็นกระบวนการในการรับรู้และแปลความข้อมูลในรูปของสัญลักษณ์ทางดนตรีผ่านการปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรี หรืออ่านโน้ต ร้องโน้ต จะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและตีความสัญลักษณ์ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญ มีผู้ให้ความหมายของ การอ่านโน้ตสากลไว้ ดังนี้

สมนึก อุ่นแก้ว (2555, น. 1) กล่าวว่า การอ่านสัญลักษณ์จังหวะเป็นการอ่านจังหวะโน้ตโดยการอ่านออกเสียงเป็นตัวเลข ความเข้าใจในการแบ่งอัตราส่วนจังหวะจะส่งผลในการอ่านจังหวะโน้ต นักเรียนดนตรีจะต้องหมั่นฝึกอ่านจังหวะโน้ตจนเกิดทักษะที่ถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2558, น. 113) กล่าวว่าตามวิธีการของโคตยา การอ่านสัญลักษณ์จังหวะ หรือการอ่านสัญลักษณ์จังหวะเป็นการให้นักเรียน ฝึกเรียนรู้จังหวะเป็นรูปธรรม ระยะแรกให้นักเรียนแปลงเสียงจังหวะต่าง ๆ ต่อมาใช้สัญลักษณ์แทนจังหวะ จากนั้นเปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์คล้ายตัวโน้ต และสุดท้ายจึงใช้ตัวโน้ตแทนจังหวะ

สรุปได้ว่าการฝึกฝนอ่านโน้ตจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตรา จังหวะ การแบ่งกลุ่มจังหวะ การจัดกลุ่มจังหวะ และการตีความสัญลักษณ์ ทางดนตรีไปพร้อม ๆ กับการการร้อง การเคลื่อนไหวหรือการปฏิบัติเครื่อง ดนตรี การอ่านโน้ตสากลและตีความสัญลักษณ์ทางดนตรีได้อย่างถูกต้องจะ เป็นทักษะพื้นฐานทางดนตรีและทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนา ทักษะดนตรีให้สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การสอนทักษะดนตรี

การสอนทักษะดนตรีมีกลวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไป แต่หลักการสอนทั่วไปที่สามารถนำไปปรับใช้กับการสอนทักษะในแต่ละ เครื่องมือได้ ดังนี้ (สุทธจิตต์ ณรุทธ์, 2555, น. 235)

- 1) เสียงก่อนสัญลักษณ์ การเรียนทักษะดนตรีควรเริ่มต้น ด้วยการฟังเสียง จากนั้นจึงสอนสัญลักษณ์ทางดนตรี
- 2) ความถูกต้อง และความไพเราะของคุณภาพเสียง
- 3) ความมีดนตรีการ จากการปฏิบัติที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน
- 4) ทักษะการฝึกซ้อม การฝึกซ้อมที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ

- 5) ทักษะการแสดง เป็นการถ่ายทอดความงามของเสียงที่มีคุณภาพ
- 6) การประเมินตนเอง ประเมินทักษะตนเอง เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตนเอง
- 7) การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาทักษะ วิเคราะห์ตนเองหาสาเหตุความบกพร่อง ได้รับการชี้แนะจากผู้สอน ไม่ย่อท้อต่อการพัฒนาตนเอง

3.3 จิตวิทยาการสอนดนตรี

หลักการและแนวคิดทางจิตวิทยาในการสอนดนตรี เน้นการศึกษาด้านพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจนักเรียน และเป็นสิ่งที่ผู้สอนดนตรีนำมาใช้ในการพิจารณาการเรียนรู้ การรับรู้และเพื่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 พัฒนาการดนตรีกับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)

ช่วงอายุ 12-15 ปี ด้านความคิดได้รับการพัฒนาถึงจุดความสมบูรณ์ติดตัวจนเป็นผู้ใหญ่ สามารถคิดแบบสมมุติฐานได้ เข้าใจเรื่องนามธรรม คิดอย่างมีเหตุผล แต่การตัดสินใจอาจไม่เหมาะสมหรือขาดเหตุผลบางครั้ง เนื่องจากกำลังมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม ด้านดนตรีมีความลึกซึ้งเกี่ยวกับแนวคิดและทักษะดนตรี เกิดความเข้าใจและเกิดการปฏิบัติได้ สามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึกได้ การรับรู้เกี่ยวกับสัตประสาทเพิ่มขึ้น หากได้รับการพัฒนาทักษะทางดนตรีมาตลอดจะทำให้การรับรู้และแนวคิดทางดนตรี มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรีสามารถเรียนรู้ดนตรีได้อย่างรวดเร็ว สามารถใช้ร่างกายและกล้ามเนื้อในการ

ปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างเต็มที่ มีความคิดแบบวิจารณ์ญาณมากขึ้น ชอบเพลงที่มีจังหวะเร้าใจ สนุกสนานเข้ากับเรื่องราวของตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง หากได้รับการปลูกฝังในดนตรีแบบใดก็จะชอบมากขึ้น ครูจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงพัฒนาการและความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ เลือกเครื่องดนตรีที่เหมาะสม สร้างระเบียบวินัย การฝึกซ้อม การแบ่งเวลาในการศึกษาเล่าเรียนเป็นสิ่งที่ครูต้องคอยชี้แนะและให้แนวทางในการปฏิบัติตนเองในฐานะนักเรียน เพื่อความสำเร็จในการศึกษาต่อไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541, น. 12) วิธีการสอนดนตรีนักเรียนขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการของผู้สอนที่สามารถออกแบบให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนการสอนดนตรีที่ดีควรเป็นไปตามหลักการหรือแนวคิดที่สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน (ชนวรรณ ธวัชบุลย์, 2561, น. 21)

3.5 วิธีการสอนดนตรีของโคดาไล

โคดาไล (Zoltan Kodaly) เป็นผู้ประพันธ์เพลงที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการดนตรีศึกษา แนวการสอนดนตรีของโคดาไลที่เป็นพื้นฐานการสอนดนตรีให้กับเด็ก เริ่มต้นโคดาไลต้องการให้ชาวฮังการีมีความรู้ทางดนตรี อ่านและเขียนโน้ตดนตรีได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555, น. 227)

โคดาไลเชื่อมั่นว่าดนตรีเป็นของทุกคน และทุกคนสามารถฝึกฝนดนตรีได้จากการเรียนการสอนดนตรีด้วยวิธีที่ถูกต้องตั้งแต่ระดับพื้นฐานดนตรีไม่ใช่ทักษะที่จำกัดเฉพาะคนที่สามารถเรียนรู้ดนตรีได้ไว โคดาไลจึงมุ่งมั่นที่จะให้คนทุกคนสามารถอ่านโน้ตและการเขียนโน้ตเพลงได้ โคดาไลเชื่อว่าการอ่านโน้ตและเขียนโน้ตจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาดนตรี หรือ

ปฏิบัติทักษะดนตรี โคดายคิดว่าควรให้ความสำคัญของดนตรีเทียบเท่ากับการเรียนด้านภาษา (ธวัชชัย นาควงศ์, 2543, น. 1)

จันทนา คชประเสริฐ (2568, น. 53) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนดนตรีตามแนวคิดของโคดายจะช่วยสร้างประสบการณ์ทางดนตรีที่มีความสนุกสนานอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเชื่อมโยงดนตรีกับวัฒนธรรมของนักเรียน นอกจากนี้แนวทางของโคดายยังมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางดนตรีที่หลากหลายไม่ได้จำกัดเพียงแค่การฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีเท่านั้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้ดนตรีที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญอย่างครอบคลุมสอดคล้องกับแนวคิดของ นิศาชล บังคม (2553, น. 11) กล่าวว่า การสอนดนตรีตามแนวคิดของโคดายเน้นการใช้การร้องเป็นหลัก โดยนำทำนองเพลงพื้นบ้านซึ่งเปรียบเสมือนภาษาแม่ทางดนตรีของเด็ก มักจะเป็นบทเพลงที่อยู่ในบันไดเสียงเพนทาโทนิค วิธีการสอนของโคดายจะถูกจัดลำดับอย่างเป็นระบบ เริ่มจากง่ายไปสู่ระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น และสอดคล้องกับพัฒนาการทางดนตรีของนักเรียน โดยมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่

การใช้โทนิคซอล-ฟา สัญญาณมือ สัญลักษณ์ของจังหวะ การร้อง และการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2558, น. 112-115) กล่าวถึง วิธีการสอนของโคดาย มุ่งพัฒนาทักษะการร้องและการอ่านโน้ตเป็นหลัก โดยวิธีการสำคัญที่ใช้ในการสอนตามแนวทางของโคดาย มีดังนี้

1) โทนิคซอล-ฟา เป็นการเรียกชื่อตัวโน้ตเป็นภาษาลาติน คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที (do re mi fa sol la ti) โดยใช้ตัวโดเป็นเสียงโทนิคในบันไดเสียงเมเจอร์ และใช้เสียงลาเป็นเสียงโทนิคในบันไดเสียง

ไมเนอร์ เพื่อให้เรียนรู้การแปรเปลี่ยนตามกฎแจเสียง หลังจากนั้นนักเรียนจึงค่อยเรียนรู้ระบบการเรียกชื่อโน้ตโดยใช้อักษรโรมัน คือ A B C D E F G A B แทนระดับเสียง ลา ที โด เร มี ฟา ซอล เพื่อจำจดระดับเสียงในระบบ (Fixed-do)

2) สัญญาณมือเป็นการใช้สัญญาณมือเพื่อเรียนรู้ระดับเสียงที่เป็นรูปธรรม แทนระดับเสียงต่าง ๆ ทางดนตรีที่สอดคล้องกับตำแหน่งสูงต่ำของสัญญาณมือ ซึ่งโคตายดัดแปลงการทำสัญญาณมือของจอร์น เคอร์เวน

3) สัญลักษณ์จังหวะ เป็นการให้นักเรียนฝึกเรียนรู้จังหวะอย่างเป็นรูปธรรม ระยะแรกให้นักเรียนเปล่งเสียงจังหวะต่าง ๆ ต่อมาใช้สัญลักษณ์แทนจังหวะ จากนั้นเปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์คล้ายตัวโน้ต และสุดท้ายจึงใช้ตัวโน้ตแทนจังหวะ

4) การร้อง เน้นการฝึกให้นักเรียนรับรู้เรื่องระดับเสียง ฝึกการร้อง จังหวะของทำนอง ฝึกให้นักเรียนได้ยินเสียงในความคิด โดยการร้องเพลงสลับกับการร้องในใจ เน้นให้จดจำเกี่ยวกับระดับเสียง และบทเพลง

5) การสร้างสรรค์ในรูปแบบของการร้อง สร้างสรรค์ประโยคเพลงต่อจากประโยคที่ผู้สอนกำหนดให้ สามารถวิเคราะห์บทเพลงสร้างสรรค์ในรูปแบบของการประพันธ์เพลง และการเรียบเรียงเสียงประสาน

การสอนดนตรีตามแนวคิดของโคตายมีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย เริ่มจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ง่ายไปสู่สิ่งที่ยากขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น ตามลำดับพัฒนาการของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางดนตรีอย่างเป็นระบบ โคตายสร้างแบบฝึกทักษะจากการนำทำนองบทเพลงพื้นบ้านมาปรับใช้ ทำให้นักเรียนรู้สึกคุ้นชินกับบทเพลง และเป็นการเชื่อมโยง

วัฒนธรรมในพื้นที่กับการเรียนดนตรีเข้าด้วยกัน ทำให้การเรียนดนตรีเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและไม่ยากจนเกินไป

3.6 คำในภาษาถิ่นใต้

ภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาที่ใช้พูด สื่อสารกันแต่ละท้องถิ่น มีความเข้าใจกันเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันทั้งเสียง คำ การเรียง แต่มีความหมายที่เหมือนกัน (วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2544, น. 1)

ภาษาถิ่นเป็นภาษาในการสื่อสารของผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เดียวกันพูดสื่อสารกัน ชัดเจนถึงเอกลักษณ์ทางภาษา โดยทุกภาษาถิ่นมีการใช้ศัพท์ไวยากรณ์ที่สอดคล้องกัน แต่มักจะแตกต่างกันในเรื่องของวรรณยุกต์ แต่ละภาษาถิ่นจะมีลักษณะเฉพาะของภาษานั้น เช่น ภาษาไทยมีภาษาถิ่นแบ่งออกได้หลายภาษา ได้แก่ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นเหนือ และภาษาไทยกลาง หรือถิ่นกลาง และหากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของเจ้าของภาษาถิ่นนั้นมีอาณาเขตจะทำให้มีภาษาถิ่นที่หลากหลายแยกย่อยออกไป

3.7 การสร้างชุดแบบฝึกทักษะ

การพัฒนาและออกแบบนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนจะต้องใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างการพัฒนาและออกแบบนวัตกรรม การออกแบบชุดฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้กับการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะของนักเรียนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้

ที่มา : มนพกา เรืองรักษ์ (2568)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสาร หนังสือ และ ตำราที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ รวมทั้งศึกษาหลักการในการสร้างชุดแบบฝึก โดยอ้างอิงแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการสอนดนตรีของโคตยา เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ

4.2 การสร้างชุดแบบฝึกทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ คัดเลือกคำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุดแบบฝึก โดยคำนึงถึงลักษณะเสียง และจังหวะของคำเพื่อให้เหมาะสมกับการฝึกการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ

4.3 หาคุณภาพของชุดแบบฝึก โดยส่งให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อรับคำแนะนำในการปรับปรุง และแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน

4.4 การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สร้างแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ โดยส่งใช้คำในภาษาถิ่นใต้ จำนวน 10 ข้อ

4.5 การสร้างแบบทดสอบระหว่างเรียน โดยการสร้างแบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อวัดทักษะ เรื่อง การอ่านสัญลักษณ์จังหวะ ของนักเรียน ทำการประเมินใน 5 ครั้ง ระหว่างการจัดการเรียนการสอน

4.6 การทดลองใช้ชุดแบบฝึก และแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนกับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง 8 เพื่อทดสอบความเหมาะสมและปรับปรุงชุดแบบฝึกตามข้อเสนอแนะ

4.7 การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบใช้ชุดแบบฝึกกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริงกับนักเรียนที่เลือกเรียนวิชา ขัษานประสานเสียง

กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสตรีพัทลุง ทั้งหมดจำนวน 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที

4.7.1 ทดสอบก่อนเรียน โดยให้นักเรียนทดสอบปฏิบัติทักษะโดยในคาบเรียนแรก

4.7.2 การทดลองสอน สอนด้วยชุดแบบฝึกในระยะเวลา จำนวน 5 คาบเรียน

4.7.3 ทดสอบหลังเรียน ทดสอบอีกครั้งหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทดสอบปฏิบัติทักษะโดย เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียน

4.8 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

5.1 ส่วนประกอบของชุดแบบฝึก

5.1.1 คำแนะนำในการใช้ชุดแบบฝึก เป็นส่วนที่อธิบายถึงข้อแนะนำในการใช้ชุดแบบฝึก การเตรียมการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล คุณสมบัติของผู้ใช้ชุดแบบฝึก

5.1.2 แบบฝึกหัดที่ 1-10 ดังนี้

แบบฝึกหัดที่ 1 โน้ตตัวดำ และเข็ตหนึ่งชั้น

แบบฝึกหัดที่ 2 โน้ตตัวขาว และเครื่องหมายกำหนด
จังหวะ 2/4

แบบฝึกหัดที่ 3 โน้ตตัวขาว และเครื่องหมายกำหนด
จังหวะ 4/4

แบบฝึกหัดที่ 4 โน้ตตัวกลม

แบบฝึกหัดที่ 5 เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/2

แบบฝึกหัดที่ 6 เครื่องหมายกำหนดจังหวะ $\frac{3}{4}$

แบบฝึกหัดที่ 7 ตัวขาวประจุด

แบบฝึกหัดที่ 8 เข็ตสองชั้น

แบบฝึกหัดที่ 9 เข็ตสองชั้นกับเข็ตหนึ่งชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/4 และ 4/4

แบบฝึกหัดที่ 10 เข็ตสองชั้นกับเข็ตหนึ่งชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 4/4 และ 3/4

5.2 เนื้อหาของชุดแบบฝึก

5.2.1 ลำดับการเรียนรู้ค่าโน้ตและเครื่องหมายกำหนดจังหวะ

ตารางที่ 1 ลำดับการเรียนรู้คำโน้ต และเครื่องหมายกำหนดจังหวะ

แผนการจัด การเรียนรู้	ซี แบสฟิกซ์	เนื้อหาด้านจังหวะ			ความเร็วที่กำหนด		
		เครื่องหมาย กำหนดจังหวะ	คำภาษา ถิ่นใต้	คำโน้ต	ระดับ ง่าย	ระดับปาน กลาง	ระดับ ยาก
2	1	-	กูป		BPM: 40-60 bpm ฝึกทักษะซ้ำ ๆ อย่างมั่นคง	BPM: 60-80 bpm ฝึกปรับตัวกับจังหวะที่เร็วขึ้น	BPM: 80-100 bpm ฝึกอ่านโน้ตและจับจังหวะได้อย่างต่อเนื่องในจังหวะที่เร็วขึ้น
			เก้าเอ้				
	2	2 4	กูป				
			เก้าเอ้				
			ซ่า				
3	3	2 4 4	คิง				
			ม่วงเบา				
			เรียน				
4	5	2 4 2	กบ				
			โก่เถื่อน				
			เข้				
			วาด				
	6	3 4 4	กบ				
			โก่เถื่อน				
			เข้				

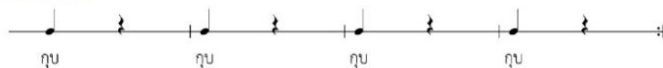
แผนการจัด การเรียนรู้	ข้อ ปฏิบัติ	เนื้อหาต้นจังหวะ			ความเร็วที่กำหนด		
		เครื่องหมาย กำหนดจังหวะ	คำภาษา ถิ่นได้	คำโน้ต	ระดับ ง่าย	ระดับปาน กลาง	ระดับ ยาก
5	7		กริบ		BPM: 40-60 bpm ฝึกทักษะซ้ำ ๆ อย่างมั่นคง	BPM: 60-80 bpm ฝึกปรับตัวกับจังหวะที่เร็วขึ้น	BPM: 80-100 bpm ฝึกอ่านโน้ตและจับจังหวะได้อย่างต่อเนื่องในจังหวะที่เร็วขึ้น
			ซ่องใจ				
			เฮย				
			ฮวน				
	8		กริบ				
			ซ่องใจ				
6	9		จั่ง				
			แคนไ้				
			ร่ายร้องแรง				
			อีลือกฉีก ฉีก				
	10		จั่ง				
			แคนไ้				
			ร่ายร้องแรง				
			อีลือกฉีก ฉีก				

ที่มา : มนพกา เรืองรักษ์ (2568)

แบบฝึกหัดที่ 1.1

แบบฝึกหัดที่ 1.2

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้

ที่มา : มนผกา เรื่องรักซ์ (2568)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

การประเมิน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	ร้อยละ
ระหว่างเรียน	20	50	905.00	45.25	90.50
หลังเรียน		20	369.00	18.45	92.25

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 90.50/92.25 แสดงให้เห็นว่าชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ มีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์สูงกว่าที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

ตารางที่ 3 ผลการเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และ
หลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง
โดยใช้การทดสอบค่าที่ t (Dependent Samples t-test)

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig (1-tailed)
ก่อนเรียน	20	12.65	1.42	29.00*	0.0000
หลังเรียน	20	18.45	1.32		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน
เรื่อง การอ่านจังหวะ ทำนองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง
โดยใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่าน สัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นได้
มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การสร้างชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์
จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นได้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีพัทลุง สามารถนำผลการวิจัย
มาอภิปรายได้ ดังนี้

1) ชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้
คำในภาษาถิ่นได้มีความเหมาะสม โดยชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่าน
สัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นได้ มีผลการพิจารณาพบว่ามีความเหมาะสม
จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.

= 0.36) หมายความว่าชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้มีองค์ประกอบของแบบฝึกหัดที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะทางดนตรีของนักเรียนเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาดนตรี มีการกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ตามลำดับความยากง่าย เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถเรียนรู้ผ่านชุดแบบฝึกดังกล่าว รูปแบบของชุดแบบฝึกมีความสวยงาม สอดคล้องกับแนวคิดของ กุศยา แสงเดช (2545) แบบฝึกหัดที่ดีจะต้องมีคำสั่งในการฝึกทักษะที่ชัดเจน เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการฝึกทักษะ แบ่งเนื้อหาเหมาะสม มีกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทันสมัย ประหยัด ออกแบบเหมาะสมกับช่วงวัยและความสามารถของนักเรียน และง่ายต่อการนำไปใช้ของนักเรียน ทำให้ครูสามารถทราบถึงปัญหาของนักเรียน และนำไปใช้ในการแก้ไขและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้

2) ชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับร้อยละ 93.60/92.25 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80/80 ประสิทธิภาพของชุดฝึกอาจเกิดจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีดนตรีตะวันตก และวิธีการสอนดนตรีตามแนวทางของโคดาย ศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา ชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้ผ่านการพิจารณาพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในในระดับมากที่สุด และได้มีการปรับปรุงชุดแบบฝึกก่อนจะนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง อีกทั้งผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ร่วมกับชุดแบบฝึก โดยระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อการวัดและประเมินนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการอ่านสัญลักษณ์จังหวะอย่างต่อเนื่อง โดยชุดแบบฝึก

จะเริ่มจากแบบฝึกหัดที่ง่ายไปหาแบบฝึกหัดที่ยากขึ้นตามลำดับ ซึ่งการฝึกอ่านสัญลักษณ์จังหวะจะต้องใช้วิธีการเช่นเดียวกับการร้องเพลงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2555) กล่าวว่า วิธีการของโคดาจึงมีลักษณะเป็นระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน มิฉะนั้นเด็กจะไม่สามารถร้องเพลงได้ ถ้านำเพลงที่ยากเกินความสามารถของเด็กจะร้องได้มาใช้ วิธีการนี้เริ่มต้นด้วยแนวคิดที่ง่ายและไม่ซับซ้อนก่อน ในระยะต่อมาแนวคิดที่ยากและซับซ้อนมากขึ้นจึงเข้ามามีบทบาท โดยการใช้หลักการเรียนจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่

3) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะโดยใช้คำในภาษาถิ่นใต้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเรียน เกิดจากการที่นักเรียนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ได้รับประสบการณ์ตรงในการฝึกทักษะ เรียนรู้การอ่านโน้ตและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวะ เครื่องหมายกำหนดจังหวะ การจัดกลุ่มจังหวะทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะอย่างเป็นระบบ ซึ่งชุดแบบฝึกถูกออกแบบให้มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม จากระดับง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนค่อย ๆ พัฒนาก้าวหน้าของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำกับสัญลักษณ์จังหวะเกิดความเชื่อมโยงกับคำในภาษาถิ่นใต้ที่นำมาใช้ในแบบฝึกเป็นคำที่นักเรียนได้ยินและใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนเข้าใจและมีความหมายชัดเจนทำให้นักเรียนสามารถจดจำและเข้าใจจังหวะของตนได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้พวกเขาสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมได้ง่ายขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจดจำที่ซับซ้อนเกินไป การจับคู่คำกับสัญลักษณ์จังหวะช่วยลดอุปสรรคด้านความเข้าใจ และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปใช้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิบูลย์ ตระกูลฐาน (2556) กล่าวว่าการศึกษาตัวโน้ตและตัวหยุดจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราจังหวะ การแบ่งกลุ่มย่อยจังหวะ และการจัดกลุ่มจังหวะ การให้ความสำคัญในการอ่านโน้ตสากลที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้และแปลความข้อมูลในรูปของสัญลักษณ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีหรืออ่านโน้ต ร้องโน้ตอย่างถูกต้อง จำเป็นจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนให้เกิดความเข้าใจและตีความสัญลักษณ์ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญ อีกทั้งแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของ สิขณเศก ยานเดิม (2558) กล่าวว่า ตามแนวคิดของ ชูชูเกิเด็กไม่ว่าชาติใดภาษาใดสามารถพูดภาษาประจำชาติของตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถจดจำคำต่าง ๆ ได้มากกว่า 4,000 คำ ภายในอายุ 5 ขวบ โดยไม่ต้องใช้ความพยายามอะไรมาก ส่วนการฝึกซ้ำและความเร็วในการเรียนรู้ทำให้กระบวนการฝึกซ้ำเป็นไปได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การจดจำและการตอบสนองต่อสัญลักษณ์จังหวะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วขึ้น เมื่อนักเรียนสามารถแทนสัญลักษณ์จังหวะด้วยคำที่เข้าใจง่าย พวกเขาก็จะอ่านจังหวะดนตรีได้อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2555) ได้กล่าวถึงแนวคิดทางจิตวิทยาของธอร์นไคด์ว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียว และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งกฎของเรียนรู้ที่สำคัญของธอร์นไคด์ที่เกี่ยวข้องคือ กฎแห่งการฝึกหัด การกระทำซ้ำ ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การรู้นั้นจะไม่คงทนถาวร และอาจลืมได้

ชุดแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวัดโดยใช้คำในภาษาถิ่นได้มีจุดเด่นคือการใช้ภาษาถิ่นสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดทางดนตรีผ่านคำภาษาถิ่นที่นักเรียนคุ้นเคย นักเรียนจึงเกิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมอย่างเป็นธรรมชาติ เกิดการเรียนรู้ทางดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ ชุดแบบฝึกมีลำดับขั้นจากง่ายไปยาก การฝึกซ้ำ ๆ และการปฏิบัติจริงทำให้เกิดความชำนาญในการอ่านสัญลักษณ์จังหวัด ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น นักเรียนจึงพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แต่หากจะนำชุดแบบฝึกไปใช้ในบริบทอื่นพื้นที่อื่น จะต้องคำนึงถึงบริบทและสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ครูผู้สอนดนตรีสามารถนำเอาชุดแบบฝึกไปใช้ได้ แต่จะต้องปรับชุดฝึกให้เหมาะสมตามระดับช่วงชั้น อายุและพัฒนาการของนักเรียน และจะต้องคำนึงถึงบริบทและสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน

7.1.2 การพัฒนาทักษะทางดนตรีควรให้ความสำคัญกับการทำซ้ำ และฝึกฝนเป็นประจำเพื่อให้เกิดทักษะ จึงควรสอนให้มีความต่อเนื่องเป็นลำดับตามความยากง่ายของชุดแบบฝึก เพื่อการฝึกฝนดนตรีอย่างเป็นระบบ

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 การพัฒนาชุดแบบฝึกให้มีรูปแบบการเรียนที่ทันสมัย หรือการพัฒนาชุดแบบฝึกในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถฝึกฝนผ่านระบบออนไลน์ได้ หรือเกิดการเรียนนอกห้องเรียนได้ตามความสนใจ

7.2.2 ควรพัฒนาแบบแผนของการวิจัยเป็นการเปรียบเทียบการใช้ชุดแบบฝึกกับนักเรียนหลากหลาย เพื่อจะได้ทราบความเหมาะสมในการนำชุดแบบฝึกไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

7.2.3 เพิ่มความยากของระดับทักษะการอ่านสัญลักษณ์จังหวะ เพื่อให้นักเรียนเกิดความท้าทาย และพัฒนาไปสู่ทักษะที่สูงขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- กุศยา แสงเดช. (2545). *แบบฝึก คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จันทนา คชประเสริฐ. (2568). เพลงพื้นบ้านไทยกับแนวทางโคตตาย : กรณีศึกษาการสอนเพลงเทพทอง. *วารสารดนตรีบ้านสมเด็จเจ้า*. 7(1), 50-66.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2537). *หลักการของโคตตายสู่การปฏิบัติ : วิธีการด้านดนตรีศึกษาโดยการสอนแบบโคตตาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2558). *วิธีวิทยาการสอนดนตรี*. [เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 2737388 วิธีวิทยาการสอนดนตรี]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชชัย นาควงษ์. (2543). *การสอนดนตรีสำหรับเด็กตามแนวของโคได*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนวรรณ ธวัชบุลย์. (2561). *ระบบการสอนของ สดัด อุทรานันท์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นิสาชล บังคม. (2553). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคดาอสำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2544). *ภาษาไทยถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิบูลย์ ตระกูลฮั่น. (2556). *ทฤษฎีดนตรีตะวันตก*. ปทุมธานี: อนันตนาค.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ และนันทิดา จันทรวงศ์. (2560). *การวิจัยเพื่อพัฒนาด้านแบบการจัดการเรียนรู้พุทธวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระดนตรีสำหรับชั้นประถมศึกษาของประเทศไทย*. [รายงานการวิจัย]. สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สิขณันต์เศก ย่านเดิม. (2558). แนวคิดการสอนดนตรี. *วารสารศิลปกรรมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 19(2), 21-31.
- สมนึก อุ่นแก้ว. (2555). *ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). อุตรธานี: มิวสิคโก.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ด้านทักษะการพูดโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ
ตามแนวการสอนภาษา เพื่อการสื่อสาร (CLT)
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภาวปี
DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT OF THAI
LANGUAGE SUBJECTS IN SPEAKING SKILLS USING
ROLE-PLAYING PROCESS BASED ON COMMUNICATION
LANGUAGE TEACHING (CLT) OF MATHAYOM 1
STUDENTS AT KUMPHAWAPI SCHOOL

พิมพ์มาดา มะโนศิลป์^{1*} และกมลมาลย์ รักศรีอักษร²
Pimmada Manosil^{1*} and Kamonman Raksriaksorn²

Received date: February 29, 2024

Revised date: September 4, 2025

Accepted date: September 4, 2025

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

* Corresponding author, E-mail: pimmadamano165@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภาวปี 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภาวปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบหนึ่งกลุ่ม (t-test one sample) และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภาวปีได้คะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 5.68 คิดเป็นร้อยละ 47.29 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.23 และได้คะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 9.73 คิดเป็นร้อยละ 81.04 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.97 พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทักษะการพูด, กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร, ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

Abstract

The objectives of this research are 1) To develop academic achievement in Thai language subjects; speaking skills using role-playing process based on the principles of communicative language teaching (CLT) of Mathayom 1 students at Kumphawapi School. 2) To compare academic achievement of Thai language subjects in speaking skills between before and after learning by using role-playing process based on the principles of communicative language teaching (CLT) of Mathayom 1students at Kumphawapi School. Statistical methods used in data analysis include percentages, means, standard deviations, T-tests one-sample, and T-tests dependent. The research results found that the development of academic achievement in Thai language subjects in speaking skills using role-playing process based on the principles of communicative language teaching (CLT) of Mathayom 1students at Kumphawapi School were a pre-test score of 5.68, which is 47.29 percent, with a standard deviation of 4.23, and received a post-test score of 9.73, which is 81.04 percent, with a standard deviation of 1.97 the students' post-test scores were higher than before, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Speaking skills, communicative language teaching, Thai language for communication

1. บทนำ

การพูดมีความสำคัญและมีบทบาทมากในชีวิตประจำวัน เพราะมีส่วนช่วยเสริมความเจริญก้าวหน้าแก่บุคคลทั้งด้านอาชีพและการดำรงชีวิต ดังนั้น บุคคลทุกคนควรพัฒนาความสามารถในการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ การพูดจึงมีความสำคัญมากสำหรับบุคคลทุกอาชีพซึ่งน่าจะกล่าวได้ว่าการพูดเป็นประตูสู่ความสำเร็จต่อการประกอบอาชีพ แต่ปัจจุบันพบปัญหาการใช้ภาษาไทยที่สื่อสารกันแบบไม่ถูกต้อง

นพรัตน์ ขนดิธมโม, พระมหา และคณะ (2563) กล่าวไว้ในบทความเหลียวหลัง-แลหน้า การใช้ภาษาไทยวิถีในสังคมยุคนิว نرمอล (New normal) ที่ต้องการให้บทความสะท้อนถึงคุณค่าความเป็นศาสตร์และศิลป์ของภาษาไทยที่สร้างสรรค์ขึ้นจากบรรพบุรุษและเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ตกทอดมาสู่คนรุ่นปัจจุบัน โดยให้ข้อสังเกตว่ามุมมองของสังคมบางกลุ่มมีความกังวลว่าคนไทยรุ่นใหม่ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการสื่อสารในโลกออนไลน์จะเคยชินกับการใช้ภาษาไทยเน็ตและนำมาใช้สื่อสารในภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน ปัญหานี้ควรควรเป็นต้นแบบส่งเสริมการใช้ภาษาไทย เพราะจะมีส่วนช่วยอนุรักษ์คุณค่าของภาษาไทยไว้ โดยค้นคว้าทฤษฎีที่จะนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) เป็นกลุ่มแนวคิดที่เน้นพัฒนาทักษะความสามารถในการนำภาษาไปใช้ที่ไม่ได้มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบตายตัว แต่เป็นกลุ่มแนวทางการปฏิบัติที่ครูผู้สอนสามารถปรับใช้โดยอิงพื้นฐานของแนวคิดการพัฒนาทักษะ การนำไปใช้เพื่อประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

Nunan (1991) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มักเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนมากกว่าเน้นถึงหลักเกณฑ์การใช้ภาษา ดังนั้น การเรียนการสอนแนวนี้จะต้องเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกฝนการใช้ภาษาให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริงมากที่สุด และการที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะความสามารถทั้ง 4 ด้าน นั่นคือ ความสามารถในการด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ และความสามารถด้านการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย โดยอาศัยกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching - CLT) 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up/Lead in) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมและอยากรู้ อยากเรียนในบทใหม่ เนื้อหาจะเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของบทนั้น ๆ 2) ขั้นนำเสนอ (Presentation) ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่นักเรียน มีการนำเสนอศัพท์ใหม่ เนื้อหาใหม่ให้เข้าใจ ทั้งรูปแบบและความหมาย 3) ขั้นฝึก (Practice) ในขั้นนี้ นักเรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เรียนมาแล้วในขั้นนำเสนอ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็เน้นเรื่องการใช้ภาษาให้คล่องแคล่ว (fluency) 4) ขั้นการใช้ภาษา (Production) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำคำ หรือประโยคที่ฝึกมาแล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว (fluency) และเกิดความสนุกสนาน และ 5) ขั้นสรุป (Wrap up) เป็นขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง จุดประสงค์คือ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนแล้ว กิจกรรมที่เสนอแนะไว้

อาจจะเป็นการนำเสนอรายงานของกลุ่ม ทำแบบฝึกหัด เพื่อสรุปความรู้หรือเล่นเกมเพื่อทดสอบสิ่งที่เรียนมาแล้ว

Ments (1986) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยแนวคิดนี้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษา ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งในสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองในห้องเรียน ซึ่งเป็นการสอนที่ไม่เน้นหลักไวยากรณ์ แต่จะมีการสอดแทรกไวยากรณ์จึงทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดการสอนเพื่อการสื่อสาร มาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการพูดของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มกาวปี อำเภอกุ่มกาวปี จังหวัดอุดรธานี โดยผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสามารถและกล้าแสดงออกแต่อาจจะยังใช้ทักษะการพูดที่ไม่ถูกต้องตามหลักการ และสถานการณ์จริงได้จากสภาพปัญหาเหล่านี้ ส่งผลกระทบให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความสามารถด้านทักษะการพูดยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ จากตำรา บทความ และวิทยานิพนธ์ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงวิธีการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านความรู้ เพิ่มพูนทักษะ และสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน พบว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งยังส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อการพูดของผู้เรียน โดยนอกจากกิจกรรมบทบาทสมมติจะสามารถทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการพูดของตนเองได้อย่างแท้จริง ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความ

เข้าใจและใช้หลักการพูดไปใช้ในการพูดสื่อสารในสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมอีกด้วย

เมื่อผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าวิธีการนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปใช้ พบว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นวิธีการสอนภาษาที่จำเป็นต้องสอดแทรกกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อให้ได้ประสบการณ์ในการสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองจริง ๆ ในแต่ละสถานการณ์ ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและเกิดความแม่นยำในโครงสร้างภาษา ตลอดจนจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วในลำดับต่อมา

จากประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติและการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนาทักษะการพูดภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปี โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการพูดของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูดและพัฒนาการด้านทักษะการพูดที่สูงยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภวนาปี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภวนาปี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนภาษาไทยโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .05

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนกุมภวาปี จำนวน 40 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT)

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปี ที่เรียนวิชาภาษาไทยด้านการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านทักษะการพูด จำนวน 5 แผน ทั้งหมด 2 สัปดาห์ เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ดังนี้

- 1.1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การพูดแนะนำตนเอง
- 1.2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การพูดโฆษณา
- 1.3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การพูดแสดง

ความคิดเห็น

- 1.4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การพูดในโอกาสต่าง ๆ
- 1.5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การพูดแนะนำสถานที่

2) แบบประเมินวัดผลสมรรถนะทักษะการพูด รายวิชาภาษาไทย โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วัดด้านภาษา วัดด้านน้ำเสียง และด้านบุคลิกภาพของผู้พูด

6. วิธีดำเนินการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้านการพัฒนาทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนกุ่มกาวปี อำเภอกุ่มกาวปี ปีการศึกษา 2566 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 5 แผน รวม 5 ชั่วโมง

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อพิจารณาความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้ ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ซึ่งผลการตรวจ IOC พบว่ามีค่า 1.0 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

7) ปรับปรุง และแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภวนปี ปีการศึกษา 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย และได้มาโดยการสุ่มเจาะจง จำนวน 4 คน (ทดลองเดี่ยว) ซึ่งประกอบด้วย นักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาไทย อยู่ในระดับสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และต่ำ 1 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการใช้สำนวนภาษา

9) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภวนปี ปีการศึกษา 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย และได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน (ทดลองกลุ่มเล็ก) ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถอยู่ ในระดับสูง 3 คน ปานกลาง 6 คน และต่ำ 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าทีแบบหนึ่งกลุ่ม (t-test one sample) และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

8. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูดโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มกวาปี สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านทักษะการพูด (N = 40)

เลขที่	คะแนน	คะแนนที่ได้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้					รวมคะแนน	คะแนน
		ก่อนเรียน	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4		
	(12)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(12)
1	5	8	8	9	9	10	44	10
2	4	8	8	8	9	9	42	9
3	4	8	8	8	9	9	42	9
4	6	8	8	9	9	10	44	10
5	5	8	8	8	9	9	42	9
6	6	8	8	9	9	10	44	10
7	7	9	9	10	10	10	48	10

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนที่ได้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้					รวมคะแนน ระหว่างเรียน	คะแนน หลังเรียน
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5		
	(12)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(12)
8	4	8	4	8	9	9	42	9
9	7	9	9	9	10	10	47	10
10	4	8	8	8	9	9	42	9
11	6	8	8	8	9	10	43	10
12	7	8	9	9	10	10	46	10
13	5	8	8	9	9	9	42	9
14	6	8	9	9	10	10	46	10
15	6	9	9	9	10	10	47	10
16	6	9	9	10	10	10	47	9
17	6	8	8	9	9	10	46	10
18	5	8	9	9	10	10	42	9
19	6	8	8	9	9	10	43	10
20	7	8	8	9	10	10	45	10
21	6	8	8	9	9	10	43	10
22	7	8	9	9	9	10	45	10
23	5	8	8	9	10	10	45	10
24	5	8	8	9	9	10	43	10
25	5	8	9	9	9	10	45	10
26	5	8	8	9	9	10	43	10
27	6	8	9	9	10	10	46	10
28	7	8	8	9	10	10	47	10
29	5	8	8	9	9	10	42	9

เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนที่ได้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้					รวมคะแนน	คะแนน หลังเรียน
		แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5		
	(12)	(10)	(10)	(10)	(10)	(10)	(50)	(12)
30	5	8	8	8	9	9	42	9
31	7	8	9	9	9	10	45	10
32	4	8	8	8	9	9	42	9
33	5	8	8	8	9	9	42	9
34	7	8	9	10	10	10	48	10
35	5	8	8	9	10	10	47	10
36	7	8	9	9	10	10	47	10
37	5	8	8	8	9	9	42	9
38	6	8	9	9	10	10	46	10
39	4	8	8	8	9	9	42	9
40	7	8	9	9	10	10	47	10
รวม	225	324	331	352	376	389	1,773	386
$\bar{x}$	5.68	8.1	8.4	8.7	9.4	9.73	44.33	9.73
S.D.	1.06	1.15	1.29	1.07	0.98	0.94	2.11	0.6
%	46.88	67.5	70	72.21	78.33	81.04	73.88	80.42

จากตารางที่ 1 พบว่าได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนจากการทำแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 5.68 คิดเป็นร้อยละ 46.88 โดยมีส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 ส่วนคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 44.33
คิดเป็นร้อยละ 73.88 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.11 และได้
คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เท่ากับ 9.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6 คิดเป็นร้อยละ 80.42

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
(n =40)

การทดสอบ	ร้อยละ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.
ก่อนเรียน	46.88	40	12	5.68	1.06
หลังเรียน	80.42	40	12	9.73	0.6

ที่มา : พิมพ์มาดา มะโนศิลป์ (2566)

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.68 คะแนน และ 9.73 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้พบว่าคะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. อภิปรายผล

9.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปี ที่เรียนโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีคะแนนแบบประเมินการพูด 5 แผนการสอนเฉลี่ยเท่ากับ 9.73 คิดเป็นร้อยละ 81.04

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

(CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มภาวปี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินผลในระดับ ดี เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

9.1.1 ผู้สอน กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 20) ได้กล่าวว่า ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้ ครูผู้สอนมีหน้าที่และบทบาทสำคัญไปตั้งแต่การเตรียมการสอน การคิดวิเคราะห์เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด ตลอดจนการทำสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมในชั้นเรียน และสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่เรียนโดยใช้โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ผ่านเกณฑ์การประเมินคิดเป็นร้อยละ 100

9.1.2 ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องมีบทบาท และหน้าที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียน ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ 3) ลงมือปฏิบัติจริงสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปปรับใช้ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน

ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้มองเห็นถึงความสามารถ ของผู้เรียนที่มีการพัฒนาสืบเสาะค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งการศึกษาเรื่องทักษะการพูด โดยใช้โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนได้ฝึกการหาความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย มีความสามารถในการใช้ความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถทำให้นักเรียนได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ

9.1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย

เมื่อนำกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการพูด พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ โดยนักเรียนจะลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังได้พัฒนา

ทักษะ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดการใฝ่รู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

9.1.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มกาวปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มกาวปีที่ 1 เรียนโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีคะแนนแบบประเมินการพูด 5 ชุดการทดสอบเฉลี่ยเท่ากับ 9.73 คิดเป็นร้อยละ 81.04 โดยผ่านเกณฑ์การประเมินระดับดีทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณิพา สิงห์สีโว (2547) ได้ศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาคี ผลการวิจัยโดยสรุป ช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้มีการพัฒนาด้านการพูดมากขึ้น และการแสดงบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง และสามารถพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้ดีขึ้น

9.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ที่เรียนโดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีคะแนนแบบประเมินก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 5.68 คิดเป็น ร้อยละ 47.29 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมาจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 9.73 คิดเป็นร้อยละ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวลักษณ์ เพชรงาม (2561) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการพูด เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตาม

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูดเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ก่อนและหลัง การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทักษะการพูดหลังเรียน ($=23.5$) สูงวกว่าก่อนเรียน ($=15.33$) โดยมีค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนน (D) อยู่ที่ $D=8.17$ แสดงให้เห็นว่า การเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนเรื่องทักษะการพูดภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุมภวาปีเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

ทุกขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดเชื่อมโยงความรู้ที่มีเข้ากับความรู้นี้ใหม่ และฝึกการคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เมื่อจัดกระบวนการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว พบว่าผู้เรียนสามารถอธิบายหลักการพูดแบบต่าง ๆ และสามารถพูดแบบต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

10. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ด้านทักษะการพูด โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกุ่มกาวปีดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1) ครูควรจัดเตรียมสื่อประกอบการสอน ความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

1.2) ครูควรมีการอธิบายและชี้แจงขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจเมื่อเจอปัญหา และคอยกระตุ้นนักเรียนระหว่างดำเนินกิจกรรมเมื่อพบว่านักเรียนขาดความสนใจ หรือไม่ให้ความร่วมมือ

1.3) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) มีขั้นตอนอยู่จำนวนมาก เมื่อนำมาจัดกิจกรรมในชั้นเรียนจริง ๆ ต้องใช้ระยะเวลามากในการทำกิจกรรม ดังนั้นครูผู้สอนต้องมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระยะเวลา

2) ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ไปใช้กับเนื้อหาที่มีลักษณะของหลักการใช้ภาษา เช่น การอ่านสะกดคำ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย รวมไปถึงการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ เช่น ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

2.2) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดและหน้าที่ของคำ โดยใช้กระบวนการบทบาทสมมติ-ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) สำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักการพูด และสามารถพัฒนาการพูดที่ดียิ่งขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บัวลักษณ์ เพชรงาม. (2561). *การพัฒนาทักษะการพูด เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พระมหานพรัตน์ ขนดิธมโม (ศิลากุล), เกษฎา จันทนาภรณ์ และไกรเทพ ผลจันทร์. (2563). *เหลียวหลัง-แลหน้าการใช้ภาษาไทยวิบัติใน*

สังคมยุคนิวอีร์มอล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 8(2), 134-135.

สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2566, จาก <https://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/1144>

Hyme, H. H. D. (1972). *On Communicative Competence in the Communicative Approach to the Language Teaching*. London: Oxford University Press.

Ments, V. M. (1999). *The Effective Use of Role Play: Practical techniques for improving learning*. (2nd ed.). London: Kogan Page.

Nunan, D. (1991). Communicative tasks and the language curriculum. *TESOL Quarterly*. 25(2), 279-295.

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมอาหารพื้นบ้าน
ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี
DEVELOPING TOURISM ACTIVITIES THROUGH
THE PROMOTION OF AUTHENTIC LOCAL CUISINE AND
COMMUNITY IDENTITY IN BAN PUEK SUBDISTRICT,
CHONBURI PROVINCE

ธนวัฒน์ เพชรพันธุ์^{1*} และจันทร์จิตต์ ฐนะศิริ²
Thanawat Pechphan^{1*} and Jantajit Thanasiri²

Received date: May 8, 2025

Revised date: September 16, 2025

Accepted date: September 16, 2025

¹⁻² อาจารย์ประจำ คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

* Corresponding author, E-mail: thanawat_pec@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมอาหารพื้นบ้านและอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 คน ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน และผู้ประกอบการอาหารพื้นบ้านในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยชุมชนต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การค้นหอัตลักษณ์และทรัพยากรอาหารพื้นถิ่น การออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปจนถึงการตลาดจัดกิจกรรมเพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสม กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีความโดดเด่นจากอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนบ้านปึก และสร้างประสบการณ์ด้านอาหารพื้นบ้านที่โดดเด่นให้แก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ภูมิปัญญา เช่น เพิ่มรายได้และการจ้างงาน เสริมสร้างความสามัคคีและความภูมิใจของคนในท้องถิ่น และสืบทอดองค์ความรู้การปรุงอาหารพื้นบ้านสู่คนรุ่นใหม่ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ใช้การส่งเสริมอาหารพื้นบ้านเป็นเครื่องมือสามารถสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควบคู่กับการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในระยะยาว

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอาหาร, อาหารพื้นบ้าน, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, เศรษฐกิจชุมชน, ตำบลบ้านปึก

Abstract

This study aims to develop tourism activities that promote authentic local cuisine and community authenticity in Ban Puek Subdistrict, Chonburi Province, in order to strengthen the local economy. A qualitative research approach was employed, including data collection from document analysis and in-depth interviews with 30 key informants comprising community leaders, community members, and local food entrepreneurs.

According to the results, the development of community-driven gastronomy tourism activities requires a continuous participatory process by local residents. This process ranges from identifying the community's unique culinary identity and local resources, to designing tourism activities that integrate indigenous knowledge, and pilot-testing these activities to evaluate and refine them. The developed activities are distinguished by the unique identity of the Ban Puek community, reflecting its cultural distinctiveness and offering tourists a remarkable experience of local cuisine. Furthermore, these activities bring multifaceted benefits to the community, including economic gains (higher local income and employment), social benefits (stronger community cohesion and pride in local culture), and cultural sustainability through the preservation and transmission of traditional culinary

knowledge to younger generations. Overall, the findings demonstrate that community-based tourism driven by the promotion of local cuisine can foster a sustainable tourism model while simultaneously empowering and strengthening the community in the long term.

Keywords: Gastronomy tourism, Local cuisine, Community-based tourism, Community economy, Tambon Ban Puek

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของไทย ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทำให้ไทยเป็นจุดหมายยอดนิยม อย่างไรก็ตาม การเติบโตของอุตสาหกรรมนี้นำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคม (กระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ภาครัฐจึงผลักดัน BCG Economy Model โดยเน้นอัตลักษณ์และภูมิปัญญาชุมชน

รายงานจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2567) ระบุว่า ปี 2566 มีนักท่องเที่ยวรวม 122.28 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 2.3 ล้านล้านบาท แสดงถึงการฟื้นตัวหลังโควิด และเน้นย้ำความจำเป็นของการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนผ่านทรัพยากรท้องถิ่น

ชุมชนเข้มแข็งคือหัวใจของเศรษฐกิจฐานราก (บริสุทธิ์ แสนคำ, 2564) จึงมีการส่งเสริมตลาดชุมชน ดึงนักท่องเที่ยวคุณภาพที่สนใจอัตลักษณ์ ผ่านกิจกรรมที่มีส่วนร่วม เช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งให้นักท่องเที่ยว เรียนรู้จากภูมิปัญญาและกิจกรรมท้องถิ่น (Binkhorst, 2006)

การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นแนวทางที่เน้นวัฒนธรรมการกิน ชุมชนต้องเป็นเจ้าบ้านที่ดี รักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การลิ้มรส ทดลองปรุงอาหาร (Thumsingh, 2017) ซึ่งช่วยส่งเสริมวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ อาหารพื้นถิ่นของไทยยังสะท้อนภูมิปัญญาผ่านวัตถุดิบ สมุนไพร และการถนอมอาหาร (วิชชาญ จุฬาริก, 2566)

จังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะตำบลบ้านปึก มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและนิเวศ เช่น ชายหาดบางแสน และอาหารพื้นบ้านที่ต่อยอดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยว (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), ม.ป.ป.) บ้านปึกตั้งอยู่ใกล้ตลาดและชายหาด และมีประวัติเดิมเป็นหนองน้ำเลี้ยงกระบือ (คณะกรรมการหมู่ 7 บ้านมาบหม้อ, 2557)

ชุมชนบ้านปึกยังมีข้อได้เปรียบที่แตกต่างจากชุมชนอื่นในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะในด้านทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารที่ยังคงอัตลักษณ์พื้นบ้านอย่างเข้มแข็ง เช่น การใช้ชะคราม กะแตง และพืชทะเลพื้นถิ่นตลอดจนแปรรูปอาหารที่ผลิตในชุมชน อีกทั้งยังมีบ้านช่างของหวานที่เปิดสอนทำขนมไทยแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งไม่พบในชุมชนใกล้เคียง ชุมชนนี้ยังอยู่ใกล้เส้นทางท่องเที่ยวหลักอย่างบางแสนและอ่างศิลา แต่ยังไม่แออัดเหมือนจุดท่องเที่ยวขนาดใหญ่ จึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารอย่างยั่งยืน โดยไม่ถูกกลืนด้วยรูปแบบเชิงพาณิชย์เช่นในเมืองพัทยา

เมนูพื้นบ้าน เช่น แกงกะแตง แกงบูโบชะคราม ต้มส้มโอมะขาม การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น (ศรีัญญา ประสพชิงชนะ, ปาจรีย์ สุขภิรมย์ และอมรณัฐ เสริมชีพ, 2565) ขนมไทย เช่น ขนมเทียนแก้ว จากแป้งเท้ายายม่อม

ก็ถูกพัฒนาเป็นกิจกรรมสอนทำขนมสำหรับนักท่องเที่ยว โดยบ้านข้างของหวานในชุมชน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), ม.ป.ป.; สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2561)

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวผ่านอาหารพื้นบ้าน โดยใช้อัตลักษณ์ชุมชนบ้านปึกเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมให้ตอบโจทย์นักท่องเที่ยว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำเสนออาหารพื้นบ้านและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ส่งเสริมรายได้และสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

3.1 การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy/Culinary Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงอาหารคือการเดินทางเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมการกิน โดยมีอาหารพื้นบ้านเป็นจุดดึงดูดสำคัญ ซึ่งส่งเสริมรายได้แก่ธุรกิจชุมชน เช่น ร้านอาหาร การจัดทัวร์ชิมอาหาร และเทศกาลท้องถิ่น (Putra, 2019) อาหารพื้นบ้านยังสะท้อนอัตลักษณ์ ภูมิปัญญา และประวัติศาสตร์ของชุมชน (Chukwurah, Okeke, Isimah, Enoguanbhor, Awe, Nnaemeka-Okeke, Guo, Nwafor and Okeke, 2025) ทั้งยังเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่ผู้มาเยือน

งานวิจัยระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การกระจายรายได้ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมอาหาร (Bain, 2024; Putra, 2019)

3.2 การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ความสำคัญกับบทบาทของคนในพื้นที่ ทั้งในการวางแผน ตัดสินใจและรับประโยชน์โดยตรง ช่วยกระจายรายได้ ลดความยากจน และสร้างอาชีพ เช่น โฮมสเตย์ การนำเที่ยว และสินค้าท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

แนวคิด “Experience Economy” ของ Pine and Gilmore (1999) ชี้ว่าผู้บริโภคต้องการประสบการณ์ที่มีความหมาย ขณะที่ UNESCO สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริงกับชุมชน ไม่ใช่แค่การรับชม

นักท่องเที่ยวยุคใหม่ให้คุณค่ากับความยั่งยืนและการมีส่วนร่วม กิจกรรมอย่างการปรุงอาหารหรือเก็บวัตถุดิบร่วมกับชุมชนจึงกลายเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เมื่อแนวคิดนี้ผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร อาหารพื้นบ้านจึงเป็นสื่อกลางที่ทรงพลังในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ชุมชนสามารถควบคุมวิธีนำเสนอ เช่น การจัดชิมวัตถุดิบตามฤดูกาล สอนทำอาหาร และรับประทานร่วมกับนักท่องเที่ยว ซึ่งดำเนินการโดยคนในพื้นที่ ช่วยสร้างประสบการณ์แท้จริงและรายได้ที่หมุนเวียนในชุมชน

3.3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานจากความคิดสร้างสรรค์และองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม เช่น ศิลปะ งานฝีมือ การออกแบบ สื่อ และอาหารพื้นบ้านที่ผสมผสานนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยรายงานของ UNCTAD (2022) ระบุว่า ภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในภาคส่วนที่เติบโตเร็วที่สุดของโลก สร้างงานและรายได้อย่างมหาศาล อีกทั้งช่วยกระตุ้นนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม ในมิติของการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือ Creative Tourism เน้นให้ผู้มาเยือนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชน เช่น เรียนทำอาหาร หรือทำงานศิลปะ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง และเศรษฐกิจสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเพิ่มนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวโดดเด่นยิ่งขึ้น

3.4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Tourism) นิยามการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าเป็น “การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรม สภาพแวดล้อม และชุมชนเจ้าบ้าน” โดยข้อปฏิบัติสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการสร้างสมดุลระหว่างมิติหลักทั้งสามด้านได้แก่ สิ่งแวดล้อม (ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า รักษาระบบนิเวศ) สังคม-วัฒนธรรม (รักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน) และ เศรษฐกิจ (ให้มีรายได้และงานแก่ชุมชน)

แนวทางดังกล่าวต้องไม่สร้างผลกระทบรุนแรงในระยะยาว เช่น ต้องจัดการขยะ การใช้พลังงาน และการท่องเที่ยวเชิงสังคมอย่างเหมาะสม เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ได้และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน การนำการท่องเที่ยวเชิงอาหารและการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาใช้ร่วมกับหลักการแห่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนายั่งยืน หรือ SDG 8.9 และ 12.b ที่ส่งเสริมงานและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.5 ตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี

ตำบลบ้านปึกมีองค์ประกอบอัตลักษณ์ที่โดดเด่นหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรมดั้งเดิม อาหารพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ ซึ่งรวมกันเป็นเสน่ห์เฉพาะตัวของพื้นที่ อัตลักษณ์ชุมชนหมายถึงคุณลักษณะเฉพาะที่หล่อหลอมความเป็นตัวตนของคนในตำบล เช่น วิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ภูมิปัญญา และประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ (สุนีย์ มัลลิกะมาสย์, 2549) ซึ่งสามารถต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

อัตลักษณ์ของชุมชนตำบลบ้านปึกที่สำคัญมี 3 ด้าน ได้แก่

3.5.1 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การทำประมงพื้นบ้าน เกษตรกรรม และการทอผ้าที่กระตุก ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กับธรรมชาติ และวิถีชีวิตเรียบง่าย

3.5.2 อาหารพื้นบ้าน เช่น หอยนางรมสด แกงกะแท่ง ขนมต้ม และขนมเทียนแก้ว อาหารเหล่านี้เป็นทั้งแหล่งอาหารและความภาคภูมิใจของชุมชน (ศรีัญญา ประสพพิงชนะ และคณะ, 2565)

3.5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ การผลิตแปง้ท้ายยม่อม การทอดผ้า และการทำขนมไทยแบบดั้งเดิม ซึ่งล้วนเป็นทรัพยากรที่สร้างคุณค่าและรายได้แก่ชุมชน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2561)

ชุมชนตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี เป็นกรณีตัวอย่างที่มีการบูรณาการแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) เข้ากับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ภายใต้กรอบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เพื่อมุ่งสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ของชุมชนเองอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ชุมชนบ้านปึกมีทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นทั้งด้านอาหารพื้นถิ่นและหัตถกรรมดั้งเดิม เช่น อาหารทะเลสด (โดยเฉพาะหอยนางรม) ขนมไทยโบราณ วัตถุดิบพื้นบ้าน (เช่น แปง้ท้ายยม่อม) ตลอดจนผ้าทอมือโบราณและภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ

สิ่งเหล่านี้ล้วนถูกนำมาต่อยอดผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนเอง (CBT) ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ด้านอาหารและวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของท้องถิ่น ในการท่องเที่ยวเชิงอาหารของบ้านปึก นักท่องเที่ยวจะได้ลิ้มลองอาหารพื้นบ้านและผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้น เช่น การชิมหอยนางรมสด การชมสาธิตการประกอบอาหารหรือขนมไทยจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ตลอดจนการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่แปรรูปจากทรัพยากรพื้นบ้าน

กิจกรรมเหล่านี้สะท้อนแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพราะเป็นการนำทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ ๆ ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เนื่องจากรายได้ที่เกิดขึ้นจะถูกกระจายสู่คนในพื้นที่ ส่งเสริมการจ้างงานและอาชีพในชุมชน อีกทั้งยังกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าในการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านและอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ การดำเนินงานท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปึกยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนโยบายของประเทศ โดยมีการใช้การท่องเที่ยวเชิงอาหารและวัฒนธรรมเป็น “กลไก” ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก สร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ พร้อมๆ กับการอนุรักษ์และสืบสานทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาชุมชนให้คงอยู่คู่คนคต

แนวทางนี้ถือเป็นการผสมผสานแนวคิด Gastronomy Tourism, CBT และ Creative Economy เพื่อบรรลุผลด้าน Sustainable Tourism อย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ การท่องเที่ยวกลายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยไม่ทำลายฐานทรัพยากรและวัฒนธรรม หากแต่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมพบของชุมพล รอดแจ่ม, ปัญญา จันทกิจ, เอกโอฬาร โชติอนุสรณ์ และวุฒิพงศ์ จันทรเมืองไทย (2566) ในชุมชนประมงพื้นบ้านบ้านห้วยแหลม จังหวัดจันทบุรี ศึกษาการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าชุมชนได้นำทรัพยากรชายฝั่งและอาหารทะเลสดมาจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมประมงพื้นบ้านไว้ได้อย่างยั่งยืน

ในขณะที่งานวิจัยของพรณี สวนเพลง และคณะ (2566) ซึ่งศึกษาในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (ระยอง-จันทบุรี-ตราด) พบว่าการจัดการ

ท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น สามารถสร้างความแตกต่างของชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น และดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเชิงลึกทางวัฒนธรรมและอาหาร ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับชุมชนบ้านปึกที่เน้นการใช้ทรัพยากรอาหารพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตัวอย่างงานวิจัยทั้งสองแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่สอดคล้องกัน คือ การนำ Gastronomy Tourism มาบูรณาการกับ CBT ภายใต้แนวคิด Creative Economy เพื่อเป้าหมาย Sustainable Tourism ที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนชายฝั่งตะวันออก

3.6 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้อาหารพื้นบ้านและอัตลักษณ์ของชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือของคนในพื้นที่ เพื่อออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถยกระดับเศรษฐกิจท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดนี้เน้นการวิเคราะห์ 4 องค์ประกอบหลัก ที่สัมพันธ์กันเป็นลำดับ ดังนี้:

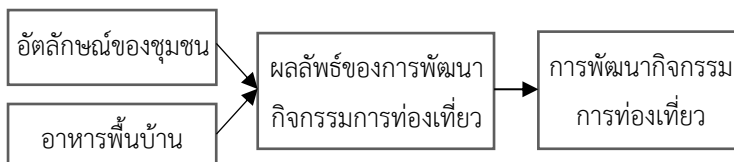
- 1) อัตลักษณ์ของชุมชน (Community Identity) หมายถึง วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีของชุมชน เช่น การทอผ้าโบราณ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความเชื่อ หรือเรื่องเล่าที่สะท้อนความเป็น “บ้านปึก” ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความโดดเด่นให้กับกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) อาหารพื้นบ้าน (Local Cuisine) เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนทั้งวัตถุดิบในท้องถิ่นและภูมิปัญญาในการปรุงอาหาร เช่น แกงชะคราม

ขนมต้มโบราณ ซึ่งอาหารเหล่านี้ช่วยเสริมความน่าสนใจและสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว

3) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว คือการแปลงทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์รวมถึงอาหารของชุมชนบ้านปึก จังหวัดชลบุรีให้กลายเป็น “ประสบการณ์” เช่น เวิร์กช็อปทำอาหารพื้นบ้าน, การเล่าเรื่องราวผ่านกิจกรรมหรือการสาธิตภูมิปัญญาแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นแนวคิด Creative Tourism ที่ให้นักท่องเที่ยวได้ “ลงมือทำ” จริง

4) ผลลัพธ์ของการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Development Outcomes) ครอบคลุม 3 มิติหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง ด้านสังคม คือ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และด้านสิ่งแวดล้อม คือ การใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่อย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืนในระยะยาว

โดยแสดงในรูปแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมอาหารพื้นบ้านด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนในตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี”

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่ได้ข้อมูลจากคำบอกเล่าและเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นภาพสะท้อนความเป็นจริงตามความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และมวลประสบการณ์สั่งสมของผู้ที่เกี่ยวข้อง (Mura and Khoo-Lattimore, 2018, p. 3) อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาตัวแทนจากชุมชนทั้ง 7 ชุมชนในตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อนำมาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและประชากรที่ใช้ในการศึกษา ตามรายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 30 คน จากทั้ง 7 ชุมชนในตำบลบ้านปึก โดยแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน (ชุมชนละ 1 คน), สมาชิกชุมชน จำนวน 14 คน (ชุมชนละ 2 คน) และผู้ประกอบการธุรกิจอาหารของชุมชน จำนวน 9 คน (เลือกจากชุมชนที่มีผู้ประกอบการธุรกิจอาหารเด่นชัด) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกได้แก่ เป็นผู้ที่มีถิ่นพำนักในชุมชนไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนไม่น้อยกว่า 2 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความลึกและสะท้อนความจริงอย่างทั่วถึงในแต่ละกลุ่มของชุมชน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสมของคำถามและวิธีการสัมภาษณ์ นอกจากนี้

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนในการบันทึกเสียงระหว่าง การสัมภาษณ์ โดยก่อนการเก็บข้อมูลได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ พร้อมทั้งได้ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักลงลายมือชื่อในแบบแสดง ความยินยอม (Informed Consent Form) เพื่อยืนยันการเข้าร่วมวิจัยโดย สมัครง และผู้วิจัยได้ให้คำรับรองในการรักษาความลับ (Confidentiality) โดยข้อมูลทั้งหมดจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือ รายละเอียดที่สามารถระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้ เพื่อตอบสนองต่อหลัก จริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 คน และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ตำรา และบทความที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงข้อมูล ด้านอัตลักษณ์ชุมชน อาหารพื้นบ้าน และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เอกสาร ทุติยภูมิเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและเติมเต็มข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูล และเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกในประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลหลักอาจไม่ได้ กล่าวถึงหรือกล่าวถึงอย่างจำกัด ช่วยให้การวิเคราะห์มีความสมบูรณ์ และ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงทฤษฎีกับบริบทพื้นที่ศึกษาของ ตำบลบ้านปึกได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยมีขั้นตอนคือ ถอดเทปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 คน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อความ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด เพื่อค้นหาความหมายเชิงลึกและประเด็นสำคัญ ในขั้นตอนการตีความนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยการให้ผู้วิจัยร่วม (co-researchers) อย่างน้อย 2 คน เข้ามาตรวจสอบและอภิปรายผลร่วมกัน เพื่อยืนยันความสอดคล้องของการตีความข้อมูล และลดอคติหรือความเป็นอัตวิสัยของผู้วิจัยคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ขั้นตอนนี้จะช่วยเพิ่มความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือให้กับผลการวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก 30 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการด้านอาหาร และสมาชิกในชุมชนบ้านปึก โดยเน้นการตีความความหมายจากข้อความตามแนวทางเชิงพรรณนา (descriptive) เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งตามแนวคิดของ Mura and Khoo-Lattimore (2018) ผลการวิเคราะห์แบ่งออกตามประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิด ได้แก่ อัตลักษณ์ของชุมชน อาหารพื้นบ้าน รูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม และผลกระทบทางเศรษฐกิจท้องถิ่น

5.1 อัตลักษณ์ของชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เน้นว่าอัตลักษณ์ของตำบลบ้านปึกสะท้อนผ่านวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เช่น ชื่อ “บ้านปึก” ซึ่งหมายถึงหนองน้ำเลี้ยงกระบือในอดีต แสดงถึงรากฐานของชุมชนเกษตรกรรม ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “หลายคนในชุมชนเติบโตมากับการเลี้ยงหอย เลี้ยงกุ้ง และทำเกษตร ลูกหลานของคนในชุมชนจึงเห็นภาพวิถีดั้งเดิมอย่างชัดเจน ทำให้เราภูมิใจในอัตลักษณ์ชุมชนของเรา” ขณะเดียวกัน ประเพณีท้องถิ่น เช่น สงกรานต์ ประเพณีวัด และพิธีบวงสรวงธรรมชาติ ก็ถือเป็น “เรื่องเล่าท้องถิ่น” ที่ช่วยเชื่อมโยงคนในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลายคนกล่าวว่า พิธีกรรมเหล่านี้สร้างความผูกพันและความภาคภูมิใจร่วม เช่น “ทุกปีลูกหลานรุ่นใหม่จะย้อนมาทำขบวนแห่สงกรานต์ที่วัดใหญ่ เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของปู่ย่า”

นอกจากนี้ ชุมชนยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าคุณย่าท่านอ่างศิลา ซึ่งเคยใกล้สูญหาย ก่อนจะได้รับการฟื้นฟู ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งกล่าวว่า “ผ้าโบราณของบ้านปึกแทบจะสูญหายไปแล้ว หากไม่มีคนรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้กันอนุรักษ์” จึงได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ผ้าทอมือ พร้อมการสาธิตแก่ผู้มาเยือน ทำให้ผ้าทอมือกลายเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ของชุมชน แม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ชายหาดบางแสน จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวชื่อดัง แต่ผู้นำชุมชนจำนวนมากย้ำว่า “หัวใจสำคัญของบ้านปึกคือเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิต มากกว่าแค่สถานที่ท่องเที่ยว” จากข้อมูลทั้งหมดสรุปอัตลักษณ์ชุมชนบ้านปึก จังหวัดชลบุรี ได้ดังนี้:

- 1) มีรากฐานทางประวัติศาสตร์เป็นชุมชนเกษตรกรรมและประมง เช่น การเลี้ยงกระบือและหอย สะท้อนในชื่อ “บ้านปึก”
- 2) เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ ใกล้ทะเลและมีพื้นที่เกษตร สะท้อนผ่านวิถีชีวิตและอาหารท้องถิ่น
- 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ผ้าทอมือและประเพณีดั้งเดิมได้รับการสืบสานและอนุรักษ์จากคนในชุมชน
- 4) ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจและพร้อมถ่ายทอดอัตลักษณ์เหล่านี้ให้แก่นักท่องเที่ยว

5.2 อาหารพื้นบ้านของชุมชนบ้านปึก

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า อาหารพื้นบ้านของชุมชนบ้านปึกมีเอกลักษณ์จากการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นที่หาได้ง่าย โดยมีรสชาติและวิธีปรุงที่เรียบง่าย ผู้ให้ข้อมูลหลายคนกล่าวถึงผักพื้นบ้านและสมุนไพร เช่น ใบชะคราม ใบชะมวง (ส้มโอม่วง) หรือต้นบุกที่ทนดินเค็มได้ดี โดยหนึ่งในผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “ในบ้านปึก เรามีแกงหลายชนิดที่ใช้พืชพวกนี้ เช่น แกงคั่วปูใบชะคราม แกงปูลูกตำลึง หรือแกงเลียงบุก เรามีสารพัดผักพื้นบ้าน” ส่วนเนื้อสัตว์ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ทะเล เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา ซึ่งสะท้อนที่ตั้งของชุมชนที่ติดชายฝั่ง

กลุ่มผู้ประกอบการอาหารกล่าวถึงความหลากหลายของเมนูพื้นบ้าน เช่น แกงกะแตง แกงลูกสามสิบ ต้มส้มโอม่วง แกงคั่วปูใบชะคราม แกงปูลูกตำลึง และขนมไทยที่ใช้แป้งเต้ายายม่อม เช่น ขนมชั้น ขนมเปียกปูน ขนมใส่ไส้ ขนมลิ่มกลืน อาหารเหล่านี้ไม่เพียงอร่อยแต่ยังสะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา

โดยสรุป อาหารพื้นบ้านของชุมชนบ้านปึกมีวัตถุดิบเด่นคือผักพื้นบ้าน เช่น ลูกตำลึง ใบชะคราม ชะมวง ต้นบุก ต้นแป้งทำยายม่อม และสัตว์ทะเลจากท้องถิ่น มีสูตรและการปรุงที่ไม่ซับซ้อน เน้นรสชาติดั้งเดิม และสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งผู้ประกอบการท้องถิ่นได้นำเสนอจุดเด่นนี้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความน่าสนใจและคุณค่า

5.3 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านปึก

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่ากิจกรรมท่องเที่ยวควรเน้นการเรียนรู้และมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตของชุมชน เช่น เวิร์กช็อปทำอาหารพื้นบ้าน หรือขนมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำ เช่น ขนมวันกะทิใบเตย หรือแกงเลียงบุก รวมถึงการเข้าร่วมสาธิตการทอผ้าพื้นบ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมยอดนิยม จากข้อมูลขององค์การบริหารการท่องเที่ยวชุมชนฯ โปรแกรมท่องเที่ยวหนึ่งวันในบ้านปึกควรประกอบด้วย การชมการทอผ้าคุณย่าท่าน การสาธิตทำขนมไทย และการชิมอาหารพื้นบ้าน เช่น หอยนางรมสด แกงคั่ววุ้นใบชะคราม

ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการหลายคนเสนอให้มีเส้นทางท่องเที่ยวที่ผสมผสานอาหารกับวัฒนธรรม เช่น เริ่มจากวัดใหม่เกตุจามเพื่อทำบุญพับดอกบัว ชมศิลปะชุมชน เรียนรู้การเลี้ยงหอย เยี่ยมสวนผักพื้นบ้าน และจบด้วยเวิร์กช็อปทำอาหารกับชาวบ้าน กิจกรรมที่เน้นประสบการณ์เชิงปฏิบัติ และการสื่อสารวัฒนธรรม เช่น การผสมเครื่องแกงจากสมุนไพรและเครื่องเทศที่มีสรรพคุณทางยา จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลบางคนเสนอว่า ควรจัดนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็กเพื่อให้เกิดการ

ปฏิสัมพันธ์กับตัวแทนชุมชนอย่างทั่วถึง ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

จากข้อเสนอเหล่านี้สามารถสรุปแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปึกได้ ดังนี้

- 1) กิจกรรมที่สร้างประสบการณ์เชิงปฏิบัติ (Experiential Activities) เช่น การฝึกทำอาหารและขนมพื้นบ้าน การทอผ้าที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำจริง
- 2) กิจกรรมที่ผสมผสานวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เช่น พิธีกรรมท้องถิ่นอย่างการพื้ดอกบัวถวายพระ การเยี่ยมชมวัด และการลิ้มลองอาหารทะเลสดในชุมชน
- 3) กิจกรรมเชิงการศึกษา เช่น การสาธิตภูมิปัญญาดั้งเดิมอย่างการปลูกและแปรรูปปิ้งข้าวยายม่อม การเพาะปลูกพืชผักพื้นบ้านหรือสมุนไพรเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจที่มาของอาหาร
- 4) กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน เช่น ออกแบบเป็นกลุ่มขนาดเล็กเพื่อให้มีโอกาสนสนทนากับผู้นำชุมชนหรือครอบครัวชาวบ้านมากขึ้น การลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ จะได้รับประสบการณ์อย่างทั่วถึง
- 5) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์ตารางกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อให้ชุมชนเตรียมวัสดุและวางแผนการจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สภาพอากาศ และช่วงเวลาที่ตัวแทนชาวบ้านว่างเว้นจากการทำงานประจำหรืองานตามฤดูกาล

5.4 ผลต่อชุมชนตำบลบ้านปึกจากการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ผู้ให้ข้อมูลทั้งผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการเห็นพ้องว่า การส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนในตำบลบ้านปึก เช่น การขายอาหารและขนมพื้นบ้าน การแปรรูปวัตถุดิบเป็นของที่ระลึก และการสร้างอาชีพใหม่ เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่น งานหัตถกรรม และธุรกิจบริการต่าง ๆ ผู้ประกอบการร้านอาหารรายหนึ่งกล่าวว่า “ช่วงเทศกาลท่องเที่ยว เราได้จ้างคนในหมู่บ้านมาช่วยเตรียมวัตถุดิบ มีการขอซื้อพืชผักพื้นถิ่นและอาหารทะเลเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อวันสูงขึ้นหลายเท่า” ขณะที่ผู้ประกอบการผ้าทอกล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วม ทำให้ยอดสั่งซื้อสินค้าอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารกลายเป็นกลไกสำคัญในการกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก และส่งผลดีในหลายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ การรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น เกิดอาชีพใหม่ เช่น เวิร์กช็อปอาหาร หรือการผลิตของที่ระลึก สอดคล้องกับแนวทาง BCG และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านสังคม คือการที่ชุมชนเกิดความภูมิใจในอัตลักษณ์ เกิดความสามัคคีจากการรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรม นักท่องเที่ยวได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่โดยตรง และด้านสิ่งแวดล้อม คือมีการใช้วัตถุดิบท้องถิ่นตามฤดูกาล ลดการขนส่ง ลดของเสีย และบางชุมชนเริ่มใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ภาชนะใบตอง แทนพลาสติก

อย่างไรก็ตาม แม้ผลลัพธ์โดยรวมจะเป็นบวก งานวิจัยยังพบความท้าทายและข้อจำกัด ที่ควรพิจารณาควบคู่เพื่อความยั่งยืนในระยะยาว ได้แก่ ความเสี่ยงในการใช้ทรัพยากรเกินสมดุล หากมีนักท่องเที่ยวจำนวน

มากโดยไม่มีการจัดการรอบกิจกรรมหรือควบคุมปริมาณ ความพร้อมของชุมชนยังไม่เท่ากัน บางครัวเรือนขาดทักษะด้านการบริการและการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และการที่ยังไม่มีระบบบริหารจัดการขยะจากกิจกรรม เช่น ภาชนะใช้แล้วจากการทำอาหาร เวิร์กช็อป หรือของฝาก

แม้งานวิจัยจะชี้ว่าทิศทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลบ้านปึกสอดคล้องกับ BCG Economy Model และ SDGs แต่ในทางปฏิบัติยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น เช่น มีการใช้วัตถุดิบพื้นบ้าน (Bio) เช่น ใบชะคราม แกงกะแตง หอยนางรม เป็นทุนทางชีวภาพที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เริ่มมีการแปรรูปวัตถุดิบเป็นของที่ระลึก (Circular) แต่ระบบหมุนเวียนทรัพยากรและการจัดการของเสียยังไม่ชัดเจน และมีแนวโน้มส่งเสริมการอนุรักษ์ (Green) เช่น ใช้วัสดุธรรมชาติในกิจกรรมท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีระบบติดตามผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารของชุมชนในตำบลบ้านปึกเติบโตอย่างยั่งยืนในทุกมิติ จึงควรพัฒนา กลไกจัดการนักท่องเที่ยว ระบบจัดการทรัพยากรและขยะ และเสริมสร้างทักษะของคนในชุมชนควบคู่กันไป

เพื่อให้เห็นภาพรวมของผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน สามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตำบลบ้านปึก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้อัตลักษณ์และอาหารพื้นบ้าน รวมถึงการส่งเสริมความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นั้น ได้รับการสะท้อนผ่านประเด็นหลักจากภาคสนามอย่างครบถ้วน กล่าวคือ ชุมชนมีบทบาทร่วมในการออกแบบและดำเนินกิจกรรม เช่น เวิร์กช็อป

ทำอาหาร การสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่น และเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรม เฉพาะกลุ่ม ส่งผลให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เกิดอาชีพใหม่ และเกิดการกระจาย รายได้สู่ครัวเรือนต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังพบว่ากิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความภูมิใจใน อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ขณะเดียวกันก็มี การตระหนักถึงการใช้วัตถุดิบตามฤดูกาล การลดการใช้พลาสติก และการใช้ วัสดุธรรมชาติในกิจกรรมท่องเที่ยว แม้ระบบการจัดการขยะและการจัดการ ทรัพยากรยังอยู่ในระดับเริ่มต้นก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของ การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง BCG

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดย การส่งเสริมอาหารพื้นบ้านด้วยอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลบ้านปึก จังหวัดชลบุรี สามารถเชื่อมโยงทรัพยากรทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้า กับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็น รูปธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในระดับชุมชน

6.1 อัตลักษณ์ชุมชนกับการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของตำบลบ้านปึกยังคงมี ความชัดเจน ทั้งในด้านวิถีชีวิต อาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การทำขนมจากแป้งเท้ายายม่อม และการใช้วัตถุดิบพื้นถิ่นตาม ฤดูกาล อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในบริบทปัจจุบัน อัตลักษณ์เหล่านี้เริ่มถูก นำเสนอผ่านสื่อดิจิทัล เช่น เพจชุมชน หรือแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวออนไลน์

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของอัตลักษณ์ที่ไม่หยุดนิ่ง แต่มีการปรับตัวต่อกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธีรรัช วุฒิกุล, 2565; Richards and Marques, 2022)

ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวควรคงความเป็นรากฐานของอัตลักษณ์เดิม พร้อมเปิดพื้นที่ให้ชุมชนตีความอัตลักษณ์ของตนใหม่ผ่านช่องทางร่วมสมัย เช่น Storytelling ในโซเชียลมีเดีย หรือกิจกรรมร่วมสมัยที่อิงรากทางวัฒนธรรม

6.2 กิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ร่วม

กิจกรรมเช่นเวิร์กช็อปทำอาหารพื้นบ้าน สาธิตการทอผ้า และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงการสร้าง “ประสบการณ์ร่วม” ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ซึ่งตอบรับกับแนวคิด “Experience Economy” ของ Pine and Gilmore (1999) ที่เน้นการออกแบบประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมและสะท้อนคุณค่าทางอารมณ์และสังคม ทั้งนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการลงมือทำ เช่น การผสมเครื่องแกง หรือการเรียนรู้วิธีปรุงอาหาร จึงเป็นกลยุทธ์ที่ทรงพลังในการสร้างความประทับใจและการจดจำระยะยาว

6.3 ความท้าทายต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แม้กิจกรรมส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่ยังพบข้อจำกัดหลายประการ เช่น การใช้ทรัพยากรอาหารที่มีฤดูกาล ระบบจัดการนักท่องเที่ยวที่ยังไม่ชัดเจน และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจของบางครัวเรือน

นอกจากนี้ การดำเนินงานตาม BCG Economy Model ยังอยู่ในระดับเริ่มต้น โดยแม้ชุมชนจะใช้วัตถุดิบท้องถิ่น (Bio) และเริ่มลดพลาสติก (Green) แต่ยังคงขาดระบบจัดการของเสียและนวัตกรรมหมุนเวียน (Circular) เช่น การจัดการขยะจากเวิร์กช็อป หรือการแปรรูปวัตถุดิบส่วนเกินให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

6.4 ภาพรวมการเชื่อมโยงกับแนวคิดทฤษฎี

การที่คนในชุมชนเข้ามามีบทบาททั้งในฐานะเจ้าบ้าน ผู้สืบทอดภูมิปัญญา และผู้ประกอบการ เป็นปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในตำบลบ้านปึกมีความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งสะท้อนแนวคิดของ Kilesala ที่เสนอว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรให้ชุมชนมีบทบาทเป็น “ศูนย์กลาง” ของการพัฒนา ทั้งในแง่ของการวางแผน การตัดสินใจ และการจัดสรรผลประโยชน์

นอกจากนี้ผลการวิจัยสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

- การท่องเที่ยวเชิงอาหาร หรือ Gastronomy Tourism ซึ่งมีกิจกรรมเน้นการลิ้มรส ทดลองทำ และเรียนรู้ที่มาของอาหารพื้นบ้าน
- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือ Community-Based Tourism (CBT) ซึ่งมีการออกแบบกิจกรรมที่มีการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกขั้นตอน
- การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy คือมีการให้ชุมชนใช้ความคิดสร้างสรรค์ผสมภูมิปัญญา เช่น ขนบโบราณกับบรรทัดฐานใหม่ หรือการใช้เทคนิค

การบอกเล่าเรื่องราว (Storytelling) มาถ่ายทอด
อัตลักษณ์ชุมชน

- การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือ Sustainable Tourism ซึ่งแม้จะยังไม่สมบูรณ์แต่ชุมชนมีความตระหนักและเริ่มวางรากฐานสู่ความยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนบ้านปึกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารที่มีรากฐานจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมีแนวคิดสำคัญทั้งด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และความยั่งยืนเป็นกรอบในการดำเนินงาน แม้ยังมีข้อจำกัดบางประการในเชิงปฏิบัติ เช่น ระบบการจัดการทรัพยากรและขยะ หรือการเข้าถึงนวัตกรรมสีเขียว แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนและความตื่นตัวในการรักษาอัตลักษณ์ถือเป็นจุดแข็งสำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิด BCG และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในระยะยาว

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถส่งเสริมรายได้ ความภาคภูมิใจ และความยั่งยืนในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยเสนอให้ชุมชนตำบลบ้านปึก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานการท่องเที่ยวในจังหวัด พัฒนากิจกรรมในรูปแบบที่มีความต่อเนื่อง พร้อมวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากร

การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยว และการจัดการขยะจากกิจกรรมอย่างเป็นระบบ รวมถึงควรมีการอบรมและเสริมทักษะให้กับชาวบ้านในด้านการบริการ การตลาดดิจิทัล และการออกแบบประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับ ศักยภาพชุมชนให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

นอกจากนี้ เพื่อให้การพัฒนาดิจิทัลท่องเที่ยวเชิงอาหารมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว ควรมีการ เสริมในประเด็นการลงมือ ปฏิบัติจริง การตลาด และการวัดผลกระทบ เช่น การออกแบบแผนธุรกิจ ร่วมกับชุมชน การสื่อสารอัตลักษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย และการติดตามผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินความคุ้มค่าและทิศทางของการพัฒนาในอนาคต

7.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสอง ระดับ ได้แก่

7.2.1 ระดับพื้นที่ตำบลบ้านปึก ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และพัฒนาดิจิทัลท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามแนวทาง BCG Model ชุมชนสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นกรอบในการปรับปรุงกิจกรรมเดิม รวมถึงจัดการทรัพยากร วางระบบนักท่องเที่ยว และเสริมทักษะของผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

7.2.2 ระดับเชิงนโยบายและชุมชนอื่น ผลการวิจัยนี้สามารถต่อยอดเป็น “ต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ยึดโยงอัตลักษณ์ ชุมชน” สำหรับพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน โดยเฉพาะชุมชนที่มีทุน

วัฒนธรรมด้านอาหารหรือวิถีชีวิตที่โดดเด่น แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจคือการออกแบบ กิจกรรมเชิงประสบการณ์ (Experiential Activities) เช่น เวิร์กช็อปทำอาหารพื้นบ้าน การทอผ้า การเย็บชมสวนสมุนไพร หรือกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับคนในพื้นที่

แนวทางดังกล่าวสะท้อนแนวคิด “การร่วมสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยว” (Co-creation of Tourism Experience) ตามที่ Prahalad และ Ramaswamy (2004) ได้นำเสนอไว้ ซึ่งมุ่งให้ นักท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงผู้บริโภค แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างคุณค่า ผ่านปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ความร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกัน องค์ความรู้ในประเด็นนี้สามารถเป็นจุดตั้งต้นในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชนอื่น ๆ ได้ในอนาคต

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวประเทศไทย ปี 2566. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.mots.go.th/images/v2022_1751343384331RG9tZXN0aWNfUTEtUTRf4Lib4Li1DI1NjZf4Lib4Lij4Liw4LmA4LiX4LiOlCjguJXguKPGuKfguljguYHguKXguYnguKcpLn hsc3g=.xlsx
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วย

- โมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564–2570. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://www.bcg.in.th/bcg-action-plan/>
- คณะกรรมการหมู่บ้าน 7 บ้านมาบหม้อ. (2557). *แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน : ตามโครงการประกวดผลงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีผลงานโดดเด่น (บ้านฉันมีดี)*. ม.ป.ท.: คณะกรรมการหมู่บ้าน 7 บ้านมาบหม้อ.
- ชุมพล รอดแจ่ม, ปัญญา จันทกิจ, เอกโอฬาร โชติอนุสรณ์ และ วุฒิพงศ์ จันทร์เมืองไทย. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีประมงพื้นบ้าน. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*. 5(4), 39-52.
- จิรวรรณ โรจนพรทิพย์. (2563). ชวนกิน “ลูกตำลึง” ของอร่อยริมทาง. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_146955
- พรณี สวนเพลง, จตุพล ดวงจิตร, ภาวินี รอดประเสริฐ, เพ็ญภา เว็บบ, พิรมาลย์ บุญธรรม, จิราณัฐ โสภา และคณะ. (2566). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารไทยของชุมชน (Gastronomy Village Tourism) ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองรองชายฝั่งทะเลตะวันออก (ระยอง-จันทบุรี-ตราด) บนรากฐานคุณค่าและภูมิปัญญาสู่ความยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก*. [รายงานการวิจัย]. ม.ป.ท.: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

- วิชาญ จุลทริก. (2566). การพัฒนารูปแบบอาหารท้องถิ่นในเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่การเป็นเมืองพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 13(1), 154-167.
- ศรัณญา ประสพชิงชนะ, ปาจริย์ สุชาภิรมย์ และอมรฉัตร เสริมชีพ. (2565). การสำรวจองค์ความรู้ทรัพยากรวัฒนธรรมชุมชนบ้านมาบหม้อ ตำบลบ้านปึก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 30(2), 155-178.
- บริสุทธิ์ แสนคำ. (2564). รายงานแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังโควิด 19. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*. 4(1), 160-167.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2561). *การสำรวจและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชนบ้านปึก จังหวัดชลบุรี*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และธีรณัฐ วุฒิคุณ. (2565). *อัตลักษณ์กับการเปลี่ยนผ่านของชุมชนในยุคดิจิทัล*. ม.ป.ท.: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2549). *การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. ม.ป.ท.: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบท. ใน เสรี พงศ์พิศ (บ.ก.), *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท* (น. 11-23). อมรินทร์พรินติ้ง.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). *เที่ยวชุมชนใกล้กรุงแบบครบรส ที่ชุมชนบ้านปึก จังหวัดชลบุรี*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://cbtthailand.dasta.or.th/webapp/reviewTravel/content/3/>

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2543). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Bain, A. (2024). Effect of culinary tourism on local economic development in South Africa. *Journal of Hospitality and Tourism*. 4(2), 34–44. Retrieved December 12, 2024, from <https://doi.org/10.47672/jht.2382>

Binkhorst, E. (2006). *The co-creation tourism experience*. Retrieved December 2, 2024, from <https://dau.url.edu/handle/20.500.14342/4303>

Mura, P. and Khoo-Lattimore, C. (2018). *Asian qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies, methodologies, and methods*. Singapore: Springer.

Pine, B. J. and Gilmore, J. H. (1999). *The experience economy: Work is theatre and every business a stage*. Massachusetts: Harvard Business Press.

- Putra, M. K. (2019). Gastronomy tourism: Local food and sustainable tourism experience – Case study Cirebon. In *Proceedings of the 1st NHI Tourism Forum (NTF 2019)*. (p. 19–29).
- Thumsingh, T. (2017). Gastronomy tourism. *Thai News*. Retrieved December 7, 2024, from http://thainews.prd.go.th/website_th/news/news_detail/TNRPT6003210010005
- Chukwurah, G. O., Okeke, F. O., Isimah, M. O., Enoguanbhor, E. C., Awe, F. C., Nnaemeka-Okeke, R. C., Guo, S., Nwafor, I. V. and Okeke, C. A. (2025). Cultural influence of local food heritage on sustainable development. *World*, 6(1), 10. <https://doi.org/10.3390/world6010010>

การท่องเที่ยวเชิงเพศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน :

ความขัดแย้งหรือโอกาสอยู่ร่วมกัน

SEX TOURISM AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT:

CONFLICT OR COEXISTENCE

คมสัน พรหมรินทร์^{1*}, ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์²,

รัตนวัฒน์ จันทน์อำนวยสุข³ และโอปอ สุรารักษ์⁴

Khomsan Pomrin^{1*}, Chaiyut Tawharanurak²,

Rattanawat Janamnuaysook³ and Opal Surarak⁴

Received date: May 18, 2025

Revised date: September 29, 2025

Accepted date: September 29, 2025

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ ผู้จัดการโครงการ (งานวิจัยเชิงประยุกต์) มูลนิธิสถาบันเพื่อการวิจัยและนวัตกรรม
ด้านเอชไอวี (IHRI)

⁴ นักวิชาการอิสระ

* Corresponding author, E-mail: kpomrin@tu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และนำเสนอประเด็นข้อขัดแย้งและความเป็นไปได้ในการอยู่ร่วมกันระหว่างปรากฏการณ์การท่องเที่ยวเชิงเพศกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาให้การท่องเที่ยวเชิงเพศเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเอกสารและการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ด้านสวัสดิการทางสังคม และด้านสุขภาวะทางเพศ รวมทั้งหมด 15 คน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศมีความขัดแย้งกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านจริยธรรมและการสร้างผลกระทบทางลบต่อสังคม ขณะเดียวกันก็มีจุดร่วมในมิติทางเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงเพศสามารถดำรงอยู่ร่วมกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างเหมาะสม การมีนโยบายรูปแบบนโยบายที่สอดคล้องกับหลักการของความยั่งยืน อาทิ การทำให้การค้าบริการถูกกฎหมายพร้อมทั้งระบบหรือกลไกในการกำกับดูแล การคุ้มครองสิทธิแรงงานทางเพศ การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และการกระจายรูปแบบการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ มีกรอบตัวชี้วัดเพื่อประเมินนโยบายในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงเพศ, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aims to 1. examine and discuss the conflicting challenges and potential for coexistence between sex tourism phenomena and sustainable development principles, and 2. provide policy solutions for transforming sex tourism into sustainable tourism. The research method employed a synthesis of document analysis and focus group discussions with 15 specialists in tourism, social welfare, and sexual health. The data was examined and integrated within the context of sustainable development in tourism. The research findings reveal that sex tourism conflicts with the concepts of sustainable development regarding ethics and its adverse effects on society. whereas there exists a shared aspect within the economic component that produces revenue at both national and local levels. To effectively integrate sex tourism with sustainable development, it is essential to implement policies that correspond with sustainability principles. This includes legalizing service trade, establishing governance structures, ensuring the rights of sex workers, preventing human rights abuses, fostering community engagement, and diversifying tourism models. Moreover, efficient communication is necessary to encourage understanding, alongside the establishment of a system of indicators for the

ongoing evaluation of policy implementation. Additionally, further extensive and continual research is required to enhance sustainable and holistic development strategies.

Keywords: sex tourism, sustainable tourism, sustainable development

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเพศ (Sex tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำหรือกำลังพัฒนา (Oppermann, 1999) ขณะที่การท่องเที่ยวเชิงเพศเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายหรือกระทั่งอาจกลายเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของการพัฒนาในบางประเทศ เช่น เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี เบลเยียม นิวซีแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ เซเนกัล ออสเตรเลีย กรีซ โคลอมเบีย อูรุกวัย ฯลฯ ปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวในหลายประเทศยังคงไม่ถูกยอมรับทั้งในทางสังคมและกฎหมายเหตุนี้เอง การคงอยู่ของปรากฏการณ์ในสภาพดังกล่าวจึงมีแนวโน้มที่จะส่งผลเสียและเกิดปัญหาทางสังคมจำนวนมาก เช่น ปัญหาการลักลอบค้าประเวณี ปัญหาสุขภาวะทางเพศ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการค้ามนุษย์ ปัญหาพื้นที่เสื่อมโทรม ฯลฯ (Brennan, 2004; Jeffereys, 2009; Richter, 2010; Weitzer, 2021) แน่นอนว่าหากสถานการณ์ดังกล่าวยังคงไม่ได้ถูกศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เกิดการบูรณาการเชิงกลไกคงเป็นไปได้ยาก

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศในประเทศไทยเองก็ยังคงไม่ถูกยอมรับทั้งในทางสังคมและกฎหมายเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาผ่านมิติทาง

ประวัติศาสตร์จะพบว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดในสังคมไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าเจ็ดทศวรรษ อีกทั้งยังมีพลวัตและรูปแบบที่ผันแปรไปตามบริบทของสังคม ในช่วงสงครามเวียดนาม นับแต่ปี พ.ศ. 2503-2518 ประเทศไทยเป็นแหล่งพักพิงสำคัญของท่านหารอเมริกัน ธุรกิจบริการทางเพศในพัทยาซึ่งอยู่ใกล้ฐานทัพจึงขยายตัวมากขึ้น (Cohen, 1982) เมื่อสงครามสิ้นสุดลง กระแสตื่นตัวการท่องเที่ยวทั่วโลกส่งผลให้การท่องเที่ยวกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย แม้ว่ารัฐจะเน้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่การท่องเที่ยวเชิงเพศก็เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งในพื้นที่พัทยา กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ (Truong, 1990) และนับตั้งแต่วางปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา การมาถึงของอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเพศให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้การท่องเที่ยวและงานบริการรูปแบบดังกล่าวขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น แม้ในปี พ.ศ. 2539 รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายห้ามค้าประเวณีเนื่องจากเหตุผลทางสังคม ศีลธรรม และกฎหมายระหว่างประเทศในการป้องกันการค้ามนุษย์หรือการแสวงประโยชน์จากผู้หญิง เด็ก และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ธุรกิจบริการทางเพศจึงกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ตลอดที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงเป็นที่รู้จักและมีภาพลักษณ์ในฐานะปลายทางหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเพศในสายตาของชาวโลก แม้ว่าตลอดการท่องเที่ยวเชิงเพศจะมีความสำคัญและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากและอาจมากถึง 6.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 10-30 ของรายได้ท่องเที่ยวทั้งหมด (Thailand Development Research Institute, 2022; Lindner, 2024) แต่ทว่า

การท่องเที่ยวดังกล่าวยังคงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกกฎหมาย ไม่ได้รับการส่งเสริม และไม่ถูกยอมรับทั้งในทางสังคม ดังนั้นการศึกษาเพื่อสนับสนุนและการสร้างกลยุทธการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเพศ และการสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจึงเป็นสิ่งที่น่าท้าทายอย่างมาก

คณะผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศผ่านแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจในทางวิชาการ เนื่องจากยังคงถูกละเลยในการศึกษาวิจัยหรือวิเคราะห์ร่วมกันกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) ที่เน้นการพัฒนาโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (Hall and Lew, 2009; World Tourism Organization, 2013) อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจมีทั้งข้อขัดแย้งบางประการกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวจึงถูกละเลยหรือมักหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงทั้งในเชิงแนวคิดและในทางปฏิบัติ ดังนั้นการเสนอให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศกลายเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีคำถามวิจัยได้แก่ 1) ข้อขัดแย้งและจุดร่วมในการอยู่ร่วมกันระหว่างปรากฏการณ์การท่องเที่ยวเชิงเพศกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีอะไรบ้าง และ 2) นโยบายในการพัฒนาให้การท่องเที่ยวเชิงเพศเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนควรเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอประเด็นข้อขัดแย้งและความเป็นไปได้ในการอยู่ร่วมกันระหว่างปรากฏการณ์การท่องเที่ยวเชิงเพศกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2 เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาให้การท่องเที่ยวเชิงเพศให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

คณะผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนก่อนในประเด็นความหมาย พัฒนาการ และข้อวิพากษ์ จากนั้นจึงนำเสนอประเด็นการท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทสังคมไทย และสร้างเป็นกรอบคิดสำหรับงานวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงเพศ (Sex Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงเพศ (Sex tourism) ถือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากการเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อการแสวงหาประสบการณ์ทางเพศกับบุคคลในพื้นที่ปลายทาง มักเกิดขึ้นในบริบทของพื้นที่ที่การบริการทางเพศเป็นที่ยอมรับโดยกฎหมายหรือยอมรับโดยพฤตินัย การท่องเที่ยวเชิงเพศจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในหลายประเทศ แม้จะมีข้อโต้แย้งอยู่เสมอในประเด็นทางศีลธรรมอยู่บ้าง แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในบางพื้นที่โดยเฉพาะ

ในประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูง (Oppermann, 1999; Harvey, 2005) อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงเพศนั้นไม่ได้จำกัดอยู่แค่การค้าประเวณีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นเงิน ของขวัญ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก (Oppermann, 1999)

การพิจารณาปรากฏการณ์การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจมองได้หลากหลายมุม ขณะที่เดวิด ฮาร์วีย์ (David Harvey) อธิบายการพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยวว่าเป็นกระบวนการสร้างพื้นที่ที่ไม่เท่าเทียม เขาเสนอว่าพื้นที่แห่งการท่องเที่ยวเชิงเพศมักเกิดขึ้นในเขตเมืองชายขอบหรือพื้นที่ที่ถูกผลักให้มีมูลค่าต่ำดังนั้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงต้องแก้ไขความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง (Harvey, 2005) มาร์ธา นุสbaum (Martha Nussbaum) นักปรัชญากลับเสนอให้มองต่างออกไปในลักษณะที่ว่า การค้าบริการทางเพศแม้จะขัดกับศีลธรรม แต่หากเรายึดมั่นและยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันเป็นหลัก แรงงานทางเพศก็ควรที่จะมีสิทธิ เสรีภาพ และทางเลือกไม่ต่างจากแรงงานอื่น (Nussbaum, 1999) ข้อคิดเห็นของนุสbaum สอดคล้องกับข้อเสนอของจูดิธ บัตเลอร์ (Judith Butler) นักวิชาการสตรีนิยมที่เน้นว่าความหมายของ “เพศ” และ “เพศสภาพ” เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างทางสังคม การตีตราผู้ขายบริการทางเพศจึงสะท้อนอคติและการกำหนดบทบาทที่ไม่เท่าเทียมกันของสังคม (Butler, 1990) จากข้างต้นจึงพอมองเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจสามารถพัวพันอยู่กับมิติเชิงพื้นที่ ปัญหาทางสังคม รวมถึงอคติและตัวตนทางเพศ

ช่วงหลังปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเพศได้ขยายออกไปจากมิติทางเศรษฐกิจและศีลธรรมไปสู่การวิเคราะห์ที่เน้นสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี และการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของแรงงานทางเพศมากยิ่งขึ้น อาทิ Brennan (2004) ที่ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเพศในบริบทของเมืองชายทะเลของสาธารณรัฐโดมินิกันแล้วพบว่า เพศภาวะมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดการตีตรา และสร้างอำนาจต่อรองระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ใช้บริการทางเพศในชุมชนท้องถิ่น สิ่งนี้ยืนยันว่าการท่องเที่ยวเชิงเพศไม่ใช่เพียงเรื่องทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่ต้องมองเห็นถึงกระบวนการที่มีมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน นอกจากนี้ Cabezas (2009) ได้อธิบายการศึกษาเรื่องดังกล่าวในคิวบาและสาธารณรัฐโดมินิกัน ชี้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศควรได้รับการมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจการดูแล (Care economy) เพราะมีมิติของอารมณ์ ความสัมพันธ์ และแรงงานที่ไม่เป็นทางการร่วมอยู่ด้วย การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจก่อให้เกิด ความสัมพันธ์แบบรักใคร่เชิงกลยุทธ์ที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกรอบของการค้าบริการทางเพศเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ผสมผสานระหว่างความรู้สึกส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เธอยังพบว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงเพศมักตีตราผู้หญิงว่าเป็น “เหยื่อ” หรือ “เปี่ยงเบน” ส่งผลให้พวกเธอถูกกีดกันออกจากการคุ้มครองของรัฐ การขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ทำให้ความสัมพันธ์เชิงอารมณ์และเพศกลายเป็นสินค้า และยังเพิ่มความเหลื่อมล้ำในระดับท้องถิ่น รวมถึงมีส่วนขยายอคติทางเชื้อชาติต่อในประเด็นสีผิวด้วย ผู้หญิงจึงจำต้องใช้กลยุทธ์เชิงอารมณ์และเศรษฐกิจในการเอาตัวรอดจากโอกาสทางเศรษฐกิจที่จำกัด เช่นเดียวกันกับ Parreñas ที่ได้หยิบยก

แนวคิดแรงงานที่ใกล้ชิด (Intimate labor) เพื่ออธิบายการทำงานของแรงงานทางเพศในบริบทที่ไม่ได้จำกัดแค่การมีเพศสัมพันธ์ แต่รวมถึงการให้ความใส่ใจ การดูแล และบทบาทในความสัมพันธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ท่องเที่ยว สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเพศอาจไม่ใช่เพียงเรื่องของความสัมพันธ์ทางอำนาจเชิงลบ แต่มีศักยภาพที่จะเกิดการแลกเปลี่ยนที่มีความหมายในระดับบุคคล หากมีการกำกับอย่างมีสิทธิและศักดิ์ศรีเช่นกัน (Parreñas, 2011)

ทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเพศนั้นเกิดขึ้นผ่านปรากฏการณ์ในฐานะรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ท่องเที่ยวเชิงเพศจึงควรพิจารณาพร้อมกับมิติ ทั้งในเรื่องของรายได้หรือมองผ่านมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางด้านศีลธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิแรงงาน สิทธิด้านร่างกายและเพศภาวะ ตลอดจนตลอดจนการคำนึงถึงมิติเชิงพื้นที่และผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมด้วย

3.2 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development) หมายถึงการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นหลังในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (World Tourism Organization, 2013) โดยเริ่มต้นจากรายงานของ Brundtland Commission ในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งนิยามว่าเป็น การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่กระทบต่อศักยภาพของคนรุ่นหลังในการตอบสนองความต้องการของตนเอง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นเกิดขึ้นได้หลากหลายมิติ สำหรับการท่องเที่ยวแล้ว Hall and

Lew (2009) ให้ความหมายว่า เป็นการจัดการผลกระทบของการท่องเที่ยว โดยเน้นถึงความจำเป็นในการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม และสิ่งแวดล้อม แน่นอนว่าแนวคิดนี้ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการทรัพยากร และการสร้าง ผลประโยชน์ร่วมในระยะยาว

แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหนึ่งในมิติหนึ่งของการพัฒนา อย่างยั่งยืน มีจุดเปลี่ยนจากการท่องเที่ยวในยุคเริ่มต้นช่วงทศวรรษ 1980s - 1990s โดยเปลี่ยนจากการท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวมวลชน ไปสู่การ ท่องเที่ยวทางเลือก ทั้งนี้เป็นเพราะการท่องเที่ยวแบบมวลชน ขาดการ ควบคุมสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ปัญหาขยะ น้ำเสีย และการละเมิดวัฒนธรรมพื้นถิ่นจึงเกิดการผลักดันแนวคิดการ ท่องเที่ยวเชิงรักษาสภาพโลกหรือการท่องเที่ยวสีเขียว (Ecotourism หรือ Green tourism) ที่เน้นการท่องเที่ยวในธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ (Butler, 1999) ต่อมาในทศวรรษ 2000s องค์การการท่องเที่ยวโลกจึงเริ่มผลักดัน แนวทางเกิดเป็นการจัดทำนโยบายและกรอบการประเมินการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน โดยเน้นความสมดุล 3 ด้าน (World Tourism Organization, 2004) ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ (Economic viability) คือ ส่งเสริมรายได้และ การจ้างงานในท้องถิ่น 2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social equity) คือ เคารพศักดิ์ศรี สิทธิ และวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental responsibility) คือ การลดผลกระทบเชิงลบต่อระบบนิเวศ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 เป็นต้นมา การท่องเที่ยวได้เข้าสู่ยุคของการ เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development

Goals - SDGs) ซึ่งเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลก และถือเป็นทิศทางการพัฒนาที่ทุกประเทศที่ต้องดำเนินการร่วม เหตุนี้เอง แนวคิดการท่องเที่ยวย่างยั่งยืนจึงถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงกิจกรรมเศรษฐกิจ แต่ต้องเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเป็นธรรมทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และปกป้องวัฒนธรรมท้องถิ่น (Harris, Williams and Griffin, 2016)

สิ่งที่น่าสนใจคือ แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในแนวทางใหม่ได้กล่าวถึงบริบทความเป็นธรรมทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การท่องเที่ยวย่างยั่งยืนในปัจจุบันไม่สามารถแยกออกจากมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืนทางเพศภาวะ (Gender-sustainable development) ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะในบริบทที่การท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับแรงงานที่มีเพศภาวะ เช่น แม่บ้าน คนดูแล และผู้ให้บริการทางเพศ ดังเช่นที่ Scheyvens (2000) เสนอว่า การมีส่วนร่วมของผู้หญิงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องไม่ใช่แค่การจ้างงาน แต่ต้องเป็นการมีอำนาจตัดสินใจในระดับโครงสร้าง และการปกป้องสิทธิของผู้หญิงในชุมชนท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ ยังเริ่มปรากฏแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางเพศ ซึ่งมีความสำคัญในมิติของความยั่งยืนทางวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยเน้นการเคารพ

อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการในทุกเพศสภาพ แนวทางเหล่านี้ถือเป็นองค์ประกอบใหม่ของความยั่งยืนที่ควรถูกรวมเข้าไปในแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงเพศ (Scheyvens, 2000)

แม้ว่าแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเป็นแนวคิดที่เป็นกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งหมด แต่ยังคงปรากฏข้อวิพากษ์ต่อแนวคิดดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยพบว่า แนวคิดดังกล่าวยังคงมีประเด็นปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อาทิ 1) มีความคลุมเครือของคำว่ายั่งยืน (Ambiguity of sustainability) เพราะถูกใช้ในหลายบริบทโดยไม่มีนิยามที่ชัดเจนหรือตายตัว 2) ล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรม (Failure to address structural inequality) เพราะแนวคิดนี้ยังไม่สามารถแก้ไขความเหลื่อมล้ำระหว่าง นักท่องเที่ยวกับชุมชนเจ้าบ้านได้จริง 3) ละเลยมิติอำนาจและวาทกรรม (Neglecting power relations and discourse) แม้จะเสนอให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม แต่ไม่พิจารณาว่าใครมีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือได้ประโยชน์มากที่สุด 4) เน้นเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมมากเกินไป (Ecocentric bias) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมักเน้นด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability) มากกว่ามิติทางสังคม วัฒนธรรม หรือการเมือง มักละเลยประเด็นเกี่ยวกับแรงงาน การจัดสรรรายได้ ความยุติธรรมทางเพศ และชนชั้น และ 5) อาจกลายเป็นเครื่องมือของทุนนิยมใหม่ (Neoliberal co-optation) เพราะมีแนวโน้มดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนในแบบของธุรกิจมากกว่าจะเป็นความยั่งยืนของชุมชน (Scheyvens, 2002; Higgins-Desbiolles, 2008; Bianchi, 2009; Sharpley, 2009; Mowforth and Munt, 2016)

3.3 การท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

การท่องเที่ยวเชิงเพศในสังคมไทยยังคงผิดกฎหมายด้วยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 แต่ทว่าการไม่เข้มงวดของการใช้กฎหมายยังคงส่งผลให้ธุรกิจสีเทาที่สร้างรายได้มหาศาลนี้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา (Juimanee et al, 2022; Silrak, 2023) ตลอดที่ผ่านมามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการท่องเที่ยวเชิงเพศในสังคมไทย พบว่าส่วนใหญ่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเรื่องสาเหตุการเข้าสู่อาชีพและประสบการณ์ตัวตนและความรู้สึกของผู้ให้บริการทางเพศ โดยพบว่าอุตสาหกรรมเชิงเพศดังกล่าวในปัจจุบันไม่ได้มีเพียงเพศหญิงหรือชายเท่านั้น หากแต่ยังเป็นพื้นที่ของกลุ่มคนเพศที่สามหรือกลุ่มคนข้ามเพศที่มีความหลากหลายที่สลับซับซ้อนระหว่างตัวตนหลัก ร่างกายและรูปแบบเพศสัมพันธ์ (Ocha and Earth, 2013) อุตสาหกรรมดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ในการสร้างตัวตนและเป็นพื้นที่ของการปะทะทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน (Statham and Scuzzarello, 2023) อย่างไรก็ตามการเข้าสู่อาชีพอาจเป็นไปได้โดยสมัครใจ แต่ก็มีรายงานที่พบว่าอุตสาหกรรมเชิงเพศดังกล่าวในประเทศไทยยังคงมีการบังคับหรือหลอกลวงเยาวชน โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี เข้าสู่อุตสาหกรรมดังกล่าวด้วยเช่นกัน (Eser, 2025)

- 2) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการค้าบริการให้ถูกกฎหมาย เพราะการยอมรับว่าโสเภณีเป็นงานจะสามารถปกป้องสิทธิสตรีและลดการลงโทษที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการอาชีพด้านเพศได้ (Somswasdi, 2004) นอกจากนี้ยังเป็นเพื่อผลประโยชน์ทางด้านภาษี และการไม่ถูกเอารัดเอา

เปรียบของแรงงาน โดยเฉพาะจากบุคคลที่สามที่ชักชวนให้ผู้อื่นค้าประเวณี (Thailand Development Research Institute, 2022; Juimanee et al, 2022) อย่างไรก็ตามการสนับสนุนให้เกิดสิทธิและเสรีภาพตามอาชีพดังกล่าว ยังคงต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ในประเทศไทยด้วยเช่นกัน (Cholsaktrakul, 2024)

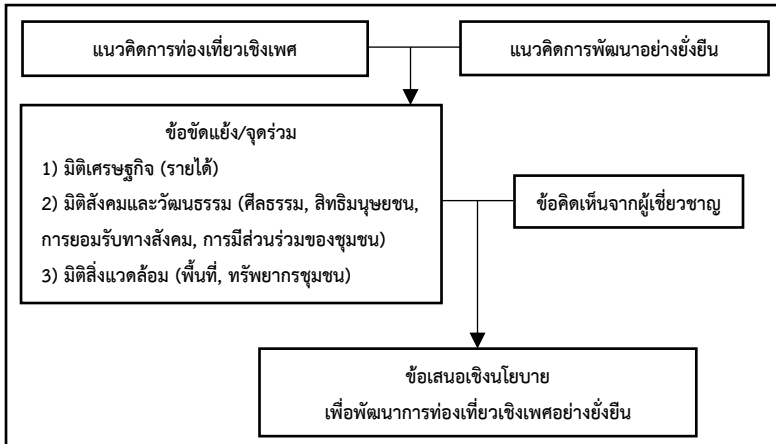
3) การศึกษาเรื่องการยอมรับการท่องเที่ยวทางเพศในประเทศไทย การยอมรับดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามอายุและระดับการศึกษา โดยกลุ่มวัยรุ่น Generation Z และผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไปมีแนวโน้มของการยอมรับมากกว่ากลุ่มอื่น (คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา, เสาวนีย์ รัตนากิบาล, Hannah Elliott และพุทธิดา พันธุ์ครุฑ, 2024) นอกจากนี้จากงานศึกษาของ MacKenzie และคณะ พบว่าวัยรุ่นทั้งในเขตเมืองและในชนบทของสังคมไทยยังคงมองว่าการทำงานบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ผิดทางศีลธรรม เพราะเป็นเรื่องของความบริสุทธิ์ ความอับอาย และชื่อเสียง อย่างไรก็ตามวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มก็ยังคงมีความแตกต่างกัน ขณะที่กลุ่มคนในชนบทจะสัมพันธ์กับค่านิยมทางศาสนาและความสัมพันธ์กับชุมชน ทว่าวัยรุ่นในเมืองจะเน้นอธิบายชุดคุณค่าแบบโลกาภิวัตน์คือการเลือกโดยอิสระ รักโรแมนติก และชื่อเสียงนานาชาติ (MacKenzie et al, 2021)

เมื่อพิจารณาต่อเรื่อง การศึกษาประเด็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคมไทยในมิติของการท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบว่า มีการศึกษาวิจัยที่เน้นไปในเรื่องของการสร้างกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การออกแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน การบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่หรือชุมชนให้มีความยั่งยืน (อภรรพผล โพธิพิพิธ, คณิต เขียววิชัย, วรณวีร์ บุญคุ้ม,

2567; เดชวิทย์ นิลวรรณ, บังอร ฉัตรรุ่งเรือง, อาชวิน ใจแก้ว, ศุภชัย มุกดาสนิท, 2567; ปวีณา ขำพัต และพยอม ธรรมบุตร; 2564) แต่ทว่า กลับไม่พบการศึกษา และวิเคราะห์เรื่องปรากฏการณ์การท่องเที่ยวเชิงเพศร่วมกับการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนเลย ดังนั้นงานศึกษาวิจัยนี้จึงเป็นงานแรกที่จะกล่าวถึงความเชื่อมโยง ของปรากฏการณ์และแนวคิดข้างต้น

3.4 กรอบแนวคิด

จากการทบทวนแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเพศ แนวคิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืน และบริบทในสังคมไทยจะพบว่า จุดเชื่อมต่อระหว่าง แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเพศและแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือข้อเสนอ เิงนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์ข้อขัดแย้งและความเป็นไปได้ในการอยู่ร่วมกันของ แนวคิดทั้งสองผ่าน 3 มิติดังนี้คือ 1) มิติทางด้านเศรษฐกิจในประเด็น รายได้ 2) มิติทางด้านสังคมวัฒนธรรม ในประเด็นศีลธรรม สิทธิมนุษยชน การยอมรับทางสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) มิติทางด้าน สิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการพื้นที่ และทรัพยากรชุมชน จากนั้นจึง สังเคราะห์ข้อค้นพบร่วมกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านการท่องเที่ยว สวัสดิการทางสังคมและทำงานด้านสุขภาวะทางเพศด้วยกระบวนการ สนทนากลุ่ม สร้างเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงเพศอย่างยั่งยืนในสังคมไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการท่องเที่ยวเชิงเพศอย่างยั่งยืน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และทำกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ดังนี้

- 1) ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี พร้อมกับวิเคราะห์เอกสาร บทความ หนังสือ และงานวิจัย มีหลักเกณฑ์ในการคัดกรองเอกสารคือ
 - 1) เป็นเอกสารที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องโดยตรงหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับในการอธิบายแนวคิดแนวคิดและปรากฏการณ์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเพศ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
 - 2) เป็นเอกสารรูปแบบหนังสือ รายงานองค์กร และบทความทางวิชาการจาก

แหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ 3) แหล่งข้อมูลสามารถเข้าถึงได้และมีความทันสมัย จากนั้นจึงวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลประเด็นขัดแย้งและจุดร่วมของการท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) คณะผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้ก่อนหน้านี้ จัดทำกระบวนการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 15 คน โดยผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมจะพิจารณาจากคุณสมบัติคือ เป็นผู้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเพศหรือการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป ทั้งนี้กำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 15 คน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสวัสดิการทางสังคมจำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาวะทางเพศจำนวน 5 คน จากนั้นจึงรวบรวมประเด็นข้อคิดเห็น และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศอย่างยั่งยืน

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อขัดแย้งและจุดร่วม ความเป็นไปได้ในการอยู่ร่วมกัน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศและแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้เป้าหมายหมายความการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกันทั้งในลักษณะความสัมพันธ์ในลักษณะที่มีทั้งความขัดแย้งและจุดร่วมกันทั้งในประเด็นด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลลัพธ์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่างมีจุดร่วมคือการนำไปสู่การสร้างรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ สำหรับประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวสร้างเม็ดเงินมากถึงร้อยละ 10-30 ของรายได้ท่องเที่ยวทั้งหมด (Thailand Development Research Institute, 2022; Lindner, 2024) แต่ด้วยสถานะของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศดังกล่าวยังคงผิดกฎหมาย จึงไม่มีตัวเลขยืนยันที่แน่ชัดว่าเม็ดเงินดังกล่าวนั้นตกไปสู่ใครบ้าง และยังอาจเกิดข้อเสียเปรียบทางด้านการเก็บภาษีของรัฐ การเสริมสร้างการจ้างงานในท้องถิ่นและการสนับสนุนกระจายรายได้สู่ชุมชนจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ขณะที่ประเทศที่งานบริการดังกล่าวถูกกฎหมาย อาทิ เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี อังการี นำไปสู่รายได้ให้แก่รัฐสูงถึงกว่า 100 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (Yesilyurt, 2022)

แม้ว่าหลายประเทศใช้การท่องเที่ยวเชิงเพศเป็นแหล่งรายได้หลัก แต่ก็อาจเสี่ยงต่อการพัฒนาอย่างไม่ยั่งยืนเพราะขาดความหลากหลายทางเศรษฐกิจ และเสี่ยงต่อวิกฤตเศรษฐกิจหากเกิดการสั่งห้ามการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวหรือวิกฤตสุขภาพ (Clift and Carter, 2000) แม้การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่บางพื้นที่ แต่ก็ไม่ได้ตกไปสู่ผู้คนและชุมชน และยังมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการสูญเสียโอกาสในการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นหรือการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นได้เช่นกัน ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศในมิติทางเศรษฐกิจเพื่อให้มีความยั่งยืนจึงมีจุดรวมและเป็นไปได้มากขึ้นหากมีการทำให้ถูกกฎหมาย และ

มีนโยบายที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเพศเข้ากับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมและกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนหรือคนในพื้นที่ด้วย

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่าการท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นมีข้อขัดแย้งกันอย่างชัดเจน โดยเฉพาะสังคมไทยที่มีพื้นฐานทางศีลธรรมและวัฒนธรรมจากศาสนา งานบริการทางเพศจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ผิดทางศีลธรรม เพราะเป็นเรื่องไม่ความบริสุทธิ์ น่าละอาย และส่งผลให้เกิดการเสียชื่อเสียง (MacKenzie et al, 2021) เช่นเดียวกับองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติที่เสนอให้มีการประเมินบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงเพศทั้งในมิติของเศรษฐกิจ ความยั่งยืนทางสังคมและจริยธรรม สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการวางนโยบายเพื่อควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลเสียต่อชุมชนในระยะยาว (World Tourism Organization, 2013)

การท่องเที่ยวเชิงเพศยังสัมพันธ์กับประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของสิทธิ เพราะกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ การบังคับ การล่อลวง หรือการมีเพศสัมพันธ์กับผู้เยาว์ รวมถึงการค้ามนุษย์ การแสวงผลประโยชน์จากความยากจน และการใช้แรงงานทางเพศที่ไม่สมัครใจ (Truong, 1990) อาจมีการแสวงหาประโยชน์จากแรงงานทางเพศและความไม่เท่าเทียมโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา ผู้หญิง เด็ก และกลุ่ม LGBTQ+ ถูกผลักเข้าสู่อุตสาหกรรมนี้เพราะทางเลือกที่จำกัด (Cabezas, 2009) เด็กที่ตกเป็นเหยื่อมักเผชิญกับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจในระยะยาว รวมถึงการถูกตีตราและถูกกีดกันจากระบบการศึกษาและสังคม (Bah and Saptandari, 2020) ทั้งหมดขัดกับหรือละเมิด

หลักสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Office on Drugs and Crime, 2020) การออกกฎหมายรับรองอาชีพขายบริการทางเพศ แก่บุคคลที่มีอายุ 20 ขึ้นไปจึงจะสามารถกำกับ ปกป้อง และลดการค้ามนุษย์ ได้อย่างเป็นระบบได้ (Hung, 2023) นอกจากนี้ การปฏิรูปกฎหมายเพื่อการ คุ้มครองทางกฎหมายแก่ผู้ค้าบริการทางเพศ ดังเช่นประเทศสวีเดน รัฐวิกตอเรีย ของออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ยังมีความสำคัญในการช่วยยุติการปฏิเสธ สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ค้าบริการทางเพศที่ตกเป็นเหยื่อในฐานะพลเมืองไทย และจะช่วยแก้ไขการตีตราที่ติดมากับการค้าประเวณีด้วย (Silrak, 2023)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเข้าสู่อาชีพอาจเป็นไปได้โดย สมัยครใจ แต่การท่องเที่ยวเชิงเพศที่ไม่ถูกกฎหมายมักมีการกดขี่และเอารัดเอา เปรียบแรงงานทางเพศ ทั้งนี้การทำให้อาชีพโสเภณีถูกกฎหมายจึงจะช่วย ปกป้องสิทธิแรงงานได้ (Waller, 2020) และหากมีการคุ้มครองสิทธิของ แรงงานทางเพศดังกล่าวจะยิ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยว เชิงเพศให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจโดยเน้นการมีส่วน ร่วมของชุมชนท้องถิ่น ดังเช่นในกรณีของคิวบาและสาธารณรัฐโดมินิกันที่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศควรได้รับการมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของ เศรษฐกิจการดูแล ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงความสัมพันธ์ทางอำนาจในเชิงลบ แต่มี ศักยภาพที่จะเกิดการแลกเปลี่ยนที่มีความหมายในระดับบุคคลหากมีการ กำกับอย่างมีสิทธิและศักดิ์ศรีเช่นกัน (Stjernrup, 2006; Amalia, 2009; Parreñas, 2011)

3) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องของพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงเพศมักเน้นผลประโยชน์ระยะสั้นจึงละเลยสิทธิ สวัสดิภาพ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ซึ่งขัดกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาพรวม (Saarinen, 2006) เมื่อพิจารณาสิ่งที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของชุมชน และสิ่งนี้จะนำไปสู่การยอมรับทางสังคมจะพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศกลับมีส่วนในการทำลายภาพลักษณ์ของประเทศปลายทาง เมืองที่มีภาพลักษณ์ผูกกับการท่องเที่ยวเชิงเพศอาจส่งผลให้ประเทศถูกมองว่าเป็นจุดหมายทางเพศซึ่งทำลายคุณค่าทางวัฒนธรรมและศักดิ์ศรีของคนท้องถิ่น และอาจสูญเสียโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น (Jeffreys, 2009) ยิ่งพิจารณาการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวในสังคมไทยแล้วกลับไม่เคยปรากฏความเชื่อมโยงกับชุมชนเลย แม้ว่าเด็กรุ่นใหม่จะเข้าใจประเด็นดังกล่าวมากยิ่งขึ้น แต่ทว่าการยอมรับทางสังคมของสังคมไทยต่อเรื่องดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นได้ยาก (คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา, เสาวนีย์ รัตนภิบาล, Hannah Elliott และพุทธิดา พันธ์ครุฑ, 2567; MacKenzie et al, 2021) เหตุนี้เอง การท่องเที่ยวเชิงเพศและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงไม่สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเพศได้อย่างแนบสนิท การออกแบบนโยบายโดยคำนึงถึงประเด็นดังกล่าวจึงเป็นเรื่องสำคัญ การควบคุมอุตสาหกรรมบริการทางเพศอย่างเป็นระบบจะต้องสร้างให้เกิดความปลอดภัยโปร่งใสแล้วยังต้องยั่งยืนในเชิงสังคม สามารถควบคุมให้การท่องเที่ยวเชิงเพศอยู่ในกรอบของความรับผิดชอบได้ด้วย (Witzer, 2012)

การท่องเที่ยวเชิงเพศอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมในท้องถิ่น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีการพึ่งพารายได้จากนักท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมการค้าประเวณีในพื้นที่ท่องเที่ยวอาจส่งผลให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ ทศนคติต่อเพศสภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งภายในชุมชนระยะยาวได้ (Monterrubio and Bello, 2011) การท่องเที่ยวเชิงเพศยังอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งด้านสุขภาวะทางสังคม และเชื่อมโยงกับการแพร่กระจายของโรคทางเพศสัมพันธ์ (STIs) เพราะนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมักกลายเป็นพาหะในการนำเชื้อกลับไปยังประเทศของตน และในทางกลับกัน ผู้ให้บริการก็เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อใหม่จากนักท่องเที่ยวเช่นกัน (Hillis, Leavey, Kewley, Church and Hout, 2020) นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพกายแล้วยังพบว่า ผู้ให้บริการทางเพศในพื้นที่ท่องเที่ยวมักเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล หรือแม้แต่ภาวะเครียดจากเหตุการณ์รุนแรง (PTSD) เนื่องจากการถูกล่วงละเมิดและความไม่มั่นคงในอาชีพ สภาวะเช่นนี้ส่งผลกระทบในระดับบุคคลและสะท้อนออกไปยังความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน กลายเป็นปัญหาด้านสุขภาวะทางสังคมทั้งหมดข้างต้น จึงแสดงให้เห็นถึงข้อขัดแย้งทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามก็ยังมีพบจุดร่วมในแต่ละประเด็นและบางกรณีตัวอย่างของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าว ดังนั้น สำหรับสังคมไทยจึงยังมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศให้มีความสอดคล้องและ

อยู่ร่วมกันได้กับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการมีข้อเสนอแนวทางการดำเนินนโยบายที่มีการควบคุมและกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

5.2 ข้อคิดเห็นและเสนอแนะจากกระบวนการสนทนากลุ่ม

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลในเรื่องความขัดแย้งและความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศอย่างยั่งยืนทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ร่วมจัดกระบวนการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านสวัสดิการทางสังคม และผู้ทำงานด้านสุขภาวะได้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1) ปัจจุบันหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยยังขาดระบบการคุ้มครองผู้ให้บริการทางเพศที่เป็นทางการ ทำให้กลุ่มนี้เข้าไม่ถึงสิทธิด้านสุขภาพ และสิทธิแรงงาน และจะเกิดผลเสียทั้งปัญหาส่วนบุคคล ชุมชน และภาพรวมของสังคม สิ่งสำคัญคือการเริ่มต้นจากการทำให้อาชีพโสเภณีถูกกฎหมายและมีระบบกำกับดูแลที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย

2) การตีตราทางสังคมทำให้คนทำงานในภาคการท่องเที่ยวไม่สามารถเปิดเผยตัวตนได้ ซึ่งกระทบต่อสุขภาวะทางจิตใจ และสุขภาวะทางสังคม สิ่งนี้เป็นเรื่องของภาพลักษณ์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศ เสนอให้มีการจัดสรรหรือเปิดพื้นที่ให้บริการอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย โดยต้องกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่และมีการควบคุมอย่างเข้มงวด โปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อจะสามารถควบคุมปัญหาที่จะส่งผลกระทบทางลบต่อสังคมทั้งเรื่องเยาวชน การค้ามนุษย์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3) ควรมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างการรับรู้ และสื่อสารสาธารณะถึงประเด็นดังกล่าวรวมถึงการสร้างการตระหนักรู้ในสิทธิและเพศภาวะอย่างรอบด้านควบคู่ไปกับการทำให้ถูกกฎหมาย เพราะการยอมรับทางสังคมเองก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเพศ และต้องขยายการรับรู้ ทาวิธีการลดอคติ และมีแผนการรับรอง ผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างพื้นที่ให้บริการกับชุมชนโดยรอบ โดยคำนึงถึงมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4) การดำเนินการภาคปฏิบัติต้องเกิดแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ต้องมีความต่อเนื่อง และมีการควบคุมอย่างเปิดเผย มีการกำหนดการวางแผนทำงานด้านสุขอนามัยเชิงรุก เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยว ตลอดจนต้องมีนโยบายที่เกิดการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบจากทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญร่วมข้อค้นพบจากการสำรวจวิจัยเอกสารที่จึงได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศให้เกิดความยั่งยืน ดังนี้

1) ควรมีการตั้งเขตหรือกำหนดพื้นที่บริการเฉพาะ (sexual service zones) ที่มีการจัดทำรายละเอียดเชิงกลไกในการกำกับดูแลคอยตรวจสอบ อาทิ มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจระดับชาติ เพื่อบูรณาการกำกับดูแลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงเพศให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการกำหนดผู้มีส่วนที่ในการส่งเสริมเชิงป้องกัน ตรวจสอบและลงโทษ ทั้งหมดเพื่อสวัสดิภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทั้งผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และชุมชนโดยรอบ อีกทั้งยังต้องกำกับดูแลควบคุมให้ไม่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรง การคุกคาม เยวชน ฯลฯ ทั้งนี้ ชุมชนต้องมีบทบาทและส่วนร่วมในการออกแบบนโยบาย การบริหารพื้นที่และการตรวจสอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์เกินควร

2) ควรมีการรับรองสิทธิของผู้ให้บริการทางเพศ ดำเนินการภายใต้กรอบความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการออกใบอนุญาตผู้ให้บริการอย่างเป็นทางการ พร้อมสิทธิแรงงาน อาทิ ประกันสุขภาพ กองทุนฉุกเฉิน รัฐควรมีแนวทางในการคุ้มครองแรงงานทางเพศ ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาผลประโยชน์ ผ่านกฎหมายทั้งในกรอบของสิทธิมนุษยชน และกฎหมายแรงงาน อีกทั้งยังควรต้องสร้างฐานข้อมูลระดับชาติ ของผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ และพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเพศ เพื่อให้สามารถกำกับดูแลได้อย่างโปร่งใส

3) มีการศึกษาเพื่อการพัฒนาและมีการสื่อสารให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ทั้งประชาชนในพื้นที่ ในประเทศและต่างประเทศ ผ่านมิติสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเพศทุกมิติ จากการศึกษาวิจัย ตัวอย่างประเทศที่ดำเนินการที่สำเร็จและล้มเหลว มีการส่งเสริมความเข้าใจ การลดอคติ ไม่ตีตรา สร้างความเชื่อมั่น เรื่องความปลอดภัยต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเน้นการปกป้องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังต้องมีการ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและสื่อการเรียนรู้ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในระบบ เช่น ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ให้เข้าใจมิติทางสิทธิ ความเท่าเทียม และการคุ้มครองเฉพาะกลุ่มตรวจสอบและประเมินเพื่อ

ลดผลกระทบในการดำเนินการเชิงลบต่อชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4) มีการสร้างความร่วมมือระหว่างรูปแบบการท่องเที่ยว เป็นการกระจายรูปแบบการท่องเที่ยว โดยมีการท่องเที่ยวเชิงเพศเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นในพื้นที่ โดยอาจส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวดังกล่าวกับการท่องเที่ยวชุมชน วัฒนธรรม หรือธรรมชาติของพื้นที่ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางเลือกอื่นในการท่องเที่ยวไปในตัว และยังต้องเชื่อมโยงกับภาคีต่างประเทศ และองค์กรสิทธิมนุษยชนเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี

5) มีการอบการประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายการท่องเที่ยวเชิงเพศ ผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นตัวชี้วัด อาทิ ด้านสุขภาวะ ด้านความเป็นธรรม รายได้ ความพึงพอใจของชุมชน ฯลฯ

6. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องข้อขัดแย้งและจุดร่วมของการท่องเที่ยวเชิงเพศกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีข้อค้นพบทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมิติด้านเศรษฐกิจพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศและแนวคิดการพัฒนาต่างมีเป้าหมายที่การสร้างรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันด้วยสถานะที่ยังผิดกฎหมายจึงส่งผลให้การท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวขาดโอกาสในการจัดเก็บภาษี รวมถึงการส่งเสริมการจ้างงานเพื่อกระจายรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ขณะที่มิติทาง

สังคมและวัฒนธรรมพบว่ามีความขัดแย้งกับหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเรื่องของศีลธรรมที่ตั้งอยู่บนฐานคิดของศาสนาเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน การล่อลวงเยาวชน และการค้ามนุษย์ การปฏิรูปกฎหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเพศถูกกฎหมายจึงมีบทบาทสำคัญต่อการทั้งการกำกับ ปกป้อง และป้องกันประเด็นขัดแย้งดังกล่าว รวมถึงส่งผลต่อการขับเคลื่อนด้านสิทธิแรงงาน สิทธิทางร่างกาย สิทธิของเพศภาวะ สุขภาวะ และลดการตีตราด้วยเช่นกัน และมีมิติทางด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเพศโดยส่วนใหญ่มักเน้นผลประโยชน์ระยะสั้น จึงละเลยสิทธิ สวัสดิภาพ สุขภาวะและการมีส่วนร่วมของชุมชน อีกทั้งยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภาพลักษณ์ของชุมชน หรือวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงการไม่บูรณาการผลประโยชน์และทรัพยากรในเชิงพื้นที่อย่างคุ้มค่า

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะพบข้อขัดแย้งทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อพิจารณาอย่างพบจุดร่วมในแต่ละประเด็นจะพบว่า มีความเป็นไปได้ที่จะสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศให้มีความสอดคล้องและอยู่ร่วมกันได้กับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผ่านการมีข้อเสนอแนวทางการดำเนินนโยบายที่มีการควบคุมและกำกับดูแลอย่างเหมาะสม โดยงานวิจัยนี้เสนอว่า 1) ต้องมีการจัดการตั้งเขตพื้นที่บริการเฉพาะคือทำให้ถูกกฎหมายเพื่อสามารถกักตุนได้ โดยชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบ บริหารจัดการและตรวจสอบนโยบาย 2) ต้องมีการควบคุมและการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอย่างเป็นระบบ 3) ต้องขยายการรับรู้ ผ่านทางการศึกษาเพื่อพัฒนาและการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

แก่ประชาชนทั้งในพื้นที่ ในประเทศ และต่างประเทศ 4) ต้องมีการสร้างความร่วมมือ การกระจายรูปแบบการท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลาย การท่องเที่ยวเชิงเพศพัฒนาไปเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ หรือชุมชน และ 5) ต้องมีการรอบการประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายโดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นตัวชี้วัด ทั้งหมดนี้จะเกิดขึ้นจริงได้ต้องสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณค่าของมนุษย์ภายใต้บริบทที่สังคมวัฒนธรรมที่เปิดรับและมีกลไกการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพดำเนินควบคู่กับหลักความยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้วยบทความวิจัยนี้มีข้อจำกัด ยังขาดการวิจัยภาคสนามหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ แม้ว่าข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จะเกิดขึ้นจากการวิจัยเอกสารร่วมกับงานการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่ยังคงขาดข้อมูลจากผู้ให้บริการทางเพศ ชุมชน หรือผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในมิติอื่น จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยถัดไป ให้มีการผสมผสานข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ข้างต้นเพิ่มเติม เพื่อจะช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึกและความหลากหลายของมุมมอง และเกิดเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีรายละเอียดและนำไปสู่ปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับการศึกษาเชิงนโยบาย เป็นฐานข้อมูลและฐานคิดเบื้องต้นในทางวิชาการในการริเริ่มประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเพศให้มีความยั่งยืน นอกจากนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นผลจากการวิจัยยังสามารถยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับการปฏิบัติการ โดยเป็นต้นแบบให้เกิดการดำเนินการเชิงนโยบาย หรือสามารถนำไปใช้เป็นแนวขับเคลื่อนในทางปฏิบัติสำหรับภาคีรัฐองค์กรเอกชน และภาคประชาสังคมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านการรณรงค์สร้างความเข้าใจ หรือการอบรมภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเด็นดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- เดชวิทย์ นิลวรรณ, บังอร ฉัตรรุ่งเรือง, อาชวิน ใจแก้ว, ศุภชัย มุกดาสนิท. (2567). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการให้คุณค่าในการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนในการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 13(2), 1-20. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2567, จาก https://so03.tcithaijo.org/index.php/jms_ubu/article/view/271979
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา, เสาวนีย์ รัตนากิบาล, Hannah Elliott และ พุทธิดา พันธุ์ครุฑ. (2567). การยอมรับการท่องเที่ยวทางเพศในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 6(2), 18-31. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2568, จาก <https://so03.tcithaijo.org/index.php/jmspsru/article/view/268028>
- ปวีณา ขำพัด และพยอม ธรรมบุตร. (2564). แนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดพิษณุโลก ประเทศไทย. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 11(1), 187-199.

สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/246030>

อัฐพล โพธิพิพิธ, คณิต เขียววิชัย และวรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2567). การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*. 11(1), 250-274. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2567, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/issmu/article/view/270845>

Bah, Y. M. and Saptandari E. P. P. (2020). Impacts of Child Sex Tourism Systematic Literature Review Impacts of Child Sex Tourism Systematic Literature Review. *Global Journal of Human-Social Science: H Interdisciplinary*. 20(1), 4-14.

Bianchi, R. V. (2009). The 'Critical Turn' in Tourism Studies: A Radical Critique. *Tourism Geographies*. 11(4), 484-504.

Brennan, D. (2004). Women work, men sponge, and everyone gossips: Macho men and stigmatized/ing women in a sex tourist town. *Anthropological Quarterly*. 77(4), 705-733. <https://dx.doi.org/10.1353/anq.2004.0050>

Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.

Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state of the art review. *Tourism Geographies*. 1(1), 7-25. <https://doi.org/10.1080/14616689908721291>

- Cabezas, A. L. (2009). *Economies of Desire: Sex and Tourism in Cuba and the Dominican Republic*. Pennsylvania: Temple University Press.
- Cholsaktrakul, P. (2024). Legalization of prostitution for Thailand. *Romphruek Journal of the Humanities and Social Sciences*. 42(3), 231-252. Retrieved November 15, 2024, from <https://so05.tcithaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/270557>
- Clift, S. and Carter, S. (2000). *Tourism and Sex: Culture, Commerce and Coercion*. New York: Pinter.
- Eser, A. (2025). *Thailand Sex Tourism Statistics*. Retrieved May 31, 2025 from <https://zipdo.co/thailand-sex-tourism-statistics/>
- Hall, C. M. and Lew, A. A. (2009). *Understanding and managing tourism impacts: An integrated approach*. London: Routledge.
- Harris, R., Williams, P. and Griffin, T. (Eds.). (2016). *Sustainable Tourism: A Global Perspective*. (2nd ed.). New York: Routledge.
- Harvey, D. (2005). *A Brief History of Neoliberalism*. New York: Oxford University Press.
- Higgins-Desbiolles, F. (2006). More than an “industry”: The forgotten power of tourism as a social force. *Tourism Management*. 27(6), 1192-1208.

Hillis, A., Leavey, C., Kewley, S., Church, S. and Hout, M. C. V. (2020).

Sex tourism, disease migration and COVID-19: Lessons learnt and best practices moving forward. *Journal of Travel Medicine*. 27(7), 1-2. from <https://doi.org/10.1093/jtm/taaa144>

Jeffreys, S. (2009). *The Industrial Vagina: The Political Economy of the Global Sex Trade*. London: Routledge.

Juimane, K., Suttibodee, S., Arunthari, S. and Arthivech, U. (2022).

Legal measures to solve the problem of voluntary prostitution in the Kingdom of Thailand. *Ph.D. in Social Sciences Journal*. 12(1), 87-99. Retrieved October 21, 2024, from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/220245>

Lindner, J. (2024). *Prostitution Money Statistics*. Retrieved March

10, 2025, from <https://gitnux.org/prostitution-money-statistics/>

McKenzie, J., Reyes, J. J., Xiong, K. C., Corona, A. and Armsworthy,

C. (2021). Virtue, shame, and choice: Perspectives of sex work among adolescents in variously globalized Thai communities. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 52(6), 533-552. <https://doi.org/10.1177/002202212110323>

Monterrubio, J. C., and Bello, A. (2011). Local community attitudes

towards the impact of tourism on prostitution. *Journal of tourism - studies and research in tourism*. 12(12), 13-20.

- Mowforth, M. and Munt, I. (2016). *Tourism and sustainability: Development, globalization and new tourism in the Third World*. (4th ed.). New York: Routledge.
- Nussbaum, M. C. (1999). *Sex and social justice*. New York: Oxford University Press.
- Ocha, W. and Earth, B. (2013). Identity diversification among transgender sex workers in Thailand's sex tourism industry. *Sexualities*. 16(1-2), 195-216. <https://doi.org/10.1177/1363460712471117>
- Oppermann, M. (1999). Sex tourism. *Annals of Tourism Research*. 26(2), 251-266.
- Parreñas, R. S. (2011). *Illicit flirtations: Labor, migration, and sex trafficking in Tokyo*. Stanford: Stanford University Press.
- Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of Tourism Research*. 33(4), 1121-1140. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.06.007>
- Scheyvens, R. (2000). Promoting Women's Empowerment Through Involvement in Ecotourism: Experiences from the Third World. *Journal of Sustainable Tourism*. 8(3), 232-249. <https://doi.org/10.1080/09669580008667360>
- Scheyvens, R. (2002). *Tourism for development: Empowering communities*. London: Prentice Hall.

- Sharpley, R. (2009). *Tourism development and the environment: Beyond sustainability*. London: Earthscan.
- Silrak, Y. (2014). *Reforming prostitution law in Thailand*. [Doctoral dissertation]. School of Law, Faculty of Business, Economics and Law La Trobe University Research Repository. Retrieved October 12, 2024 from https://opal.latrobe.edu.au/articles/thesis/Reforming_prostitution_law_in_Thailand/21845673
- Somswasdi, V. (2004). Legalization of prostitution in Thailand: A challenge to feminism and societal conscience. In Pajerek, J. (Ed.). *Cornell Law School Berger International Speaker Papers*. Paper 2. Cornell Law School. Retrieved November 24, 2024, from https://scholarship.law.cornell.edu/biss_papers/2
- Statham, P. and Scuzzarello, S. (2023). Transgender kathoey and gay men using tourist-zone scenes as ‘social opportunities’ for nonheteronormative living in Thailand. *Gender, Place and Culture*. 30(2), 183–210. <https://doi.org/10.1080/0966369X.2021.1997937>
- Thailand Development Research Institute. (2022). *Thailand should legalise prostitution*. Retrieved October 5, 2024, from <https://tdri.or.th/en/2022/07/thailand-should-legalise-prostitution/>

- Truong, T. D. (1990). *Sex, Money and Morality: Prostitution and Tourism in Southeast Asia*. New Jersey: Zed Books.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). *Global Report on Trafficking in Persons 2020*. Retrieved November 18, 2024, from <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/glotip-2020.html>
- Waller, R. (2020). Decriminalizing Sex Work in Thailand. Retrieved November 27, 2024, from <https://seasia.yale.edu/news/decriminalizing-sex-work-thailand>
- Weitzer, R. (2024). *Rethinking Sex Tourism: Thailand as a Case Study by Ronald Weitzer*. Retrieved November 22, 2024, from <https://nyupress.org/blog/2024/08/05/rethinking-sex-tourism-thailand-as-a-case-study-by-ronald-weitzer/>
- World Tourism Organization. (2004). *Indicators of sustainable development for tourism destinations: A guidebook*. Madrid: World Tourism Organization.
- World Tourism Organization. (2013). *Sustainable Tourism for Development Guidebook - Enhancing capacities for Sustainable Tourism for development in developing countries*. <https://doi.org/10.18111/9789284415496>

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาไทยสู่สากล
JAPANESE LANGUAGE LEARNING STRATEGIES
TO UPGRADE THE QUALITY OF THAI EDUCATION
TO THE INTERNATIONAL LEVEL

ลัณระวี ปฏิพิมพาคม^{1*}
Lunravee Patipimpakom^{1*}

Received date: November 30, 2023

Revised date: August 20, 2024

Accepted date: August 20, 2024

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* Corresponding author, E-mail: lunravee.pat@ku.th

บทคัดย่อ

ภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาต่างประเทศที่มีความจำเป็นและความสำคัญต่อประเทศไทยและทั่วโลก ผู้เรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนภาษาเชิงรุก (Active Language Learning) คือ ผู้เรียนเรียนเพื่อสร้างคำถามและตอบคำถาม เพื่อสืบค้น ค้นคว้าและรวบรวมความรู้ เพื่อสร้างประโยค เพื่อสื่อสาร เพื่อใช้ประกอบอาชีพ และให้บริการในสังคมได้ กลยุทธ์การเรียนเชิงรุกที่มีการบริหารจัดการเป็นฐาน (Active Learning and Management-Based Strategies: ALM Strategies) เป็นกลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ กลยุทธ์กระบวนการเรียนเชิงรุก (Active Learning Strategy) ซึ่งได้แก่ การสร้างสรรค์ปัญญา (Constructivism) การมีส่วนร่วม (Participation) การมีความรับผิดชอบ (Responsibility) การบูรณาการ (Integration) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) และ กลยุทธ์การบริหารจัดการเป็นฐาน (Management-Based Strategy) ซึ่งได้แก่ นโยบายสาธารณะ (Public Policy) การจัดการเรียนการสอน (Teaching and Learning Management) ครูหรือผู้สอน (Teacher) หลักสูตร (Course) การประเมินผล (Evaluation) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (ICT) และการแสวงหาความร่วมมือ (Cooperation)

คำสำคัญ : กลยุทธ์การเรียน, ภาษาญี่ปุ่น, คุณภาพการศึกษาไทย, ระดับสากล

Abstract

Japanese is considered an essential and important foreign language in Thailand and worldwide. Japanese language learners need to get involved in an active language learning process which allows them to ask and answer questions, to search for and gather knowledge, to construct sentences, to communicate, to pursue a career, and to serve the society. Active learning and management-based strategies (ALM Strategies) has been utilized for Japanese language learning to upgrade the quality of Thai education to the international level. This strategy consists of (1) active learning strategy which includes constructivism, participation, responsibility, integration, and self-learning; and (2) management-based strategy which includes public policy, teaching and learning management, teacher, course, evaluation, information and communication technology (ICT), and cooperation.

Keywords: Learning Strategy, Japanese Language, Thai Education Quality, International Level

1. บทนำ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เพราะสังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ โลกแห่งข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้า ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม มีผลกระทบทั่วถึงอย่างรวดเร็ว บุคคลในสังคมต้องติดต่อ พบปะ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่ง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นักเรียนไทยนิยมเรียนภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ได้แก่ ภาษาจีนกลาง ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส และภาษารัสเซีย โดยเฉพาะภาษาญี่ปุ่น ในปี 2561 พบว่ามีจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 184,962 คน ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) มีบริษัทญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เช่น บริษัทด้านอุตสาหกรรม ยานยนต์ ไฟฟ้า เครื่องจักร และอาหาร ถ้าคนไทยรู้ภาษาญี่ปุ่นไว้จะมีความได้เปรียบ เพราะการติดต่อซื้อขาย ด้านธุรกิจ การค้า หรือการทำงานร่วมกับองค์กรญี่ปุ่นจะได้รับความไว้วางใจ และทำให้พวกเขาได้เปรียบในแง่ของโอกาสในการทำงานและการเติบโตส่วนบุคคล และ 2) คนไทยหลายคนเริ่มหลงใหลในวัฒนธรรมญี่ปุ่น ทั้งอาหาร แฟชั่น ดนตรี และแอนิเมชัน การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจะสามารถช่วยให้คนไทยเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จึงควรเริ่มศึกษาเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สามด้วย ในขณะเดียวกัน ประเทศญี่ปุ่น ยังเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา และ จีน ถือว่าใหญ่เป็นอันดับ 2 ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นเป็นที่นิยมและต้องการ

ในตลาดแรงงานสากลมากขึ้น (วนิดา วาติเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัจย์ และ สมบัติ ทิมทรัพย์, 2560) สำหรับประเทศไทย มีการสอนภาษาญี่ปุ่นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2477 ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7-8 แผนกวิสามัญ ภาษาต่างประเทศ ณ โรงเรียนมัธยมวัดบพิตรพิมุข กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงธรรมการ ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่บพิตรพิมุข จักรวรรดิ และเริ่มการสอนระดับอุดมศึกษาที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกใน พ.ศ. 2487 (Fukushima, Numtong and Na Ranong, 2013) และได้รับความนิยมาอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจของ The Japan Foundation พบว่าในประเทศไทยมีจำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 183,957 คน แต่ในขณะเดียวกันจากการศึกษาพบว่า การเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนไทย มีปัญหาอยู่ไม่น้อย ดังเช่น ทศนีย์ เมธาพิสิฐ (2547) กล่าวว่า ปัญหาของนักเรียนไทยคือ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจวัฒนธรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของชาวญี่ปุ่น แต่จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของภาษาเท่านั้น เพราะหากนักเรียนไทยเข้าใจวัฒนธรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของชาวญี่ปุ่น จะทำให้สามารถเลือกใช้ภาษาได้ถูกกาลเทศะ และเหมาะสมกับสถานการณ์ ในขณะที่การศึกษาของ ศศิวิมล พชรศิลป์ และอัญชลี ทองเอน (2559) พบว่าปัญหาหลักของการเรียนภาษาญี่ปุ่น คือ เรื่องคำศัพท์ การออกเสียง โครงสร้างของประโยค จะเป็นปัญหาในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งนักเรียนไทยส่วนมาก มีคลังความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ ถือว่าเป็นจุดอ่อนต่อการพัฒนาพัฒนาทักษะทางภาษาญี่ปุ่นในด้านอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่การศึกษา

ของ สายัณห์ กอเสถียรวงศ์ (2564) พบว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่ยากต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งผู้สอนและเทคนิคการสอน เป็นตัวจูงสำคัญในการเรียนภาษาญี่ปุ่นให้ได้มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้จริง จากความจำเป็นที่ต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยสู่มาตรฐานสากล และปัญหาการพัฒนาความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้เขียนในฐานะที่เป็นผู้สอนภาษาญี่ปุ่นคนหนึ่ง จึงขอเสนอแนวคิดและกลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล เพื่อจุดประกายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียน และผู้สอน อันจะนำไปสู่แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะขอกล่าวประเด็นที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ความสำคัญและความจำเป็นของภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย 2) การเรียนภาษาญี่ปุ่น

2. ความสำคัญและความจำเป็นของภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

ภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญรองจากภาษาอังกฤษ และยังได้รับความนิยมเรียนพอ ๆ กับภาษาจีน จากการสำรวจพบว่า ปี 2021 มีคนไทยเรียนภาษาญี่ปุ่น มีจำนวนมากถึง 183,957 คน และยังมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 1) ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับ 3 ของโลก ทำให้หลายประเทศ รวมทั้งไทย นิยมดำเนินธุรกิจ การค้าขายและการลงทุนกับประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นเป้าหมายสำคัญของการท่องเที่ยวของชาวญี่ปุ่น

ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ทั้งด้านอาหาร แฟชั่น ความทันสมัยของเทคโนโลยี กีฬา ซึ่งคนไทยต่างชื่นชอบ ก็ยังเพิ่มพูนความสำคัญและความต้องการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยมากขึ้น ในขณะเดียวกันโรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว สถานบริการต่าง ๆ ล้วนต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น รวมทั้ง บริษัท โรงงาน ธนาคาร ห้างร้านเอกชนมากกว่าร้อยละ 50 ต่างก็ต้องการบุคลากรที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้เข้ามาทำงานในหน่วยงานของตน (สมพร โกมารทัต, 2548) นอกจากนี้ยัง พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชาวญี่ปุ่นมาอาศัยอยู่มากที่สุดเป็นอันดับที่ 4 รองจากสหรัฐอเมริกา จีน และออสเตรเลีย ด้วย 5 เหตุผลสำคัญที่ชาวญี่ปุ่นมาอาศัยหรือมาทำงานในประเทศไทย คือ 1) สวัสดิการดี 2) มีโอกาสในการออมเงินมากกว่า 3) มีตำแหน่งงานที่ดีกว่า 4) ความอร่อยของอาหารไทย และ 5) มีแหล่งบันเทิงในราคาย่อมเยา และจากการสำรวจของกรมการจัดหางาน (2565) พบว่ามีแรงงานญี่ปุ่นที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักรจำนวน 28,263 คน ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา 2565 มีจำนวน 28,394 คน สัดส่วนยังเพิ่มขึ้นแม้อยู่ในช่วงของการแพร่ระบาดของ COVID-19 และสถานการณ์ภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทยญี่ปุ่น ก็ตาม

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2477 ณ โรงเรียนมัธยมวัดบพิตรพิมุข กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงธรรมการ ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7-8 แผนกวิสามัญภาษาต่างประเทศ และใน พ.ศ. 2487 เปิดสอนระดับอุดมศึกษาที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยเป็นเพียงวิชาเลือก ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้

กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาญี่ปุ่น) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้สรุปว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่สอง นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ประเทศไทยต้องเพิ่มขีดความสามารถของคนในชาติ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจการเรียนรู้ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้วยการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทางภาษา เพื่อใช้ในการสื่อสาร การศึกษา และการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญ และเห็นถึงความจำเป็น จึงได้กำหนดนโยบายพัฒนา การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สองที่สำคัญ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน รัสเซีย รวมทั้งภาษาในประเทศอาเซียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ และก้าวสู่มาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สถานศึกษาหลายแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนได้เปิดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สองเพิ่มมากขึ้น เพื่อทางเลือกสำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเช่นเดียวกับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ โดยการจัดการเรียนการสอนของภาษาญี่ปุ่น สถานศึกษาต่างจัดทำหลักสูตรเองยังไม่มีหลักสูตรเฉพาะตามมาตรฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นไปตามมาตรฐานสากลของเจ้าของภาษา จึงจัดทำมาตรฐาน

สาระการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้เป็นขั้นปีเพื่อเป็น
แนวทางสำหรับสถานศึกษา ในการนำไปออกแบบบทเรียนและพัฒนาการ
เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพการเรียนการ
สอนในโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จุดมุ่งหมายของการเรียน
ภาษาญี่ปุ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสามารถสื่อสารขั้นพื้นฐานอย่างมี
ประสิทธิภาพตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และ
แสดงออก สามารถใช้ภาษาในการแสวงหาความรู้ ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ
มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราววัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อเข้าถึงปรัชญา
วิถีคิด และวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น สามารถเปรียบเทียบและถ่ายทอดความคิด
และวัฒนธรรมไทยด้วย ภาษาญี่ปุ่นอย่างสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อ
ภาษาญี่ปุ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้
ภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดวิชาชีพ
ในอนาคต แต่จะอย่างไรให้การเรียนภาษาญี่ปุ่น มีประสิทธิภาพ
มีมาตรฐานเดียวกัน สามารถใช้งานได้จริงทั้งในชีวิตประจำวันและในชีวิตการ
ทำงาน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้ง
ผู้ปกครอง ต่างต้องมีส่วนร่วมในการยกระดับการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้
เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า ทั้งปัจจุบันและอนาคตในแวด
วงการทำงานในเกือบทุกอาชีพ ภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาที่มีความจำเป็นและ

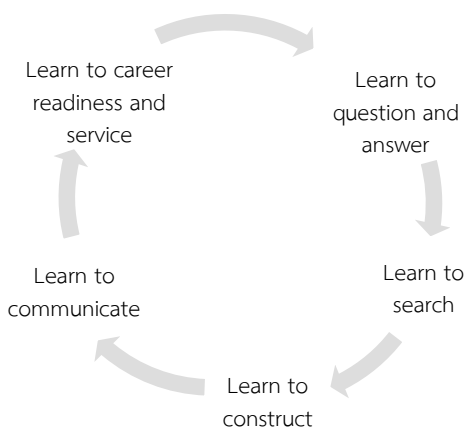
มีความสำคัญไม่น้อยกว่าภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาจีน ดังนั้น หากนักเรียนไทย คนไทย มีทักษะภาษาญี่ปุ่นทั้งทางการและไม่เป็นทางการ ย่อมสร้างโอกาสที่ดีให้กับตนเองได้อย่างแน่นอน

3. การเรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ

ยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกไร้พรมแดน ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารและถ่ายทอดความคิดของมนุษย์และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดในระดับสูงของมนุษย์ แนวคิดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีหลากหลายทฤษฎี ในบทความนี้จะกล่าวถึง แนวคิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของ Littlewood (1996) ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการใช้ความรู้ความเข้าใจ การเลียนแบบและฝึกฝนจนเคยชินเป็นนิสัยจนสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความคิดด้วยด้วยภาษาที่เรียนได้ อันเป็นแนวคิดเชิงปฏิบัติที่ผู้เรียนต้องแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จจนสามารถสื่อสารและถ่ายทอดความคิดได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by doing) ของ John Dewey

ภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาต่างประเทศที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการติดต่อสื่อสาร จากแนวคิดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของ Littlewood ดังที่กล่าวข้างต้น เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาแม่ ต้องมีกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การเรียนที่ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กล่าวคือ การเรียนเพื่อสร้างคำถามและตอบคำถามได้ (To question and answer) เพื่อสืบค้น ค้นหาและรวบรวมความรู้ (To search) เพื่อสร้าง

ประโยค (To construct) เพื่อสื่อสาร (To communication) เพื่อใช้
ประกอบอาชีพและให้บริการในสังคม (To career readiness and service)
ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการเรียนภาษาต่างประเทศเชิงรุก

ที่มา : Littlewood (1996)

การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากการเรียนรู้ภาษาแม่ เพราะภาษาแม่เรียนตอนเป็นเด็กเล็ก เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติและ เป็นไปโดยอัตโนมัติ ส่วนการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนต้องใช้วิธีการเรียน ที่เป็นระบบเพื่อจะเรียนรู้ลักษณะเสียง หลักไวยากรณ์ และโครงสร้างภาษา ก่อนที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาให้คล่องแคล่ว ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น จึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับทุกคนเหมือนกับการเรียนภาษาแม่ พฤติกรรมของ ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ (สมพร โกมารทิต, 2562) การเรียนรู้ภาษาจึง

ต้องมีกระบวนการของพฤติกรรมเรียนรู้ที่ซ้ำ ๆ จนจำได้ ด้วยแนวทางการเรียนรู้ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของ Littlewood (1996) กล่าวถึง การรู้ (Recognition) การเลียนแบบ (Imitation) การกระทำซ้ำ ๆ (Repetition) และการจำได้ (Memorization)

ดังนั้น ผู้เรียนที่เรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ พฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องรู้ มีการเลียนแบบ กระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง จนสามารถจำได้ และที่สำคัญคือกระบวนการเรียนในเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่ผู้เรียนมีหน้าที่เรียนและตั้งรับจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว

4. การพัฒนาการศึกษาไทยขึ้นสู่ระดับสากล

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเข้าสู่ “ยุคดิจิทัล” หรือ “ยุค 4.0” เป็น ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการศึกษา เป็น การศึกษา 4.0 (Education 4.0) ได้ ประกอบปัจจัยที่สำคัญได้แก่ (1) เป็นเรื่องโครงสร้างของสาธารณูปโภค ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ได้มาก ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ มีการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงขึ้น (2) ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีระบบที่ใช้งานง่าย เน้นการพัฒนาความสำเร็จของนักเรียนเป็นสำคัญ และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literature) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับรุ่นวัยของคน (Generation) ความแตกต่างในทุกด้านของรุ่นวัยที่มียู (Generation gap) (3) องค์กรของนิเวศน์ดิจิทัลทางการศึกษา (Digital Educational Ecosystem) ทั้ง คอมพิวเตอร์ แพลตฟอร์ม สื่อดิจิทัล เนื้อหา ทรัพยากรการสอน สื่อการเรียนรู้ สื่อที่สร้างเพิ่มเติม การใช้งาน การ

อบรม การสนับสนุน การแก้ปัญหา ฯลฯ ในส่วนนี้ต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจ รู้จักเลือกใช้เครื่องมือ บริหารทรัพยากรเก่ง และมียุทธศาสตร์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ฯลฯ โดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญหรือมีส่วนได้ส่วนเสียต่อความสำเร็จในระบบการศึกษามี 4 ฝ่าย ได้แก่ (1) ผู้บริหารการศึกษาหรือโรงเรียน (2) ผู้สอนหรือครู (3) นักเรียนหรือผู้เรียน และ (4) ผู้ปกครอง

ในระบบการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ Lower Education การศึกษาระดับนี้ ผู้ปกครองจะมีบทบาทสูงในผลลัพธ์ทางการเรียนที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก ความสำเร็จของนักเรียนนอกเหนือจากการดูแลเอาใจใส่ ดังนั้น หน้าที่และบทบาทของผู้ปกครอง (Parental Guidance) มีความสำคัญมากต่อการเติบโตและการพัฒนาศักยภาพ รวมไปถึงการมีทัศนคติใหม่ที่ดี และเหมาะสมเป็นโค้ชให้ลูกเป็น Co-Educational Guide ด้วย คือ การสนับสนุนในทุกด้านที่จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนหรือครูก็ควรจะไปปรับบทบาทไปตามความคาดหวังของสังคมและผู้ปกครองด้วย ดังนั้น จะเห็นว่าตัวผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตได้ตามปกติ อาทิ เล่น เรียนรู้ สนุกสนาน ร่าเริง ตามวัย เพียงแต่ผู้ใหญ่ควรมีความเข้าใจ สร้างสภาพแวดล้อม จัดหาเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างใกล้ชิดซึ่งจะสามารถช่วยยกระดับการศึกษาไทยให้เทียบเท่าระดับสากลได้นั้น ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทั้ง 2 ส่วนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แนวคิด “พัฒนาการศึกษาไทยขึ้นสู่ระดับสากล” เกิดขึ้นได้จริง โดยเฉพาะการนำระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้การทำหน้าที่ที่มีอยู่ของทุกฝ่ายง่ายขึ้น สะดวกขึ้น มีระเบียบ

เพราะระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลจะเป็นระบบแกนกลางช่วยให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั่นเอง (อิกไนต์ ไทยแลนด์, 2564)

ซึ่งหากเราต้องการให้การศึกษาไทยสามารถยกระดับสู่ระดับสากลได้นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต้องมีกลยุทธ์หรือวิธีการกระบวนการและต้องเป็นวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้จริง จึงจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาได้ ซึ่งผู้เขียนพอสรุปได้ดังนี้

1) กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอน ยึดหลักการดูแลแบบครบวงจรและเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ครูเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียนของตนได้อย่างอิสระ ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถตนเอง แรงใจ (Passion) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างสภาพแวดล้อมที่ท้าทายและสนุกสนาน ผลผสมผสานการเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสมดุล

2) กลยุทธ์ด้านผู้สอนหรือครู จุดเน้น คือ การสร้างครูคุณภาพสูง มีคุณภาพเป็นเลิศ การคัดเลือกครูเข้มข้นโดยจัดให้มีการคัดเลือกครูจากนักเรียนที่มีผลคะแนนสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่คนปรารถนาและเป็นที่ยกย่อง บ่มเพาะทักษะอาชีพครู มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาตนเองของครู แลกเปลี่ยนประสบการณ์ วางระบบพัฒนาครูอย่างครบวงจร ปรับอัตราเงินเดือนให้สูงเท่าวิชาชีพชั้นสูง ยกระดับมาตรฐาน เส้นทางอาชีพครูมีความก้าวหน้า

3) กลยุทธ์ด้านหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรมีความเข้มข้นมีมาตรฐาน โรงเรียนและครูมีอิสระกำหนดวิธีการสอน การเรียนรู้เต็มที่ การจัดหลักสูตรเน้นการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเป็นองค์รวม

(Broad-Based and Holistic Learning) การออกแบบหลักสูตรและวัดผล เน้นความสอดคล้องกับ “หลักสูตรการคิด”

4) กลยุทธ์ด้านการประเมิน จุดเน้นคือ เน้นการประเมิน พัฒนาการเรียนรู้ (formative assessment) เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม การเรียนรู้และให้การประเมินในห้องเรียนเป็นการสังเกตพัฒนาการ และสื่อสาร กับ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

5) กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ICT เป็นปัจจัย ส่งเสริมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นที่เนื้อหาสาระ (content) และ นำมาใช้อย่างบูรณาการ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับพัฒนาการของแต่ละวัย

ดังนั้น การศึกษาไทยจะไปสู่สากลได้นั้น สิ่งจำเป็นอันดับแรกคง ต้องเป็น “นโยบายของรัฐ” ที่ต้องชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ จริง นอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะสนับสนุนให้การศึกษาไทยเป็นที่ ยอมรับในระดับสากลได้คือ การจัดการการสอนที่เท่าเทียมและเหมาะสม ผู้สอนต้องมีคุณภาพสูง หลักสูตรต้องมีมาตรฐานเดียวกัน เน้นการประเมิน พัฒนาการเรียนรู้ และต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าเป็นแรงขับเคลื่อนที่ สำคัญสำหรับการศึกษายุคนี้

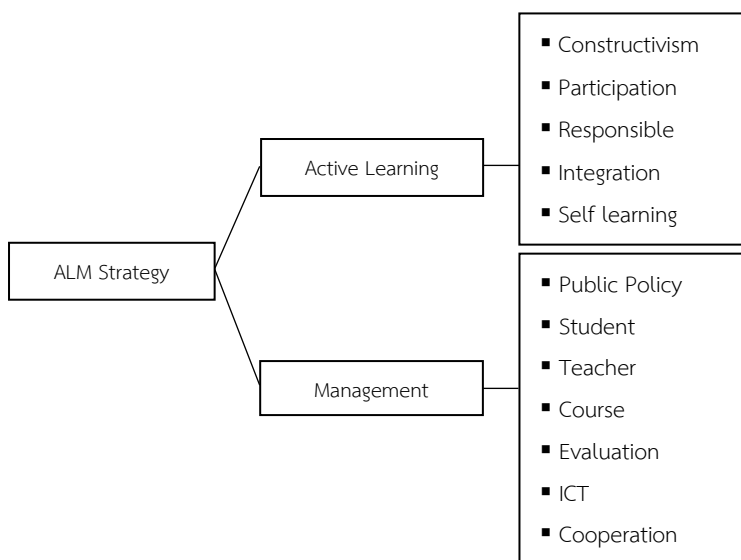
5. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไทยสู่สากล

คำว่า “กลยุทธ์ (Strategy)” ความหมายตามพจนานุกรม Oxford กล่าวว่า “Strategy is a plan of action designed to achieve a long-term or overall aim” หมายถึง “แผนการดำเนินงาน หรือแผนการกระทำ

ที่กำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือเพื่อให้ประสบความสำเร็จในระยะยาว” ดังนั้น กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น หมายถึง กลวิธี วิธีการ และเทคนิคที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ซึ่ง Wenden and Rubin (1987) ได้กล่าวว่า การเรียนที่มีวิธีการเรียนรู้ภาษาที่ดีจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศดีด้วย ในขณะที่ Brown (1989) มีความเห็นที่สอดคล้องว่า ผู้มีสติปัญญาดีจะหาวิธีการเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีระบบด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่เรียนมาทำให้ตนเองเข้าใจเรื่องที่เรียนได้เร็วขึ้น ส่วน Willing (1989) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องว่า ผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา เพราะไม่มีความรู้เรื่อง กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและขาดความสามารถในการเลือกกลยุทธ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับตนเอง นอกจากนี้ Oxford (1990) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของกลยุทธ์ว่า การรู้จักใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมจะมีผลต่อการเรียนภาษา เพราะจะช่วยให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ผู้เรียนเรียนรู้เร็วขึ้น สนุกสนานขึ้น มั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น เรียนได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาของ สมพร โกมารทัต (2559) พบว่ากลยุทธ์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศคือ กลยุทธ์ที่ต้องใช้กระบวนการทางสมองต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนภาษา นอกจากนี้การศึกษาของ สุคนธา อรุณภู (2560) พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาจีนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลักเป็นสำคัญ คือ กลยุทธ์ที่ 1 มุ่งพัฒนาระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีคุณภาพสู่การเป็นผู้นำใน

เวทีโลก กลยุทธ์ที่ 2 พุ่มเทและผลักดันปัจจัยหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนสู่ความเป็นเลิศ และ กลยุทธ์ที่ 3 สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ผู้เขียนได้ความคิดรวบยอดสู่การออกแบบกลยุทธ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล มีชื่อว่า “กลยุทธ์การเรียนเชิงรุกที่มีการบริหารจัดการเป็นฐาน” (Active Learning and Management base Strategy : ALM Strategy) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กลยุทธ์การเรียนเชิงรุกที่มีการบริหารจัดการเป็นฐาน” (Active Learning and Management base Strategy : ALM Strategy)

ที่มา : ลัญระวี ปฏิพิมพาคม (2566)

ผู้เขียนนำเสนอ “กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกที่มีการบริหารจัดการเป็นฐาน” (Active Learning and Management base Strategy : ALM Strategy)” เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นสู่ระดับสากล ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ดังนี้

1) กลยุทธ์กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Strategy) เป็นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย

1.1) การสร้างสรรค์ปัญญา (Constructivism) เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติหรือกระทำ จากการสร้าง การออกแบบ การผลิต ผลงาน ซึ่งความรู้ันั้นเกิดจากการคิด การวางแผนของผู้เรียน เพื่อออกมาเป็นผลงานจากการสร้างสรรค์ปัญญา เช่น การให้ผู้เรียนประดิษฐ์สมุดคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น การเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน

1.2) การมีส่วนร่วม (Participation) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนโดยผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ร่วมวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ร่วมใช้ประโยชน์และชื่นชมยินดีในความสำเร็จของการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

1.3) การมีความรับผิดชอบ (Responsible) ผู้เรียนภาษาที่ต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ต้องสร้างโอกาสในการใช้ภาษา การเรียนที่ดีไม่เพียงในห้องเรียน ผู้เรียนจะต้องจัดระเบียบและใช้งาน รวมทั้งต้องสร้างสรรค์ทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อทดสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง

1.4) การบูรณาการ (Integration) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร และหลักการความคิดรวบยอด เน้นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถ โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่าง ๆ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปสร้างงานแก้ปัญหาและใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

1.5) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self learning) เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการตั้งข้อสงสัย เพื่อนำไปสู่การตั้งเป้าหมาย (Goal) ตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งข้อมูลทุกครั้ง ควรเป็นข้อมูลที่เปิดโอกาสให้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยน และถกเถียงในเชิงสร้างสรรค์

2) กลยุทธ์การบริหารจัดการเป็นฐาน (Management base Strategy) หมายถึง การใช้กระบวนการจัดการเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นสำเร็จ และแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนส่งเสริมและควบคุมการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1) นโยบายสาธารณะ (Public Policy) การกำหนดการเรียนภาษาญี่ปุ่นให้เป็นนโยบายการศึกษาภาคบังคับเหมือนกับภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะความจำเป็นและความสำคัญจากข้อมูลข้างต้น และด้วยสถานการณ์ทั้งการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ภาษาญี่ปุ่นไม่ควรจะเป็นเพียงภาษาที่สามเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจเท่านั้น

2.2) การจัดการเรียนการสอน (Teaching) จำเป็นอย่างยิ่งที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

2.3) ครูหรือผู้สอน (Teacher) มีคุณภาพสูงมีบทบาทในการสร้างสรรค์ประสบการณ์ องค์ความรู้ และทัศนคติที่ดีให้เกิดกับตัวผู้เรียน มีจรรยาบรรณ ความคิดในการแก้ปัญหา นอกเหนือจากเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีได้ด้วย จัดกิจกรรมได้หลากหลาย และตรงต่อความคาดหวังที่จะให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถนำทักษะการใช้ภาษาญี่ปุ่นไปสื่อสารในกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2.4) หลักสูตร (Course) หลักสูตรที่ดีต้องตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา พัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ ลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติ มีเนื้อหาสาระ

บริบูรณ์เพียงพอที่จะช่วยให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น มีพัฒนาการในทุกด้าน และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2.5) การประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนต้องมีเครื่องมือวัดและเทคนิคการประเมินที่หลากหลาย เช่น การใช้ข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การตั้งคำถาม การสังเกต การบันทึกการเรียนรู้ การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะเข้าใจถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.6) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (ICT) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้สอน การหาโอกาสพูดคุยภาษากับเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง หรือการพูดคุยผ่านไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) การพูดคุยทางโทรศัพท์ (Video Call / Smart Phone) เป็นต้น

2.7) การแสวงหาความร่วมมือ (Cooperation) การเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย ยังมีข้อจำกัดโดยเฉพาะผู้สอนที่เป็นชาวญี่ปุ่น ดังนั้นการแสวงหาความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นการเฉพาะ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้โรงเรียนในสังกัดของรัฐหรือภาคเอกชน ต้องจับมือกับสถาบันสอนภาษาญี่ปุ่นอย่างเข้มแข็ง เพื่อร่วมกันผลักดันและทำให้การเรียนภาษาญี่ปุ่นมีคุณภาพ สามารถใช้ได้จริงในชีวิตการทำงานเพื่อสร้างโอกาสที่ดีให้กับคนไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นต่อไป

6. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้เรียนต้องตั้งเป้าหมาย (Goal) การเรียนอย่างน้อย 3 ประการ คือ สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนอื่นด้วยภาษาญี่ปุ่น และสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นในการศึกษาต่อ การสร้างโอกาสในอาชีพได้ ดังนั้น ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น จำเป็นต้องมีกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกที่มีการบริหารจัดการเป็นฐาน เพราะกลยุทธ์ที่ผู้เขียนได้นำเสนอนั้น มีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพสู่สากลได้ กล่าวคือ ทุกกระบวนการของกลยุทธ์การเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ที่มีกระบวนการจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ปัญญาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลงาน ซึ่งเรียกว่า Active Learning และ ผู้เรียนเป็น Active Learner (Bonwell and Eison, 1991) ผู้เรียนสามารถใช้แนวคิดสร้างสรรค์ปัญญา การมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ การมีบูรณาการ และ ที่สำคัญผู้เรียนสามารถสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาภายใต้โลกไร้พรมแดน นอกจากนี้กลยุทธ์การบริหารจัดการเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่หนุนเสริมให้กระบวนการเรียนภาษาญี่ปุ่นมีคุณภาพได้จริง ทั้งในด้านการกำหนดเป็นนโยบายการศึกษาของรัฐ เพื่อให้รัฐหนุนเสริมอย่างจริงจังและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและการมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะภาษาญี่ปุ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมพร โกมารทัต (2562) ที่ได้อธิบายว่า กลยุทธ์การใช้สมองและการจัดการเป็นฐานในการเรียนรู้ (Brain and Management based Foreign Language Learning Strategy) ชื่อย่อว่า B & M FLL Strategy” เป็นกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่มีความจำเอนต่อผู้เรียนศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีองค์ประกอบ

คือ การใช้สมองเป็นฐานในการเรียนรู้ (Brain-based Learning) ซึ่งได้แก่ การจำ (Memory) การรับรู้ (Cognition) การใช้กระบวนการคิด (Thinking Process) และ การใช้การจัดการเป็นฐานในการเรียนรู้ (Management-Based Learning) ซึ่งได้แก่ การวางแผน (Planning) การพัฒนา (Developing) และการควบคุม (Controlling) นอกจากนี้ทั้งในส่วน การจัดการเรียนสอน ครูหรือผู้สอน หลักสูตร การประเมิน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ปฏิเสธไม่ได้ ประเด็นสุดท้ายคือการแสวงหาความร่วมมือ ซึ่งอาจจำเป็นต้องดำเนินการระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลญี่ปุ่น รวมทั้งการแสวงหาความร่วมมือจากสถาบันสอนภาษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่วมกันดำเนินการ สนับสนุนให้การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย มีคุณภาพสามารถยกระดับการศึกษาไปสู่สากล เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศได้

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน. (2565). สถิติจำนวนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน คงเหลือทั่วราชอาณาจักร. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565, จาก https://www.doe.go.th/prd/download/download_by_pol_file/100400
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2547). การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่เรียน ภาษาญี่ปุ่นในมัธยมศึกษาตอนปลายระยะที่ 2. *วารสารแจแปน ฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ*. 1(3), 223-234.

วนิดา วาติเจริญ, รังสรรค์ เลิศในสัตย์ และสมบัติ ทิมทรัพย์. (2560). *ระเบียบวิธีวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี สู่ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ศศิวิมล พชรศิลป์ และอัญชลี ทองเฒ. (2559). การพัฒนาการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น โดยใช้เกม ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. 5(1), 899-913.

สมพร โกมารทัต. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการสอน ภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาที่สองระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทย กับมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น*. [รายงานผลการวิจัย]. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมวิชาการแห่งประเทศญี่ปุ่น (JSPS) และ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สมพร โกมารทัต. (2559). *การศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ ภาษต่างประเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพฯและ ปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สมพร โกมารทัต. (2562). กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 33(105), 187-197.

- สายันท์ กอเสถียรวงศ์. (2564). ความเชื่อและความคาดหวังของผู้เรียน
ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต่อการเรียนวิชาการเขียนภาษาญี่ปุ่น. *วารสาร
ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 17(1), 35-58.
- สุคนธา อรุณภู. (2560). *กลยุทธ์การพัฒนาคณาภพการจัดการเรียนการ
สอนภาษาจีนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย.
[วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต]. สาขาวิชาการจัดการการศึกษา
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*.
- อิกไนต์ ไทยแลนด์. (2564). *การศึกษาไทยจะยกระดับสู่การศึกษาสากล
ได้อย่างไร? สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2565, จาก*
<https://www.ignitethailand.org/content/7337/ignite>
- Bonwell, C. C. and Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating
Excitement in the Classroom. 1991 ASHE-ERIC Higher
Education Report. Washington DC: School of Education
and Human Development, George Washington University.*
- Brown, H. (1989). *Principle of Language Learning and Teaching.*
(3rd ed.). Cambridge: Prentice Hall International (London).
- Fukushima, Y., Numtong, K., and Na Ranong, S. (2013). The popularity
of learning Japanese and Chinese languages among KU
students: how are their motivations different. *Japanese
Studies Journal*. 30(1), 81-97.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: An
introduction. Cambridge: Cambridge University Press.*

- Oxford, R. (1990). *Language Learning Strategies: What every teacher should know*. Massachusetts: Heinle & Heinle.
- Wenden, A. and Rubin, J. (1987). *Learner strategies in Language Learning*. New Jersey: Prentice Hall.
- Willing, K. (1989). *Teaching How to learn: Learning Strategies in ESL*. Sydney: National Center for English Language Teaching and Research.

การบริหารเชิงกลยุทธ์ : การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์
เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคต
STRAEGIC MANAGEMENT: CREATING STRATEGIC
ALLIANCES TO DETERMENE THE ORGANIZATION'S
FUTURE DIRECTION

จิตรัตน์ สืบญาติ^{1*}

Thidarat Suebyart^{1*}

Received date: April 12, 2024

Revised date: November 18, 2024

Accepted date: November 18, 2024

¹ อาจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

* Corresponding author, E-mail:

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อดี ข้อจำกัดของการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญในด้านการบริหารงาน ความสำเร็จขององค์กรและองค์กรควรศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กรเพื่อทำการปรับปรุง พัฒนากลยุทธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กร โดยมีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ กระบวนการกำหนดทิศทางและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ กระบวนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์ 2) การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ เป็นการที่หน่วยงานความร่วมมือระหว่างธุรกิจเพื่อรวมทรัพยากรและความสามารถบางอย่างในการสร้างความได้เปรียบของการแข่งขัน โดยมีข้อดีคือ 2.1) เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปันทรัพยากร ความสามารถ 2.2) เกิดเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน 2.3) เน้นการแข่งขันเกิดทางเลือกของผลประโยชน์ 2.4) ทำให้มูลค่าสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นสามารถเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับการบริโภคบริการสินค้าร่วมกัน ส่วนข้อจำกัด คือ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรหรือความแตกต่างด้านบริหารงาน

คำสำคัญ : กลยุทธ์, พันธมิตรเชิงกลยุทธ์, ทิศทาง, องค์กร, การบริหาร

Abstract

This academic article aims to explain the strategic management process, strategic alliance creation and analyze the advantages and disadvantages of strategic alliance creation. The analysis results indicated that 1) strategic management is important in terms of management and organizational success, and organizations should study their internal and external environments to continuously improve and develop strategies to increase the organization's competitiveness and survival. The strategic management process includes the process of setting direction and analyzing the environment, the process of strategy determination, and the process of implementing and controlling strategies. 2) Strategic alliance creation is when agencies cooperate with businesses to combine resources and certain capabilities to create competitive advantages. The advantages are: 2.1) There is an exchange and share of resources and capabilities; 2.2) There is a network of cooperation between agencies; 2.3) Emphasizing competition and creating a choice of benefits; and 2.4) It increases the value of products and services and maximizes the value of joint consumption of products and services. The limitations are cultural conflicts between organizations or differences in management.

Keyword: Strategies, strategic alliances, Direction, Organization, Management

1. บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์และสถานการณ์การแข่งขันที่สูงขึ้นในทุกธุรกิจ และทุกภาคส่วนในปัจจุบัน เป็นผลให้องค์กรต่างให้ความสำคัญเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์และการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาธุรกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่เกิดขึ้น เช่น การสนับสนุนการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนการท่องเที่ยวให้เป็นอุตสาหกรรมเพื่อ ผลักดันให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดการต่อยอดในผลิตภัณฑ์และ ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาไปสู่การเป็นบริการที่มีมูลค่าสูง (high value services) (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงลำพังหากแต่ขึ้นอยู่กับ การบริหารเชิงกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรร่วมลงทุน โดยการบริหารเชิงกล ยุทธ์ จะช่วยสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพให้แก่องค์กร และเสริมสร้างการ พัฒนาขีดความสามารถทางการบริหาร ตัวอย่างเช่น ธุรกิจประเภทสื่อสาร ระหว่าง ฟุจิตสึ (Fujitsu) ร่วมกับ ไมโครซอฟ (Microsoft) ธุรกิจประเภท ท่องเที่ยวระหว่าง สกายสแกนเนอร์ (Skyscanner.co.th) ร่วมกับ บริษัท เอช.ไอ.เอส ทัวर्स จำกัด (th.hisgo.com) เป็นต้น โดยการสร้างพันธมิตร ทางการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ ชัดและสามารถพัฒนาสู่ความยั่งยืนในอนาคต ประกอบกับในภาวะสังคม ปัจจุบันนั้นมีการแข่งขันเชิงรุกเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในด้าน การลงทุนใน ด้านการเงินที่เกิดขึ้นกับทั่วโลกอย่างรุนแรงนั้น ทำให้หลาย ๆ องค์กรให้

ความสำคัญกับกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรเพื่อให้ได้ผลกำไรและค่าตอบแทนในระดับที่สูงและสามารถใช้ทรัพยากรนั้นได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งทางเลือกที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างพันธมิตรกับองค์กรด้วยกัน เพื่อมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าและสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการได้ รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ ซึ่งสอดคล้องกับสังคมในปัจจุบันมีการใช้กลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างองค์กรด้วยกันในด้านทรัพยากร ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ที่เกิดความร่วมมือเฉพาะกิจ (โกมลสมณี เกตตะพันธ์, 2559; Gresko, Likhosherst and Solodukhin, 2020)

อย่างไรก็ตามในการจัดการองค์กรให้มีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องมีการบริหารเชิงกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้เกิดกระบวนการแบ่งปันทรัพยากรและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการค้า (Yua, Raymond-Yakoubian, Aluaq Daniel and Behe, 2022) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและแนวทางตามที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้โดยทั้ง 2 ฝ่ายได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันร่วมกันเกิดความร่วมมือที่มีลักษณะแตกต่างกันไป ในบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ และวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ : สำคัญอย่างไร ทำไมองค์กรต้องมี

การบริหารเชิงกลยุทธ์จะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสของความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กรได้อย่างไรนั้นมีหลักสำคัญดังนี้

1) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางขององค์กร และช่วยให้นักบริหารปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้นักบริหารสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงได้ สอดคล้องกับ อำพล นววงศ์เสถียร (2562) ที่ระบุว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทิศทางขององค์กร โดยมีการประเมินโอกาสและภัยคุกคามที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก การประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของระดับกลยุทธ์และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ โดยจะต้องมีการพิจารณาวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นและเหมาะสมกับองค์กร

2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ยังนำไปสู่การจัดการความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เนื่องจากการเตรียมรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงไว้แล้ว ทำให้องค์กรค้นหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดต่อองค์กรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เนื่องจาก

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของ องค์กรที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้นำ/ผู้บริหารที่เน้นผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญโดยใช้การ จัดการคุณภาพโดยรวมในการบริหารงานเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการ แข่งขัน เน้นคุณภาพของบุคลากรและคุณภาพของงานไปพร้อม ๆ กัน (Toylan, Semerciöz and Hassan, 2020)

3) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการนำแนวทางในการดำเนิน องค์กรที่คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้น และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักบริหาร (Tain, 2016)

4) การวางแผนกลยุทธ์เป็นหน้าที่หลักของนักบริหาร เนื่องจากต้องวางแผนประยุกต์ใช้และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานของ องค์กร การจัดทำและปฏิบัติให้สอดคล้องตามแผนกลยุทธ์จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในระยะยาว ดังนั้น ความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ของนัก บริหาร ตลอดจนความสามารถในการควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามกลยุทธ์ ที่วางไว้ได้ จะเป็นสิ่งสะท้อนศักยภาพของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี ด้วยผู้นำมี บทบาทและหน้าที่สำคัญในการวางแผนยุทธศาสตร์และนโยบาย กำหนด ความชัดเจนถึงแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมาย การออกแบบองค์กรและ กระบวนการทำงานให้มีสมรรถนะสูงเพื่อให้องค์กรเกิดความก้าวหน้า องค์กรจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับผลลัพธ์และคุณค่าของ องค์กร มีการบริหารผลการปฏิบัติงาน มีการวางแผนและกระบวนการ เพื่อให้มั่นใจว่าจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มี การแบ่งปันผลการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผยกับสมาชิกในองค์กร มีการสร้าง

พันธมิตรและเครือข่าย ทั้งจากภาคเอกชนหรือผู้ให้บริการอื่น ๆ จนถึงองค์กร มีการดำเนินการที่ก่อให้เกิดคุณภาพสูงนั้น ต่างเป็นสาเหตุให้ผู้บังคับมีภาวะ ผู้นำและพยายามที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย (มุทิตา อินกล้า, ประยูร อิมสวาสดี และธนวิน ทองแพง, 2565)

5) การบริหารเชิงกลยุทธ์ จะช่วยสร้างประสิทธิภาพและ ศักยภาพให้แก่องค์กร เสริมสร้างการพัฒนาขีดความสามารถทางการบริหาร ของนักบริหาร รวมทั้งช่วยเตรียมความพร้อมพัฒนาศักยภาพภายในองค์กร เนื่องจากการพัฒนาเชิงกลยุทธ์จะต้องมีการสร้างความเข้าใจและแนวทางใน การเตรียมพร้อม เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นของสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ยังช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรเข้าใจใน ภาพรวม โดยเฉพาะเป้าหมายในการดำเนินงานทำให้สามารถจัดลำดับการ ดำเนินงานตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนได้

6) การบริหารเชิงกลยุทธ์ช่วยให้การทำงานเกิดความ สอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากการกำหนดกลยุทธ์ การประยุกต์ใช้ และการตรวจสอบควบคุมไว้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกิด ความร่วมมือ โดยเฉพาะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ขององค์กร อีกทั้งจะช่วยให้มีการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการบริหาร องค์กรในส่วนต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource Based View: RBV) คือการให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่มีในองค์กร ว่า องค์กรจะสามารถนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร ใน สถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทรัพยากรและ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ผู้บริหารควรให้ความ

สนใจ โดยเฉพาะองค์กรที่มีความพร้อมทั้งทางด้านการบริหารทรัพยากรและการบริหารที่มีลักษณะแบบพลวัต (Dynamic) จะเป็นสิ่งช่วยให้องค์กรเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน (วิชนะ วรรณารวี และขวัญเรือน สิ้นณรงค์, 2567)

ในส่วนของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ พบว่า มีกระบวนการดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน การวิเคราะห์ทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร รวมถึงการคาดหวังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งนี้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาปัจจัยที่เป็นโอกาสหรืออุปสรรคต่อองค์กร รวมถึงสำหรับสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาปัจจัยที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อยขององค์กร

นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ยังต้องคำนึงถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดทิศทางขององค์กรด้วย ทั้งนี้เพราะทิศทางขององค์กรต้องได้จากความคาดหวังจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่ได้จากผู้บริหารฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การกำหนดหรือการจัดทำกลยุทธ์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ ภายหลังจากได้มีการวิเคราะห์กลยุทธ์แล้ว ขั้นตอนต่อมา คือกำหนดหรือจัดทำกลยุทธ์ ซึ่งกลยุทธ์แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์กร ระดับธุรกิจ และระดับปฏิบัติการ แต่ระดับปฏิบัติการอาจจะไม่ใช่กลยุทธ์เพราะไม่ได้ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน จึงมีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นการจัดการทรัพยากรระดับปฏิบัติการ (Action plan) 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการควบคุมกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากในการจัดการกลยุทธ์ เมื่อองค์กรได้วิเคราะห์ปัจจัยด้านต่าง ๆ กำหนดทิศทางขององค์กรและเลือกกล

ยุทธ์แล้ว จะต้องนำเอากลยุทธ์มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องมีการเสริมสร้างทักษะความสามารถบุคลากรทั้งในระดับบริหารและปฏิบัติการให้เหมาะสมกับกลยุทธ์องค์กร นอกจากนี้ยังต้องจัดโครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมให้สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์สำหรับขั้นตอนสุดท้าย ได้แก่ การตรวจสอบประเมินผลและควบคุมการดำเนินกลยุทธ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น แนวคิดในการกำหนดกลยุทธ์ประกอบด้วย ความคิด (Ideas) แผนงาน (Plans) และการปฏิบัติ (Actions) ต่าง ๆ ซึ่งกลยุทธ์เกี่ยวกับความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategic implementation) และ 3) การประเมินและควบคุมกลยุทธ์ (Evaluation and control) ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพ (มลธิดา อุบลรัตน์, 2566)

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญในด้านการบริหารและความสำเร็จขององค์กรและองค์กรควรมีและมีการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กรเพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความอยู่รอดขององค์กรโดยมีกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ กระบวนการกำหนดทิศทางและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ และกระบวนการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการควบคุมกลยุทธ์ ตัวอย่าง การบริหารเชิงกลยุทธ์การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตแห่งคลอง

มหาสวัสดิ์ ผลการดำเนินการ พบว่า มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ผ่าน 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างของชุมชน (Differentiation strategy) 2) กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนในการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน (Cost leadership strategy) และ 3) กลยุทธ์มุ่งเน้นเฉพาะส่วนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ของนักท่องเที่ยว (Focus strategy) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวร่วมกัน และการจัดการด้านราคาที่เป็นธรรมของการท่องเที่ยว (ธิดารัตน์ สืบญาติ, 2560)

3. การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์: ข้อดีและข้อจำกัดขององค์กร

การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ คือ ความร่วมมือระหว่างธุรกิจ ทรัพยากรและความสามารถบางอย่างเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันทรัพยากรและความสามารถเพื่อที่จะพัฒนา สินค้าหรือบริการร่วมกัน ช่วยให้บริษัทสามารถจัดการกับทรัพยากรและความสามารถของตนที่มีอยู่กับผู้เป็นพันธมิตรเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน (นิศาชล รัตนมณี, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์, 2561) โดยมีรูปแบบการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ 4 รูปแบบ ได้แก่

1) การรวมการเฉพาะกิจ (Ad hoc pool) เป็นลักษณะของบริษัทที่จะร่วมเป็นพันธมิตรกันจะลงทุน (คน เงิน เทคโนโลยี ฯลฯ) เพื่อใช้ในการดำเนินงานร่วมกันให้น้อยที่สุด เนื่องจากแผนงานนั้นจะใช้ระยะเวลาเพียงสั้น ๆ และไม่มีการเตรียมทุนไว้สำหรับกรณีที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงภายหลัง ผลประโยชน์ทั้งหมดที่เกิดจากการร่วมมือกันนี้จะถูกบริษัททั้งสองฝ่ายเก็บเกี่ยวในภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นผลกำไรในรูปตัวเงิน

เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมไปถึงทุนที่สามารถเรียกกลับคืนได้ เช่น พนักงานผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีที่นำมาใช้ เช่น บริษัทเครื่องใช้ไฟฟ้าผลิตเครื่องซักผ้ารุ่นใหม่ออกจำหน่าย และมีการส่งเสริมการขายว่า ถ้าซื้อภายในเดือนนี้จะได้รับผงซักฟอกขนาดใหญ่ จะเห็นได้ว่าบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ามีวัตถุประสงค์ที่จะทำตลาดสินค้าตัวใหม่ ส่วนบริษัทผู้ผลิตผงซักฟอกที่ร่วมมือด้วยก็มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายฐานลูกค้าในส่วนที่ซักผ้าด้วยเครื่อง โดยทั้งสองบริษัทร่วมลงทุนน้อยที่สุด ราคาขายของเครื่องซักผ้าอาจรวมราคาทุนของผงซักฟอกไว้เรียบร้อยแล้ว มีระยะเวลาดำเนินงานที่สั้น และพนักงานที่ทั้งสองบริษัทส่งมาทำงานร่วมกันในการสาธิตวิธีใช้เครื่องและสรรพคุณของผงซักฟอก ก็จะถูกดึงตัวกลับเมื่อหมดระยะเวลาในการดำเนินการ

2) การร่วมมือ (Consortium) เป็นลักษณะของบริษัทที่ร่วมเป็นพันธมิตรกันจะเกิดผลประโยชน์เข้าบริษัทของตนเช่นเดียวกับรูปแบบการรวมการเฉพาะกิจ (Ad hoc pool) แต่จะเต็มใจเพิ่มทุนให้กับพันธมิตรเพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม ที่ทำให้พันธมิตรได้พบเจอกับโอกาสใหม่ ๆ หรือตระหนักถึงภัยคุกคามได้ในอนาคต พันธมิตรประเภทนี้ จะเป็นเพียงการทำสัญญาเพื่อกำหนดว่าใครจะทำอะไรในองค์กรของตน ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้นแต่อาจจะมีการประสานงานกันเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วได้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งโดยปกติแล้วกิจกรรมหรืองานที่ทำร่วมกัน จะเป็นในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาการผลิตหรือการทำตลาดร่วมกัน เช่น ซิมาเทค (Sematech) เกิดจากความร่วมมือกันของบริษัท 14 แห่งที่ให้ทุน 100 ดอลลาร์

สหรัฐต่อปี เพื่อทำการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยและพัฒนาที่ได้จะถูกนำไปใช้ในการแข่งขันกันเองต่อไป

3) โครงการร่วมลงทุน (Project-based Joint Ventures)

เป็นลักษณะของบริษัทที่ร่วมกันเป็นพันธมิตรประเภทนี้ จะใช้ทรัพยากรของตนไปกับการสร้างมูลค่าเชิงกลยุทธ์ (Strategic value) น้อยมากและผลผลิตที่เกิดขึ้นจะถูกเก็บคืนสู่บริษัทเฉพาะส่วนที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินปันผล ค่าธรรมเนียมและค่าสัมปทาน (Royalties) เป็นต้น แต่ถึงแม้ทรัพยากรและผลผลิตส่วนใหญ่จะยังคงอยู่กับพันธมิตร แต่ความสามารถในการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีจำกัด เนื่องจากมีทรัพยากรไม่เพียงพอและบริษัทสำนักงานใหญ่ไม่เพิ่มการลงทุนไปในโครงการ

4) การร่วมลงทุนอย่างเต็มที่ (Full-blown Joint Ventures)

เป็นลักษณะของการร่วมมือระยะยาว ที่โดยทั่วไปหุ้นส่วนทุกฝ่ายจะให้การสนับสนุนด้านทุนและทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง และไม่ค่อยมีข้อจำกัดเหมือนการเป็นพันธมิตรประเภทอื่น ๆ เพื่อให้ทีมหรือกลุ่มที่ทำงานซึ่งเปรียบเสมือนองค์กรใหม่แห่งหนึ่งนั้นสามารถรับมือและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ และบริษัทสำนักงานใหญ่ก็จะไม่เรียกทุนหรือทรัพยากรที่นำใช้ดำเนินงานกลับคืน เว้นแต่พันธมิตรจะยกเลิกสัญญาต่อกันและยุติลง แต่จะเก็บเฉพาะผลประโยชน์บางส่วน เช่น เงินปันผล และค่าธรรมเนียม (Royalty) เป็นต้น (จิตารัตน์ สืบญาติ, 2560)

จากรูปแบบการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ข้างต้น สามารถวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดได้ ดังนี้

ข้อดี ได้แก่

1) การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ขององค์กร มีผลต่อความสำเร็จและก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืนแก่องค์กร ซึ่งเกิดจากการใช้ความสามารถของตนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นและทำให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง (Varma, Awasthy, Narain and Nayyar, 2015; Dhaundiyal and Coughlan, 2020) สามารถสร้างคุณค่าให้กับองค์กร ทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น มีโอกาสและอำนาจในการต่อรองมากขึ้น (Russo, 2017; Cobeña Gallego and Casanueva, 2017)

2) การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ทำให้เกิดเครือข่ายที่เป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานซึ่งในทางนโยบายสาธารณะรูปแบบเครือข่ายเป็นรูปแบบที่ตอบสนองต่อ “ปัญหาสาธารณะที่ซับซ้อน” ในการตอบสนองต่อปัญหาที่ซับซ้อนดังกล่าว โดยทั่วไปแล้วจะมีการจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจ คณะกรรมการ คณะทำงาน หรือความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนที่จัดระเบียบเพื่อประสานงานและมีการตอบสนอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Agranoff, 2017; อัญชิรญา จันทรปิฎก, 2563)

3) การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ทำให้เน้นการแข่งขันทางเลือกของผลประโยชน์ เกิดแรงจูงใจของค่าตอบแทนและการลดต้นทุน การดำเนินงาน การหาผู้ร่วมลงทุนเพื่อลดภาระของตน และเพื่อลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับบริษัทของตน (ธนพงษ์ ไชยกาล, 2559; พิริยุทธ โอพันธ์, 2565) ในกรณีทีโครงการนั้นไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง ตัวอย่างเช่น ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1992 บริษัทไฮเทคขนาดใหญ่สุดของโลก 3 แห่งคือ ไอบีเอ็ม โตชิบา และซีเมนส์ ได้ตกลงร่วมกันพัฒนาเซมิ คอนดักเตอร์ ชิพ

(Semiconductor Chips) รุ่นใหม่ขึ้นมา โดยชิพที่สร้างขึ้นนี้จะสามารถเก็บข้อมูลได้ 256 ล้านบิตสำหรับนำไปใช้กับซูเปอร์คอมพิวเตอร์ เหตุผลหลักที่ทำให้เกิดพันธมิตรนี้ขึ้น คือ เพื่อร่วมกันแบ่งปันความเสี่ยงและต้นทุนจำนวนมหาศาล ที่ประมาณกันไว้ว่าจะต้องใช้เงินถึง 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในการพัฒนาชิพ และอีก 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในการผลิต ส่วนเหตุผลรองอีกข้อคือ เพื่อสร้างมาตรฐานที่ยอมรับกันในวงการอุตสาหกรรมเทคโนโลยี (ธิดารัตน์ สืบญาติ, 2560)

4) การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ทำให้มูลค่าสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นและเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับการบริโภคบริการสินค้าร่วมกัน (จำเนียร จวงตระกูล, 2562)

ตัวอย่างเช่นจากการถอดบทเรียนจากเรื่องกลยุทธ์การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตแห่งคลองมหาสวัสดิ์สามารถอธิบายได้ว่ามีการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เป็นชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและมีจุดท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่มากมาย โดยผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีหลากหลายชนิด ที่พบเห็นได้ตามจุดท่องเที่ยว 5 จุดหลัก คือ 1) จุดสวนกล้วยไม้จะมีกล้วยไม้พันธุ์ กล้วยไม้ตระกูลหวาย ม็อคคาร่า แวนด้าที่ขายให้นักท่องเที่ยว 2) จุดฟักข้าว จะมีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากฟักข้าวจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว เช่น หมักกรอบ น้ำฟักข้าว หรือผลิตภัณฑ์บำรุงผิว เช่น สบู่และครีม เป็นต้น 3) จุดนาบัว จะมีดอกบัว และชาบัว เป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย

ให้กับนักท่องเที่ยว 4) จุดข้าวตัง จุดนี้เป็นจุดท่องเที่ยวที่มีผลิตภัณฑ์จำหน่าย มาก เช่น ข้าวตัง ไข่เค็ม ดินพร้อมปลูกผักตบ และผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่น ๆ ของกลุ่มสตรีในพื้นที่อีกด้วย และ 5) สวนผลไม้ปลอดสารพิษ จะมีผลิตภัณฑ์ แปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรวางเรียงรายให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ เช่น กล้วยตากรสชาติต่าง ๆ ส้มโอจากสวน เป็นต้น (จิตรารัตน์ สืบญาติ, 2560)

สำหรับข้อจำกัดของการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ คือ การนำแนวคิด พันธมิตรเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในองค์กรธุรกิจควรคำนึงและระมัดระวังถึงความ ล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นได้ กล่าวคือ อาจเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่าง องค์กรหรือความแตกต่างในการบริหารงานซึ่งอาจจะพบได้ในการร่วมทุน ระหว่างองค์กรต่างประเทศที่มีแนวคิดและวิธีหรือวัฒนธรรมในการบริหารงาน ที่แตกต่างกันทำให้การทำงานร่วมกันในลักษณะพันธมิตรเชิงกลยุทธ์เกิด ช่องว่างและความไม่เข้าใจตรงกันระหว่างทั้งสององค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิสาชล รัตนมณี, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์ (2561) ที่ระบุว่า การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์องค์กรจะต้องมีการปรับปรุงวัฒนธรรม ขององค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

ดังนั้น การนำแนวคิดพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในองค์กรธุรกิจจึงต้อง พิจารณาถึงความเหมาะสมรอบด้าน ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่อาจ ส่งผลต่อความร่วมมือในอนาคต หรือในกรณีความเสี่ยงจากการเกิดคู่แข่งขึ้นที่มี ศักยภาพและอำนาจต่อรองสูงในอนาคต การร่วมมือทางธุรกิจ เป็นการเปิด โอกาสให้บริษัทพันธมิตรได้เรียนรู้ทักษะ ความรู้เทคโนโลยีและ Know How ของบริษัทพันธมิตรอื่น ๆ บริษัทที่มีความสามารถในการเรียนรู้ที่สูงกว่าบริษัท อื่น ๆ ที่ร่วมพันธมิตรอาจกลายเป็นคู่แข่งที่มีศักยภาพสูงในอนาคต หากบริษัท

ดังกล่าวนำความรู้ทักษะ และ Know How ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้จากการร่วมพันธมิตรผนวกกับความรู้ทักษะและความชำนาญของตนที่เดิมมีอยู่แล้วมาผสมผสานและนำมาใช้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจอีกต่อไป

4. บทสรุป

องค์กรที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานและความสำเร็จขององค์กร ในเชิงของการทำงานต้องมีการกำหนดกลยุทธ์การทำงานที่สื่อสารผ่านทั่วทั้งองค์กรให้ทุกคนตระหนักเข้าใจและพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหาร การสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน ข้อดีของการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ เกิดการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันทรัพยากรและความสามารถ เกิดเครือข่ายที่เป็นการทำงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน เกิดทางเลือกของผลประโยชน์ เกิดแรงจูงใจของค่าตอบแทนและการลดต้นทุนการดำเนินงานทำให้มูลค่าสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นและเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับการบริโภคบริการสินค้าร่วมกัน ส่วนข้อจำกัด คือ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างองค์กรหรือความแตกต่างในการบริหารงาน ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์และการสร้างพันธมิตรเชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการทำงานและเป้าหมายการทำงานเดียวกันเพื่อบ่มงู่ออนาคต

5. เอกสารอ้างอิง

- โกมลมณี เกตตะพันธ์. (2559). กลยุทธ์ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*. 9(1), 1143-1156.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2562). การเปลี่ยนแปลงงานบริหารทรัพยากรมนุษย์: ทำเพื่ออยู่หรืออยู่เพื่อล่มสลาย. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 6(2), 124-135.
- ธนพงษ์ ไชยกาล. (2559). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมรถยนต์. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธิดารัตน์ สืบญาติ. (2560). กลยุทธ์การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างยั่งยืนศูนย์เรียนรู้วิถีชุมชนแห่งคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นิสาชล รัตนมณี, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และณลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2561). การพัฒนาองค์การโดยใช้พันธมิตรเชิงกลยุทธ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(27), 175-186.
- พิรยุทธ โอฬารพันธ์. (2565). การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของกิจการเพื่อสังคมในประเทศไทย. *BU ACADEMIC REVIEW*. 21(2), 72-88
- มลธิดา อุบลรัตน์. (2566). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 6(2), 100-114.

- มุกิตา อินกล้า, ประยูร อิมสวาสดี และธนวิน ทองแพง. (2565). รูปแบบการพัฒนามาვეผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*. 4(1), 32-47.
- วัชร วัชรารวี และขวัญเรือน สิ้นณรงค์. (2567). การศึกษาพื้นที่ที่เหมาะสมทางโลจิสติกส์สำหรับชุมชนปัจจัยมัยนานาชาติด้วยกระบวนการวิเคราะห์เชิงลำดับขั้น: กรณีศึกษา อำเภอยะรังของ จังหวัด เชียงราย. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*. 10(1), 140-156.
- อัญชิรญา จันทรปิฎก. (2563). บทวิเคราะห์ “บทบาทรัฐ-สาธารณะ” ในการจัดบริการสาธารณะตามแนวคิดการร่วมผลิต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. 15(2), 240-247.
- อำพล นววงศ์เสถียร. (2562). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ การแสวงหาความได้เปรียบในการแข่งขัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คณะบัญชีและวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก.
- Agranoff, R. (2017). *Crossing boundaries for intergovernmental management*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Cobeña, M., Gallego, Á., and Casanueva, C. (2017). Heterogeneity, diversity and complementarity in alliance portfolios. *European Management Journal*. 35(4), 464-476
- Dhaundiyal, M. and Coughlan, J. (2020). Understanding Strategic Alliance Life Cycle: A 30 Year Literature Review of Leading Management Journals. *Verslas: Teorija ir praktika, Business: Theory and Practice*. 21(2), 519-530.

- Gresko, A. A., Likhosherst, E. N. and Solodukhin, K. S. (2020). Analysis of the Impact of Strategic Alliances on Relations with Stakeholders. *Advances in Economics, Business and Management Research*. 128, 2516-2521.
- Russo, M. (2017). Alliance Management as Source of a Successful Strategy. *European Scientific Journal*. 13(7), 110-123.
- Tain, D. (2016). Understanding Strategic Alliances: An Imperative for the Success for Projects and Portfolios in Hybrid Organizations. *PM World Journal*. 5(11), 1-10.
- Toylan, N. V., Semerciöz, F. and Hassan, M. U. (2020). Knowledge Sharing in Strategic Alliance Relationships: An Empirical Research on Hotels in Turkey. *European Journal of Tourism Research*. 24, 1-25.
- Varma, S., Awasthy, R., Narain, K. and Nayyar, R. (2015). Cultural determinants of alliance management capability-an analysis of Japanese MNCs in India. *Asia Pacific Business Review*. 21(3), 424-448.
- Yua, E., Raymond-Yakoubian, J., Aluaq Daniel, R. and Behe, C. (2022). A framework for co-production of knowledge in the context of Arctic research. *Ecology and Society*. 27(1), 1-24.

ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ
ในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์
THE DEFICIENCIES OF USING MULTIPLE LINEAR
REGRESSION (MLR) IN PUBLIC ADMINISTRATION
RESEARCH ARTICLES

ไชยา เกษารัตน์^{1*}

Chaiya Kesarat^{1*}

Received date: May 8, 2025

Revised date: August 29, 2025

Accepted date: August 29, 2025

¹ อาจารย์สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: chaiya.ke@skru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ศึกษาความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้สังเคราะห์บทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (ThaiJO) และบางส่วนจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เป็นต้นมา จำนวน 31 บทความ พบว่า มีข้อบกพร่องจำนวน 20 บทความ หรือคิดเป็นร้อยละ 64.52 โดยระบุความบกพร่องออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว 2) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูล 3) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูล และ 4) การขาดการนำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยต้องนำเสนอ 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นการนำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น และขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ พร้อมกับการสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณทั้งในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

คำสำคัญ : ความบกพร่อง, การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ, รัฐประศาสนศาสตร์

Abstract

This academic article investigates the deficiencies in the use of Multiple Linear Regression (MLR) in public administration research articles. It synthesizes research articles published in the Thai Journals Online database (ThaiJO) and some from the national academic conferences published since 2017 onwards. A total of 31 articles were reviewed. The findings revealed that 20 of them (64.52%) contained deficiencies, which were classified into four main issues: 1) Lack of reporting on independence analysis of all predictor variables, 2) Lack of reporting on the distribution analysis of the data, 3) Lack of reporting on variance analysis of the data, and 4) Lack of presentation of the MLR equation. When presenting results using MLR in public administration research articles, researchers must follow two steps: the first step involves presenting the underlying assumptions of regression analysis, and the second step includes presenting a table of MLR analysis results along with the regression equation in both unstandardized and standardized scores.

Keywords: Deficiencies, Multiple Linear Regression, Public Administration

1. บทนำ

ในปัจจุบันการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยจะใช้ออกแบบการวิจัย (Research Design) ที่หลากหลายตามพื้นฐานความรู้ที่มีมาในอดีตของนักวิจัยนับตั้งแต่การทำวิจัยในระดับปริญญาตรี หรือในระดับบัณฑิตศึกษา โดยการออกแบบการวิจัยมีทั้งการออกแบบเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และปัจจุบันหลาย ๆ สำนักมักจะเน้นการออกแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) กล่าวคือ ในงานวิจัยหนึ่งงานผู้วิจัยจะหาคำตอบจากประเด็นที่ศึกษาทั้งแบบเชิงปริมาณและแบบเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการปิดช่องโหว่ของการออกแบบการวิจัยแบบเดิมได้ (Molina-Azorin, 2016; วัลนิกา ฉลากบาง, 2560) แต่อย่างไรก็ตามก็หนีไม่พ้นที่จะต้องมีการออกแบบการวิจัยทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบการวิจัยแบบเชิงปริมาณถือเป็นวิธีการที่นักวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์นิยมนำมาใช้ในการออกแบบงานวิจัยของตน อาจด้วยความชัดเจนในการอธิบาย เนื่องจากผลการวิเคราะห์ที่ออกมาเป็นตัวเลขไม่สามารถตีความเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อเป็นที่นิยมก็ย่อมมีตัวอย่างงานวิจัยมาก จึงทำให้ผู้วิจัยในปัจจุบันเกิดการเลียนแบบวิธีการทำวิจัย ซึ่งก็ยิ่งทำให้เพิ่มปริมาณมากขึ้นอีกเหตุผลคือมีรูปแบบการนำเสนอที่ตายตัวและชัดเจน ไม่ว่าจะมาจากสำนักใด ๆ (Sedmak and Longhurst, 2010) ดังนั้น การออกแบบการวิจัยแบบเชิงปริมาณจึงปรากฏให้เห็นอย่างมากมายในงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

การออกแบบการวิจัยแบบเชิงปริมาณสำหรับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบนั้น ผู้วิจัยไม่เพียงแค่วิเคราะห์ลักษณะของตัวแปรนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว แต่ผู้วิจัยต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นถึง

ความสัมพันธ์ของตัวแปรนั้น ๆ กับตัวแปรอื่น ๆ ด้วย หรือที่เรียกว่า “การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Test)” (Gobo, 2015) ซึ่งนักวิจัยก็ต้องเลือกใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานให้เหมาะสมกับสิ่งที่นักวิจัยต้องการอยากรู้ด้วย โดยให้พิจารณาจากคำถามวิจัย หรือวัตถุประสงค์การวิจัยในงานวิจัยของนักวิจัย เช่น หากนักวิจัยอยากรู้ว่าตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ นักวิจัยอาจต้องใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) หรือสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) หรือหากนักวิจัยอยากรู้ว่าตัวแปร A สามารถพยากรณ์ตัวแปร B ได้หรือไม่ นักวิจัยก็อาจต้องใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) เข้ามาช่วยในการหาคำตอบเป็นต้น

สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยนั้นมีหลากหลายวิธีการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของตัวแปรและระดับการวัด (Measurement Level) ของตัวแปรนั้น ๆ โดยการวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการวิเคราะห์เพื่อให้ได้สิ่งที่เรียกว่า “สมการถดถอย” ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ (Predictor Variable) กับตัวแปรที่ถูกพยากรณ์ (Predicted Variable) การวิเคราะห์การถดถอยหากมีตัวแปรพยากรณ์ซึ่งอยู่ในระดับการวัดแบบช่วง (Interval Scale) หรือแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) ที่มากกว่า 1 ตัวแปร และมีตัวแปรที่ถูกพยากรณ์ซึ่งอยู่ในระดับการวัดเดียวกันกับตัวแปรพยากรณ์จำนวน 1 ตัวแปร จะเรียกว่า “การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression)” (กัลยา บุญหล้า และเมทินี ชมภูสวาท, 2564; พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนด์ส, 2560) ซึ่งการวิเคราะห์ด้วยสถิตินี้ในงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์มักจะพบเห็นได้บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในงานวิจัยของ

นักศึกษาในระดับปริญญาโทของหลาย ๆ สถาบัน ซึ่งการวิเคราะห์ด้วยสถิตินี้จะต้องเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญประกอบด้วยข้อที่ 1 ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ข้อที่ 2 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีการแจกแจงปกติ และข้อที่ 3 ข้อมูลมีความแปรปรวนคงที่ หากข้อตกลงเบื้องต้นเป็นจริง สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ หากข้อตกลงเบื้องต้นไม่เป็นจริง สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่ได้ไปย่อมมีความคลาดเคลื่อนได้ (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2553; Wooldridge, 2016; Greene, 2020)

จากข้อตกลงเบื้องต้นทั้ง 3 ข้อ จะเห็นได้ว่าข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ถือเป็นข้อตกลงทั่วไปสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุमानแบบพารามेटริก (Parametric Statistic) แต่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณจะมีความพิเศษ กล่าวคือ ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ต้องเป็นอิสระต่อกัน หากไม่เป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันเองจะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “Multicollinearity” อันจะทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) เชื่อถือไม่ได้ สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณก็จะไม่สามารถนำไปใช้ได้ (ธวัชชัย วรพงศธร, 2532) ซึ่งในช่วงการเขียนบทความวิจัยช่วงแรก ๆ ของผู้เขียนกรณีใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาในบทความวิจัยซึ่งพิจารณาจากตัวอย่างจากบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าไม่ปรากฏหรือปรากฏน้อยมากที่นักวิจัยจะนำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์

โดยใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็น จากประเด็นนี้สอดคล้องกับ รัชชชัย วรพงศธร (2532) ที่กล่าวว่านักวิจัยมักมองข้ามการทดสอบคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งตรงนี้ถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญอย่างมาก เพราะหากข้อมูลมีลักษณะบิดเบือนอย่างมากแล้ว ต่อให้มีกระบวนการทำวิจัยอย่างดีเพียงใด ผลการวิจัยก็ไม่น่าเชื่อถือ ในขณะที่พนพรพรรณ เปียชื่อ (2559) กล่าวว่าเสริมว่าการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมานที่เป็นแบบพาราเมตริกเป็นปัญหาที่พบบ่อย โดยเฉพาะประเด็นการแจกแจงของข้อมูลเป็นแบบปกติ ประเด็นความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระทุกตัวที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่มักไม่รายงานผลการทดสอบนี้ไว้ในรายงานการวิจัย นอกจากนี้ไม่เพียงแต่งานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เท่านั้น แต่งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน โดยการศึกษาของจุฬารัตน์ ชุมนวล และคณะ (2567) ซึ่งได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์ในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากจำนวนทั้งสิ้น 126 บทความ มีบทความที่ใช้สถิติอนุมาน จำนวน 58 บทความ และในจำนวนนี้มีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเพียง 4 บทความ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.90 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก

จากประเด็นการใช้สถิติเพื่อการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ กระบวนการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณซึ่งผู้วิจัยต้องนำเสนอผลของข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นปกติของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ แต่ก็ยังพบว่าบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในหลาย ๆ บทความที่ปรากฏอยู่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของ

ประเทศไทย (Thai Journals Online : ThaiJO) และบางส่วนจากการประชุมวิชาการระดับชาติยังคงไม่ปรากฏการรายงานผลดังกล่าว หากเป็นเช่นนี้ถือเป็นความผิดพลาดอย่างมาก และส่งผลต่อการสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการเขียนบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ของนักวิจัยต่อ ๆ ไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้นำเสนอให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ พร้อมกันนี้จะได้นำเสนอรูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และตัวอย่างบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในลำดับต่อไป

2. ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

จากการรวบรวมบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย และบางส่วนจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เป็นต้นมา ผู้เขียนได้รวบรวมบทความทั้งสิ้นจำนวน 31 บทความ พบว่า มีจำนวนบทความที่มีการรายงานผลข้อตกลงเบื้องต้นจำนวน 11 บทความ และมีจำนวนบทความที่ไม่มีการรายงานผลข้อตกลงเบื้องต้นจำนวน 20 บทความ หรือคิดเป็นร้อยละ 64.52 ซึ่งถือว่ามีส่วนที่สูง และยังคงเป็นที่น่ากังวล ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอสรุปให้เห็นถึงความบกพร่องที่สำคัญของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยระบุความบกพร่อง

ออกเป็น 4 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (รัชชัย วรพงศธร, 2532; นพวรรณ เปียชื่อ, 2559; พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนต์ส, 2560; กัลยา บุญหล้า และเมทีนี ชมภูสว่าง, 2564; Wooldridge, 2016; Greene, 2020)

2.1 ขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว

การวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณนั้นตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง หากไม่เป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันเองสูง จะทำให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีความคลาดเคลื่อนสูง ทำให้การพยากรณ์โดยใช้สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้สูงนั่นเอง ซึ่งประเด็นนี้ถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ หรือที่นักวิจัยเชิงปริมาณเรียกว่า “เกิดปัญหา Multicollinearity” กรณีนี้นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) โดยผลการวิเคราะห์ต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือหากมีความสัมพันธ์กัน ต้องไม่มีความสัมพันธ์สูง ซึ่งโดยทั่วไปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต้องไม่เกิน 0.8 การวิเคราะห์องค์ประกอบความแปรปรวน (Variance Inflation Factors) หรือ ค่า VIF โดยเกณฑ์ให้พิจารณาตัวแปรที่มีค่า $VIF \geq 10$ ให้ถือว่าตัวแปรนั้นเกิดภาวะ “Multicollinearity” ซึ่งต้องตัดตัวแปรนั้นออกจากสมการพยากรณ์ การตรวจสอบค่า Tolerance โดยจะมีค่าตั้งแต่ 0-1 ซึ่งหากค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า ตัวแปรเป็นอิสระจากกัน แต่หากเข้าใกล้ 0 แสดงว่าเกิดภาวะ “Multicollinearity”

2.2 ขาดการรายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูล

การวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ต้องมีการมีการแจกแจงปกติ หากข้อมูลไม่มีการแจกแจงปกติ กล่าวคือข้อมูลบางค่ามีค่าสุดโต่งเกินไป (Outlier) ก็จะทำให้การพยากรณ์โดยใช้สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้สูง โดยทั่วไปนักวิจัยอาจทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี “Kolmogorov Smirnov Test” ซึ่งเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก และงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ก็มักจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากเช่นกัน โดยหากผลการทดสอบพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติ นอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์ได้ด้วยการวิเคราะห์ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ได้เช่นเดียวกัน โดยหากผลการทดสอบพบว่าค่าความเบ้และความโด่ง อยู่ในช่วง ± 1 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติ

2.3 ขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูล

การวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ค่าความแปรปรวน (Variance) จะต้องเท่ากัน หรือคงที่ (Homoscedasticity) หากลักษณะของข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน จะทำให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมีความคลาดเคลื่อนสูง ทำให้การพยากรณ์โดยใช้สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้สูง โดยนักวิจัยสามารถตรวจสอบความแปรปรวนของข้อมูล โดยการวิเคราะห์ Box's Test of Equality โดยหากผลการทดสอบพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) แสดงว่า ความแปรปรวนเท่ากัน หรือคงที่นั่นเอง

2.4 ขาดการนำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ผลสุดท้ายของการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ นักวิจัยต้องแสดงออกมาในรูป “สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ” เพื่อใช้ในการพยากรณ์ ซึ่งสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณมี 2 แบบ คือ แบบคะแนนดิบ (Unstandardized Score) ซึ่งแบบคะแนนดิบจะมีค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Standard Error) ดังนั้น จึงปรากฏค่าคงที่ในสมการ และแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score) ซึ่งจะผ่านการปรับแก้ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Standard Error) จึงไม่ปรากฏค่าคงที่ในสมการ โดยสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}_i = a + B_1(X_1) + B_2(X_2) + \dots + B_n(X_n)$ ส่วนสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = \beta_1 Z_1 + \beta_2 Z_2 + \dots + \beta_n Z_n$

กล่าวโดยสรุป จากการนำเสนอความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์ความบกพร่องที่พบในบทความซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เป็นต้นมา จากบทความทั้งสิ้น 31 บทความ พบว่ามีความบกพร่องจำนวน 20 บทความ หรือคิดเป็นร้อยละ 64.52 โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์ความบกพร่องในบทความออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว 2) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูล 3) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูล และ 4) การขาดการนำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณทั้งในรูป

คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน โดยบทความที่มีความบกพร่องมักจะไม่นำเสนอ 4 ประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ซึ่งโดยหลักการแล้วนักวิจัยที่ใช้สถิตินี้ในการทดสอบสมมติฐานต้องทำการตรวจสอบความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว เพื่อป้องกันการเกิดภาวะ “Multicollinearity” หรือภาวะที่ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูง หากเป็นเช่นนี้สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่ได้ไปย่อมมีความคลาดเคลื่อนและไม่สามารถนำไปใช้ได้

3. รูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

โดยทั่วไปรูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในรายงานการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ฉบับสมบูรณ์จะนำเสนอออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอตารางข้อตกลงเบื้องต้น และขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ และสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ส่วนรูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยต้องนำเสนอ 2 ขั้นตอนนี้เช่นกัน แต่อาจเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอในขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบพรรณนา ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเน้นไปที่การรายงานผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวที่ทำให้เกิดภาวะ “Multicollinearity”

โดยรายงานผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การรายงานค่า VIF และค่า Tolerance ทั้งนี้เกิดจากข้อจำกัดของจำนวนค่าและจำนวนหน้าในบทความวิจัย แต่ถึงอย่างไรก็ตามนักวิจัยต้องนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยเฉพาะประเด็นการทำให้เกิดภาวะ “Multicollinearity” แสดงตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอได้ดังภาพที่ 1

ผลการวิจัย										
5. การพยากรณ์การรับรู้ความขัดแย้งในตำบลเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่งกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย										
ตารางที่ x.x ผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ										
ตัวแปร	Kurt	Skew	Tol	VIF	X1	X2	X3	X4	X5	Y
X1	-.75	.10	.30	3.30	1.00	.50***	.67***	.65***	.54***	-.52***
X2	-.24	.40	.68	1.47		1.00	.54***	.55***	.51***	-.34***
X3	-.63	.13	.19	5.33			1.00	.52***	.68***	-.51***
X4	-.72	.14	.13	7.96				1.00	.67***	-.54***
X5	-.63	-.10	.25	4.06					1.00	-.49***
Y	-.62	-.28	-	-						1.00
***p<.001										
จากตารางที่ x.x ผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ พบว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีการแจกแจงแบบปกติ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.68 ซึ่งทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทำการตรวจสอบด้วยค่า Tol และ VIF พบว่า ค่า Tol ของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัวแปร มีค่ามากกว่า 0 (> 0) และค่า VIF ของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 5 ตัวแปร มีค่าน้อยกว่า 10 (< 10) ซึ่งอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ และไม่เป็นการละเมิดข้อตกลง จึงสามารถนำไปสู่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณต่อไปได้										

ภาพที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์
ที่มา : ไชยา เกษารัตน์ (2557)

ตารางที่ x.x การพยากรณ์การรับรู้ความขัดแย้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่งกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (Y) ด้วยทัศนคติ (X1) บทบาท (X2) การจัดการด้านเศรษฐกิจ (X3) การจัด การ ด้านสังคม (X4) และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (X5)					
ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย			t	p-value
	B	S.E.B.	β		
ค่าคงที่	5.43	.14		38.47***	.000
X4	-.38	.08	-.35	-5.05***	.000
X1	-.25	.08	-.23	-3.39**	.001
X2	-.04	.05	-.04	-.87	.384
X3	-.06	.10	-.06	-.61	.544
X5	-.04	.08	-.04	-.55	.583
R = .56, R ² = .31, SE _{est} = .69, F = 98.76***, Sig. of F = .000					
***p<.001, **p<.01					
จากตารางที่ x.x การพยากรณ์การรับรู้ความขัดแย้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่งกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (Y) ด้วยทัศนคติ (X1) บทบาท (X2) การจัดการความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจ (X3) การจัดการความขัดแย้งด้านสังคม (X4) และการจัดการความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อม (X5) ด้วยวิธีการคัดเลือกเข้า (Enter Method) พบว่า มีจำนวน 2 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การรับรู้ความขัดแย้งฯ ได้ ได้แก่ 1) การจัดการด้านสังคม (X4 มีอิทธิพลทางลบ) และ 2) ที่ทัศนคติ (X1 มีอิทธิพลทางลบ) โดยร่วมกันพยากรณ์การรับรู้ความขัดแย้งฯ ได้ร้อยละ 31 และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความขัดแย้งฯ สูงสุด คือ การจัดการด้านสังคม (β = -.35) และตัวแปรที่มีอิทธิพลการรับรู้ความขัดแย้งฯ ต่ำสุด คือ ที่ทัศนคติ (β = -.23) และสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณได้ดังนี้					
รูปคะแนนดิบ					
$\hat{Y}_i = a + B1x1 + B2x2$					
การรับรู้ความขัดแย้งฯ = 5.43 - 0.38(X4) - 0.25(X1)					
รูปคะแนนมาตรฐาน					
$\hat{Z}_y = \beta1ZX1 + \beta2ZX2$					
การรับรู้ความขัดแย้งฯ = -0.35(ZX4) - 0.23(ZX1)					

ภาพที่ 1 ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอย
เชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ (ต่อ)
ที่มา : ไชยา เกษารัตน์ (2557)

จากการที่ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการนำเสนอจากตัวอย่างดังกล่าว ซึ่งถือเป็นทิศทางที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์

ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ดังนั้นนักวิจัยจึงควรนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดในบทความวิจัยดังต่อไปนี้

1) นำเสนอตารางข้อตกลงเบื้องต้น ประกอบด้วย รายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) หรือนักวิจัยอาจทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี “Kolmogorov Smirnov Test” การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ห่อ้งค์ประกอบความแปรปรวน (Variance Inflation Factors) หรือ ค่า VIF การตรวจสอบค่า Tolerance เพื่อตรวจสอบการเกิดภาวะ “Multicollinearity” เป็นต้น

2) นำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ประกอบด้วย การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (F-test) ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE_{est}) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยรูปแบบคะแนนดิบ (B) และรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) ค่าที และค่า p-value เป็นต้น

3) นำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยนักวิจัยต้องแสดงออกมาในรูป “สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ” เพื่อใช้ในการพยากรณ์ ทั้งในรูปแบบคะแนนดิบ (Unstandardized Score) และรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

กล่าวโดยสรุป การนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยต้องนำเสนอ 2

ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นการนำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งอาจรายงานด้วยรูปแบบตารางหรือแบบพรรณนา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของจำนวนคำและจำนวนหน้าในบทความวิจัย ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการนำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ กรณีตัวอย่างผู้เขียนใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ด้วยวิธีการคัดเลือกเข้า (Enter Method) จึงนำเสนอตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว และทำการเรียงลำดับตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดมาต่ำสุด ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลจะเรียงลำดับตามลำดับการนำเสนอในงานวิจัย และต้องเขียนสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานด้วยเสมอ เนื่องจากนิยามของการวิเคราะห์การถดถอยคือเป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ได้สมการถดถอยสำหรับการทำนายหรือพยากรณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ

4. ตัวอย่างบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

สำหรับประเด็นสุดท้ายที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอเป็นการยกตัวอย่างบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ซึ่งจะทำให้นักวิจัย ตลอดจนรวมถึงผู้ที่กำลังศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้เห็นถึงรูปแบบ และแนวทางในการเขียนบทความวิจัยกรณีนักวิจัย หรือผู้ที่กำลังศึกษาใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในงานวิจัย ซึ่งแต่ละสำนักก็จะมีรูปแบบในการนำเสนอที่แตกต่างกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามนักวิจัยต้องนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณไม่ข้อตกลงใดก็ข้อตกลง

หนึ่ง หรืออาจหลาย ๆ ข้อตกลง โดยเฉพาะประเด็นการทำให้เกิดภาวะ “Multicollinearity” หรือภาวะที่ตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวไม่เป็นอิสระต่อกัน หรือมีความสัมพันธ์กันเองสูง หากไม่เป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันเองสูง สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่ได้ไปย่อมไม่สามารถนำไปใช้ได้ โดยผู้เขียนได้สรุปตัวอย่างบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณดังตารางที่ 1 เพื่อให้นักวิจัยใช้เป็นแบบอย่างในการเขียนบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ กรณีใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 บทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ที่	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อบทความวิจัย	นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น			สมการการถดถอย
			ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว	การแจกแจงของข้อมูล	ความแปรปรวนของข้อมูล	
1	อิสริยา จันลุน และ นิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ (2567)	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารพัสดุเชิงกลยุทธ์กับการบรรลุเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครพนม สกนนคร และมุกดาหาร	✓	-	-	✓

ที่	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อบทความวิจัย	นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น			สมการ
			ความเป็น อิสระของ ตัวแปร พยากรณ์ ทุกตัว	การแจก แจงของ ข้อมูล	ความ แปรปรวน ของข้อมูล	
2	พัลลภ กลิ่นดี และคณะ (2567)	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุข ในการทำงานของ บุคลากรสำนักงานเจ้าท่า ภูมิภาค	✓	-	-	✓
3	ปาลาวดี เนือง จำนงค์ และคณะ (2567)	ปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จการประเมิน คุณธรรมและความ โปร่งใสการดำเนินงาน ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในเขตพัฒนา พิเศษภาคตะวันออก	✓	-	-	✓
4	ปริยารัตน์ มิ่งขวัญ และวิชณู สุमित สวรรณค์ (2566)	การเข้าถึงระบบการจอง คิวออนไลน์ขอรับบริการ งานทะเบียนล่วงหน้าของ ประชาชนในพื้นที่อำเภอ อาจสามารถ จังหวัด ร้อยเอ็ด	✓	-	-	✓

ที่	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อบทความวิจัย	นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น			สมการ
			ความเป็น อิสระของ ตัวแปร พหุคูณ ทุกตัว	การแจก แจงของ ข้อมูล	ความ แปรปรวน ของข้อมูล	
5	วิชณู พันธุ์ ต่อหล้า และ คณะ (2566)	การพยากรณ์ความสามารถ ในการวางแผนการใช้เงิน ของประชาชนในจังหวัด สงขลา	✓	-	-	✓
6	สุคนธ์ทิพย์ วงศ์พันธ์ และสุรรัตน์ อินทร์หม้อ (2566)	อิทธิพลของปัจจัยองค์กร ที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การขนส่งของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาด ย่อมในระบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก	✓	-	-	✓
7	วันจักร น้อย จันทร์ และว รัชญา เสง ประเสริฐ (2566)	การปฏิบัติในเชิงสิทธิ มนุษยชนกับคุณภาพชีวิต ของผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษา : เรือนจำ กลางนครปฐม	✓	-	-	✓
8	เมชยา ท่าพิมาย (2566)	ปัจจัยของระบบบัญชี การเงินการคลังภาครัฐที่ มีต่อความสำเร็จในการ บริหารงานของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ	✓	-	-	✓

ที่	ชื่อผู้แต่ง	ชื่อบทความวิจัย	นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น			สมการ
			ความเป็น อิสระของ ตัวแปร พยากรณ์ ทุกตัว	การแจก แจงของ ข้อมูล	ความ แปรปรวน ของข้อมูล	
9	จิตติพัทธ์ ลิ้มสัมฤทธิ์ นิภา (2566)	รูปแบบและประเด็น การสื่อสารความ รับผิดชอบต่อสังคมของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	✓	-	-	✓
10	วัลลภ สุขสวัสดิ์ (2565)	เครือข่ายการมีส่วนร่วม ของพลเมืองกับความ ไว้วางใจทางการเมือง : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย	✓	-	-	✓
11	พัฒน์ แก้วนวิ และกิตติพร เนาว์สุวรรณ (2560)	ปัจจัยทำนายพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีต่อ องค์กรของบุคลากร โรงพยาบาลสงขลา	✓	✓	✓	✓

ที่มา : อิศรียา จันลุน และนิตยา โพธิ์ศรีจันทร์ (2567); พัลลภ กลิ่นดี และคณะ (2567); ปาลาวดี เนืองจ่านงค์ และคณะ (2567); ปริยารัตน์ มิ่งขวัญ และวิษณุ สมิตสุวรรณ (2566); วิษณุ พันธุ์ต่อหล้า และคณะ (2566); สุกนธ์ทิพย์ วงศ์พันธ์ และสุรรัตน์ อินทร์หม้อ (2566); วันจักร น้อยจันทร์ และวรัชญา เช่งประเสริฐ (2566); เมษยา ท่าพิมาย (2566); จิตติพัทธ์ ลิ้มสัมฤทธิ์นิภา (2566); วัลลภ สุขสวัสดิ์ (2565); พัฒน์ แก้วนวิ และกิตติพร เนาว์สุวรรณ (2560)

จากตารางที่ 1 ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ พบว่า จากจำนวน 11 บทความที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นจาก 31 บทความที่ผู้เขียนทำการรวบรวมมานั้น มีเพียงบทความเดียวที่นำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นอย่างครอบคลุม และส่วนใหญ่จะนำเสนอข้อตกลงเบื้องต้นในประเด็นความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่จะปฏิเสธไม่ได้ ดังที่ผู้เขียนกล่าวก่อนหน้านี้ว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่ต้องมีการแจกแจงปกติ และมีความแปรปรวนคงที่นั้นถือเป็นข้อตกลงทั่วไปสำหรับการวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมานแบบพารามेटริก (Parametric Statistics) แต่การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณจะมีความพิเศษเพิ่มเข้ามาคือตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาวิเคราะห์ต้องเป็นอิสระต่อกัน ดังนั้น นักวิจัยต้องนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นไม่ข้อตกลงใดก็ข้อตกลงหนึ่ง หรืออาจหลาย ๆ ข้อตกลงได้ แต่จะไม่นำเสนอประเด็นความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ไม่ได้ เนื่องจากก่อนการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ นักวิจัยต้องมั่นใจก่อนว่าตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน หากไม่เป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันเอง จะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “Multicollinearity” ซึ่งจะทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) เชื่อถือไม่ได้ สมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณก็จะไม่สามารถนำไปใช้ได้

5. บทสรุป

การใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression)” ในงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์มักพบเห็นได้บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในงานวิจัยของนักศึกษาในระดับปริญญาโทของหลาย ๆ สถาบัน ซึ่งการวิเคราะห์ด้วยสถิตินี้จะต้องเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญประกอบด้วยตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีการแจกแจงปกติ และข้อมูลมีความแปรปรวนคงที่ แต่นักวิจัยมักมองข้ามการทดสอบคุณลักษณะของข้อมูลหรือข้อตกลงเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ เพราะหากข้อมูลมีลักษณะบิดเบือนอย่างมากแล้ว ต่อให้มีกระบวนการทำวิจัยอย่างดีเพียงใด ผลการวิจัยก็ไม่น่าเชื่อถือ จากการสังเคราะห์บทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่ปรากฏอยู่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย และบางส่วนจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เป็นต้นมา จำนวน 31 บทความ พบว่า มีความบกพร่องจำนวน 20 บทความ หรือคิดเป็นร้อยละ 64.52 ความบกพร่องในบทความจำแนกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัว 2) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูล 3) การขาดการรายงานผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของข้อมูล และ 4) การขาดการนำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ดังนั้น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบ

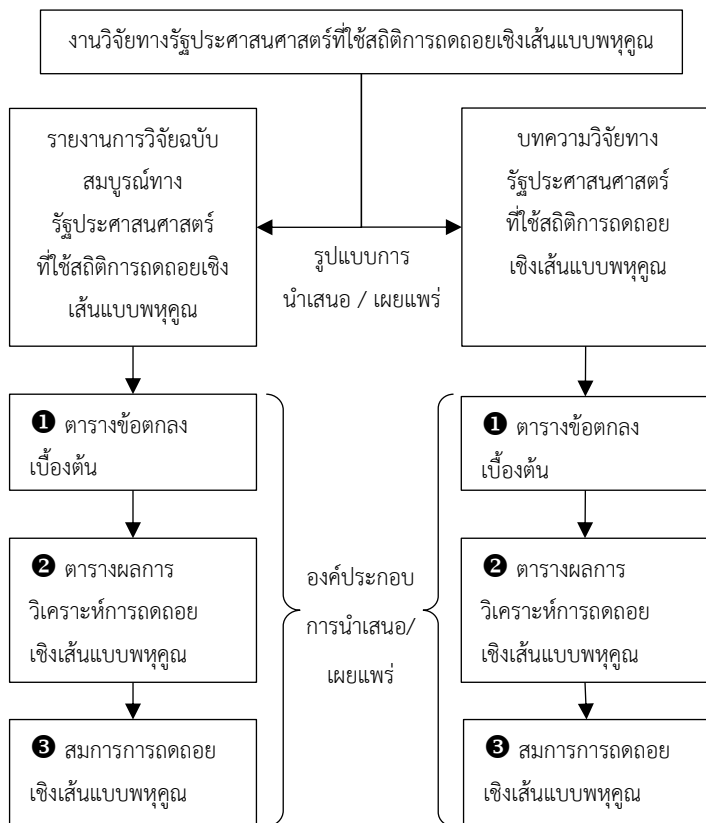
พหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยจึงต้องนำเสนอ 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกเป็นการนำเสนอข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งอาจรายงานด้วยรูปแบบตารางหรือแบบพรรณนา ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการนำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ และเขียนสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานด้วยเสมอ

นักวิจัยต้องนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นไม่ข้อตกลงใดก็ข้อตกลงหนึ่ง หรืออาจหลาย ๆ ข้อตกลงได้ แต่จะไม่นำเสนอประเด็นความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ไม่ได้ เนื่องจากก่อนการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ นักวิจัยต้องมั่นใจก่อนว่าตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน หากไม่เป็นอิสระต่อกันหรือมีความสัมพันธ์กันเอง จะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “Multicollinearity” ซึ่งจะทำให้การประมาณค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression Coefficient) เชื่อถือไม่ได้ กรณีที่เกิดปัญหา “Multicollinearity” นักวิจัยสามารถแก้ไขได้ เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม หรือนักวิจัยสามารถตัดตัวแปรพยากรณ์หรือตัวแปรอิสระบางตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงออกไป แต่กรณีนี้ต้องพิจารณาถึงความเป็นเหตุเป็นผล หรือหลักการทางทฤษฎีด้วย ซึ่งหากไม่มีความหมายในเชิงตรรกวิทยา ก็จะทำให้การแปลผลไม่มีความหมายได้เช่นกัน หรือการตัดข้อมูลบางค่าที่มีค่าสุดโต่งเกินไป (Outlier) แล้วทำการวิเคราะห์ใหม่ และท้ายสุดหากไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น นักวิจัยก็สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการวิเคราะห์โดยให้ไปใช้สถิติอนุมานแบบนอนพารามेटริก (Non-Parametric Statistics) ในการวิเคราะห์ต่อไป

6. ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

บทความวิชาการเรื่อง “ความบกพร่องของการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการนำเสนอบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์” เป็นเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอให้เห็นถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้นเฉพาะงานวิจัยที่นักวิจัยใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการวิเคราะห์ และเป็นการนำเสนอในบทความวิจัยเท่านั้น ซึ่งในบทความนี้ไม่ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ดังนั้น บทความวิชาการเรื่องนี้จึงต้องการสะท้อนให้นักวิจัยได้ตระหนักถึงการนำเสนอบทความวิจัยที่ถูกต้อง และผู้เขียนถือว่าเป็นการทำให้เรื่องนี้เป็นประเด็นที่จะทำให้นักวิจัย หรือนักวิชาการ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความวิจัยต้องกลับมาพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำเสนอบทความวิจัยกรณีการใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในการวิเคราะห์ ซึ่งจากการสังเคราะห์บทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ใช้สถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณที่ปรากฏอยู่ในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย และบางส่วนจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 เป็นต้นมา จะพบว่านักวิจัยมักมองข้ามการรายงานข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ ดังนั้น ทิศทางที่เหมาะสมสำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณในบทความวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ นักวิจัยควรนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดในบทความวิจัย ได้แก่ 1) นำเสนอตารางข้อตกลงเบื้องต้น ประกอบด้วย รายงานผลการวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความเบ้และความโด่ง หรือนักวิจัยอาจทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี “Kolmogorov Smirnov

Test” การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์หองค์ประกอบความแปรปรวน หรือค่า VIF การตรวจสอบค่า Tolerance เพื่อตรวจสอบการเกิดภาวะ “Multicollinearity” เป็นต้น 2) นำเสนอตารางผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ประกอบด้วย การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์ การตัดสินใจ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย รูปแบบคะแนนดิบและรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ค่าที และค่า p-value เป็นต้น และ 3) นำเสนอสมการการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ โดยนักวิจัยต้องแสดงออกมาในรูป “สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ” เพื่อใช้ในการพยากรณ์ ทั้งในรูปแบบคะแนนดิบและรูปแบบคะแนนมาตรฐาน สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้เขียน

7. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา บุญหล้า และเมทินี ชมภูสว่าง. (2564). ความแกร่งในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณสำหรับค่าผิดปกติในตัวแปรตาม. *วารสารวิทยาศาสตร์ลาดกระบัง*. 30(1), 81-92. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก https://li01.tci-thaijo.org/index.php/science_kmitl/article/view/247763
- จุฬารัตน์ ชุมนวล, กรกช วิจิตรสงวน เจ็ดวรรณะ และกฤษฎา สันทวีป. (2567). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบสำหรับการตรวจสอบข้อสมมติเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์ในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 43(3), 55–62. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2567, จาก Retrieved from <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/scimsujournal/article/view/259071>
- ไชยา เกษารัตน์. (2557). *การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการพัฒนาทะเลและชายฝั่ง กลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. สาขาวิชาการจัดการ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัชชัย วรพงศธร. (2532). ข้อพิจารณาการใช้สถิติการถดถอยพหุคูณสำหรับงานวิจัย. *วารสารวิทยาศาสตร์การแพทย์*. 3(1), 55-62. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2567, จาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jhealthres/article/view/190847>

- ธิตพัทธ์ ลิ้มสัมฤทธิ์ธินา. (2566). รูปแบบและประเด็นการสื่อสารความ
รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารมนุษย
กับสังคม*. 9(2), 31-52. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก
[https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husocjournal/article/
view/264690](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husocjournal/article/view/264690)
- นพวรรณ เปียชื่อ. (2559). การเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ และปัญหาที่พบบ่อย.
วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไทย. 3(2), 83-90.
สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก [https://he02.tci-thaijo.org/
index.php/apnj/article/view/120358](https://he02.tci-thaijo.org/index.php/apnj/article/view/120358)
- ปรียาร์ตน์ มิ่งขวัญ และวิษณุ สุमितสุวรรณค์. (2566). การเข้าถึงระบบการ
จองคิวออนไลน์ขอรับบริการงานทะเบียนล่วงหน้าของประชาชนใน
พื้นที่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารการบริหาร
ปกครอง*. 12(2), 121-138. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก
[https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/
view/267268](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gjournal-ksu/article/view/267268)
- ปาลาวดี เนื่องจำนงค์, วชิรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพรร์ สุนทร. (2567).
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส
การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพัฒนาพิเศษ
ภาคตะวันออก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 18(3),
75-87. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก [https://so05.tci-
thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/277597](https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/277597)

- พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนด์ส. (2560). การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรง. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*. 7(2), 20-37. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/115566>
- พัฒน์ แก้วนาวิ และกิตติพร เนาว์สุวรรณ. (2560). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลสงขลา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 9(3), 176-185. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2568, จาก <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/view/99149>
- พัลลภ กลิ่นดี, จารุกัญญา อุดานนท์, กชกร เดชะคำภู และสำราญ วิเศษ. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 18(3), 370-381. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmu/article/view/277696>
- เมฆา ท่าพิมาย. (2566). ปัจจัยของระบบบัญชีการเงินการคลังภาครัฐที่มีต่อความสำเร็จในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*. 13(2), 114-132. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/269335>
- วันจักร น้อยจันทร์ และวรัชญา แซ่ประเสริฐ. (2566). การปฏิบัติในเชิงสิทธิมนุษยชนกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษา: เรือนจำกลางนครปฐม. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการ*

- จัดการสังคม. 5(1), 65-75. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://ssrujournal.com/index.php/jpasm/article/view/241>
- วัลลภา ฉลากบาง. (2560). การวิจัยแบบผสมผสาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 7(2), 124-132. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2567, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/86439>
- วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2565). เครือข่ายการมีส่วนร่วมของพลเมืองกับความไว้วางใจทางการเมือง : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 35(3), 203-226. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก <https://doi.org/10.55164/pact.v35i3.252264>
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชณุ พันธุ์ต่อหล้า, อรรถนัย พันธุ์ต่อหล้า, วันวิสาข์ เสงค์คล้าย, ชนัญชิตา เจริญดี, ชาดยา แก้วไชยศรี และไชยา เกษารัตน์. (2566). การพยากรณ์ความสามารถในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของประชาชนในจังหวัดสงขลา. ใน จินดา ศิริดา (บ.ก.). *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ (GNRU) ครั้งที่ 23: นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน*. (125-138). สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567, จาก https://orasis.crru.ac.th/gds_gnru/download/proceeding_1.pdf
- สุคนธ์ทิพย์ วงศ์พันธ์ และสุรรัตน์ อินทร์หม้อ. (2566). อิทธิพลของปัจจัยองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการขนส่งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. *วารสาร*

จันทร์เกษมสาร. 29(1), 17-32. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/crujournal/article/view/256124>

อิสริยา จันลุน และนิตยา โพธิ์ศรีจันทร์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารพัสดุเชิงกลยุทธ์กับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม สกลนคร และมุกดาหาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*. 14(2), 201-214. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2567, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/278274>

Gobo, G. (2015). The next challenge: from mixed to merged methods. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*. 10(4), 329-331. Retrieved December 20, 2024, from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/qrom-07-2015-1309/full/html#idm46520205594784>

Greene, W. H. (2020). The Classical Multiple Linear Regression Model. In Greene, W. H. (Eds), *Econometric Analysis*. (8th ed.). (p.52-67). n.p.: Pearson Education.

Molina-Azorin, J. F. (2016). Mixed methods research: An opportunity to improve our studies and our research skills. *European Journal of Management and Business Economics*. 25(2), 37-38. Retrieved December 20, 2024,

from <https://www.elsevier.es/en-revista-european-journal-management-business-economics-487-pdf-S244484511630012X>

Sedmak, M. & Longhurst, P. (2010). Methodological choices in enterprise systems research. *Business Process Management Journal*. 16(1), 76-92. Retrieved December 20, 2024, from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/14637151011017958/full/html#idm46520202074368>

Wooldridge, J. M. (2016). Multiple Regression Analysis: Estimation. In Wooldridge, J. M. (Eds), *Introductory Econometrics: A Modern Approach*. (6th ed.). (pp. 60-104). Ohio: Cengage Learning.

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์
ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับวารสาร

1. บริบทของวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดำเนินการโดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยอีกทั้งเป็นสื่อกลางแห่งการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการทั้งภายในมหาวิทยาลัย ระหว่างมหาวิทยาลัย คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไป โดยกำหนดเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม โดยในปีแรกเริ่มตีพิมพ์ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2562

2. ประเภทของบทความ

2.1 บทความวิจัย (Research Article)

เป็นผลงานต่อเนื่องจากงานวิจัย หรือสกัดมาจากงานวิจัย ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยให้มีความกระชับและสั้นสำหรับตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ ประกอบด้วย

- บทนำ
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด
- วิธีดำเนินการวิจัย
- สรุปผลการวิจัย

2.2 บทความวิชาการ (Original Article)

งานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ อย่างชัดเจน ตามหลักวิชาการจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ น่าสนใจประกอบด้วย

- บทนำ
- องค์ประกอบทฤษฎี
- อธิบายกระบวนการ (เนื้อหาสาระ)
- สรุปและอภิปรายผล

3. การจัดรูปแบบบทความ

3.1 บทความ

จะต้องใช้ขนาดกระดาษ A5 โดยกำหนดระยะห่างขอบบน 1.5 นิ้ว ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวา ด้านละ 1 นิ้ว ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

3.2 ชื่อบทความ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

3.3 ชื่อผู้เขียนบทความ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา พร้อมทำการอ้างอิงข้อมูลผู้เขียนใน ส่วนของ Footnote โดย Footnote ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 12 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.4 บทคัดย่อ

จะต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 พอยท์ เนื้อหาไม่เกิน 150 คำ และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) ไม่เกิน 5 คำ โดยมีการกล่าวนำ ถึงความสำคัญของการศึกษา วิธีการหรือเครื่องมือในการศึกษา ผลสรุปจาก การศึกษาหรือการค้นพบที่สำคัญ บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) จะต้องมีความสอดคล้องกัน

3.5 เนื้อหา

จะต้องเป็นภาษาไทย ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14

ตัวธรรมดา

3.6 ตารางหรือภาพประกอบ

ข้อมูลในภาพและตารางจะต้องมีความคมชัด มีหมายเลขกำกับภาพและตารางตามลำดับ สำหรับภาพต้องระบุที่มาของภาพนั้นด้วย ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 ตัวหนา

3.7 เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New 14 ตัวหนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 การอ้างอิงเนื้อหาภายในเนื้อเรื่องและภายในหัวข้อกับเอกสารอ้างอิง จะต้องตรงกัน และจะต้องมีรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเอกสารตามกำหนดไว้อย่างครบถ้วน การอ้างอิงควรใช้รูปแบบเดียวกันให้สม่ำเสมอ โดยใช้ระบบนาม-ปี

3.7.2 การเรียงลำดับเอกสาร ให้เรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อผู้เขียนโดยไม่ต้องมีเลขกำกับ

ตัวอย่าง

รูปแบบบทความฉบับเต็ม ไม่เกิน 25 หน้ากระดาษ A5
ระยะขอบบน 1.5 นิ้ว ระยะขอบล่าง ซ้าย และขวา 1 นิ้ว
ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

ขีดเส้นใต้ที่ชื่อ
ผู้เขียนคนแรก

ชื่อบทความวิจัยภาษาไทย
TITLE IN ENGLISH
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New
16 พอยท์ ตัวหนา และ
ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เท่านั้น

ชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความ^{1*} และชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความร่วม²
First Author^{1*} and Co - Author²
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

บทคัดย่อ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ
TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

คำสำคัญ : คำสำคัญ 1, คำสำคัญ 2, คำสำคัญ 3, คำสำคัญ 4, คำสำคัญ 5
TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

Abstract TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา
เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ
TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

Keywords: Keyword 1 , Keyword 2 , Keyword 3 , Keyword 4 ,
Keyword 5
TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

¹ ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความ

² ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความร่วม

* Corresponding author, E-mail: sample@mail.com ของผู้แต่งหลัก

TH Sarabun New
12 พอยท์ ตัวบางปกติ

1. บทนำ	TH Sarabun New 16	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)		
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	TH Sarabun New 16	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)		
3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด	TH Sarabun New 16	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		
3.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี)	TH Sarabun New 14	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		
3.1.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี)	TH Sarabun New 14	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		
เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)		
4. วิธีดำเนินการวิจัย	TH Sarabun New 16	พอยท์ ตัวหนา
.....		
	}	TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา
.....		

4.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

4.1.1 หัวข้อย่อย (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

5. สรุปผลการวิจัย TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New
14 พอยท์ ตัวหนา
เฉพาะหัวข้อ

ภาพที่ 1 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

ที่มา : ชื่อ - สกุล (ปี พ.ศ.) หรือ Last name (Year) TH Sarabun New 14 พอยท์

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

ตัวบางปกติ

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

หมายเหตุ / คือ เว้นระยะ 1 ครั้ง

รูปแบบการอ้างอิง / บรรณานุกรม (รูปแบบ APA 6th)

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 1 คน และพิมพ์ครั้งที่ 1 (ไม่ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์
หากเป็นการพิมพ์ครั้งที่ 1)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

Author./ A./ (Year)./ Title of the book./ Place./ Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

นฤมล./ ด่านตระกูล./ (2560)./ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระอำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช./ ชลบุรี/ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Shah./ K./ (2000)./ Basic of Solid and Hazardous Waste Management
Technology./ New Jersey./ Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ-สกุล¹/ และชื่อ-สกุล²./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่)./ สถานที่
พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

Author./ A./¹ and/ Author./ B./²./ (Year)./ Title of the book./
(Edition ed.)./ Place./ Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวัฒน์./ เกตุวงศา/ และกรกนก./ พงษ์ประดิษฐ์./ (2563)./ พื้นที่กิจกรรม
ทางกายในประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19./ (พิมพ์ครั้งที่ 2)./
นนทบุรี./ ภาพพิมพ์.

Neal, H./A./and/Schubel, H./A./ (1987). //Solid Waste Management the Mounting Garbage and Trash Crisis.//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 3 - 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ นามสกุลให้ครบทุกคน ใส่คำว่า และหน้าชื่อสกุลคนสุดท้าย)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵และชื่อ-สกุล⁶/(ปีที่พิมพ์)/(ชื่อเรื่อง)/(ครั้งที่พิมพ์)/(สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Author, A./A.¹/Author, B./B.²/Author, C./C.³/Author, D./D.⁴/Author, E./E.⁵/and/Author, F./F.⁶/(Year)/(Title of the book)/(Edition ed.)/(Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวรรณ/แสงสว่าง/วิสุทธิ/ตรีเงิน/สุวนิตย์/จีระวงส์/สิริพร/หลอดเงิน/ัญญา/พรหมศร/และรณิมาศ/จันทร์ขาว/(2547).//เอกสารคำสอนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต SC 101.// (พิมพ์ครั้งที่ 3).// กรุงเทพฯ:/โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Luffman, J./M./, Bulleen, C./V./, Liano, A./D./, McLeod, P./K./, Nash, E./O./and/Neuman, C./C./ (2004). //Information technology resources management.// (2nd ed.).//NJ:/John & Sons Press.

หนังสือ ที่มีผู้แต่งมากกว่า 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ 6 คนแรก และคนถัดไปให้ใช้
“และคณะ”)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵/และชื่อ-สกุล⁶/และ
คณะ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์/
สำนักพิมพ์.

Author./A./A.¹/Author./B./B.²/Author./C./C.³/Author./D./D.⁴/Author./
E./E.⁵/and/Author./F./F.⁶/and et al.// (Year).// Title of the
book.// (Edition ed.).// Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปรีดา//อุ้นเรือน//สมชาย//ตระกลูกิจ//ไพฑูรย์//ใจดี//วัฒนา//เกียรติรัตน์//
สุวรรณ//เปี่ยมไสว//วิไลพร//คลังการเรียน//และคณะ.//
(2553).//การจัดการระบบสารสนเทศสำหรับ CEO.// (พิมพ์ครั้งที่
3)// กรุงเทพฯ:ซีอีโอเพรส.

Crawley./R./B./Dockery./L./M./Branson./T./S./Carmichael./L./E./
Carson./J./C./Findlay./A./F./and et al.// (2015).// Manor houses
of the early 1900s.// London.// Taylor & Francis.

กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง (โดยให้นำ “ชื่อเรื่อง” แทนที่ในตำแหน่งของผู้แต่ง)
ชื่อเรื่อง.// (ปีที่พิมพ์).// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

Title of the book.// (Year).// (Edition ed.).// Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

หลากหลายความคิดชีวิตคนทำงาน.//(2551).//กรุงเทพฯ:แผนงานสุขภาวะองค์กร
ภาคเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
Collection of Speeches of Field Marshal Srisdi Dhanarajata,
1959-1961.//(1964).//Bangkok:Office of The Prime Minister Press.

กรณีผู้แต่งเป็นองค์กร (โดยให้ใส่ชื่อองค์กรแทนที่ “ชื่อผู้แต่ง”)

ชื่อองค์กร.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.
Organization name.//(Year).//Title of the book.//(Edition ed.)//
Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

กระทรวงศึกษาธิการ.//(2551).//หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551.//กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
World Health Organization.//(2020).//Guidelines on Physical
Activity and Sedentary Behavior.//Geneva:World Health
Organization.

หนังสือแปล

ชื่อ-สกุลผู้แต่งต้นฉบับ.//(ปีที่พิมพ์ผู้แปล).//ชื่อเรื่องหนังสือ(ของผู้แปล)/
[ชื่อหนังสือต้นฉบับ].//(ครั้งที่พิมพ์).//ชื่อ-สกุล, ผู้แปล.//สถานที่
พิมพ์:สำนักพิมพ์.

Author./A./A./(Year).//Book title(Subtitle)/(Original Manuscript).//
(Translator./T./T./Translator).// (Edition ed.).//Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โอสแมน./อิลิส./ (2566).//แต่เธอผู้เจ็บปวด/[SOLITAIRE].// (วลัยลักษณ์
จิตตะยโสธร,ผู้แปล).//กรุงเทพฯ:นามมีบุ๊ค.

Süskind, /P./ (2010).//Perfume: The Story of a Murderer.//
(John./E./W./Translator).//London:Hamish Hamilton.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์).//ชื่อหนังสือ.// (พิมพ์ครั้งที่).//สืบค้นเมื่อ/วัน/
เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxxx

Author./A./A./(Year).//Title of the book.// (Edition ed.).//Retrieved/
Month/Day./Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สอ-สข-รา./ (2567).//เติม *เติม *รัก (Special Part).//สืบค้นเมื่อ/8/
มกราคม/2567./จาก/https://www.mebmarket.com/ebook-
279307เติมbullเติมbullรัก-Special-Part

Kelleman./A./ (2010).//A Complete Grammar of Esperanto.//Retrieved/
December/15./2023, /from/https://libro.eb20.net/Reader
/rdr.aspx?b=553941#

วิทยานิพนธ์ *ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตและปริญญามหาบัณฑิตรูปเล่ม / ตีพิมพ์*
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีพิมพ์เผยแพร่.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิป
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.//สาขาวิชาหรือ
ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย.

Author./A./A./(Year)./Title of thesis/dissertation./[Description:
Unpublished doctoral dissertation]./Department./Faculty/
University.

****ตัวอย่าง / Example****

เทียนชัย//สุริมาศ.//(2560).//พลวัตของการใช้ประโยชน์ภูมิอากาศในฐานะ
การชดเชยทางสังคม.//วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.//
พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา),บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sombutpoothon./P.//(2021).//Factors on drug store with good
pharmacy practice to abide the criterion of the quality
pharmacy at Chonburi province.//[Master
Thesis]./Philosophy (Environment and resource
studies),/faculty of graduate studies,/Mahidol university.

<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2566/3/62061757.pdf>

บทความในวารสารวิชาการ ในรูปแบบรูปเล่ม / ตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี(ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่).//เลขหน้า.

Author./A./A./Year./Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/pages.

****ตัวอย่าง / Example****

ฤชุตา./เทพยากุล/และอิศร์ภูริ./รินโรสง./.(2559).//ความหมายและองค์ประกอบของการบริหารคนเก่งในองค์กร: การทบทวนวรรณกรรม.//วารสารเทคโนโลยีภาคใต้./9(2)/77-84.

Parra-Martinez./F./A./and/Wai./J./.(2023). //Talent identification research: A bibliometric study from multidisciplinary and global perspectives.//Frontiers in Psychology./14(1)/1-22.

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีไม่มีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี(ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่).//หน้า-หน้า.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A./Year./Title of article./Title of Journal./Volume(Number)/pages./Retrieved/Month/Date./Year./from/http://www.xxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

จอมขวัญ//สุทธินันท์.//(2564).//การเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดแบบมีเงื่อนไขร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยด้านเสียงปัจจุบันในสติกเกอร์ไลน์ภาษาไทย.//วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด.//10(2),91-105.//สืบค้นเมื่อ/5/มิถุนายน/2566/จาก/<https://so01.tcithaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/239924/167284>

Pattaratumrong,/M./and/Wongkhamhaeng,/K./.(2019).//The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from Songkhla Lake, Southern Thailand.//Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST).//27(3),1-9.//Retrieved/January/10,/2023/from/<http://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/Vol-27-No-3-2019-1-9>

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีมีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่),/หน้า-หน้า.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี.//doi:xxxxxxx

Author,/A,/A./.(Year).//Title of article./Title of Journal./Volumes(Number)/pages./Retrieved/Month/Date,/Year./doi:xxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สิริลักษณ์/มดขี้มีและวัชร/เชียงใหม่/(2563)//กลยุทธ์การส่งเสริม
การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ 7-
ELEVEN ในเขตลาดกระบัง.//วารสารมหาวิทยาลัย
พายัพ.//30(1),1-15.//สืบค้นเมื่อ/24/มีนาคม/2564.//doi/
10.14456/pyuj.2020.1

Chantana,/C.//(2019)//A Cooling System for a Mushroom House
for Use in the Upper Central Region Climate of Thailand//
Naresuan University Journal: Science And Technology
(NUJST).//27(3),10-19.//doi:/10.14456/nujst.2019.22

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/
ชื่อการประชุม.//(เลขหน้า). สำนักพิมพ์
Author./A./A.//(Year).//Title.//In/Editor/(Ed. or Eds.).//Title of
conference.//page.//Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ไพฑูรย์//สินลาร์ตัน.//(2549).//การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน.//ใน/
กนกวรรณ/สินสุข/(บ.ก.).//รายงานการสัมมนา เรื่องการศึกษาไทย
ในยุคโลกาภิวัตน์.//หน้า 12-19.//จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
Saichan,/K./Tepaamordech,/S./Techawiwattanaboon,/T./and/
Patarakul,/K.//(2023).//Identification of Lactobacillus spp.

isolated from stool and colon biopsy tissues of Thai healthy elderly using MALDI-TOF mass spectrometry.// *Proceedings of 61st Kasetsart University Annual Conference: Science, Engineering and Architecture, Agro-Industry, Natural Resources and Environment.*//990-996.

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุล.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.).// ชื่อการประชุม.// (เลขหน้า).// สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/
<http://www.xxxxxxx>

Author./ A./ A./ / (Year).// Title.// In/ Editor/ (Ed. or Eds.).// of
conference.// (page).// Retrieved/ Month/Day,/Year,/from/
<http://www.xxxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

ชาวีณา./ นอรอเอ./ นุรอัชวีตา./ จารง./ ณฐพร./ มลิกเจริญ/ และ
วราภย์พิสิข./ ยศสิริ./ (2561).// ลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคม
ออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน.// *พลวัตการศึกษายุคเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัล การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 9.* // (940-952).// สืบค้นเมื่อ/19/มกราคม/
2560./ จาก/ [https://wb.yru.ac.th/bitstream/yrw/6190/1/
2561-HNICSarina940-952.pdf](https://wb.yru.ac.th/bitstream/yrw/6190/1/2561-HNICSarina940-952.pdf)

Chuetaeng, T., Tasaboomrung, N., and Nillapun, M. (2022). The Curriculum Administration Model for Empowerment of Persons with Disabilities According to the ASEAN University Network-Quality Assurance (AUN-QA). In M. Nillapun (Ed.), *The 9th International Conference on Education (ICE 2022)* (136-151). Retrieved July 21, 2023, from <https://drive.google.com/drive/folders/1seqn5jOmZCwy7Z9DM-CwFyzlMAPTaBEJ>

เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี Proceeding (Symposium)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง. (ปี). เรื่องที่ประชุม. ใน/ชื่อ/ประธาน. ชื่อการประชุม [Symposium]. ชื่องานที่จัดประชุม/สถานที่ประชุม.

Author, A. A. (Year). Title of contribution. In/Chairname/ (Chair). Title of the Symposium [Symposium]. Conference Name, Location.

****ตัวอย่าง / Example****

สุชาติ/อิมสำราญ. (2563). งานศิลปะสื่อผสมที่ได้แรงบันดาลใจมาจาก จิตรกรรมฝาผนัง วัดภูมินทร์จังหวัดน่าน : “คันธกumarชาติ” ใน/วารสาร/ต้อง/ประธาน. /มทรรณงานวิจัยแห่งชาติ 2563 [Symposium]. (363-376). โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ.

Decl./E./L../and/Ryan./R./M../(1991).//A motivational approach to
self: Integration in personality./In/ R./ Dienstbier/(Ed.)./
Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38 Perspectives
on motivation/ [Symposium].// (237-288).// University of
Nebraska Press.

**การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster
Presentation)**

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเอกสาร หรือโปสเตอร์/[เอกสารนำเสนอในที่
ประชุม หรือโปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม].//ชื่อการประชุม./ (เลขหน้า).

Author./A./A../(Year).//Title of conference paper or poster/[Paper
presentation or Poster presentation].//Conference Name./ (page).

****ตัวอย่าง / Example****

สดีไล./อังกาบอุบล./ (2564).//กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ของ
วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต/[โปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม].//
การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และนวัตกรรม ครั้งที่ 4./คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Leckenby, S. / and Acklaghi, H. / (2017) / *Is point-of-care troponin enough in decision making process in emergency departments* / [Poster Presentation] / ACEM ASM 2017 "Impossible is Just a Perspective" Darling Harbour, Sydney, Australia. / <https://tinyurl.com/cpkjbsu5>

กรณีที่ไม่มีการเผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.พ.) หรือ (n.p.)

กรณีไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

กรณีที่ปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

หนังสือพิมพ์ รูปแบบฉบับตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง. / (ปี. / วัน / เดือน). / ชื่อคอลัมน์. / ชื่อหนังสือพิมพ์. / (เลขหน้า).

Author. / A. / A. / (Year. / Day / Month). / Title of the Cullum. / Title of the Newspaper. / (page).

****ตัวอย่าง / Example****

ธวัช / วิรัตน์พงศ์. / (2549 / 14 / มีนาคม). / ปฏิวัตินักวิจัยรุ่นใหม่. / มติชน. / (8).

Bangprapa, M. / and Nanuam, W. / (2017. / 31 / January). / NRSA refuses to back down on media bill despite pressure. / Bangkok Post. / (1).

หนังสือพิมพ์ รูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./.(ปี./วัน/เดือน)./ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./.(เลข
หน้า)/สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx
Author./A./A./.(Year./Day/Month)./Title of the Cullum./Title of
the Newspaper./.(page)./Retrieved/ Month/Day/Year./
from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

เลนซ์ซุม./.(2566/9/ธันวาคม)./สังคมโลก : กอดวัวแก่เครียด./
เดลินิวส์ออนไลน์./สืบค้นเมื่อ/15/ธันวาคม/2566/จาก/
https://www.dailynews.co.th/articles/2974649/

Sarmiento./P./.(2023./1/September)./First Bullet Train ushers in new
era of connectivity for Southeast Asia./The Nation./
Retrieved/ October/ 25./ 2023,/ from/ https://www.nation
thailand.com/blogs/world/asean/40030701

เว็บไซต์

ชื่อ-สกุลผู้เขียน./.(ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./
จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A./.(Year)./Title of the work: Subtitle./Retrieved/Month/Day/
Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สรณ//แสงเย็นพันธ์ //(2566)//10 เว็บไซต์จับคู่สี ออกแบบงานได้สวยงามได้ลงตัวทันตา//
สืบค้น/5/มกราคม/2566/จาก <https://www.nupress.grad.nu.ac.th/จับคู่สี/>

Brown,/E. //(2018). // *The Good Book Of Colors: The Essential Guide for Business* // Retrieved/ 2020,/ 29/ April,/ from/
<https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-book-of-colors/>

ข้อมูลจาก Facebook (ต้องเป็นข้อมูลจากองค์กรหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ)

ชื่อ-สกุลผู้เขียนหรือโพสต์.//ปีที่เผยแพร่.//ชื่อเนื้อหา/[อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก].//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/<http://www.xxxxxxx>
Author./A./A.// (Year).//Title of work/[Status Facebook].//Retrieved/
Month/Day./Year./from/<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. //(2567). //พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ
องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โครงการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานคุณลักษณะวิชาวกรสังคม
สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ/[อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก].//
สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2567, จาก [https://www.facebook.com/nrctoofficial/posts/pfbid0TPaVVHuLSasSeAfU3edTDJKg8FTddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzV45L?__cft__\[0\]](https://www.facebook.com/nrctoofficial/posts/pfbid0TPaVVHuLSasSeAfU3edTDJKg8FTddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzV45L?__cft__[0])

=AZVqgP8g3x06ctZo2gMtBYoJ4733AkfwTCZzC9mZmC8q
gZ5zsPL7SylH_z6HLeubvBf8NjctHd2DkEMbpSZyrdLfDN
NWGjmw0BXPgp-GwNa9o5n4x8dlmUkqxdcNpkian4t1ID
APPPUWseeh-d58tmY_e1ezdRB9rZ8zWA8GV669xu6T96
9YZPyTryPui8TJQ&__tn__=%2CO%2CP-R

Gates,/ B./ / (2023)/ / *Nelson Mandela's courage and wisdom
changed the world. His leadership in battling HIV/AIDS
still inspires me*/ [Status Facebook]/ / Retrieved/ October/
3/ 2023, / from/ [https://www.facebook.com/BillGates/posts/
pfbid02QoAe6kh76xVwGgjx5J34kht4BYLg9Un41LFMR53
LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH](https://www.facebook.com/BillGates/posts/pfbid02QoAe6kh76xVwGgjx5J34kht4BYLg9Un41LFMR53LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH)

วิดีโอยูทูป หรือวิดีโอสตรีมมิ่ง (YouTube หรือ streaming video)

ชื่อ-สกุลผู้อัปโหลดวิดีโอ./ / (ปีที่เผยแพร่)/ / ชื่อวิดีโอที่โพสต์/ (วิดีโอ ยูทูป)/ /
สืบค้นเมื่อ/ วัน/ เดือน/ ปี/ จาก/ <http://www.xxxxxxx>

Uploader,/ U./ U./ / (Year)/ / Title of work/ [Video YouTube]/ /
Retrieved/ Month/ Day,/ Year,/ from/ <http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

Kru-Ngor ครูเงาะ รสสุคนธ์./ / (2566)/ / 3 วิธีจัดการคนหัวแข็งอีโก้ !/
LIVE Replay EP.57/[วิดีโอ ยูทูป]./ / สืบค้นเมื่อ/ 10/ ตุลาคม/
2566./ จาก/ <https://www.youtube.com/watch?v=jAXLBxmwX-I>

graphlly93.// (2022).// *Remove Objects From Photos with PATCH TOOL | Adobe Photoshop*./[Video YouTube].//Retrieved/ June/17,/2023,/from/https://www.youtube.com/watch?v=8l_oAmPTUx0

ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.// (ปีที่ประกาศ).//ราชกิจจานุเบกษา.//เล่มที่/xxx/ตอนที่/xx,/ หน้า/x-xx.

Title of announce.// (Year).//Title of Gazette.//Vol./xxx/Part/xx,/p./xx.

****ตัวอย่าง / Example****

ราชกิจจานุเบกษา.// (2520).//เล่มที่/94/ตอนที่/79,/หน้า/3616.

Government Gazette.// (2017).// *Constitution of the Kingdom of Thailand*.//Vol./134/Part/40 a,/p./1-115.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี,/วัน/เดือน).//เรื่องที่สัมภาษณ์/[สัมภาษณ์].//ตำแหน่ง (ถ้ามี).

Interviewee./ I./ / (Year,/ Day/ Month).// Title of Interview [Interview].//Position.

****ตัวอย่าง / Example****

สุวรรณ//การะหงส์.// (2566,/13/มิถุนายน).//น้ำส้มควนไม้/[สัมภาษณ์].// ผู้ใหญ่บ้านบ้านอ่างทอง.

Jolie./ A.// (2016,/30/January).// *Being a Mother*/[Interview].

ระยะขอบบน 1.5 นิ้ว ระยะขอบล่าง ซ้าย และขวา 1 นิ้ว

ใช้ฟอนต์แบบ TH Sarabun New ตลอดทั้งบทความ

ขีดเส้นใต้ที่ชื่อ

ผู้เขียนคนแรก

ชื่อบทความวิชาการภาษาไทย

TITLE IN ENGLISH

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New

16 พอยท์ ตัวหนา และ

- **ข้อเสนอแนะภาษาอังกฤษ**

ให้ตัวพิมพ์ใหญ่เท่านั้น

ชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความ^{1*} และชื่อ - นามสกุลผู้เขียนบทความร่วม²

First Author^{1*} and Co - Author²

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

บทคัดย่อ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

คำสำคัญ: คำสำคัญ 1, คำสำคัญ 2, คำสำคัญ 3, คำสำคัญ 4, คำสำคัญ 5

เว็บไซต์ 1 บทความ (8 พอยท์)

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

Abstract TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

เนื้อหาไม่เกิน 250 คำ

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว็บไซต์ 1 บรรทัด (8 พอยท์)

Keywords: Keyword 1, Keyword 2, Keyword 3, Keyword 4.

Keyword 5 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

¹ ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความ

² ตำแหน่ง และสังกัดของผู้เขียนบทความร่วม

* Corresponding author, E-mail: Sample@mail.com ของผู้แต่งหลัก

TH Sarabun New
12 พฤษภาคม ๒๕๖๓

1. บทนำ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

2. ส่วนเนื้อหาย่อ TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

2.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

เว้น 1 บรรทัด (8 พอยท์)

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

3.1.1 หัวข้อย่อ (ถ้ามี) TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวหนา

..... } TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวธรรมดา

TH Sarabun New
14 พอยท์ ตัวบางปกติ
เฉพาะเนื้อหาในตาราง

รูปภาพ

TH Sarabun New
14 พอยท์ ตัวหนา
เฉพาะหัวข้อ

ภาพที่ 1 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

ที่มา : ชื่อ - สกุล (ปี พ.ศ.) หรือ Last name (Year)
TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ
เริ่ม 1 บรรทัด (8 พอยท์)

ตารางที่ 1 TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

[หัวตาราง]	[หัวตาราง]	[หัวตาราง]	[หัวตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]
[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]	[ข้อมูลตาราง]

ที่มา : ชื่อ-สกุล (ปี พ.ศ.)
เริ่ม 1 บรรทัด (8 พอยท์)

TH Sarabun New
14 พอยท์ ตัวหนา
เฉพาะหัวตาราง

TH Sarabun New 16 พอยท์ ตัวหนา

ปกปกปก ปกปกปก.//(ปกปกก)//ปกกกปกกกปกกกปกกกปกกกปกกกปกกกปกกก

////////ปกกกปกกกปกกกปกกกก.//ปกกกปกกก/ปกกกปกกกก.

ขขขขข ขขขขข.//ขขขขข.//ขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขขข.//

////////ขขขขขขขขข/ขขขขขขขขข.

TH Sarabun New 14 พอยท์
ตัวบางปกติ

```
////////EEEEEEEEEE:/EEEEEEEEEE
```

TH Sarabun New 14 พอยท์ ตัวบางปกติ

หมายเหตุ / คือ เว้นระยะ 1 ครั้ง

รูปแบบการอ้างอิง / บรรณานุกรม (รูปแบบ APA 6th)

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 1 คน และพิมพ์ครั้งที่ 1 (ไม่ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์ หากเป็นการพิมพ์ครั้งที่ 1)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

Author./A./ (Year)./ Title of the book./ Place./ Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

นฤมล./ ด่านตระกูล./ (2560)./ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ
ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระอำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช./ ชลบุรี./ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Shah./K./ (2000)./ Basic of Solid and Hazardous Waste Management
Technology./ New Jersey./ Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 2 คน

ชื่อ-สกุล¹/ และชื่อ-สกุล²./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่)./ สถานที่
พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

Author./A./¹ and/ Author./B./²./ (Year)./ Title of the book./
(Edition ed.)./ Place./ Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวัฒน์./ เกตุวงศา/ และกรกนก./ พงษ์ประดิษฐ์./ (2563)./ พันธุกรรม
ทางกายในประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19./ (พิมพ์ครั้งที่ 2)./
นนทบุรี./ ภาพพิมพ์.

Neal, H./A./and/Schubel, H./A./ (1987). //Solid Waste Management the Mounting Garbage and Trash Crisis.//New Jersey:/Prentice-Hall.

หนังสือ ที่มีผู้แต่ง 3 - 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ นามสกุลให้ครบทุกคน ใส่คำว่า และหน้าชื่อสกุลคนสุดท้าย)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵/และชื่อ-สกุล⁶/(ปีที่พิมพ์)/(ชื่อเรื่อง)/(ครั้งที่พิมพ์)/(สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

Author, A./A.¹/Author, B./B.²/Author, C./C.³/Author, D./D.⁴/Author, E./E.⁵/and/Author, F./F.⁶/(Year)/(Title of the book)/(Edition ed.)/(Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปิยวรรณ/แสงสว่าง/วิสุทธิ/ตรีเงิน/สุวนิตย์/จีระวงส์/สิริพร/หลอดเงิน/ัญญา/พรหมศร/และรณิมาศ/จันทร์ขาว/(2547).//เอกสารคำสอนวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต SC 101.// (พิมพ์ครั้งที่ 3).// กรุงเทพฯ:/โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Luffman, J./M./, Bulleen, C./V./, Liano, A./D./, McLeod, P./K./, Nash, E./O./and/Neuman, C./C./ (2004). //Information technology resources management.// (2nd ed.).//NJ:/John & Sons Press.

หนังสือ ที่มีผู้แต่งมากกว่า 6 คน (โดยให้ใส่ชื่อ 6 คนแรก และคนถัดไปให้ใช้
“และคณะ”)

ชื่อ-สกุล¹/ชื่อ-สกุล²/ชื่อ-สกุล³/ชื่อ-สกุล⁴/ชื่อ-สกุล⁵/และชื่อ-สกุล⁶/และ
คณะ.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//(ครั้งที่พิมพ์)//สถานที่พิมพ์/
สำนักพิมพ์.

Author,/A./A.¹/Author,/B./B.²/Author,/C./C.³/Author,/D./D.⁴/Author,
E./E.⁵/and/Author,/F./F.⁶/and et al.//(Year)//Title of the
book.//(Edition ed.)/Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ปรีดา//อุ้นเรือน/สมชาย//ตระกลูกิจ,ไพฑูริย์//ใจดี,วัฒนา//เกียรติรัตน์/
สุวรรณ//เปี่ยมใส,วิไลพร//คลังการเรียน/และคณะ.//
(2553).//การจัดการระบบสารสนเทศสำหรับ CEO.//พิมพ์ครั้งที่
3//กรุงเทพฯ:ซีอีโอเพรส.

Crawley,/R./B.,/Dockery,/L./M.,/Branson,/T./S.,/Carmichael,/L./E.,/
Carson,/J./C.,/Findlay,/A./F./and et al.//(2015)//Manor houses
of the early 1900s.//London://Taylor & Francis.

กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง (โดยให้นำ “ชื่อเรื่อง” แทนที่ในตำแหน่งของผู้แต่ง)

ชื่อเรื่อง.//(ปีที่พิมพ์).//(ครั้งที่พิมพ์)//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

Title of the book.//(Year).//(Edition ed.)/Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

หลากหลายความคิดชีวิตคนทำงาน.//(2551).//กรุงเทพฯ:แผนงานสุขภาวะองค์กร
ภาคเอกชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ.
Collection of Speeches of Field Marshal Srisdi Dhanarajata,
1959-1961.//(1964).//Bangkok/Office of The Prime Minister Press.

กรณีผู้แต่งเป็นองค์กร (โดยให้ใส่ชื่อองค์กรแทนที่ “ชื่อผู้แต่ง”)
ชื่อองค์กร.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.
Organization name.//(Year).//Title of the book.//(Edition ed.).//
Place:/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

กระทรวงศึกษาธิการ.//(2551).//หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551.//กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

World Health Organization.//(2020).//Guidelines on Physical
Activity and Sedentary Behavior.//Geneva:World Health
Organization.

หนังสือแปล

ชื่อ-สกุลผู้แต่งต้นฉบับ./[ปีที่พิมพ์ผู้แปล]/ชื่อเรื่องหนังสือ(ของผู้แปล)/
[ชื่อหนังสือต้นฉบับ]/[ครั้งที่พิมพ์]/[ชื่อ-สกุล, ผู้แปล]/สถานที่
พิมพ์://สำนักพิมพ์.

Author./A./A./[Year]/[Book title(Subtitle)]/[Original Manuscript]/
(Translator./T./T./Translator)/[Edition ed.]/[Place/Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

โอสมเมน//อติส./[2566]/แต่เธอผู้เจ็บปวด/[SOLITAIRE]/[วลัยลักษณ์
จิตตะยโสธร,ผู้แปล]/กรุงเทพฯ:นามมีบุ๊ค.

Süskind, /P./[2010]/Perfume: The Story of a Murderer./
(John./E.W./Translator)/[London:Hamish Hamilton.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./[ปีที่พิมพ์]/ชื่อหนังสือ./[พิมพ์ครั้งที่].//สืบค้นเมื่อ/วัน/
เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxxx

Author./A./A./[Year]/[Title of the book]/[Edition ed.]/Retrieved/
Month/Day./Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สอ-สข-รา./[2567].//เดิม *เดิม *รัก (Special Part).//สืบค้นเมื่อ/8/
มกราคม/2567./จาก/https://www.mebmarket.com/ebook-
279307เดิมbullเดิมbullรัก-Special-Part

Kelleman,A.//(2010).//A Complete Grammar of Esperanto.//Retrieved/
December/15,/2023, /from/https://libro.eb20.net/Reader
/rdr.aspx?b=553941#

วิทยานิพนธ์ ปรินญาคุชฎีบัณฑิตและปรินญาหมาบัณฑิตรูปเล่ม / ตีพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีตีพิมพ์.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//[วิทยานิพนธ์ปรินญาคุชฎี
บัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปรินญาหมาบัณฑิต].//สาขาวิชาหรือ
ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย.

Author./A./A.//(Year).//Title of thesis/dissertation.//[Description:
Unpublished doctoral dissertation].//Department./Faculty./
University.

****ตัวอย่าง / Example****

เทียนชัย//สุริมาศ.//(2560).//พลวัตของการใช้ประโยชน์จากอากาศในฐานะ
การขัดเกลาทางสังคม.//[วิทยานิพนธ์ปรินญาหมาบัณฑิต].//
พัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา),/บัณฑิตวิทยาลัย./
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Sombutpoothon,P.//(2021).//Factors on drug store with good
pharmacy practice to abide the criterion of the quality
pharmacy at Chonburi province.//[Master
Thesis].//Philosophy (Environment and resource
studies),/faculty of graduate studies,/Mahidol university.

วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทและปริญญาเอกฉบับที่ติดจากเว็บไซต์หรือฐานข้อมูล

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปีที่เผยแพร่.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอกฉบับที่ติด หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกฉบับที่ติด.//สาขาวิชา, คณะ, มหาวิทยาลัย.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/http://www.xxxxxx
Author./A./A.//(Year)//Title of thesis/dissertation.//[Description: Unpublished doctoral dissertation].//Field of study, Faculty./Institution.//Retrieved/Month/Day./Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

ลออวรรณ.//อิงสกุล.//(2544).//การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์สัมพันธ์ของหัวหน้าภาควิชาตามทัศนะของหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.//วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.//สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.//สืบค้นจาก/https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=4&ReclId=109&obj_id=520&showmenu=no

Gurung./B.//(2020).//Effective Management of School Scouting Program by Applying Plan-Do-Check-Act Model.//[Thesis Master].//Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University.//Retrieved/November/12./2022./from/

<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2566/3/62061757.pdf>

บทความในวารสารวิชาการ ในรูปแบบรูปเล่ม / ตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
เลขหน้า.

Author./ A./ A./ (Year)./ Title of article./ Title of Journal./ Volume(Number)./
pages.

****ตัวอย่าง / Example****

ฤชุตา./ เทพยากุล./ และ อิศร์ภักดี./ รินโรสง./ (2559)./ ความหมายและ
องค์ประกอบของการบริหารคนเก่งในองค์กร: การทบทวน
วรรณกรรม./ วารสารเทคโนโลยีภาคใต้./ 9(2)./ 77-84.

Parra-Martinez./ F./ A./ and Wai./ J./ (2023)./ Talent identification
research: A bibliometric study from multidisciplinary and
global perspectives./ Frontiers in Psychology./ 14(1)./ 1-22.

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีไม่มีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./
หน้า-หน้า./ สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./ จาก/ <http://www.xxxxxx>

Author./ A./ A./ (Year)./ Title of article./ Title of Journal./ Volume(Number)./
pages./ Retrieved/ Month/Date./ Year./ from/ <http://www.xxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

จอมขวัญ//สุทธินันท์.//(2564).//การเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดแบบมีเงื่อนไขร่วมกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงที่สะกดตามเสียงพูดที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาไทยด้านเสียงปัจจุบันในสติกเกอร์ไลน์ภาษาไทย.//วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีอยุธยา.//10(2),91-105.//สืบค้นเมื่อ/5/มิถุนายน/2566/จาก/<https://so01.tcithaijo.org/index.php/AJMBU/article/view/239924/167284>

Pattaratumrong/M./and/Wongkhamhaeng/K.//(2019).//The Molecular Identification of Nephtys species (Polychaeta: Phyllodocida) from Songkhla Lake, Southern Thailand.//Naresuan University Journal: Science And Technology (NUJST).//27(3),1-9.//Retrieved/January/10,/2023/from/<http://www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/Vol-27-No-3-2019-1-9>

บทความในวารสารวิชาการ ในออนไลน์ (กรณีมีเลข DOI)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่(ฉบับที่),/หน้า-หน้า.//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี.//doi:xxxxxxx
Author,/A,/A.//(Year).//Title of article.//Title of Journal.//Volumes(Number),/pages.//Retrieved/Month/Date,/Year.//doi:xxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สิริลักษณ์/มดขี้มีและวัชร/เชียงใหม่/(2563).//กลยุทธ์การส่งเสริม
การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ 7-
ELEVEN ในเขตลาดกระบัง.//วารสารมหาวิทยาลัย
พายัพ.//30(1),1-15.//สืบค้นเมื่อ/24/มีนาคม/2564.//doi/
10.14456/pyuj.2020.1

Chantana,/C.//(2019).//A Cooling System for a Mushroom House
for Use in the Upper Central Region Climate of Thailand.//
Naresuan University Journal: Science And Technology
(NUJST).//27(3),10-19.//doi:/10.14456/nujst.2019.22

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบรูปเล่ม / ดิพิมพ์
ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/
ชื่อการประชุม.//(เลขหน้า). สำนักพิมพ์
Author./A./A.//(Year).//Title.//In/Editor/(Ed. or Eds.).//Title of
conference.//page.//Publisher.

****ตัวอย่าง / Example****

ไพฑูรย์//สินลาร์ตัน.//(2549).//การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน.//ใน/
กนกวรรณ/สินสุข/(บ.ก.).//รายงานการสัมมนา เรื่องการศึกษาไทย
ในยุคโลกาภิวัตน์.//(หน้า 12-19).//จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Saichan,/K./Tepaamorndech,/S./Techawiwattanaboon,/T./and/
Patarakul,/K./((2023))./Identification of Lactobacillus spp.
isolated from stool and colon biopsy tissues of Thai
healthy elderly using MALDI-TOF mass spectrometry./.
Proceedings of 61st Kasetsart University Annual
Conference: Science, Engineering and Architecture, Agro-
Industry, Natural Resources and Environment./990-996.

รายงานการประชุมวิชาการที่มี Proceeding ในรูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อการ
ประชุม./ (เลขหน้า)./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/
<http://www.xxxxxxx>

Author./ A./ A./ / (Year)./ Title./ / In/ Editor/ (Ed. or Eds.)./ of
conference./ (page)./ Retrieved/ Month/Day,/Year,/from/
<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

ชาวีณา./นอโรเอ./นุร่อซวีตา./จารง./ณัฐพร./มุสิกเจริญ/และ
วเวทย์พิสิข./ยศสิริ./ (2561)./ลักษณะการใช้ภาษาบนสื่อสังคม
ออนไลน์ของวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน./พลวัตการศึกษายุคเศรษฐกิจ
และสังคมดิจิทัล การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ครั้งที่ 9./ (940-952)./สืบค้นเมื่อ/19/มกราคม/

2560./จาก/https://wb.yru.ac.th/bitstream/yrub/6190/1/
2561-HNICSarina940-952.pdf

Chuetaleng./T./Tasaboomrung./N./and/ Nillapun./M./ (2022)/
The Curriculum Administration Model for Empowerment
of Persons with Disabilities According to the ASEAN
University Network-Quality Assurance (AUN-QA)/ In/
M./Nillapun/(Ed.)//The 9th International Conference on
Education (ICE 2022)/ (136-151)/ Retrieved/ July/ 21/
2023,/ from/ https://drive.google.com/drive/folders/1seq
n5J0mZCwy7Z9DM-CwFyzlMAPTaBEJ

เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี Proceeding
(Symposium)

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง/(ปี)/เรื่องการประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน)/ชื่อการประชุม/
[Symposium]/ชื่องานที่จัดประชุม./สถานที่ประชุม.
Author./A./A./ (Year)/Title of contribution./In/Chairname/(Chair)/
Title of the Symposium/[Symposium]./Conference Name./
Location.

****ตัวอย่าง / Example****

สุชาติ/อัมสำราญ/(2563)/งานศิลปะสื่อผสมที่ได้แรงบันดาลใจมาจาก
จิตรกรรมฝาผนัง วัดภูมินทร์จังหวัดน่าน : “คันทอกรมราชดก”./
ใน/วารสาร/ต๋อง/(ประธาน)/มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2563/[Symposium]./(363-376)./โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์
และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ.

Deci,E./L./and/Ryan/R./M./.(1991)./A motivational approach to
self: Integration in personality./In/ R./Dienstbier/(Ed.)/
Nebraska Symposium on Motivation: Vol. 38 Perspectives
on motivation/ [Symposium]./(237-288)./ University of
Nebraska Press.

**การนำเสนองานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster
Presentation)**

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเอกสาร หรือโปสเตอร์/[เอกสารนำเสนอในที่
ประชุม หรือโปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม]./ชื่อการประชุม./
(เลขหน้า).

Author./A./A./.(Year)./Title of conference paper or poster/[Paper
presentation or Poster presentation]./Conference Name./
(page).

****ตัวอย่าง / Example****

สดีโส./อังกาบอุบล./.(2564)./กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษา ของ
วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต/[โปสเตอร์นำเสนอในที่ประชุม]./
การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และนวัตกรรม ครั้งที่ 4.//คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Leckenby,/S./and/Acklaghi,/H.//(2017).//Is point-of-care troponin enough in decision making process in emergency departments/[Poster Presentation].// ACEM ASM 2017 "Impossible is Just a Perspective" Darling Harbour, Sydney, Australia.// <https://tinyurl.com/cpkjbsu5>

กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.พ.) หรือ (n.p.)

กรณีไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

กรณีที่ปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น

หนังสือพิมพ์ รูปแบบฉบับตีพิมพ์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง.//ปี./วัน/เดือน.//ชื่อคอลัมน์.//ชื่อหนังสือพิมพ์.// (เลขหน้า).

Author./A./A.// (Year./Day/Month)./Title of the Cullum./Title of the Newspaper.// (page).

****ตัวอย่าง / Example****

ธวัช./วิรัตน์พงศ์.// (2549./14/มีนาคม).//ปฏิวัตินักวิจัยรุ่นใหม่.//มติชน.// (8).

Bangprapa./M./ and/ Nanuam./ W.// (2017./ 31/ January).// NRSA refuses to back down on media bill despite pressure.// Bangkok Post.// (1).

หนังสือพิมพ์ รูปแบบออนไลน์

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง./.(ปี./วัน/เดือน)./ชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./.(เลข
หน้า)/สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxx
Author./A./A./.(Year./Day./Month)./Title of the Cullum./Title of
the Newspaper./.(page)./Retrieved/ Month/ Day./Year./
from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

เลนซ์ซุม./.(2566./9/ธันวาคม)./สังคมโลก : กอดวิวแก่เครียด./
เดลินิวส์ออนไลน์./สืบค้นเมื่อ/15/ธันวาคม/2566./จาก/
https://www.dailynews.co.th/articles/2974649/

Sarmiento./P./.(2023./1/September)./First Bullet Train ushers in new
era of connectivity for Southeast Asia./The Nation./
Retrieved/ October/ 25./ 2023./ from/ https://www.nation
thailand.com/blogs/world/asean/40030701

เว็บไซต์

ชื่อ-สกุลผู้เขียน./.(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./
จาก/http://www.xxxxxx

Author./A./A./.(Year)./Title of the work: Subtitle./Retrieved/Month/Day/
Year./from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

สรณ//แสงเย็นพันธ์ //(2566)//10 เว็บไซต์จับคู่สี ออกแบบงานได้สวยงามได้สวยทันตา//
สืบค้น/5/มกราคม/2566/จาก [https://www.nupress.grad.nu.ac.th/
จับคู่สี/](https://www.nupress.grad.nu.ac.th/จับคู่สี/)

Brown,/E. //(2018). // *The Good Book Of Colors: The Essential
Guide for Business* // Retrieved/ 2020,/ 29/ April,/ from/
[https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-
book-of-colors/](https://www.designmantic.com/blog/infographics/good-book-of-colors/)

ข้อมูลจาก Facebook (ต้องเป็นข้อมูลจากองค์กรหรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ)

ชื่อ-สกุลผู้เขียนหรือโพสต์.//ปีที่เผยแพร่.//ชื่อเนื้อหา/[อ้างอิงจากสถานะ
เฟซบุ๊ก].//สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/<http://www.xxxxxxx>
Author,/A,/A.// (Year).// *Title of work*/[Status Facebook].//Retrieved/
Month/Day,/Year,/from/<http://www.xxxxxxxx>

****ตัวอย่าง / Example****

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. //(2567). //พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ
องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โครงการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐานคุณลักษณะวิชาวกรสังคม
สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ/[อ้างอิงจากสถานะเฟซบุ๊ก].//
สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2567, จาก [https://www.facebook.com/
nrctoofficial/posts/pfbid0TPaVVHuLSasSeAfU3edTDJKg8FT
ddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4Sl?__cft__\[0\]](https://www.facebook.com/nrctoofficial/posts/pfbid0TPaVVHuLSasSeAfU3edTDJKg8FTddNfovYj9i4oJAWN3Dfk69YCZquyuA2MzVK4Sl?__cft__[0])

=AZVqgP8g3x06ctZo2gMtBYoJ4733AkfwTCZzC9mZmC8q
gZ5zsPL7SylH_z6HLeubvBf8NjctHd2DkEMbpSZyrdLfDN
NWGjmw0BXPgp-GwNa9o5n4x8dlmUkqxdcNpkian4t1ID
APPPUWseeh-d58tmY_e1ezdRB9rZ8zWA8GV669xu6T96
9YZPyTryPui8TJQ&__tn__=%2CO%2CP-R

Gates,/ B./ / (2023)/ / Nelson Mandela's courage and wisdom
changed the world. His leadership in battling HIV/AIDS
still inspires me/[Status Facebook]/ / Retrieved/October/
3,/ 2023,/ from/ https://www.facebook.com/BillGates/posts/
pfbid02QoAe6kh76xVwGgjx5J34kht4BYLg9Un41LFMR53
LxxkhvM36QGN3ik7ziqy3VYl?locale=th_TH

วิดีโอยูทูป หรือวิดีโอสตรีมมิ่ง (YouTube หรือ streaming video)

ชื่อ-สกุลผู้อัปโหลดวิดีโอ./ / (ปีที่เผยแพร่)/ / ชื่อวิดีโอที่โพสต์/[วิดีโอ ยูทูป]./ /
สืบค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี./จาก/http://www.xxxxxxx

Uploader,/ U./ U./ / (Year)/ / Title of work/[Video YouTube]./ /
Retrieved/Month/Day,/Year,/from/http://www.xxxxxxxx

****ตัวอย่าง / Example****

Kru-Ngor ครูเงาะ รสสุคนธ์./ / (2566)/ / 3 วิธีจัดการคนหัวแข็งอีโก้ !/
LIVE Replay EP.57/[วิดีโอ ยูทูป]./ / สืบค้นเมื่อ/10/ตุลาคม/
2566./จาก/https://www.youtube.com/watch?v=jAXLBxmwX-I

graphlly93.// (2022).// *Remove Objects From Photos with PATCH TOOL | Adobe Photoshop*. // [Video YouTube].// Retrieved/ June/ 17, / 2023, / from/ https://www.youtube.com/watch?v=8l_oAmPTUx0

ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.// (ปีที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่มที่/xxx/ตอนที่/xx,/ หน้า/x-xx.

Title of announce.// (Year).// *Title of Gazette*.// Vol./xxx/Part/xx,/ p./xx.

****ตัวอย่าง / Example****

ราชกิจจานุเบกษา.// (2520).// เล่มที่/94/ตอนที่/79,/ หน้า/3616.

Government Gazette.// (2017).// *Constitution of the Kingdom of Thailand*.// Vol./134/Part/40 a,/ p./1-115.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี,/ วัน/เดือน).// *เรื่องที่สัมภาษณ์*/ [สัมภาษณ์].// ตำแหน่ง (ถ้ามี).

Interviewee./ I./ / (Year,/ Day/ Month).// / *Title of Interview* [Interview].// Position.

****ตัวอย่าง / Example****

สุวรรณ// การะหงส์.// (2566,/ 13/มิถุนายน).// *น้ำส้มควั่นไม้*/ [สัมภาษณ์].// ผู้ใหญ่น้ำบ้านอ่างทอง.

Jolie./ A./ / (2016,/ 30/January).// *Being a Mother*/ [Interview].